MIES, TALLI JA MOOTTORIPYÖRÄ

Etnografinen tutkimus Misfit MC:stä ja bikerkulttuurin eetoksesta

Vaikka meidän nykyisen maailmamme poikkeuksellisena vitsauksena vaikuttaisi olevan rajojen ja perustojen eroosio, kansoittavat sen kuitenkin yhä ihmiset, jotka rakentavat turvapaikkoja sen pohjalle, minkä he uskovat olevan luja kulttuurinen perusta.

Jean Comaroff (1994,4)

Uskontotieteen pro gradu -tutkielma
Humanistinen tiedekunta
Kirsi Kinnarinen
Lokakuu 2005

SISÄLLYSLUETTELO

Kuviot, tilastot ja kuvat ..... *iv*

PROLOGI: KEITETTYÄ KOIRAA JA PONTIKKAPANNUJA ..... **VI**

1. JOHDANTO **1**

1.1 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDISTA 1

1.2 AIEMMISTA TUTKIMUKSISTA 4

1.2.1 Mies teoriassa *4*

1.2.2 Moottoripyöräkerhot ja moottoripyörät elämäntavan keskiössä *9*

1.2.3 Tutkimuksen suhde aiempiin tutkimuksiin ja uskontotieteeseen *16*

1.2 TUTKIMUKSEN RAKENTEESTA JA KYSYMYKSISTÄ 18

2. ETNOGRAFISEN TIEDON LUONNE **20**

2.1 ”MITÄ KUNNON ETNOGRAFIN PITÄISI OIKEASTI TEHDÄ” 20

2.2 KENTTÄTYÖ 22

2.2.1 Melkein kuin kotona, mutta ei kuitenkaan *24*

2.2.2 Androgyyni sankariantropologi-fiksaatio *28*

2.3 AINEISTO 35

2.3.1 Muistiinpanot *36*

2.3.2 Valokuvaus *38*

2.3.2 Haastattelut *41*

2.4 ETNOGRAFIA: AINEISTON MUUTTAMINEN KÄYTÄNNÖLLISEEN MUOTOON 45

3. BIKERKULTTUURIN EETOSTA KARTOITTAMASSA **48**

3.1 EETOKSEN ALKULÄHTEELLÄ: SOPEUTUMATTOMAT MIEHET JA MAANTIEN KUTSU 48

3.2 ELOKUVAT JA BIKERKULTTUURIN EETOS: MIELIKUVIEN JA TODELLISUUDEN HÄILYVÄ RAJA 52

3.2.1 Wild One (1953) ja kapinallisuuden alkeisoppi *53*

3.2.2 Urbaanit Jesse Jamekset, biker-elokuvat (1966–1971) ja Fuck The World -eetos *58*

3.2.3 Easy Rider (1969) ja vapauden kaipuu *62*

3.2.4 Elokuvat eetosta rakentamassa *67*

3.3 BIKERIT EETOSTA RAKENTAMASSA: TEKNIIKASTA JA ELÄMÄNTAVASTA KUVIN JA SANOIN ..69

3.4 EETOKSEN ANTITEESI: RICH URBAN BIKERSIT JA BIKERIYS TUOTTEENA 76

4. MISFIT MC JA BIKERKULTTUURIN EETOS.....78

4.1 HARLEY-DAVIDSON SUOMESSA..... 78

4.1.1 1970- ja 80-luku: Prätkäjätkiä, choppereita ja kapinamieltä.....80

4.1.2 1990-luku: Harrikka voi olla koko elämä tai sitten ei.....85

4.2 MISFIT MC JA BIKERIYS: ”EN MÄ TIEDÄ ONKO BIKER NYT OIKEA SANA, MUT KUMMINKI”... 89

4.2.2 Bikeriys moraalisena tyylinä.....90

4.2.3 Bikeriys esteettisenä tyylinä.....94

4.3 MISFIT MC JA HD-TALLIEN MAAILMA: VÄREJÄ KANTAVAT JA VÄRITTÖMÄT 99

4.3.1 Värittömyys tietoisena valintana.....104

4.3.2 ”Ei mun tarvi esittää ketä mä oon, mä oon oma itteni vaan” 105

4.3.3 Suhdetoiminta: mieluummin rentoa juhlimista kuin rähinäpolitiikkaa tai jäykistelyä.....107

4.4 MISFIT MC JA TALLI MIESTEN TALONA: SÄILYTYSTILASTA TAIVAAKSI 110

4.4.1 Millainen taivas? 114

4.4.2 "Baari on baari eikä korjaamo" 118

4.4.3 Loossit: ”Se on mun mielestä kaikkein sosiaalisin puoli” 120

4.5 MISFIT MC:N TALLIELÄMÄ: "SE ON NIIN MONISÄIKEISTÄ"..... 123

4.5.1 "Kai mussa on sit jotain hyvääki jätkää, koska mä oon tänne päässy" 125

4.5.2 "Siinä on oma työnsä että yhteisö toimii" 126

4.6 MISFIT MC, MIESYHTEISÖLLISYYS JA AUTONOMISUUDEN IHANNE 129

4.6.1 ”Born to Be Wild paitsi himassa” 131

4.6.2 ”Kyllä sitä sielunhoitooki harrastetaan” 135

5. EETOKSEN YTIMESSÄ: MIES JA HARLEY-DAVIDSON.....138

5.1 MOOTTORIPYÖRÄ: KASA RAUTAA JA KUMIA 138

5.1.1 Sukupuolittuva ja sukupuolittava kone 140

5.1.2 Kun merkillä on väliä: "Nää ei oo mitään singereitä" 142

5.2 OMA MOOTTORIPYÖRÄ: ”SIINÄ ON OMAN KÄDEN JÄLKI, ITE TEHTY”..... 144

5.2.1 "Pyörässä pitää olla munaa".....148

5.2.2 Moottoripyörän rakentaminen tietämisenä, taitamisena ja kokemisena 149

5.2.3 Moottoripyörän rakentaminen ja yhteisöllisyys: ”Se on sellasta sosiaalista kanssakäymistä”.156

5.3 PARASTA ON MATKANTEKO..... 157

5.3.2 Ajaminen yksin – ajan ja paikan katoaminen 158

5.3.3 Ajaminen yhdessä – matka miesyhteisöllisyyteen ja bikeriyteen 160

6. LOPUKSI.....165

7. LÄHTEET JA KIRJALLISUUS.....168

7.1 KENTTÄTYÖLLÄ KERÄTTY AINEISTO 168
Muistiinpanot *168*
Haastattelut *169*
Toimintaäänitykset *169*
Valokuva-aineisto *170*

7.2 ELOKUVAT, TV-DOKUMENTIT JA –SARJAT 170

7.3 MOOTTORIPYÖRÄLEHDET 171

7.4 MOOTTORIPYÖRÄAIHEISET WWW-SIVUSTOT 172

7.5 MUSIIKKI 173

7.6 SANOMA- JA AIKAKAUSILEHDET 173

7.7 KIRJALLISUUS 175
Painettu kirjallisuus *175*
Painamaton kirjallisuus *195*
Kuvien lähdetiedot *196*

Kirjallisuus- ja haastattelusitaattien sekä elokuvadialogien merkinnät:

(…) lainausta on lyhennetty
(selitys) sulkumerkkien sisään on lisätty selittävä sana tai lause.
- - tauko puheessa

Haastattelusitaattien lopussa on suluissa vuosi, jolta haastattelu on ja litterointisivu, jolta lainaus löytyy esim. (1995/34) = haastattelu vuodelta 1995, sivu 34.

Jollei ole toisin mainittu, kirjallisuussitaattien ja elokuvadialogien käännökset ovat kirjoittajan.

Kuviot, taulukot ja kuvat

Kuvio 1. Tutkimusasetelma 18
Kuvio 2. The Wild One -, Easy Rider – ja b-luokan bikerelokuvien eetos 68
Kuvio 3. Matkanteon sukupuolidikotomia Jokisen ja Veijolan (1990, 49) mukaan 162
Kuvio 4. Misfit MC ja bikerkulttuurin eetoksen kolme ulottuvuutta 165

Taulukko 1. Harley-Davidsonien yksityisomistajat iän ja sukupuolen mukaan……88
Taulukko 2. Kaikkien moottoripyörämerkkien yksityisomistajat iän ja sukupuolen……88
Taulukko 3. AKE:n prosenttilista vuodelta 2000……154

Kuva 1. Harrikkajätkän karikatyyri: "Mä oon Kake ja oon kovin jätkä…" (HS 25.8.1996)…… vii
Kuva 2. Mehujäätelömainos: "Be Cool" (Seura nro 20/1992) viii
Kuva 3. Stereomainos: "That shitbox..." (IL 15.11.1997) viii
Kuva 4. Misfit MC:n jäsenen T-paidan painatus: "Last Biker on the Earth... " 49
Kuva 5. Wild One (1954) elokuvajuliste Misfit MC:n seinällä 53
Kuva 6. Wild One (1954): Johnnyn (Marlon Brando) ja Chinon (Lee Marvin) tappelu..... 55
Kuva 7. Wild One (1954): Johnny (Marlon Brando) ja Kathy (Mary Murphy) 55
Kuva 8. Wild One (1954): Chino (Lee Marvin)..... 58
Kuva 9. Biker-elokuvien mainosjulisteita vuosilta 1968 -1971 61
Kuva 10. Easy Rider (1969) elokuvajuliste Misfit MC:n seinällä 62
Kuva 11. Easy Rider (1969): Wyatt (Peter Fonda) ja Billy (Dennis Hopper)..... 64
Kuva 12. The Enthusiast (May 1958) 69
Kuva 13. Street Chopper Magazine (June 1973) 70
Kuva 14. (i-xii) Bikerlehtien kansikuvia vuosilta 1994-2004 73
Kuva 15. (i-iv) Taiteilija David Mannin bikerjulisteita (Easyriders Magazine) 74
Kuva 16. Coyote: ”Kuinka ällöttävä tyyppi”……75
Kuva 17. Juho Juntunen: "Lapsellisia nuo suomalaiset motoristit, matkivat amerikkalaisia…" 75
Kuva 18. S&S Companyn mainos: "Old School..." 77
Kuva 19. Misfit MC:n jäsenen tatuoinnin luonnos: kuolemaa ja kelttisolmuja 96
Kuva 20. (i-iii) Misfit MC:n saamia kutsuja HD-kerhojen juhliin..... 101
Kuva 21. Kerhovärejä Super-Rallyssa 2000, Himos. (Kopteri Magazine nro 43/2000). 102
Kuva 22. (i-ii) Muistutus keittiön ja metallipajan käyttäjälle: ”Siivoa jälkesi” ja ”Vitun kusipää, laita työkalut paikoilleen". 115
Kuva 23. Misfit MC:n moraalitopografiaa: "Soita ovikelloa jos et omista panssarivaunua"..... 116
Kuva 24. Suhdetoiminnan manifesti ja historiankirja: eteisen ilmoitustaulu 117
Kuva 25.Misfit MC:n baari..... 118
Kuva 26. Knucklehead-moottorin räjäytyskuva baarin seinällä..... 119
Kuva 27. Loossit ovat jäsenten omaa tilaa..... 120
Kuva 28. Yksityiskohta loossista: David Mannin julisteilla peitetty seinä..... 121
Kuva 29. Misfit MC:n moraalitopografiaa: ”Asiaa!!! Fuck the Valtio”..... 121
Kuva 30. (i-ii) Mälaren Runt 1996 (vas.) ja Super-Rally 2000 (oik.): kokoontumisajo on luonteva paikka konepuheelle..... 134
Kuva 31.(i-iii) "Runko puhtaana" rakentaminen. Ylin kuva: pyörä ostohetkell,, alla vasen: runko puhtaana, alla oikea: pyörä rakennettu chopperiksi. 146
Kuva 32. Pakoputkien rakentaminen pala palalta……...152
Kuva 33. (i-ii) Metallipaja: rungon hitsausta ja levennetty takalokasuoja……..153
Kuva 34. Misfit MC:n valokuva-albumista: ”Se on ykköstä olla tuolla tienpäällä ja tehdä remonttia”…160

PROLOGI: KEITETTYÄ KOIRAA JA PONTIKKAPANNUJA

> Hevirokki, joka jyrää peräseinän kaiuttimista, tärisyttää juomalaseja ja yrittää murskata alleen puheen. Huoneessa on hämärää ja savuista, ja tv-ruudussa pyörii äänettömänä sarjafilmi, jonka amerikkalainen luonnottomuus korostuu huvittavasti täällä, suomalaisessa luonnottomuudessa. (…) Julisteista ja iskulauseista, jotka roikkuvat kerhohuoneen ikkunattomilla seinillä, avautuu loistelias näköala moottoripyöräjengin sielunmaisemaan, ja oven takana, verstaan puolella avautuu näköala HD-jumalan öljynhajuisiin raatoihin. (…) Hahmoista, jotka kyhjöttävät ryypiskellen ja vaimeasti keskustellen kerhohuoneen nojatuoleissa, henkii samanlainen tyly kähmäisyys kuin muissakin salaseuroihinsa umpioituneista miesporukoista. (Apu 31.7.1998, 39)

Lainauksessa viikkolehden toimittaja kuvailee Misfit MC:tä, moottoripyöräkerhoa, johon kuuluu kymmenen miestä Harley-Davidson moottoripyörineen.[1] Lehtijuttu herätti minussa – kuten myös Misfit MC:n jäsenissä – sekä hilpeyttä että ärtymyksen sekaista hämmennystä. Misfit MC:n kerhorakennus oli toiminut paikkana haastattelulle, jonka aihe ei liittynyt Harley-Davidsoneihin tai moottoripyöräkerhoihin.[2] Toimittaja oli kuitenkin onnistunut rakentamaan artikkelin sivujuoneksi rujon runollisen kuvauksen Misfit MC:n jäsenistä, moottoripyöristä ja kerhorakennuksesta, jossa miehet säilyttävät ja rakentavat moottoripyöriään sekä viettävät aikaansa.

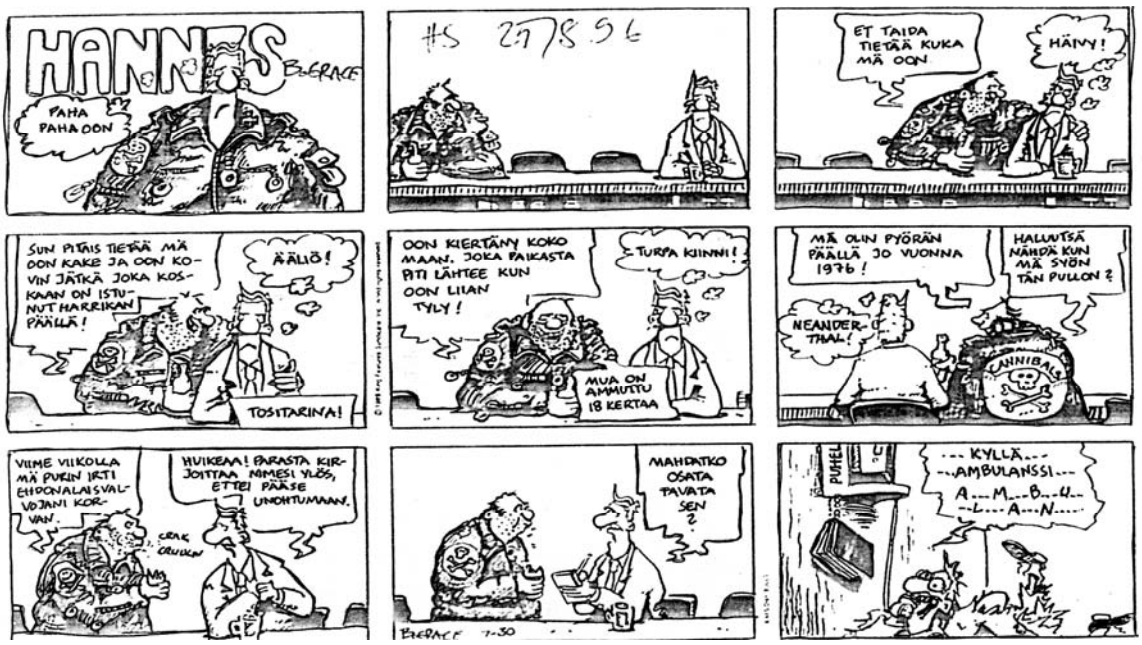
Lainauksen mukaan toimittajalle oli avautunut *loistelias näköala moottoripyöräjengin sielunmaisemaan*, jonka hän määrittelee *suomalaiseksi luonnottomuudeksi*. Määritelmäänsä hän vahvistaa kielikuvin: kerhohuone on *ikkunaton*, *hämärä* ja *savuinen*, ja seinillä on *iskulauseita.* Haastattelutilanteessa musiikki ei soi taustalla, vaan se *murskaa puheen alleen.* Yhteisarvoltaan vajaan kahdensadantuhannen euron moottoripyörät ovat *HD-jumalan öljynhajuisia raatoja,* ja jäsenet, jotka ovat avoimin mielin suostuneet siihen, että heidän talliaan käytetään haastattelupaikkana, ovat *tylyä kähmäisyyttä henkiviä hahmoja, jotka kyhjöttävät ryypiskellen nojatuoleissa*. Itsekin paikalla osan aikaa olleena, en voinut kuin hymyillä toimittajan luovuudelle ja kekseliäisyydelle, jolla hän lisäsi seinille ”iskulauseita”, jätti mainitsematta alkoholittomat juomat, joita paikallaolijat voittopuoleisesti ”ryypiskelivät”, tulkitsi haastattelutilanteelle suodun rauhan ”tylyksi kähmäisyydeksi” ja määritteli paikalla olleet miehet ja naiset *salaseuraansa umpioituneeksi miesporukaksi*.

---

[1] Misfit MC on peitenimi. Kerhon jäsenten toivomuksesta en käytä kerhon omaa nimeä. Misfit on tyyliltään perinteinen Harley-Davidson moottoripyöräkerhon nimi (esim. Yhdysvalloista ja Englannista löytyy Misfits Mc ja Ruotsista Misfit Souls MC), joten todennäköisesti nimi on käytössä jossain päin maailmaa. Nimen perässä oleva MC on lyhennys *motorcycle club*ista (tai *motorcycle crew*istä). Harley-Davidson moottoripyörän synonyymeja suomenkielessä ovat esim. *HD, H-D, Harrikka*, *Harrika* ja *Harlika*.

[2] Jutun aiheena oli 16–24 -vuotiaiden nuorten vauhtihurjastelu autoilla. Misfit MC:n jäsenet olivat 28–33 -vuotiaita. Haastateltavana oli aiheesta väitöskirjaa tekevä sosiologi, joka oli ystävystynyt tallin jäsenen kanssa, vieraillut silloin tällöin tallilla ja haastatellut muutamaa tallin jäsentä näiden autoiluun liittyvistä nuoruudenmuistoista.

Sensaatiohakuisuuden lisäksi toimittajan kirjoitustyyli toimii esimerkkinä suomalaisen median eksotisoivasta ja objektivoivasta puhetavasta, jolla Harley-Davidson-moottoripyörään liittyviä ilmiöitä on käsitelty 1990-luvulta alkaen. Hetken aikaa lehtien otsikot hehkuttivat HD:n lumoa: "Rrrautainen rakastajatar – Harley-Davidson moottoripyörä ei ole kulkuneuvo. Se on rakastajatar, joka vaatii loputtomasti huomiota ja hellää huolenpitoa. Se vie aikasi ja rahasi. Se antaa elämälle sisällön."[3] "Unelma vapaudesta",[4] "Harrikka kuivaa hien",[5] "Harrikka-mies on eri maata – Warre ajaa rakkaudesta vanhaan rautaan."[6] Vuonna 1993 ihailevat otsikot väistyvät ja tilalle tulevat kansainvälisten moottoripyöräkerhojen ja yksittäisten kerhojen keskinäiset välienselvittelyt.[7] Pidätyksiin johtaneiden tapahtumien ja oikeudenkäyntikuvausten ohella lehdet antavat kuvin ja sanoin palstatilaa moottoripyöräjengiläisiksi ja motoristeiksi nimittämiensä miesten ulkoiselle olemukselle. Tunnusmerkeiksi kuvaillaan parrat, aurinkolasit, tatuoinnit ja nahkaliivit. Luonnekuvauksissa korostetaan väkivaltaisuutta ja rikollista menneisyyttä. Lehtijutuista jää mieleen kuvaukset elämäntavoiltaan ruokottomista miehistä, joiden initiaatioriiteissä syödään keitettyä koiraa ja jotka säilyttävät kerhotaloissaan Harley-Davidson-moottoripyörien lisäksi aseita, huumeita, pontikkapannuja, varastettua tavaraa, hautakiviä ja pääkalloja.[8]

Kuva 1. Harrikkajätkän karikatyyri: "Mä oon Kake ja oon kovin jätkä…".(HS 25.8.1996)

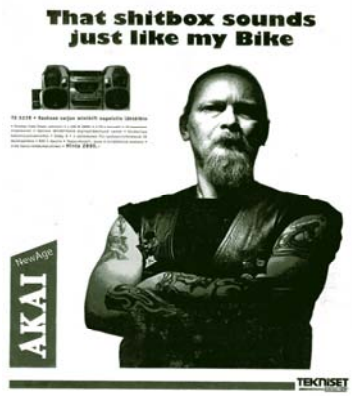
---

[3] IL 14.5.1990.
[4] Ilkka 8.7.1990.
[5] Pohjois-Kymenlaakso 15.5.1991.
[6] IS 25.7.1992.
[7] HD-kerhot nousivat otsikoihin 4.3.1993, kun Overkill MC:n (vuodesta 1996 Hell's Angels Finland) kerhorakennukseen tehtiin ratsia panssariautoa käyttäen. Ratsia ja sen jälkipuinti sai runsaasti valtakunnallista huomiota useamman viikon ajan. Kyseisen tapahtuman jälkeen on HD-kerhoista uutisoitu tasaisesti. Eniten palstatilaa ovat saaneet Hells Angels MC ja Bandidos MC sekä näihin kytketyt yksittäiset kerhot.
[8] Esim. HS 4.3.93; HS 19.11.94; HS 2.8.95; HS 26.5.96; HS 27.9.97; IS 4.3.93; IS 16.2.94; IS 16.3.96; IL 10.2.95; IL 16.3.96. Moottoripyöräkerhojen uutisointiin liittyvistä konventioista Suomessa myös Tuohinto 1996; Kuure & Parkkonen 1996. Rikosuutisointi sosiaalisena diskurssina, ks. esim. Hjelm 2001 ja 2002.

Mainoksiin[9] tiivistyy parhaiten Harley-Davidson-moottoripyörään liittyvä "hyvät, pahat ja rumat"-julkisuuskuva. Mehujäätelömainos (kuva 2.) on ajalta, jolloin kansainväliset moottoripyöräkerhot olivat vielä suurelle yleisölle tuntemattomia. Tuolloin HD-miesten tyyli viehätti niin paljon, että heitä käytettiin lapsille suunnatussa kampanjassa "cooleina" roolimalleina. Viisi vuotta myöhemmin, kun iltapäivälehtien otsikot sinkoiskuista ovat tehneet tehtävänsä, vaihtuvat kirkkaat värit mustavalkoiseen, vahvakontrastiseen kuvaan (kuva 3.). Miehen kädet ovat samalla tavalla ristissä rinnuksilla kuin mehujäätelömainoksen miehillä. Pitkät hiukset, nahkaliivi ja hymytön ilme ovat nekin yhdenmukaisia, mutta tunnelma on täysin erilainen. Poikien leikit ovat vaihtuneet uhkaavaan tunnelmaan. Tatuoitu mies katsoo intensiivisesti kameraa kohti ja toteaa "Be cool" sijaan: ”That shitbox sounds just like my Bike.”.

Kuva 2. Mehujäätelömainos: "Be Cool"
(Seura nro 20 / 1992)

Kuva 3. Stereomainos: "That shitbox..." (IL 15.11.1997)

Vuonna 1993, kun ensimmäiset otsikot psykopaattisista prätkäjätkistä tunkeutuivat ihmisten tajuntaan, olin neljän vuoden ajan seurannut tyttöystävän paikalta Misfit MC:n muotoutumista ja toimintaa. Useimpien Misfit MC:n jäsenten ulkonäkö vastasi median luomaa mielikuvaa prätkäjätkistä; miehillä oli pitkiä hiuksia, partakarvoja, tatuointeja ja nahkaliivejä. Sitä vastoin ulkoiseen olemukseen liitetty väkivaltaisuus ja rikollinen toiminta ei vastannut tuntemieni miesten elämäntapaa.[10] Hämmentyneenä vastailin tuttujen ja tuntemattomien esittämiin mitä kummallisimpiin kysymyksiin poikaystäväni elämäntavoista – alkaen sinkojen lukumäärästä aina alisteiseen asemaani naisena. Mielessäni alkoi muotoutua opinnäytetyön aihe: halusin käsitellä Harley-Davidson-moottoripyörän ympärille rakentunutta kulttuuria ja elämäntapaa stereotypioiden takaa.

---

[9] Suomessa on harrikkamiehillä mainostettu mm. ruisleipää, mehujäätelöä, kenkiä, ihovoidetta, kauppakeskusta, appelsiineja, matkapuhelinta, pakastepyttipannua ja stereoita.

[10] Iltapäivälehdistöön ja HS:an verrattuna maakuntalehdet ovat käsitelleet bikerkulttuuria kauemmin ja monipuolisemmin. Esim. Pitäjänuutiset 27.8.90; E-S 10.9.90; SS 2.10.90; I-S 26.5.91; KS 27.5.91; E-SS 27.7.1991; Ks 27.9.1993 ja Ks 12.6.2000. Viikkolehdistä psykopaattista prätkäjätkä-stereotypiaa purkaa mm. Apu 36/1995; Kodin Kuvalehti 16/1997 ja erityisen ansiokkaasti Suomen Kuvalehti 32/1996. Artikkelin kirjoittanut toimittaja osallistuu HD-kokoontumisajoon ja valottaa monia bikerkulttuurin keskeisiä piirteitä kuten moottoripyörän uudelleen rakentamista oman näköiseksi, Harrikkaan liittyviä vapauden mielikuvia, yhteisöllisyyttä ja harrikkakuskien moninaisuutta, oli kyse sitten pyörän tyylistä, pyörän merkityksestä omistajalleen, omistajan sosioekonomisesta asemasta, sukupuolesta tai iästä.

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen lähtökohdista

Hannu Raittilan romaanissa *Ei minulta mitään puutu* (1998) lestadiolaisten suviseurassa kenttätyötä tekevä uskontotieteilijä Leila, legendaarinen saarnamies pappa Laitinen ja papan pojanpoika Johannes pääsevät sattumalta seuraamaan "Helvetin enkeleiden" hääseremoniaa. Jokainen heistä suhtautuu tilanteeseen eri tavalla. Pappa Laitinen kuvittelee olevansa körttiläisten seuroissa – läsnäolijat kun ovat ”mustiin puettuja yksivakaisia miehiä, jotka käyttäytyvät yhdenmukaisella tavalla”, Johannes haluaa välittömästi poistua "vaara-alueelta", ja Leila tekee innoissaan muistiinpanoja. Hän kehottaa myös Johannesta painamaan mieleensä kaiken mitä tämä näkee ja kuulee. Johanneksen ihmetellessä mistä on kyse, vastaa Leila ”sensaatiomaisesta havaintoaineistosta” kiihtyneenä: ”Uskontotieteestä, uskontotieteestä.” Leilan mukaan hääseremoniassa on kyse ”modernin yhteiskunnan heimoutumisen tuottamista uudenlaisista rituaaleista”. Moottoripyöräkerho on verrattavissa luostarilaitokseen, Harley-Davidson-moottoripyörä Jumalaan, ja hääepistolaksi valittu Antti Hyryn teksti on moottoripyöräkerholaisille ”pelkistetty ja fysikaalisesti tosi kuvaus maailmankaikkeudesta, jossa molekyylit ja galaksit toimivat kuin hyvin säädetty kone.”.[11]

Toisin kuin Raittilan romaanissa, ei reaalimaailman uskontotieteilijällä ainakaan Suomessa ole mahdollista seurata yhtä omintakeisia rituaaleja, oli sitten kyse kansainvälisesti levittäytyneistä tai yksittäisistä HD-moottoripyöräkerhoista, sillä moottoripyöräkerholaisten häät ja hautajaiset on toimitettu yleisesti hyväksyttyjen ja sovinnaisten – joko uskonnollisten tai maallisten – kaavojen mukaisesti. Harley-Davidson-moottoripyörän ympärille rakentunut elämäntapa tarjoaa kuitenkin uskontotieteellisesti kiinnostavia ja haastavia kysymyksiä siitä, miten sekulaarinen ilmiö, kuten moottoripyöräharrastus, muuttuu kokonaisvaltaiseksi elämäntavaksi ja -asenteeksi, jota jäsentävät omanlaiset arvot, normit ja moraalikäsitykset siitä, mikä on esimerkiksi hyveellistä, ihailtavaa ja kilvoiteltavaa tai paheellista, halveksittavaa ja välteltävää.

Tämän tutkimuksen lähtökohdat eivät ole moderneissa heimorituaaleissa, HD-moottoripyöräkerhon rinnastamisessa luostariin tai Harley-Davidson-moottoripyörän korottamisessa jumaluuden attribuutiksi, vaan havainnoissani, että on miehiä, jotka ilmaisevat ja toteuttavat elämänasennettaan ja rakentavat käsitystä itsestään Harley-Davidson-moottoripyörän välityksellä. Uskontotieteilijä Jacques Waardenburgin väljää uskonnon määritelmää soveltaen, Harley-Davidsonin ympärille on rakentunut orientoitumisjärjestelmä, jonka ”avulla ajatteleva ja

[11] Raittila 1998, 228–233.

toimiva ihminen suuntautuu elämässä ja maailmassa."[12] Kutsun tätä orientoitumisjärjestelmää bikerkulttuurin eetokseksi.[13] 'Bikerkulttuurilla' tarkoitan elämäntapaa

> i) jonka keskiössä on yksilölliseksi rakennettu Harley-Davidson-moottoripyörä
>
> ii) jota jäsentää omanlaiset arvot, normit ja ihanteet
>
> iii) joka on historiallinen eli sillä on menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus
>
> iv) jota ylläpidetään, tulkitaan ja uusinnetaan yksilöiden ja HD-moottoripyöräkerhojen ohella erilaisten kulttuurituotteiden (esim. elokuvat, lehdet, musiikki, kuvataide, kirjallisuus, Internet-sivustot) välityksellä
>
> v) joka ylittää sukupolvi-, maanosa-, valtio-, uskontokunta- ja kielirajat kuten myös kansallisuuteen tai sosioekonomiseen asemaan yms. perustuvat kulttuuriset rajat
>
> vi) mutta jossa sukupuoliraja ja mieskeskeisyys ovat voimissaan
>
> vii) ja josta on havaittavissa myös kansallisia (esim. suomalainen bikerkulttuuri) ja paikallisia (esim. miten Misfit MC:n jäsenet tulkitsevat bikerkulttuuria) erityispiirteitä
>
> viii) ja johon sitoutumisen asteet vaihtelevat niin yksilö- (HD:n omistaja) kuin ryhmätasolla (HD-moottoripyöräkerho)

'Eetos' on työssäni ennemmin uskontotieteellinen tulkintahorisontti kuin tarkan määritelmän omaava teoreettinen käsite. Innoittajani on ollut antropologi Clifford Geertzin tunnetuksi tekemä semioottinen kulttuurikäsitys, jonka ytimessä on ihminen merkityksiä etsivänä ja symboleita käyttävänä olentona. Geertzin mukaan kulttuuri on kuin merkitysten verkko, jonka ihmiset toiminnallaan kutovat ja joka tulee näkyväksi symbolien välityksellä. Symbolien – jotka ovat havaittavia ilmauksia ideoista, asenteista, toiminnoista, uskomuksista ja mielipiteistä – välityksellä ihmiset ilmaisevat, tulkitsevat ja välittävät maailmankuvaansa, arvojaan ja eetostaan itselleen ja muille.[14] Eetosta Geertz kuvailee "perimmäiseksi elämänasenteeksi". Kyse on kokemuksellisista ja emotionaalisista ulottuvuuksista ja ominaisuuksista, joita ihmiset antavat elämälleen ja tapahtumille tietyssä kulttuurissa. Eetos on elämäntyylin sävy ja ominaislaatu, moraalinen ja esteettinen tyyli ja mieli, joka tiivistyy erityisiin, pyhinä pidettyihin symboleihin. Pyhät symbolit antavat ihmisille rakennusaineksia jäsentää tunteitaan ja käyttäytyä oikein eli kulttuurin määrittelemällä tavalla.[15] Tässä työssä tarkastelen Harley-Davidson-moottoripyörää pyhänä symbolina, johon tiivistyy bikerkulttuurin eetos.

---

[12] Waardenburg 1986, 31–32. Väljien uskontomääritelmien mielekkyydestä uskontotieteessä, ks. Ketola 1997a.

[13] Englanninkielinen *biker* on levinnyt kaikkialle maailmaan kielialueesta riippumatta. Suomessa on järjestetty esim. vuodesta 1993 kutsuperiaatteella toimivaa *Biker Meeting* -kokousta (alussa *President Meeting*), johon osallistuvat kerhot ovat ensisijaisesti HD-kerhoja. Kaikille avoin tapahtuma on vuodesta 1998 lähtien järjestetty *Biker Culture Day* -tapahtuma Helsingissä. Vaikka biker on vakiintunut suomenkieleen, se ei ole Suomessa yksiselitteinen sana, kuten luvussa 4. *Misfit MC ja bikerkulttuurin eetos* tulen osoittamaan.

[14] Geertz 1973a, 5; 1973b; 89–91; 1973c, 140–141; 1992, 91–94.

[15] Geertz 1973b, 89; 1973c, 127.

Bikerkulttuurin ja eetoksen lisäksi käytän työn alaotsikossa käsitettä ’etnografinen tutkimus’. Ymmärrän etnografian kuten antropologi Sherry Ortner, joka kirjoittaa etnografiasta asenteena, joka on yhtä paljon intellektuaalinen ja moraalinen asennoituminen ja tulkintatapa, kuin aikaan ja paikkaan sidotun kenttätyön ominaisuus.[16] Etnografia ei rajoitu kenttätyöhön sanan fyysisessä merkityksessä, vaan kyse on tutkimusasenteesta, jossa sitoudutaan kulttuuristen ominaispiirteiden ja yksityiskohtien tarkasteluun siten, että huomioidaan kulttuurin kontekstuaalinen rikkaus.[17] Kyse on holistisen tutkimusotteen tavoittelusta – jolla en tarkoita varhaisten etnografioiden kaiken kattavaa, koherenttia ja historiattomaksi jäädytettyä kuvausta kulttuurista – vaan Clifford Geertziä mukaillen puhun pyrkimyksestä tiheään kuvaukseen.[18] Antropologi Anna-Maria Tapaninen käyttää Geertzin tiheä kuvaus -käsitettä viittaamaan mielekkäiden yhteyksien etsimiseen:

> Tiheys koostuu sekä kohdentumisesta että laajuudesta. (…) Ilmiön ympärille rakennettu tiheä kuvaus tavoittelee sellaisia ulottuvuuksia, sellaista kontekstualisointia, jonka kautta ei varmaan avaudu kuvaa koko tutkittavaan maailmaan mutta johonkin sen kannalta keskeiseen, sitä läpäisevään.[19]

Pyrkimys tiheään kuvaukseen tarkoittaa työssäni bikerkulttuurin eetoksen tarkastelua kahdenlaisen aineiston valossa:

i) Kenttätyöllä kerätyn aineiston valossa tarkastelen yhtä pääkaupunkiseudulla toimivaa HD-moottoripyöräkerhoa, vuonna 1989 toimintansa aloittanutta Misfit MC:tä. Jäsenet kutsuvat kerhoaan useimmiten *talliksi*, joskus *pajaksi*, *kerhoksi* tai *klubiksi.* Puhuessaan tallista, miehet voivat viitata kerhorakennukseen (”tuut sä tallille?”) mutta myös ryhmään (”meidän talli”) ja sen olemassaoloon ajallisesti ja paikallisesti. Aloittaessani kenttätyön vuonna 1995 Misfit MC:n kuului kymmenen 25 – 30-vuotiasta miestä.[20]

ii) Kenttätyöllä kerätyn aineiston lisäksi käytän materiaalia, joka koostuu Harley-Davidson-moottoripyörän ympärille rakentuneen bikerkulttuurin historiasta ja kulttuurituotteista, kuten kertomuksista, elokuvista, musiikista, kuvataiteesta ja moottoripyörälehdistä. Aineiston avulla valotan bikerkulttuurin eetoksen syntyä, alkuvaiheita, leviämistä ja keskeisiä elementtejä. Lähdeaineiston monimuotoisuus ja runsaus palautuu kenttätyöhöni jolloin vakuutuin siitä, että tutkimusmatka bikerkulttuurin historiaan, perinteisiin ja median välittämiin (mieli)kuviin on välttämätöntä, sillä menneisyys ja Harrikkaan ajan kuluessa varastoituneet merkitykset vaikuttavat ja ovat vahvasti läsnä Misfit MC:n toiminnassa ja talliin kuuluvien miesten elämäntyylissä.

---

[16] Ortner 1995, 173.
[17] Ortner 1995, 173–174, 190. Ks. myös Nisula 1997, 168–169.
[18] Geertz 1973a, 6.
[19] Tapaninen 1997, 124–125. Myös Geertz 1983, 119–120; Ruohonen & Laitila 1994, 121–123; Ortner 1995, 174.
[20] Kenttätyöllä kerättyä aineistoa on pääasiassa vuosilta 1995–1998 ja jonkin verran vuosilta 2000–2001. Kenttätyöstä ja aineistosta tarkemmin kappaleissa 2.2 ja 2.3.

1.2 Aiemmista tutkimuksista

Folkloristi Aili Nenonen on todennut: "Kun kulttuurin ja perinteen luojilla, uusintajilla ja käyttäjillä on sukupuoli, ei ole olemassa sukupuoletonta kulttuuria ja perinnettä."[21]. Vaikka myös naiset ajavat Harrikoilla, on bikerkulttuurissa perinteisesti keskitytty miehiin: elokuvissa, tarinoissa, lehdissä, musiikissa ja kuvataiteessa on puolivuosisataa keskitytty kuvaamaan miehen ja moottoripyörän välistä suhdetta ja miesten yhdessäoloa. Kulttuurinen kuvasto, joka Harrikkaa ympäröi, on täynnä maskuliinisia määreitä ja miehiseksi miellettyjä piirteitä. Samoin Misfit MC on miesten yhteisö ja Misfit MC:n tallirakennus on miesten itselleen luomaa tilaa, jossa tapahtuva toiminta on miesten jakamaa. Koska miessukupuolta on mahdotonta ohittaa kun on kyse bikerkulttuurista ja Misfit MC:n toiminnasta, aloitan kartoittamalla tapoja, joilla miestä ja sukupuolta on teoretisoitu. Tämän jälkeen käyn läpi tutkimuksia, joissa on käsitelty moottoripyörätoimintaa elämäntavan keskiössä. Lopuksi paikallistan oman työni suhteessa aiempiin tutkimuksiin ja suhteessa uskontotieteeseen.

1.2.1 Mies teoriassa

Empiirisiä naisia ja miehiä on käytännössä mahdotonta jakaa toisensa poissulkeviksi luokiksi, sillä sukupuolissa on myös yhteisiä piirteitä. Käsitteellisesti sukupuoli nähdään kuitenkin useimmiten dikotomiana; mies on sitä mitä nainen ei ole, ja nainen on sitä mitä mies ei ole. Filosofi Petri Sipilä määrittelee sukupuolisuuden "sukupuolisesti ladattujen ominaisuuksien vahvistamiseksi ja välttelyksi, kieltäytymiseksi ja projektioksi".[22] Toimintamalli vaikuttaa yksinkertaiselta; vältä ja vahvista. Jos mies tahtoo vahvistaa omaa miessukupuolisuuttaan, hän välttelee kaikkea sitä mikä on määritelty naiseuteen tai naisellisuuteen kuuluvaksi, ja vahvistaa sitä mitä pidetään miehisenä. Todellisuudessa sukupuolittuminen ei kuitenkaan ole näin yksioikoista, vaan joudumme kysymään, tulkitsemaan ja ottamaan kantaa siihen mikä on miehistä tai naisellista.[23]

Aivan kuten vanhassa englantilaisessa kansanlorussa, jossa kysytään, mistä on pienet pojat ja tytöt tehty?,[24] heräsi osa miehistä 1970-luvulla, feminismin ja seksuaalista syrjintää vastustavien homoliikkeiden vanavedessä, kysymään mistä on miehet tehty. Syntyi tutkimustraditio, jossa miehet ryhtyivät tutkimaan miehen elämää kriittisistä ja poliittisista lähtökohdista.[25] Samaan

---

[21] Nenola 1994, 209; myös mt. 1993.
[22] Sipilä 1998, 35; ks. myös Jokinen 2000, 204–206.
[23] Ruotsalainen 1995, 317; Pesonen 1997a, 168 ja 1997b, 39–45; Lehtonen 1995a, 2324–30.
[24] Kunnas 2001, 42–43. Lorun mukaan pojat ovat tehty etanoista, sammakoista ja koiran häntätupsukoista, tytöt sokerista, kukkasista, inkivääristä ja kanelista.
[25] Sipilä 1992, 20–21.

tapaan kuin naistutkimusta on perinteisesti pidetty monitieteellisenä, naisten harjoittamana tutkimusalana, on miestutkimukseen useimmiten viitattu miehistä koostuvana koulukuntana, jossa "teoreettiset, poliittiset ja henkilökohtaiset intressit kietoutuvat monimutkaisesti toisiinsa.".[26]

Miestutkimuksen avainkäsite on maskuliinisuus.[27] Kysymykseen, miten maskuliinisuus tulisi määritellä, vastaa teos *Men in Perspective - Practice, Power and Identity* (1995) seuraavasti. Sosiologiassa maskuliinisuus määritellään sosiaalisesti tuotetuksi. Profeministisestä näkökulmasta maskuliinisuus fokusoituu yhteiskunnan valtasuhteisiin. Psykoanalyytikkojen mukaan maskuliinisuus on monikerroksinen ja ristiriitainen kokoelma toiveita, fantasioita ja tunteita. Rooliteoreetikoille maskuliinisuus on kokoelma sosiaalisia käsikirjoituksia, jotka opetetaan ja opitaan. Kulttuurintutkijoille se on käsite, joka siirtyy sukupolvelta toiselle puheen ja tekstin välityksellä. Yhteistä kaikille on sen myöntäminen, ettei ole olemassa vain yhtä maskuliinisuuden muotoa vaan on kyse maskuliinisuuksista.[28]

Suomessa maskuliinisuuksia on tarkasteltu useimmiten kulttuuritutkijoiden toimesta. Esillä ovat olleet kysymykset siitä, miten kulttuuri tuottaa, toistaa ja juurruttaa käsityksiä siitä, mikä on oikeaa miehisyyttä, millaisia kulttuurisia representaatioita maskuliinisuudesta on omaelämäkerta- ja kaunokirjallisuudessa, mainoksissa ja elokuvissa, ja mikä on heteronormatiivisuuden ja maskuliinisten representaatioiden suhde.[29] Maskuliinisuuksien kirjoa populaarikulttuureissa käsittelevän artikkelikokoelman *Yhdestä puusta* (2003) johdannossa miestutkija Arto Jokinen tiivistää maskuliinisuuden olemuksen seuraavasti:

> Maskuliinisuus ei viittaa vain siihen, mitä kulttuurissa pidetään miesmäisenä tai miehisenä, vaan myös siihen, mitä kulttuurissa miesten oletetaan tekevän, tuntevan ja puhuvan. Maskuliinisuus sisältää siis miehen mentaaliset, psyykkiset, sosiaaliset ja fyysiset ihannemitat.[30]

Miestutkija Michael Kimmelin mukaan länsimaalaisen miehen kulttuurisesti määrittyneet ihannemitat voidaan tiivistää neljäksi käskyksi: ensimmäinen, *No sissy stuff* kieltää kaiken femiinisyyden. Kolme muuta painottavat aktiivisuutta: *The big wheel* painottaa menestystä ja

---

[26] Hänninen 1992, 26. Myös esim. Sipilä 1994, 18–19; Jokinen 1999a, 15–51; Hearn 1999, 256–257. Miestutkimuksen yhteydessä käytetään vaihtelevasti etuliitteitä 'uusi' tai 'kriittinen', joilla viitataan antiseksistisiin ja/tai profeministisiin lähtökohtiin. Etuliitteiden avulla miestutkimus tekee pesäeroa erityisesti ns. emansipatorisiin miesliikkeisiin (esim. kristillinen Promise Keepers -liike) ja -kirjallisuuteen (esim. yhdysvaltalaisen Robert Blyn bestseller Rautahannu (1992, Iron John 1990), joka loi perustan mytoeeppiselle miesliikkeelle). Emansipatorisissa miesliikkeissä korostetaan miesten ja naisten eroavaisuuksia, ja enemmän tai vähemmän eksplisiittisesti ilmaistaan huoli länsimaisten miesten feminisoitumisesta ja patriarkalismin alasajosta. Emansipatorisista miesliikkeistä, ks. esim. Messner 1997, 16–35.

[27] Jokinen 2003, 7. Miestutkijoiden Jorma Sipilän ja Arto Tiihosen (1994a, 9-10) mukaan maskuliinisuuden synonyymeja ovat maskuliniteetti, mieheys ja miehisyys. Niillä kaikilla viitataan tiettynä aikana, tietyssä osakulttuurissa vallitsevaan maskuliinisuuden muotoon. Sen sijaan maskulinismi, miehuus ja miehekkyys ovat ideologisia käsitteitä joissa miesihanne oletetaan yhteiseksi ja hyväksytyksi.

[28] Edley & Wetherell 1995.

[29] Esim. Ahokas, Lahti & Sihvonen 1993; Roos & Peltonen 1994; Siltala 1994; Sipilä & Tiihonen 1994b; Lehtonen 1995a ja mt 1995b; Heikkinen, Mantila & Varis 1998; Jokinen 2000.

[30] Jokinen 2003, 10.

suoriutumista, *Sturdy oak* korostaa itsenäisyyttä ja luotettavuutta, ja *Give 'em hell* ihannoi aggressiivisuutta ja riskinottokykyä.[31]

Maskuliinisuuden ihannemitat eivät jäsennä vain miesten elämää, vaan kyse on ihanteista, jotka vaikuttavat kaikkialla ja kaikkiin. 'Hegemoninen maskuliinisuus' on käsite, jonka miestutkijat Tim Carrigan, R.W. Connell ja John Lee ottivat käyttöön artikkelissa *Toward a new sociology of masculinity* (1985) ja jota Connell on myöhemmin tarkentanut ja täydentänyt.[32] Hegemonisesta maskuliinisuudesta voidaan tiivistää kolme ulottuvuutta:[33]

> i) Se on osa heteroseksismiä, jossa maskuliinisuus ja feminiinisyys esitetään dikotomiana. Miehen ja naisen ero perustuu biologiaan ja on ylittämätön.
>
> ii) Miehet luokitellaan ja arvotetaan maskuliinisen kelpoisuuden mukaan. Erottelu ja arvottaminen muodostavat sosiaalisten suhteiden rakenteen, jossa eri maskuliinisuudet järjestäytyvät hierarkkisesti.
>
> iii) Käsite viittaa myös siihen, että kaikki maskuliinisuudet ovat kulttuurisia konstruktioita ja siten historiallisia ja jatkuvan muutoksen alaisia.

Connell määrittelee hegemonian jonkin miesryhmän yhteiskunnalliseksi ylivallaksi, joka ulottuu valtakontekstiin (politiikka, laki, talous jne.), yksityiseen sfääriin (perhe) ja kulttuurisiin prosesseihin (elokuvat, lehdet jne.). Se on istutettu esimerkiksi uskonnollisiin oppeihin ja käytäntöihin, verotuspolitiikkaan, asuntosuunnitteluun ja median sisältöön. Länsimaisen hegemonisen maskuliinisuuden tärkein aspekti on heteroseksuaalisuus, jossa valkoinen, keskiluokkainen heteromies edustaa oikeaa miehisyyttä ja homomies naismaista ei-miestä. Hegemonia ei eliminoi vaihtoehtoisia maskuliinisuuden muotoja, mutta marginalisoi ne "ghettoihin, yksityisyyteen ja tiedostamattomaan" ja kieltää niiltä kulttuuriset määritykset.[34]

Connellin kuvaama keski-ikäinen, keskiluokkainen ja valkoinen heteromies saattaa olla joidenkin mielestä tavoiteltava maskuliinisuuden muoto, mutta ovatko kaikki miehet samaa mieltä? Maskuliinisuuden representaatioita kirjallisuudessa, elokuvissa, sanomalehdissä ja musiikissa tarkastelleen Anthony Easthopen mukaan miehet eivät passiivisesti vain vastaanota ja toteuta kulttuurituotteiden tarjoamaa maskuliinisuuden mallia. Miehet eivät voi kuitenkaan elää täysin ulkopuolellakaan, sillä hegemoninen maskuliinisuus, jota Easthope kutsuu maskuliinisuuden myytiksi, on tunkeutunut kaikkialle kulttuurissa. Pakottavana

---

[31] Kimmell 1990, 100; ks. myös Easthope 1986, 37–44; Jokinen 2000, 217.
[32] Connell 1987, 183–186 ja 1995. Käsite on lainattu Antonio Gramscilta (1891–1937), ks. Gramsci 1971. Suomalaisessa miestutkimuksessa käsitettä ovat käyttäneet ja kommentoineet esim. Sipilä 1994, 19–21; Lehtonen 1995a, 32–33; Jokinen 2000, 213–222; mt. 2003, 12–15. Gramscilaista hegemonia-käsitettä on sovellettu myös esim. brittiläisessä nuorisokulttuuri- ja populaarikulttuuritutkimuksessa. Esim. Clarke et al. 1976, 38–42; Grossberg 1995, 181–184, 206–225.
[33] Herkman, Jokinen ja Lehtimäki 1995, 19.
[34] Connell 1987, 184–186. Ks. myös mt. 1995, 76–81.

voimana se toimii kaikkialla, "ei vain valkokankaalla, mainostauluissa ja lehdissä, vaan myös meidän mielissämme", toteaa Easthope.[35]

Millainen hegemoninen maskuliinisuuden malli vaikuttaa suomalaisen miehen elämässä? Jos pojat ja miehet rakentavat omaa maskuliinisuuttaan peilaamalla itseään median välittämiin mieskuviin, on aiheellista pitää mielessä mieskuvien moninaisuus. Mediassa, kuten tieteenkin forumilla, on puhuttu maskuliinisuuden pakkopaidasta, maskuliinisuuden purkamisesta ja uuden miehen mallista, jolla on viitattu pehmomieheen, kovaan jätkään ja näiden välimuotoihin. Valittavana on, jos ääripäitä tarkastelee Suomessa, homofobiasta kärsivä, heteroseksuaalisuuttaan painottava ja nyrkeillä ongelmatilanteet ratkaissut nyrkkeilijä ja kansanedustaja Tony Halme tai liberalismia, keski-iän tuomaa kaljua ja kasvavaa mahaa verbaalisesti juhliva toimittaja Ruben Stiller. Näiden kahden miehen väliin ja ulkopuolelle jää lukematon määrä erinäköisiä, -kokoisia ja erilaisia elämäntyylejä ja -arvoja edustavia miehiä. Sosiaalipolitiikkaa ja miestutkimusta yhdistävä Jorma Sipilä kysyykin, voidaanko edes puhua yhdestä hegemonisesta maskuliinisuudesta, jolle kaikki muut olisivat alisteisia. Hänestä on pikemminkin kyse siitä, että ”Mikä tahansa yhteiskunta koostuu hajanaisesta joukosta hegemonisia rakenteita, joista jokaisella on oma reviirinsä ja joiden asemaa mikään keskushegemonia ei pysty kiistämään.”.[36]

Miestutkimuksen pyrkimyksenä on ollut alusta lähtien problematisoida ja kyseenalaistaa käsityksiä miehestä ja maskuliinisuudesta sekä paljastaa tavat, joilla maskuliinisuutta on tuotettu.[37] Termit problematisoida, kyseenalaistaa ja paljastaa, antavat jo viitteitä siitä, että mies ja maskuliinisuus on koettu ongelmaksi. Sukupuolten suhteen nyrjähtäneestä yhteiskunnallisesta valta-akselista johtuen miestutkimuksen lähtökohdat ovat väistämättä olleet erilaiset naistutkimukseen verrattuna. Naistutkimuksen löydettyä kurjuusnäkökulmien lisäksi toimiva ja aktiivisesti omaa paikkaansa määrittävä naissubjekti, on miestutkimuksen näkökulmasta aktiivinen miessubjekti useimmiten ongelma. Kimmelin mieheyden neljä käskyä, Connellin hegemoninen maskuliinisuus ja Easthopen maskuliininen myytti antavat viitteitä miestutkimuksen kriittisistä lähtökohdista ja tavoista ymmärtää mieheys ja maskuliinisuus.

Anglosaksisten miestutkimusten tavoin myös suomalaisia miestutkimuksia lukiessa hahmottuu kuva miehestä, jolla on paha olla ja joka erilaisten maskuliinisten painolastien ja odotusten puristuksessa turvautuu fyysiseen ja psyykkiseen väkivaltaan, kohdistaen sen lä-

---

[35] Easthope 1986, 167.
[36] Sipilä 1994, 28–29. Ks. myös Tuohinen 1996, 82. Hoikkala (1996a, 291–292, 298.) arvostelee hegemoniakäsitettä totaliteetiksi, joka estää näkemästä empiirisen todellisuuden monenlaiset mieheydet. Jokinen (2003, 12–15) vastaa kritiikkiin toteamalla, ettei Connell varsinaisesti tarkoita, ”että olisi yksi hegemonisen maskuliinisuuden malli jolle muut olisivat alisteisia”, vaan kyse on maskuliinisuuden konfiguraatiosta, ”joka pakottaa ja houkuttelee miehiä omaksumaan tiettyjä maskuliinisia määreitä.”.
[37] Lähtökohdista esim. Sipilä 1992; Brod & Kaufman 1994; Connell 1995; Jokinen 1999a ja mt. 2003.

hiympäristön lisäksi myös itseensä.[38] Ja tottahan se on, että mieheys näyttäytyy usein ongelmien kimppuna, joista kärsii miehen itsensä lisäksi myös ympäristö. Miestutkimuksen kriittiset näkökulmat ovat tarpeen. Kovin yksipuolinen kuva miehistä kuitenkin syntyy, jos mieskysymykseen keskitytään ainoastaan väkivallan, alistamisen, misogynian, rasismin, alkoholismin, sairauksien ja itsemurhien kautta.[39] Sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvo-ohjelmassa esitettiin vuonna 1987 suomalaisen miestutkimuksen päämääräksi seuraavaa:

> Kuvailla ja analysoida erilaisten suomalaisten miesten ja miesryhmien tilannetta. Vaarana on että miestutkimuksesta tulee osa laajempaa kurjuustutkimusta. Kurjuuden tutkimuksesta voi tulla itseisarvo, siksi on tärkeää löytää positiivinen ja luova näkökulma miehenä olemiseen.[40]

Millainen voisi olla positiivinen ja luova näkökulma miehenä olemiseen? Haluaisin lähestyä mieheyttä ilman kielteisyyden painolastia, mutta 'positiivinen' särähtää kovin ohjelmalliselta ja johdattelevalta. Vältänkö ohjelmallisuuden jos pyrin mieheyden ja maskuliinisuuden kuvaamiseen sellaisena, kuin se jossain tilanteessa, jonakin ajankohtana ilmenee? Kysymysten perusta ja tutkimuksen pohjavire olisi silloin siinä, että

> Tietyssä historiallisessa ajassa ja paikassa tietyn kulttuurin jäsenet merkitsevät, merkityksellistävät ja representoivat tekoja, eleitä, asioita ja ilmiöitä maskuliinisiksi. Subjektin maskuliinisuus rakentuu näiden tekojen ja eleiden performatiivisesta toistosta. (…) Toisto luo vaikutelman luonnollisuudesta ja jähmettää miehisyyden tiettyihin hitaasti muuttuviin malleihin, jotka sisältyvät miehisiin subjektipositioihin.[41]

Sukupuolen näkeminen ajan ja paikan merkitsemänä ja toisaalta tekemisenä ja toistona muistuttaa, että sukupuoli "ei vain ole" vaan se eletään. Fenomenologista sukupuolikäsitystä kehitellyt filosofi Sara Heinämaa toteaakin, ettei sukupuoli (nais- ja miespuolisuus) palaudu mihinkään tiettyihin fysiologisiin tai (sosiaali)psykologisiin piirteisiin, vaan kyse on olemisen tavasta ja toiminnan tyylistä.[42]

Maskuliinisuus on skitsofreenista: sillä on kaksoisluonne toisaalta jäykkänä ja pakottavana kategoriana ja toisaalta häilyvänä ja joustavana olemuksellisuutena ja tyylinä. Teoksessa *Dislocating Masculinities* (1994) antropologit Andrea Cornwall ja Nancy Lindisfarne toteavat maskuliinisuuden olevan muuttuva, tilanteeseen sidottu käsite. Se on sosiaalinen konstruktio ja historiallisesti paikallistettavissa. Cornwallin ja Lindisfarnen mukaan antropologisella tutkimusperinteellä on oma erityinen tehtävä maskuliinisuuksien tutkimisessa,

---

[38] Esim. Roos & Peltonen 1994; Siltala 1994; Sipilä & Tiihonen 1994; Jokinen 1999a ja mt. 2001.
[39] Syksyllä 1999 Tampereen yliopistossa järjestettiin kriittisen miestutkimuksen työseminaari, *Miesmatka: Matka mieheen ja maskuliinisuuteen*. Yhtenä teemana oli miesten välinen ystävyys. Kurssiohjelmassa teemaa varten annettiin kolme näkökulmaa: homofobia, misogynia ja rasismi.
[40] Ministry of Social Affairs and Health 1987.
[41] Jokinen 2003, 26–27. Tekeminen ja toisto palautuvat feministifilosofi Judith Butlerin näkemykseen sukupuolesta performaationa, ks. esim. Butler 1990; Kotz & Butler 1995.
[42] Heinämaa 1996, 13, 111, 157–161; Myös Ronkainen 1999, 34–35; Pesonen 1997b, 42–43; Halonen 1997, 62–64.

ja viittaavat tällä kenttätyöhön, joka mahdollistaa erilaisten maskuliinisuuksien paikallistamisen ja empiirisen todellisuuden esittämisen. Arkielämässä käsitteen käyttö ja kontekstit vaihtelevat. Maskuliinisuus liitetään jokapäiväisessä puheessa niin miehiin kuin naisiin, käyttäytymiseen, olemukseen ja tavaroihin. Maskuliinisuuden merkitykset vaihtelevat niin kulttuurien sisällä kuin kulttuureittain ja määritelmät voivat olla keskenään ristiriitaisia tai kilpailevia. Myös se kuka puhuu, mihin viitataan ja missä tilanteessa, vaikuttaa siihen mikä kulloinkin ymmärretään maskuliinisuudeksi tai miehisyydeksi.[43]

1.2.2 Moottoripyöräkerhot ja moottoripyörät elämäntavan keskiössä

Varhaisimpiin tutkimuksiin, jossa moottoripyörää tarkastellaan elämäntavan keskiössä, lukeutuu englantilaisen nuorisotutkijan ja sosiologin Paul Willisin tutkimus 16–25-vuotiaiden työväenluokkaisten nuorten miesten ”rockers-kulttuurista”, jonka keskeiset elementit ovat moottoripyörät ja 1950-luvun rockmusiikki. Willis kuvailee teoksessa *Profane Culture* (1978) sekä artikkeleissa *The Expressive Style of a Motor-Bike Culture* (1975) ja *The Motor-bike and Motorbike Culture* (1982) kuinka rockersit poimivat valtakulttuurista kulutustavaran, moottoripyörän ja antavat sille oman merkityssisällön. Rockerseille moottoripyörä symbolisoi kädentaitojen (moottoripyörien korjailu ja rakentelu) ja koneen hallinnan (ajaminen) kautta vapautta, riippumattomuutta ja maskuliinista kompetenssia. Moottoripyörästä tulee keskeinen kulttuurinen elementti, jonka avulla nuoret luovat omia merkityksiä ja ilmaisevat elämänkokemuksiaan.[44]

Japanilaisen kulttuuriantropologin Ikuya Saton väitöskirja *Kamikaze Biker. Parody and Anomy in Affluent Japan* sijoittuu myös nuorisokulttuuritutkimuksen puolelle. 1970- ja 80-luvun Japanissa Kamikaze-bikereiksi ja Bosozokuiksi (boso; korkea nopeus, zoku; heimo) kutsuttiin 14–20-vuotiaita nuoria, jotka kokoontuivat öisille kaduille ajamaan kilpaa moottoripyörillä ja autoilla. Jengitunnusten alle ryhmittyneet nuoret loivat omanlaisen fuusiotyylin yhdistelemällä elementtejä amerikkalaisista nuorisoelokuvista ja bikerkulttuurista sekä Japanin kulttuurihistoriasta ja nationalismista. Saton mukaan, oli kyse sitten kilpa-ajamisesta tai näyttävimmästä kulkuneuvosta, moottoripyörät ja autot olivat Bosozukoille välineitä, joilla hankittiin elämään jännitystä ja mainetta sekä vahvistettiin maskuliinista identiteettiä. Boso-ajot loivat nuorille myös yhteisöllisyyden tunteen. Mitä enemmän bosozokuja paheksuttiin julkisuudessa, sitä vahvemmaksi kasvoi nuorten ryhmäidentiteetti: he olivat kaikkien tuntemia bosozokuja, katu-

---

[43] Cornwall ja Lindisfarne, 1994, 12.

[44] Willis 1975; mt. 1978; mt. 1982. Willis haastatteli ja havainnoi rockerseja (Willis käyttää myös termejä *motor-bike boys* ja *greasers*) yhdeksän kuukauden ajan vuonna 1969. Willisin tutkimus edustaa nk. brittiläiseksi nuorisokulturalismiksi ja birminghamilaisuudeksi kutsuttua marxilaisvaikutteista tutkimussuuntausta, joka on kiinnostunut luokkatietoisen teollisuusyhteiskunnan kiinteistä ja selvärajaisista nuorisokulttuureista. Nuorisokulturalismista, ks. esim. Clarke et al. 1982; Lähteenmaa 1996.

jen valtiaita.[45] Tänä päivänä Kamikaze-bikerit elävät science fiction -sarjakuvissa ja -animaatioelokuvissa, joissa sankareiksi jalostetut bosozukot ajavat high-tech henkisillä moottoripyörillä ja pelastavat maailman kerta toisensa jälkeen.[46]

Artikkeleita ja selontekoja, jotka käsittelevät Harley-Davidson moottoripyörän ympärille rakentunutta kulttuuria, on ilmestynyt runsaasti, mutta useimmat ovat keskittyneet kriminologian näkökulmasta *outlaw-moottoripyöräkerhoihin*, joita myös *hard core -kerhoiksi* kutsutaan.[47] Kulttuurintutkimuksen puolelta mielenkiintoisimpiin tutkimuksiin lukeutuu keväällä 2000 moottoripyöräonnettomuudessa menehtyneen englantilaisen Ian Richard "Maz" Harrisin liki kahdeksansataa sivuinen sosiologian väitöskirja *Myth and Reality in the Motorcycle Subculture*, joka käsittelee erityisesti Hell's Angels MC:tä, johon tutkija itsekin kuului. Harris käy läpi Hell's Angels MC:n lisäksi yleisemminkin bikerkulttuurin syntyä Yhdysvalloissa ja Englannissa ja pohtii median vaikutusta kulttuurin muotoutumiseen. Harris käsittelee myös outlaw-moottoripyöräkerhojen väkivaltaa, rikollisuutta, rasismia ja misogyniaa, ja toteaa asenteiden vaihtelevan aikakaudesta, ympäröivästä yhteiskunnasta, kerhosta ja miehestä riippuen. Tutkimus painottuu laajaan haastatteluaineistoon, jonka avulla tutkija kartoittaa Hell's Angels MC:n eri-ikäisten jäsenten näkemyksiä kerhon jäsenyydestä, yhteisöllisyydestä, moottoripyöristä, miesihanteista, kunniakäsityksistä, sukupuolten välisistä suhteista ja yhteiskunnasta.[48]

Antropologi Daniel R. "Coyote" Wolfin etnografia *The Rebels - A Brotherhood of Outlaw Bikers* keskittyy kanadalaiseen, vuonna 1969 perustettuun Rebels MC:hen, joka koostuu Hell's Angels MC:n tavoin useasta paikallisosastosta eli *chapterista*, mutta toimii vain Kanadan rajojen sisäpuolella. Kuten Harrisin haastateltavat, myös Rebels MC:hen kuuluvat miehet edustavat useampaa ikäpolvea. Wolf tarkastelee sosiaalipsykologisesta viitekehyksestä miehen sosiaalistumista outlaw-moottoripyöräkerhojen ja bikerkulttuurin arvomaailmaan, tulemista "oikeamieliseksi bikeriksi" (righteous biker) eli mieheksi, joka on valmis kantamaan antisankarin stigmaa, sitoutumaan bikeriyteen ja kerhoveljeyteen ilman kompromisseja ja jolle moottoripyörä ei ole harrastus vaan minuuden ja vapauden materiaalinen manifesti. Sosiaalistumisprosessin käsiteltyään Wolf keskittyy kuvailemaa miehen elämää sen jälkeen kun hänellä on oike-

---

[45] Sato 1991. Ks myös mt. 1999.

[46] Suomessa aikuisten suosiossa ovat esim. Katsuhiro Otomon *Akira* sarjakuva-albumit, ks. Otomo 1995.

[47] Esim. Hopper & Moore 1990; BRÅ-report 1999; Quinn 2001; Quinn & Koch 2003. Tunnetuimmat, neljäksi suureksi kutsutut, outlaw -moottoripyöräkerhot ovat lähtöisin Yhdysvalloista: Hell's Angels (perust. 1948), Outlaws (perust. 1957), Pagans (perust. 1959) ja Bandidos (perust. 1966). Pagans MC:tä lukuun ottamatta em. kerhot ovat kansainvälisiä eli niillä on *chaptereita* USA:n ulkopuolella. Bikerkulttuuria käsittelevässä kirjallisuudessa oma lukunsa on sadat kirjat, jotka keskittyvät Harley-Davidson Companyn historiaan ja HD-moottoripyörämalleihin. Tässä työssä ko. lajia edustavat Barrington 1994; Zierl 1998 (Vol. I käsittelee yhtiön historiaa ja Vol. II bikerkulttuuria); Henshaw 2001; Davidson 2001 ja McDiarmid 2001.

[48] Harris 1986. Väitöskirja on julkaisematon opinnäyte jota edelsi populaariteos *Bikers: Birth of a Modern-day Outlaw* (1985). Harris oli v. 1976 perustetun Hells Angels MC Kent England perustajajäseniä.

us *kantaa värejä* eli mies on kerhon täysivaltainen jäsen. Yksilötason lisäksi Wolf tarkastelee Rebels MC:tä organisaationa, jolla on aluepolitiikka (miten Rebel MC määrittelee ystävät, liittolaiset ja viholliset) ja taloudellinen rakenne (miten kerho rahoittaa toimintansa). Wolfin mukaan outlaw-moottoripyöräkerho tarjoaa jäseneksi hyväksytylle miehelle harmonisen kokonaisuuden kokea sekä yhteisöllisyyttä että yksilöllistä vapautta. Kerho tarjoaa jäsenilleen merkityksellistä osallistumista kolmella sosiokulttuurisella tasolla: yksilötasolla (mies ja moottoripyörä), yksilöiden välisellä tasolla (kerhoveljeys) ja institutionaalisella tasolla (Rebels MC).[49]

Harrisin tavoin Wolf käsittelee myös Rebels MC:n sukupuolittuneita käytänteitä ja hierarkioita. Wolfin mukaan miesten asenteet vaihtelevat yksilötasolla arvostavasta välinpitämättömään, sovinistiseen tai misogynistiseen, mutta yhteisöllisellä tasolla nainen koetaan ensisijaisesti potentiaalisena uhkana kerhon koherenssille ja veljeysaatteelle. Miehen jäsenyys Rebels MC:ssä on kokonaisvaltainen elämäntapa, joka vaikuttaa kaikkiin elämän alueisiin. Jos nainen ei hyväksy kerhoa ja siihen liittyvää elämäntapaa, on miehen tehtävä valinta: hän joko eroaa kerhosta tai eroaa naisesta. Myönteisesti kerhoon asennoituva nainen osallistuu kerhon toimintaan viettämällä aikaa kerhon tiloissa ja osallistumalla ajomatkoihin ja juhliin, mutta päätösvaltaa kerhoa koskevissa asioissa hänellä ei ole.[50]

Australiaisen psykologin Arthur ”Mad Professor” Venon *The Brotherhoods. Inside the Outlaw Motorcycle Clubs* perustuu Venon vuodesta 1981 osallistuvalla havainnoinnilla keräämään aineistoon Australian outlaw-bikerkulttuurista (bikie culture). Venon vauhdikkaalla tyylillä kirjoittama tutkimus sisältää outlaw-moottoripyöräkerhojen ja bikerkulttuurin syntyhistorian Yhdysvalloissa ja Australiassa, bikereiden elämänkertoja ja haastatteluja, episodimaisia kuvauksia moottoripyörätapahtumista, juhlista, hautajaisista ja kerhojen toiminnasta, kriittisiä huomioita median ja poliisien toiminnasta ja kuvauksia bikerkulttuurin arvomaailmasta kuten moottoripyörien, kerhovärien ja kerhoveljeyden merkityksestä, poliittisista aktiviteeteista, väkivallasta ja rikollisuudesta, perhe-elämän ja kerhotoiminnan yhteensovittamisesta ja sukupuolten välisistä suhteista.[51]

Pohjoismaissa tanskalainen nuorisotutkija ja kriminologi Joi Bay on julkaissut lukuisia artikkeleita tanskalaisesta bikerkulttuurista ja erityisesti outlaw-moottoripyöräkerhoista. Kenttätyöllä aineistonsa keränneen Bayn mielenkiinnon kohteina ovat olleet muun muassa kerhotunnusten eli *värien* symboliikka, bikereiden kunniakäsitykset, kerhojen välisten väkivaltaisuuksien syyt

---

[49] Wolf 1991a. Ks. myös mt. 1991b. Wolfin kenttätyö kesti kolme vuotta ja ajoittuu 1980-luvun alkuun.
[50] Naisen asemaa käsittelevän luvun ”Women and the Outlaws” (Wolf 1991a, 131–162) aineiston keräsi pääosin Wolfin tutkimusapulainen, antropologian jatko-opiskelija Sandra (jonka sukunimeä Wolf ei mainitse). Sandra esiintyi Wolfin ol’ladyna eli vakituisena naisystävänä joten hän sai luontevan kontaktin Rebels MC:n piiriin kuuluviin naisiin.
[51] Veno 2003.

ja veljeysaate. Bayn mukaan (outlaw-)moottoripyöräkerhot ilmentävät traditioihin tukeutuvaa yhteisöllisyyttä, jossa kunniakäsityksillä, rituaaleilla ja symboleilla on tärkeä merkitys. Kerhojen vetovoima perustuu veljeysideologialle, jossa korostuu solidaarisuus ja lojaalisuus. Veljeys on valikoivaa ja elitististä (jäsenyyttä ei haeta ilman suosittelijoita, ja miehen on täytettävä tietyt ehdot, jotta hänet hyväksytään) ja kilpailullista (vain kerhon kannalta parhaat yksilöt valikoidaan), joten se vahvistaa valittujen miesten itsetietoisuutta ja -varmuutta. Veljeyteen liittyy myös kunniaan ja meriitille perustuva hierarkkisuus, joka ei ole välttämättä muodollista.[52]

Harris, Wolf, Veno ja Bay ovat keskittyneet outlaw-moottoripyöräkerhoihin, joiden tavaramerkiksi ovat muodostuneet Harley-Davidsonit. Sitä vastoin ruotsalainen yhteiskuntatieteilijä Lars Lagergren viittaa väitöskirjassaan *Svensk Motorcykelkultur* outlaw-moottoripyöräkerhoihin vain lyhyesti käsitellessään Harley-Davidson-moottoripyörän ympärille rakentunutta kulttuuria, jota hän kutsuu chopper-kulttuuriksi (chopper-kultur). Chopper-kulttuurin lisäksi tutkimus kattaa niin 50-luvun pärinäpojat (skinn-knuttar), moottoripyöräurheilun kuin matkamotoristit. Lagergren kuvailee kuinka moottoripyörä oli 1900-luvun alussa sekä huvittelu- että työväline. Jo hyvin varhain, erityisesti kilpa-ajojen myötä, moottoripyörä ilmensi maskuliinisuutta tekniikan, vauhdin ja vaaran kautta. 1950-luvulla moottoripyörästä tuli pärinäpoikien keskeinen tyylielementti, ja 1960- ja 70-luvun taitteessa syntyivät ensimmäiset Harley-Davidsonien ja brittimoottoripyörien rakenteluun keskittyvät *chopper-kerhot* (chopper-klubbar), joiden muotoutumiseen vaikuttivat bikerkulttuurista kertovat elokuvat ja lehdet. 1980-luvulta lähtien moottoripyörä on ollut keski-ikäisten miesten ja naisten elämyshakuisuuden lähde. 1990-luvulla alkoivat kansainväliset moottoripyöräkerhot saada jalansijaa Ruotsissa, ja aivan kuten Suomessakin, lehtien sivut ovat täyttyneet rikoksista ja väkivallasta.[53]

Ruotsalaiset tutkijat ovat julkaisseet myös monitieteellisen artikkelikokoelman *Olja, krom och manlig gemenskap. En antologi om bikerkulturen.*.[54] Artikkeleissa käsitellään lehdistön etiikkaa sen uutisoidessa moottoripyöräkerhoista, median välittämiä mielikuvia HD-moottoripyöräkerhoista, bikeriyden, moottoripyörän, miesihanteen ja maskuliinisuuden kytköksiä, moottoripyöräkerhojen sisäistä dynamiikkaa ja ruotsalaisen bikerkulttuurin ominaispiirteitä. Lisäksi kokoelmaan on sisälletty käännös artikkelista *Squaring the One Percent: Biker Style and the Selling of Cultural Resistance*", joka lukeutuu myös oman työni lähdekirjallisuuteen. Artikkelissa kuvaillaan prosessia jonka kuluessa keskiluokan ai-

---

[52] Bay 1990; 1998; 2002. Bay on koonnut kattavan luettelon bikerkulttuuria käsittelevästä kirjallisuudesta (tutkimuksia, lehtiartikkeleita, bikereiden omaelämäkertoja, fiktiota), elokuvista, dokumenteista jne. Luettelot osoitteessa http://www.ibt.ku.dk/www/law/krim/biker/Dansk/forskn.htm.

[53] Lagergren 1999, ks. myös mt. 1998.

[54] Sernhede 1998. Antologia ilmestyi Göteborgin Yliopiston Forum för Studier av Samtids Kulturen (FSSK) vuonna 1997 järjestämän "Bikerkultur" konferenssin esitelmien pohjalta.

emmin halveksima ja kauhistelema bikerkulttuuri muovataan markkinatalouden pyörteissä myyväksi vapaa-ajan "life-style" -konseptiksi.[55]

Uskontotieteellisesti kiinnostavia huomioita moottoripyöräkerhoista ja bikerkulttuurista tekee folkloristi Linda May Ballard, joka on artikkeleissaan sivunnut pohjoisirlantilaisen bikerkulttuurin erityispiirteitä, kuten moottoripyöräkerhojen pyrkimystä toimia uskontovapaina vyöhykkeinä. Veljeysaate saa näissä moottoripyöräkerhoissa aivan omanlaisen kaiun. Merkittävää ei ole kuuluuko mies katolilaisiin vai protestantteihin vaan se, että hän jakaa intohimon moottoripyöriin, niiden rakentamiseen, kunnostamiseen ja ajamiseen.[56]

Puhtaasti uskontotieteellistä näkökulmaa edustaa amerikkalaisen sosiologi J. Mark Watsonin kiinnostava, mutta kuriositeetiksi jäänyt uskontososiologinen artikkeli *Righteousness on Two Wheels: Bikers as a secular sect*, jossa Watson rinnastaa bikerkulttuurin uskonnollisiin lahkoihin [57] Watsonin metodi on yksinkertainen: hän luettelee uskonnollisten lahkojen tunnuspiirteitä ja etsii bikerkulttuurista elementtejä, jotka sopivat typologiaan. Watsonin analyysin tulokset voi tiivistää seuraavasti: bikerkulttuuri on rinnastettavissa uskonnolliseen lahkoon sillä

> i) Harley-Davidson on bikereille toteemin kaltainen pyhä objekti.
>
> ii) Bikerkulttuuri on irrottautunut valtakulttuurista tuottamalla me – muut erontekoa sekä arvojen että käyttäytymisen kautta (ulkomaailma edustaa mm. naismaisuutta ja kontrollia).
>
> iii) Bikerkulttuurilla on oma moraali- ja arvojärjestelmä,
>
> iv) jota noudattavaa henkilöä kutsutaan oikeamieliseksi bikeriksi (righteousness biker).
>
> v) Oikeamielinen biker omistaa, rakentaa ja ajaa Harley-Davidsonia, osallistuu kokoontumisajoihin eli pyhiinvaelluksiin, sitoutuu bikerkulttuurin traditioihin, on isänmaallinen, uskoo miessukupuolen ylemmyyteen ja kohtelee toisia bikereitä veljinä jakaen heidän kanssaan niin oluen, moottoripyörän varaosat, rahat ja ”tietyn tyyppiset naiset”.
>
> vi) Bikereille on ominaista myös fanaattisuutta lähentelevä äärimmäisyys oman elämäntavan ilmauksissa.

Suomessa bikerkulttuuri ei ole tutkijoita suuremmin kiinnostanut. Siitä huolimatta, että tiedotusvälineet ovat Suomessa antaneet ajoittain runsaasti tilaa yksittäisten moottoripyöräkerhojen edesottamuksille, ei akateeminen maailma ole aihetta, oli kyse sitten kansainvälisistä kerhoista tai bikerkulttuurista yleisemmin, liiemmin käsitellyt.[58] Taideteollisen kor-

---

[55] Lyng & Bracey 1995.
[56] Ballard 1997, 107, myös mt. 1998.
[57] Watson 1982. Watson keräsi aineiston kenttätyöllä vuosina 1977–1980.
[58] Hiljaisuus ei rajoitu vain Harley-Davidsoniin, vaan ylipäänsä moottoripyörään kulttuurisena ilmiönä. Suomessa on julkaistu yksi moottoripyöräilyä käsittelevä tieteellinen tutkimus kulttuuritutkimuksen puolelta,

keakoulun opinnäytetyönä löytyy valokuvaaja Niina Tuitun lopputyö, valokuvanäyttely *Maantieproffat*, ja myöhemmin aineistosta syntynyt, "koneromantikoille" omistettu valokuvakirja, jossa harrikkamiehet kertovat moottoripyörätarinoita. Tuitun romanttisiin mielikuviin keskittyvissä valokuvissa harrikkamiehet ajavat rantaviivaa pitkin ilta-auringon viimeisten säteiden tavoitellessa kulkijoita, harrikkamies on saanut linnun siivet selkäänsä tai puhaltelee saippuakuplia metsän siimeksessä.[59]

Julkaisemattomana opinnäytetyönä löytyy Juhani Niemelän Tampereen yliopiston sosiologian pro gradu *The Last Free Men. Uses of biker culture* (1993), jossa Niemelä käy pääpiirteittäin läpi yhdysvaltalaisten outlaw-moottoripyöräkerhojen ja brittiläisen rockers-kulttuurin historiaa ja mainos-, elokuva- ja musiikkiteollisuuden hyödyntämää ja luomaa bikerkuvastoa. Lisäksi Niemelä esittelee lyhyesti (yht. 15 s.) neljä suomalaista moottoripyöräkerhoa 1980- ja -90-luvun taitteesta: tamperelaiset Leak MC:n ja Fucking Freaks MC:n sekä helsinkiläiset Walkka MC:n ja jo toimintansa lopettaneen Iron Horse Bros. MC:n. Niemelä vertailee suomalaisia HD-kerhoja kansainvälisiin outlaw-moottoripyöräkerhoihin ja toteaa suomalaisten kerhojen olevan yhteisöllisyydessään löyhempiä ja toimintatavoiltaan sallivampia. Bikeriyden Niemelä määrittelee länsimaalaisen miehen yritykseksi ratkaista maskuliinisuuden kriisi, joka on syntynyt vapaan miehen ideaalin kohdatessa reaalimaailman rajat ja rajoitukset.

Niemelän työn lisäksi Tampereen yliopiston sosiologian laitokselta löytyy Tommi Mäkelän pienimuotoinen pro gradu *HD-kulttuuri elämäntapana* (2001). Mäkelä käsittelee pintapuolisesti bikerkulttuurin syntyä, biker-tyyliä, Harrikkaa elämäntavan keskiössä, Harrikan omistajien suhdetta julkisuuteen, ja tyypittelee Harley-Davidsonien omistajat ”rakentelijoihin”, ”oman tiensä kulkijoihin”, ”baaribikereihin”, ”Hog- eli Rich Urban Bikers -tyyppeihin” ja ”outlaw-bikereihin”. Mäkelän mukaan Hog-tyyppejä lukuunottamatta muut tyypit kuuluvat ”biker-alakulttuuriin”, johon kuuluvia yhdistää bikerkulttuurin historian tuntemus, yhteinen elämäntapa, -tyyli ja arvomaailma sekä Harley-Davidson-moottoripyörä ”konkreettisena julkilausumana mieltymyksistä, persoonallisuudesta ja elämänkatsomuksesta.”.[60]

Niinä harvoina kertoina kun suomalaiset tutkijat ovat julkisuudessa Harley-Davidson-moottoripyörän ympärille rakentunutta kulttuuria kommentoineet tai HD-moottoripyöräkerhoihin viitanneet, on paljastunut vain aiheeseen liittyvien stereotypioiden vahvuus. Seuraava katkelma on evoluutiopsykologi Heikki Sarmajan artikkelista *Turpaanvetoja* (1996).

Lasse Mynttisen (2001) kulttuuriantropologian pro gradu *Suojapanssarin puhetta. Motoristin pukeutumisen metakielestä*. Julkaisemattomia opinnäytetöitä olen löytänyt kaksi: Mattson 1995 ja Vuorinen 1998.

[59] Tuittu 1999. Näyttelyt: *Maantieproffat – Moottoripyörätarinoita*. 14.2–10.3.1996 Galleria Zone ja *HRUMMMmmm* 6.8–5.9.1999 Suomen valokuvataiteen museon galleria.

[60] Mäkelä 2001. *Biker* on Mäkelän (mt 2001, 2) mukaan ”vakiintunut nimitys moottoripyöräilyä elämäntapanaan pitävästä henkilöstä”.

> Kesäaamu rautatientorin metroasemalla. (…)En kiinnittänyt huomiota penkillä jo istuviin hahmoihin. Olin aivan lähellä kun havahduin siihen, että istujat olivat tosi pahan näköisiä. Kaikki heissä viestitti, että tässä ollaan tosi kovia. Kaksi isoa kundia ja kimma. Paljon mustaa nahkaa. Toinen kundeista väläytti olemuksellaan mielikuvan poikaiän sarjakuvien Buffalo Billistä. Seuraava havainto oli, että jengi ei ollut mitenkään nuhjuisen ja nyrjähtäneen oloista yli-ikäistä farkkujengiä, nahkapuvuissa oli natinaa ja heloissa hohtoa. – Harrikkajengiä? Kaikki nämä havainnot tein sekunnissa, ja siinä samassa sekunnissa tajusin ylittäneeni hajamielisyydessäni tuon vaikeasti sanoiksi puettavan reviirin rajan. Tätä virhettäni sankarit havahtuivat viestittämään jokaisella eleellään. Päällimmäisin ulottuvuus heidän lavasäteilyssään oli arvaamattomuus. Millä hetkellä tahansa saattaisi tapahtua jotakin rajattoman väkivaltaista. Mitä tahansa.[61]

Väkivalta ja median luomat mielikuvat nousevat keskiöön myös historioitsija Heikki Ylikankaan vetäessä yhtäläisyyksiä puukkojunkkarien, laman ja moottoripyöräkerhojen välille. Ylikankaan tulkinnan mukaan syrjäytyneet nuoret miehet pakenevat menestymättömyyttään moottoripyöräjengeihin, joiden maailma on "päihteiden, jännityksen, laittomuuden ja väkivallan" hapattama.[62] Analyysi saattaa joidenkin miesten kohdalla pitää paikkansa, mutta ilmiötä itsessään se yksinkertaistaa. Luodessaan suoraviivaisen kausaliteetin 1990-luvun alun Suomea koetelleen laman ja Suomeen levittäytyneiden kansainvälisten moottoripyöräkerhojen välille, Ylikangas jättää kokonaan huomioimatta bikerkulttuurin oman perinnekuvaston, jossa outlaw-moottoripyöräkerhoilla on ollut keskeinen asema. Mielikuvat ja reaalimaailma eivät aina vastaa toisiaan, mutta bikerkulttuurissa outlaw-kerhot ovat olleet vahvin ja autenttisin ilmaus veljeydestä, kapinallisuudesta ja *full time biker* -elämäntavasta.[63]

Ylikangas rakentaa lisäksi stereotypiaa hyvin monenlaisista miehistä, jotka omaavat erilaisia lähtökohtia ja motiiveja. Suomessa kansainvälisten moottoripyöräkerhojen jäsenyyttä ovat hakeneet miehet, joilla on pitkä historia harrikkamiehinä ja pyörän rakentajina, mutta myös miehet, jotka eivät ole koskaan aiemmin omistaneet moottoripyörää. Näiden kahden ääripään väliin jää lukuisa joukko eri-ikäisiä ja erilaisia elämänhistorioita omaavia miehiä, joilla on erilaisia odotuksia ja käsityksiä jäsenyydestä ja outlaw-moottoripyöräkerhojen maailmasta.

1970-luvulta lähtien Suomessa on nähty biker-elokuvia ja luettu bikerkulttuurista kertovia lehtiä, joiden sivuilla seikkailee teknologia-ajan asfalttisotureita. Riippumatta siitä, mitkä ovat olleet esimerkiksi Hell's Angels MC:n syyt levittäytyä kansainväliseksi järjestöksi, tai mitkä ovat kerhoon kuuluvien miesten motiivit kantaa Hell's Angels MC:n värejä, on kerhon pääkallotunnus ja siihen liittyvät mielikuvat kiehtoneet monia jo vuosikymmenien ajan. Hel-

---

[61] Sarmaja 1996, 11.
[62] Ylikangas 1997, 41–42.
[63] Käsite *Full time biker* viittaa elämäntapaan, jossa esim. palkkatyö tukee bikeriyttä; mies saattaa toimia HD-osakauppiaana, tatuoitsijana, baarin pitäjänä, moottoripyörälehden toimittajana jne. Olennaista on, että työ on saumaton osa elämää jonka keskiössä on Harley-Davidson moottoripyörä.

singissä toimi esimerkiksi jo 1970-luvulla katujengi "Enkelit", jota elokuvaohjaaja ja näyttelijä Jari Halonen muistelee seuraavalla tavalla:

> Se Helvetin Enkeli -juttu oli isoin vaikute. Siinä proggiksessa se sataprosenttinen luottamus on se, mikä mua tänäkin päivänä kiinnostaa ja kiehtoo. Johonkin aika lähelle sitä me päästiin, vaikka se olikin lapsenomaista. Kaikki lähti jotenkin siitä. Ne oli kovimpia juttuja, jos jossain oli kuvia Helvetin Enkeleistä jossain vanhoissa festareissa, missä ne makas prätkien päällä tai mutakasoissa mustat lasit päässä, liivit ja bootsit. Kovin juttu oli se, että ne pyyhki perseensä omiin liiveihinsä.[64]

Yhteisöllisyyden kaipuu ja ultramaskuliininen miesihanne eivät vaadi lamaa tai syrjäytymistä. Moottoripyörälehtiä lukeneet, elokuvia katsoneet ja kansainvälisissä kokoontumisajoissa käyneet suomalaismiehet ovat nähneet kuinka värejään ylpeästi ja itsetietoisesti kantavat miehet tervehtivät eri kansallisuuksia edustavia, mutta samoja värejä kantavia veljiään karhumaisilla syleilyillä. Kuulua joukkoon, olla yksi veljistä, saattaa monen tapauksessa painaa vaa'assa enemmän kuin päihteet, jännitys, laittomuus ja väkivalta.

Sarmajan ja Ylikankaan lisäksi sosiologi Tommi Hoikkala on julkisuudessa viitannut HD-moottoripyöräkerhoihin. Hoikkala yhdistää maskuliinisuuden ja moottoripyöräkerhot omintakeisesti kommentoidessaan Helsingin Sanomissa kirja-arvostelustaan saamaansa kritiikkiä. Hoikkala lopettaa vastineensa: "Mutta että naisvihamielinen. Huutaisiko Matti Mäkelää ja Sir Viliä apuun? Vai huutaisiko jollekin näistä kahdesta pelottavasta MC-kerhosta, nehän ovat hegemonisen maskuliinisuuden tyyssija."[65]

1.2.3 Tutkimuksen suhde aiempiin tutkimuksiin ja uskontotieteeseen

Kuten edellä tuli ilmi, on bikerkulttuuri ja moottoripyöräily kulttuurisena ilmiönä kiinnostaneet tutkijoita jo useamman vuosikymmenen ajan. Oma työni sijoittuu osaksi edellä käsittelemieni Willisin (1975; 1978; 1982), Watsonin (1982), Harrisin (1985; 1986), Bayn (1990; 1998; 2002), Wolfen (1991), Saton (1991), Ballardin (1997; 1998), Lagergren (1999) ja Venon (2003) kulttuuritutkimukseen painottuneiden tutkimusten jatkumoa.[66] Yhteistä näille tutkimuksille on – tämä työ mukaan lukien – kysymykset siitä missä, milloin ja miten moottoripyörästä tulee elämäntavan keskeinen elementti. Jokainen tutkija on vastannut kysymyksiin oman aineistonsa ja teoreettisten viitekehystensä puitteissa. Tässä tutkimuksessa tarkastelen moottori-

---

[64] Lindfors & Salo 1988, 50.

[65] HS 26.3.1996. Kirjailija Matti Mäkelän herätti kohua neitsytvaimo-fantasialla teoksessa *Kaksi vaimoa ja muita kirjoituksia* (1995). Sir Vilinä tunnettu suomalaismies harjoitti vaimokauppaa filippiiniläisnaisilla 1990-luvun alussa.

[66] Ymmärrän kulttuuritutkimuksen laajasti: osana perinnetieteiden, antropologian ja yhteiskuntatieteiden traditioita. Kulttuurintutkimuksen määritelmistä, ks. esim. Kupiainen & Setälä 1994; Taira 2004.

pyörää elämäntavan keskiössä uskontotieteen hermaneuttisen tutkimustradition[67] ja miestutkimuksen paradigmoista käsin hyödyntäen kenttätyöllä kerätyn aineiston rinnalla media- ja populaarikulttuurisia aineistoja.

Uskontotieteellinen kysymyksenasettelu ei tarkoita työssäni bikerkulttuurin uskontoluonteen todentamista, kuten oli laita Watsonin (1982) tutkimuksessa, vaan bikerkulttuurin tarkastelemista orientoitumisjärjestelmänä, joka – Waardenburgia lainaten – ”tekee ihmiselle mahdolliseksi löytää tiensä elämässä ja maailmassa tietyn merkitystä antavan viitekehyksen puitteissa ja avulla, so. ”orientoitua”.”.[68] Olen kiinnostunut siitä, millainen orientoitumisjärjestelmä bikerkulttuurin eetos on, ja miten se jäsentää Misfit MC:n jäsenten suhdetta maailmaan ja itseensä.

Miestutkimus virittää kysymyksenasetteluni sukupuolisensitiiviselle taajuudelle. Olen kiinnostunut bikerkulttuurin sukupuolikuvastosta ja siitä miten Misfit MC:n jäsenet tulkitsevat ja elävät sukupuolta. Tältä osin tutkimukseni seuraa Helsingin Yliopiston uskontotieteen laitoksella tehtyjä maailmakuva-, elämänkatsomus-, ideologia- ja arvotutkimuksia, joissa on käsitelty sukupuolikysymystä.[69]

i) Sukupuolikysymyksen

ohella kurkottelen kahteen, laitoksemme tutkimusperinteessä – ja ylipäänsä uskontotieteen kentässä – vähäiselle huomiolle jääneeseen alueeseen:

ii) materiaaliseen kulttuuriin eli esineen ja ihmisen väliseen suhteeseen[70] ja

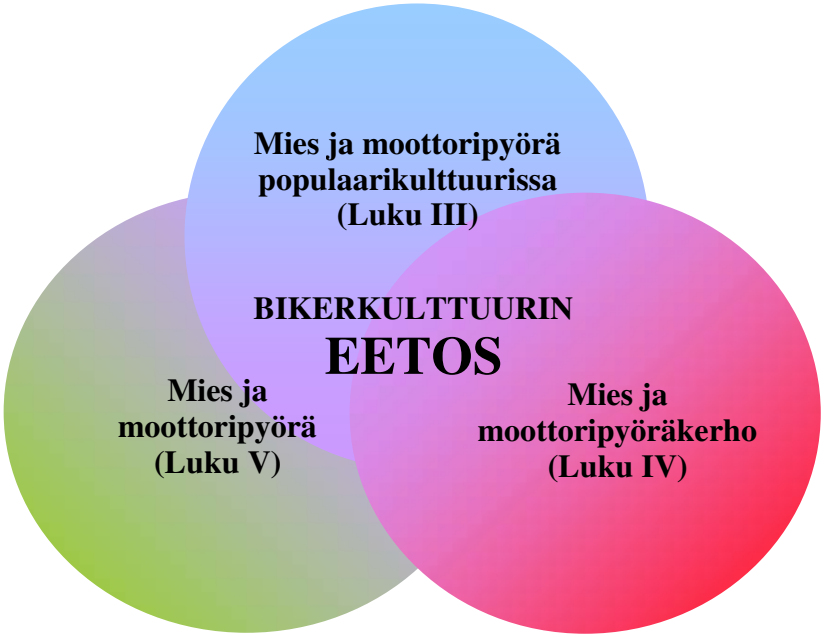
iii) media- ja populaarikulttuuriin eli siihen kuinka ihmiset rakentavat käsitystä itsestään ja maailmasta esimerkiksi elokuvien, lehtien, musiikin ja kuvataiteen välityksellä.[71]

---

[67] Ks. esim. Waardenburg 1986, 169–201; Laitila 2004, 79–106.
[68] Waardenburg 1986, 31.
[69] Esim. Helve 1995 ja 1997; Sakaranaho 1998; Utriainen 1999 ja opinnäytetyönä Koskinen 2002. Ks. myös Hovi et al. 1999.
[70] Folkloristi Päivikki Suojanen on käsitellyt esinekulttuuria artikkelissa *Esine ja esineistäminen uskontotieteessä ja folkloristiikassa* (Suojanen 2001), mutta sivuuttaa esinekulttuurin ominaislaadun ja erityispiirteet esineistäessään myös esim. runot, kaskut, tarinat, huhut, myytit ja riitit. Kysymys siitä, millaisia näkökulmia uskontotiede voi tarjota ihmisten esinesuhteisiin jää artikkelissa käsittelemättä. Helsingin yliopiston uskontotieteen opinnäytetöistä ihmisen ja esinemaailman välistä suhdetta pohtivat Silander, 1997 ja Hämäläinen, 1998 ja mt. 2001.
[71] Artikkelissa *Uskontojen tutkimus – historiaa, kysymyksiä, lähestymistapoja* (Ketola et al.1999, 29.) uskontotieteilijät Kimmo Ketola, Heikki Pesonen, Tuula Sakaranaho ja Tom Sjöblom toteavat uskontotieteilijöiden perinteisesti keskittyneen puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen, koska "kuvia ja symboleja on pidetty liian moniselitteisinä ja sanomaltaan epämääräisinä, jotta niiden kautta voitaisiin saada tietoa tutkimuskohteesta.” Kirjoittajien mukaan ennakkoasenteet ovat alkaneet murtua, mutta edelleenkään esimerkiksi populaarikulttuuriset ilmiöt eivät ole uskontotieteilijöitä liiemmin kiinnostaneet. Uskontotieteellistä näkökulmaa populaarikulttuurisiin ilmiöihin ovat hyödyntäneet Alho 1972, 1974 ja 1988; Söderholm 1990. Helsingin yliopiston uskontotieteen opinnäytetöistä populaarikulttuuria käsittelevät Latvanen, 1995; Hukari 1997; Mäkinen, 1998.

1.2 Tutkimuksen rakenteesta ja kysymyksistä

Tutkimus rakentuu siten, että luvut I ja II ovat tutkimuksellista paikallistumistani. Lukuja III-V yhdistää bikerkulttuurin eetos, ja ne ovat tutkimuksen pääluvut. Luku VI on yhteenveto. Tutkimuksen punaisena lankana kulkee kysymys siitä, *millainen on bikerkulttuurin eetos?Miten se on syntynyt, miten sitä ylläpidetään ja miten Misfit MC:n jäsenet sitä tulkitsevat ja toteuttavat omassa elämässään?* Tarkastelen eetosta kolmesta näkökulmasta oheisen kuvion mukaisesti:

Kuvio 1. Tutkimusasetelma

Luvussa II *Etnografia* käsittelen etnografisen tiedon luonnetta niin tutkimusasenteena kuin kenttätyön valossa. Pohdin kenttätyötä ja sen suhdetta etnografian kirjoittamiseen eli miten kenttätyöllä kerätty aineisto muuntuu etnografiseksi monografiaksi. Käsittelen myös kenttätyöni reunaehtoja, kuten tyttöystävyyden ja sukupuolen merkitystä, ja tarkastelen tutussa kulttuurissa tehdyn kenttätyön ominaispiirteitä. Reunaehtojen kuvailu toimii myös johdatuksena bikerkulttuuriin sellaisena kuin se ilmenee Misfit MC:n tallielämässä ja käytänteissä. Lopuksi pohdin tiheän kuvauksen mahdollisuuksia ja vaateita aineistoni puitteissa.

Luvussa III *Bikerkulttuurin eetosta kartoittamassa*, kuvailen Harley-Davidson-moottoripyörän ympärille rakentuneen elämäntavan syntyä, levittäytymistä ja keskeisiä elementtejä. Olen kiinnostunut erityisesti media- ja populaarikulttuurisista teksteistä (elokuvien kertomat tarinat, musiikkikappaleiden sanoitukset ja HD- ja bikerlehtien artikkelit) ja kuvista (elokuvien audiovisuaaliset aspektit, kuvataide ja HD- ja bikerlehtien kuvitus), jotka ovat vaikuttaneet bikerkulttuurin eetokseen. Luvun keskeisiä – aineistosta nousevia ja miessukupuoleen vahvasti sidoksissa olevia – käsitteitä ovat *biker*, *outlaw* ja *chopper,* jotka ovat bikerkulttuurissa

säilyneet alkuperäisessä muodossa maantieteellisestä tai kielialueesta riippumatta.[72] Kysymykset, joihin etsin vastauksia, ovat seuraavat:

> *Millaisista elämäntyylin sävyistä, esteettisistä ja moraalisista tyyleistä ja mielistä bikerkulttuurin eetos on rakentunut aikojen saatossa? Millä tavoin Harley-Davidson moottoripyörään tiivistyy bikerkulttuurin eetos? Millaisia merkityksiä sanat biker, outlaw ja chopper ovat saaneet bikerkulttuurissa? Millaisia sukupuolittuneita (mieli)kuvia, tapoja, toimintoja ja puheen ulottuvuuksia eetoksesta löytyy?*

Luvussa IV *Misfit MC ja bikerkulttuurin eetos* temaattinen painopiste siirtyy Suomeen ja Misfit MC:hen. Aluksi käyn läpi Harley-Davidsonin ja moottoripyöräilyn historiaa Suomessa ja suomalaisen bikerkulttuurin muotoutumista ja ominaispiirteitä. Kuten luvussa III, myös tässä luvussa aikamatka menneisyyteen ei ole itseisarvo, en tee historiatutkimusta, vaan pyrin tavoittamaan menneisyyden vaikutuksen nykyisyyteen, ja paikallistamaan Misfit MC:n osaksi elävää, perinnehistoriallista jatkumoa. Alkukappaleiden jälkeen keskityn Misfit MC:n jäsenten elämäntyylin sävyihin ja heidän käsityksiinsä bikerkulttuurin eetoksesta. Analyysin kiintopisteitä ovat Misfit MC:n jäsenten näkemys bikeriydestä ja tallitoiminnasta, miesten elämäntyylin moraaliset ja esteettiset sävyt, tallirakennus miesyhteisöllisyyttä ja bikerkulttuurin eetosta luovana ja sitä ylläpitävänä sosiaalisena tilana ja Misfit MC miesten yhteisönä. Kysyn ja pohdin seuraavaa:

> *Millainen on Misfit MC:n jäsenten elämäntyylin sävy? Millainen paikka on HD-moottoripyöräkerho eli HD-talli? Millaisia merkityksiä Misfit MC:n jäsenet antavat tallilleen? Millaisesta yhteisöllisyydestä on kyse? Miten miehet muokkaavat, kokevat ja tulkitsevat kerhotilaa ja tilan kautta itseään, kerhoaan ja bikerkulttuurin eetosta?*

Luvussa V *Eetoksen ytimessä: mies ja Harley-Davidson* keskityn bikerkulttuurin ytimeen: miehen ja Harley-Davidson-moottoripyörän väliseen suhteeseen. Luvun alussa pohdin ihmisen ja esineen välistä suhdetta, esittelen ruotsalaisen yhteiskuntatieteilijä Lars Lagergrenin moottoripyörään soveltamaa työkalu – leikkikalu – toteemi – välittäjä -typologian ja tarkastelen moottoripyörän olemusta sukupuolittavana ja sukupuolittuvana artefaktina. Johdanto-osion jälkeen siirryn kuvailemaan Misfit MC:n jäsenten suhdetta Harley-Davidson-moottoripyörään. Lähestyn miesten ja moottoripyörien suhdetta kahden toiminnan – moottoripyörän kunnostamisen ja rakentamisen sekä moottoripyörällä ajamisen – kautta. Kysymykset joita käsittelen, voidaan tiivistää seuraavasti:

> *Miten moottoripyörä, joka on pala rautaa ja kumia, herätetään henkiin? Miten ja millaiseksi on rakentunut Misfit MC:n jäsenten suhde moottoripyörään? Millaisia merkityksiä moottoripyörän kunnostaminen ja rakentaminen saa? Entä ajaminen? Miten bikerkulttuurin eetos ilmenee miehen ja moottoripyörän välisessä suhteessa?*

---

[72] Esimerkiksi *outlaw*'in suomalainen vastine ”lainsuojaton” ei tavoita niitä kulttuurisia merkityksiä ja (mieli)kuvia, joita sanaan on bikerkulttuurissa varastoitunut vuosikymmenien kuluessa.

2. ETNOGRAFISEN TIEDON LUONNE

2.1 ”Mitä kunnon etnografin pitäisi oikeasti tehdä”

> Mitä kunnon etnografin pitäisi oikeasti tehdä, on lähteä paikkaan ja palata takaisin mukanaan tietoa siitä miten ihmiset paikassa elävät ja muokata tämä tieto käytännölliseen muotoon, asiantuntijayhteisön käytettävissä olevaksi.[73]

Clifford Geertz jatkaa: kunnon etnografi ei kuluta aikaansa kirjastoissa kirjallisuustieteellisiä kysymyksiä pohtien, sillä "Me haluamme tietoa Tikopiasta ja Tallensista, emme Raymond Firthin käyttämistä kerronnan strategioista tai Meyer Fortesin retoriikan muodoista.".[74] Kommentti on ironian sävyttämä, sillä teos *Works and Lives* (1988), josta lainaus on peräisin, käsittelee etnografioita ennen kaikkea kirjallisina taidonnäytteinä. Geertz käy läpi Levi-Straussin, Evans-Pritchardin, Malinowskin ja Benedictin kirjoittamia etnografioita, analysoiden kirjoittajien käyttämien kielellisten tyylikeinojen ja vakuuttamiseen tähtäävän retoriikan suhdetta. Geertzin alkusanoissa on kuitenkin jotain perin pohjin totta. Luemme etnografioita, koska haluamme tietää millaisia maailmoja ihmiset itselleen rakentavat, ja miten moninaisin variaatioin elämää voi elää.

Kansioihin on kertynyt valokuvia, muistiinpanoja, tekstejä, litteroituja haastatteluja, dokumentteja, ja mieli on täynnä muistikuvia.[75] Kenttätyöllä kerätty aineisto on koossa, hajanaisena ja elävänä. Mitä teen sille? Miten tuotan tekstiä, jossa koettu, nähty ja kuultu säilyttäisi edes osan kylläisyydestään kirjoittamisprosessin aikana? Miten tuotan tekstiä, joka antaisi oikeutta kohteelle ja tavoittaisi edes jotain siitä maailmasta, jota on tarkoitus kuvailla? Viimeistään tietokoneen äärellä istuessaan, kenttätyöllä aineistonsa kerännyt huomaa, että etnografiset kertomukset ovat väistämättä ”epätäydellisiä suhteessa todellisuuden monimuotoisuuteen ja samalla ne ovat epätäydellisiä suhteessa tieteellisen kirjoittamisen objektiivisiin ihanteisiin."[76]. Elämässä on aina jotain tekstuaalisesti saavuttamatonta. Etnografioita onkin kuvailtu "haihtuvien hetkien tavoitteluksi"[77] ja ”hauraiden maailmojen luomiseksi”.[78]

Etnografisen tiedon luonne on puhuttanut antropologeja jo useamman vuosikymmenen ajan. Keskustelu on kiertynyt yhä uudelleen siihen, mikä on kenttätyön ja etnografisen monogra-

---

[73] Geertz 1988, 1.
[74] Geertz 1988, 1-2.
[75] Antropologi Simon Ottenberg (1990, 144–146) käyttää muistikuvista osuvaa termiä "head-notes".
[76] Tapaninen 1997, 118.
[77] Siikala A.-L. 1997, 46.
[78] Tapaninen 1997, 117.

fian välinen suhde.[79] Antropologi Karl Poewe rinnastaa etnografioiden historian tarinaan Aatamista ja Eevasta. Kun kokemuksen ja retoriikan tiedonpuusta haukattiin tekstuaalisuuden omenaa, ei paluuta enää ollut.[80] Kenttätyöstä on tullut postikorttikokemus: kenttätyön laatu siellä jossakin arvotetaan vasta täällä, etnografiaa kirjoitettaessa.[81]

Viimeisten vuosikymmenien etnografiakirjallisuutta lukeva kohtaa sellaisia käsitteitä kuten toiseus ja valta, (inter)subjektiivisuus ja objektiivisuus, tulkinta, konstruktio ja representaatio, reflektio, dialogisuus, heteroglossia ja polyfonia. Käsitteiden avulla on pyritty pureutumaan etnografisen tiedon luonteeseen; päämääriin, heikkouksiin ja vahvuuksiin. Kirjallisuustieteessä tällaista kutsutaan metalingvistiseksi lähestymistavaksi. Sanottavan, asiasisällön, sijaan huomio kiinnitetään konventioihin ja rajoituksiin, joiden sisällä asia ilmaistaan:

> Jos kielen kyky 'tavoittaa' maailma tuntuu toivottaman hataralta, sen vastapainoksi voidaan tavoitella metalingvististä paikkaa josta käsin sekä kielen että kirjallisuuden rajoituksista voidaan puhua. Tämä johtaa metateksteihin, itsensä tiedostavaan tai itseensä viittaavaan kirjallisuuteen, teoksiin jotka kyseenalaistavat tai dramatisoivat omat vaikeutensa todellisuuden esittämisessä. Tällaiset teokset toimivat eräänlaisena teorian tai filosofian metakommentaareina.[82]

Olemme oppineet lukemaan etnografioita kriittisesti; tunnistamme erilaisia tyylikeinoja kuten realistisen, impressionistisen tai tunnustuksellisen[83] ja tiedämme, että kulttuurisen toiseuden kuvaaminen tapahtuu aina "fragmentaarisen tiedon avulla, valheiden, tulkintojen, eriävien mielipiteiden, väärinkäsitysten ja tietämättömyyden välimaastossa.".[84] Kirjoittamiseen liittyvät epistemologiset, metodologiset ja moraaliset ongelmat tuntuvat näin ensikertalaisesta lähes ylitsepääsemättömän vaikeilta ja vaativilta. Mutta – tekstuaalisella ylivallalla on rajansa.[85] Kaiken reflektoinnin ja narratiivisten rakenteiden keskellä etnografioita kuitenkin kirjoitetaan, sillä kuten antropologi Sherry Ortner on lohdullisesti todennut, ”olisi groteskia pitää kiinni väitteestä, että tekstiä olisi muokannut kaikki muu paitsi niiden ihmisten eletyt elämät, joita teksti väittää kuvaavansa.”.[86]

---

[79] Nisula 1997, 170; Tapaninen 1997, 118.
[80] Poewe 1996, 196.
[81] Ruohonen 1997, 70.
[82] Rimmon-Kenan, 1995, 20.
[83] Van Maanen 1988.
[84] Nisula 1997, 167. Ks. myös Clifford 1986, 13-14.
[85] Tapaninen 1997, 123.
[86] Ortner 1995, 188.

2.2 Kenttätyö

> Kenttä ei itse asiassa ole paikka vaan tietynlainen suhde minun ja toisen välillä, sisältäen hämmentävän yhdistelmän sitoutumista ja irtautumista, suhdetta ja eroa.[87]

Vaikka kenttätyö olisikin enää postikorttikokemus monografiaa kirjoitettaessa, sisältyy tuohon postikorttiin pitkäaikainen ruumiillinen läsnäolo. Läsnäolo ei ole vain puhetta, vaan paljon tiheämpää ja monitahoisempaa. Se saattaa trivialisoitua kirjoittamisprosessin aikana, mutta ei muuta sitä tosiasiaa, että kentältä kerätty aineisto on peräisin elävästä elämästä, ihmisten kanssakäymisestä. Tutkimuksen ehtojen eksplikointi onkin paikallaan, jotta lukija voisi arvioida tulkinnan lähtökohtia: kenttätyöllä kerättyä aineistoa, teorioiden valintaa ja kirjoittamisprosessia, jolloin eletty ja koettu risteytyy tieteen praksiksen kanssa. Miten eksplikointi tapahtuu käytännössä? Elämä on lukemattomien hetkien ja sekavien tunteiden virtaa. Epämääräisyyden keskellä vaatimus tutkimuksen kannalta olennaisten tunteiden ja päämäärien tunnistamisesta tuntuu usein vaikealta tai jopa mahdottomalta toteuttaa.[88]

Antropologian oppihistoriasta paljon kirjoittanut Adam Kuper toteaa kyynisesti itse-reflektoinnin tarjoavan mahdollisuuden valikoivaan omaelämäkertaan vilpittömän ja rehellisen tieteellisen työn nimissä.[89] Tutkijasubjektin korostaminen ei ole ongelmatonta. Parhaimmillaan kyse on itsehavainnoinnista, jossa lukijalle välitetään etnografisen ymmärtämisen luonne pohtimalla metodologian ja teorioiden mahdollisuuksia ja rajoja. Pahimmillaan kyse on henkilökohtaisesta ripittäytymisestä, joka saa lukijan vain vaivautuneeksi ja hämmentyneeksi. Etnografia ei tällöin ole enää kohteensa vakavasti ottava ja kentän moninaisuutta tavoitteleva tutkimusote, vaan ”autistiseen oman olemassaolon mietiskelyyn” vajoamista,[90] jossa tutkijan positioiden määrittely muuttuu ylenpalttiseksi omien tekemisten ja tekemättä jättämisten liioitteluksi.[91]

Tieteen tekemisen tavat vaihtelevat aikakaudesta riippuen. Jokainen tutkimus on väistämättä oman aikakautensa tuote, jolloin vallalla olevat teoreettiset ja metodologiset näkökulmat vaikuttavat valittuihin lähestymistapoihin ja tulkintoihin. 1990-luvun alussa antropologian ja uskontotieteen opinnot aloittaneena olen postmodernikeskustelun ja representaatiokriisin lapsi. Olen opillisesti kasvanut siihen, että reflektointi ja lähdekriittisyyden ulottaminen kenttätyöhön kuuluu asiaan etnografian sivuilla. Kenttäkokemusten reflektointi ei kuiten-

---

[87] Lederman, 1990, 88.
[88] Siikala A-L 1997, 48. Ks. myös Hastrup 1995, 14–16. Heinämaa (1993, 28–29) tuo esille paikantumisvaateeseen sisältyvän kaksoisvaateen, eli sen että, ”ei riitä, että pohdin, millaiset sitoumukset rajoittavat väitteitäni, minun pitäisi pohtia myös, mitkä sitoumukset rajoittavat yritystäni paikantaa näitä väitteitäni.”.
[89] Kuper 1999, 18.
[90] Friedman 1992, 333.
[91] Siikala J. 1997, 23, ks. myös Geertz 1988, 78.

kaan pitäisi olla vain konventio, jotain mikä kuuluu tehdä. Mitkä ovat siis tarkoitusperäni, kun kuvailen asemaani kentällä?

Kenttätyökuvauksiin on alusta alkaen kuulunut vaikeuksien esittäminen. Varhaisissa etnografioissa tämä oli tyylikeino, jossa kenttätyön vaikeudet vain korostivat tutkijan sankaruutta karujen elinolosuhteiden ja arvaamattomien natiivien keskellä. Myöhemmin kuvauksien luonne muuttui enemmän itseironiaksi, kenttätyön demystifioinniksi ja kenttätyöntekijän kasvu- ja kehityskertomukseksi.[92] Kenttätyön olosuhteisiin on voitu viitata traagisina tarinoina tai humoristisina anekdootteina, mutta parhaimmillaan kyse on potentiaalisesta tiedosta, joka tekee ymmärrettäväksi sitä maailmaa, jota on tarkoitus kuvata.[93] Antropologi Sirpa Tenhunen viittaa kokemuksiinsa kenttätyöstä kalkuttalaisessa slummiyhteisössä ja toteaa:

> Vaikeudet päästä kentälle tai löytää kenttä ovat sosiaalisten rajojen kohtaamista. Rajoihin törmääminen ja niiden koettelu paljastaa sosiaalisen rakenteen ja sen voiman. Se pakottaa arvioimaan omaa asemaa ja siihen liittyvää näkökulmaa. Suhteet ja ennakkokäsitykset eivät kuitenkaan ole staattisia paikallisen hierarkian lukkoonlyömiä, vaan muotoutuvat ja kehittyvät keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Yhteisön sosiaalisesta rakenteesta voi antaa havainnollisen kuvan yksinkertaisesti reflektoimalla kentälle pääsyä ja vuorovaikutusta tutkittavien kanssa.[94]

Tutussa kulttuurissa, jossa ympäristö ei tuota yllätyksiä ruuan, puhtauskäsitysten, ilmaston tai eläinkunnan osalta, kenttätyön ongelmat tuntuvat kulminoituvan alusta alkaen sosiaaliseen kanssakäymiseen. Kuvaillessani reunaehtoja, joiden sisällä kenttätyöni on toteutunut, pyrin siis samalla valottamaan bikerkulttuurin eetosta sellaisena kuin se Misfit MC:n käytänteissä ilmenee. Pyrkimykseeni on kuitenkin asetettava varaus, sillä yksittäisissä ja kokonaisuudesta irrotetuissa anekdooteissa miesten asenteet, arvot, käytänteet ja sosiaaliset suhteet jähmettyvät helposti ”ikään kuin” pysyviksi. Empiirisenä maailmana Misfit MC (saati suomalainen tai globaali bikerkulttuuri) ei ole yhdenmukainen, vaan kyse on moniäänisestä, erilaisia näkemyksiä ja ristiriitaisuuksia sisältävästä eletystä elämästä. Esimerkeilläni olen kuitenkin yrittänyt tavoittaa sellaista, joka ainakin jossain määrin on miesten jakamaa. Reflektointiin kiertyy väistämättä myös suhteeni kenttätyöhön, tyttöystävän asemani ja kuvitelmani siitä millaista kenttätyön olisi kuulunut olla, sekä näiden kuvitelmien vaikutus siihen millaiseksi kenttätyöni lopulta muotoutui.

---

[92] Van Maanen 1988, 73–100. Draamaa, tragediaa, komediaa, tragikomediaa ja ihmisenä kasvamista kenttätyön myötä löytyy esim. artikkelikokoelmasta *The Naked Anthropogist* (DeVita 1992).
[93] Pratt 1986, 41. Ks. myös Tapaninen 1996, 10–11.
[94] Tenhunen 1997, 89.

2.2.1 Melkein kuin kotona, mutta ei kuitenkaan

Artikkelissaan *The limits of auto-anthropology* (1987) antropologi Marilyn Strathern kysyy ”Mistä tietää, että on kotona?”.[95] Antropologiassa kysymystä on tarvinnut harvoin pohtia, sillä tieteenala on ollut perinteisesti vieraiden kulttuurien tutkimista, siirtymistä tutusta vieraaseen. Siirtymiseen on sisältynyt ajatus maantieteellisten- ja aikarajojen, mutta myös kulttuuristen ja kognitiivisten rajojen ylittämisestä.[96] Kotiantropologiassa tilanne on päinvastainen. Tutussa kulttuurissa kenttätutkimusta tekevä joutuu miettimään strategioita, joilla etäännyttäisi itsensä ympäristöstä, jossa ainakin aluksi kaikki faktat, asenteet ja käyttäytymiskaavat näyttävät arkipäiväisiltä, itsestään selviltä ja ääriviivattomilta.[97]

Kotona tehty kenttätyö ei ole ongelmatonta, mutta tuttuudessa on myös potentiaalisuutta, kuten osoittaa urbaanietnografioiden klassikko, kaupungista toiseen rautateitse siirtyvistä sekatyömiehistä kertova tutkimus *The Hobo - The Sociology of the Homeless man* (1923). Tutkimuksen tekijä, toisen polven amerikkalainen Nels Anderson, oli viettänyt nuoruusvuotensa hobona, ja ajatus tutkimuksesta syntyi, kun "…rupesin lukemaan artikkeleita, selontekoja ja kirjoja kodittomista ja kiertolaisongelmasta. Yhdessäkään ei kajottu hoboon sellaisena kuin minä hänet tunsin.".[98] Aiempien tutkimusten rajoittuessa tilastollisiin selvityksiin, keräsi Anderson aineistonsa kulkemalla hobojen kanssa, haastattelemalla heitä ja hyödyntämällä omia kokemuksiaan ja muistojaan hobo-elämästä.

Oman työni lähtökohdat ovat osittain kotiantropologiset. Andersonin tavoin kiinnitin aluksi huomiota omien havaintojeni ja bikerkulttuurin julkisuuskuvan eroihin. Myös kotiantropologian ongelmallisuus, kuten tuttuus, arkipäiväisyys, itsestäänselvyydet ja sitoumukset tyttöystävänä, mietityttivät. Omasta näkökulmastani olin osa maailmaa, jota aioin tutkia. Todellisuudessa tilanne ei kuitenkaan ollut yksioikoisesti kotiantropologinen vaan jotain epämääräisempää, kuten seuraava katkelma kenttämuistiinpanoista kertoo:

> Hän (Misfit MC:n jäsen) sanoo, että tutkimus arveluttaa häntä, saatan saada negatiivisen kuvan heistä ja kuulla arkaluontoisia asioita tallista ja jäsenistä. Tarkentaa sanomaansa; häntä *häiritsee, että olen Laurin tyttöystävänä kuvassa mukana tutkimuksen jälkeenkin*. Vertaa tallia salaseuraan, käyttää esimerkkinä vapaamuurari-järjestöä. Lisää vielä, että toisaalta *jos olisin vieras, olisi kielto ehdoton* hänen osaltaan. Yritän korostaa, että enemmänkin olen kiinnostunut pyörän rakentamisesta ja siihen liittyvistä toimista. Sanoo että pyörä on vain 1/3

[95] Strathern 1987, 26–27.
[96] Amit 2000, 8.
[97] Segalan ja Zonabend 1987, 110–111. Ks. myös Strathern 1987, 28; Eriksen 2004, 50–51. Tarkoitan kotiantropologialla tilannetta, jossa tutkija on kuulunut tutkittaviensa kanssa samaan kulttuuripiiriin ja sosiaaliseen maailmaan ennen kenttätyön alkua. Kotiantropologialla on viitattu myös kenttätyöhön, jossa tutkijan oma sosiaalinen maailma on toisaalla, mutta hän jakaa tutkittaviensa kanssa kotikaupungin (esim. Tiilikainen 2002, 273–274) tai kansalaisuuden ja äidinkielen (esim. Lahti 2001, 19–21).
[98] Anderson 1988, 19.

> koko touhusta. Toinen jäsen on keskustelussa mukana, minun kannaltani kannustavasti, puhuu tutkimuksesta myönteiseen sävyyn: "Musta ainakin on mielenkiintoista lukea siitä *millaisen kuvan tästä tallista saa ulkoapäin*.". (Muistiinpanot maaliskuu 1995)

En sijoittunut sisäpuolelle, mutta en ulkopuolellekaan, vaan välitilaan, ei-kenenkään maalle.[99] Ensimmäisen jäsenen näkökulmasta olin ongelma, koska kuuluin tallin sosiaaliseen maailmaan ja toisen jäsenen mielestä en ollut ongelma, koska en kuulunut tallin sosiaaliseen maailmaan. Epämääräinen välitila, josta itseni löysin – ja jossain mielessä myös kadotin – oli osittain seurausta tallilla vallitsevista käytänteistä, mutta ongelma se ei olisi ollut, jollei mieltäni olisi alkanut nakertaa epävarmuus omasta paikastani toisaalta kenttätyöntekijänä ja toisaalta tyttöystävänä. En hallinnut kenttätyöntekijän ja tyttöystävyyden välistä dynamiikkaa, enkä tiennyt miten olisin käsitellyt naissukupuoli – miessukupuoli vastakkainasettelua, joka oli osa dilemmaa.

Millaisista käytänteistä ja dynamiikasta oli kyse? Tallia voisi luonnehtia autonomiseksi miesryhmäksi. Tallitoiminta on miesten jakamaa toimintaa, miesten sfääri, jossa korostuu itsemääräämisoikeus ja itsenäisyys suhteessa tallin ulkopuoliseen maailmaan. Kyse ei ole vain miessukupuolesta, vaan rajojen ylläpidosta jäsenten ja muiden välillä. Muihin, ulkopuolisiin, lukeutuvat kaikki talliin kuulumattomat, sukupuolesta tai tallilla vietetystä ajasta riippumatta. Rajoilla ja rajoituksilla Misfit MC:n miehet tukevat ja korostavat yhteisöllisyyttään ja keskinäistä ystävyyttään, mutta rajoissa on kysymys myös konkreettisesta vastuun kantamisesta, luottamuksesta ja lojaalisuudesta:

> *Juha:* Luottamus on pakko olla jo siitä, et siellä on yli miljoonalla (markalla) prätkiä. Jos mä oon siellä ja lähen viimeiseksi pois ja jätän oven auki, ja siellä ei oo seuraavana päivänä yhtään prätkää, niin se on vaan kaikkien luotettava siihen, että jokainen hoitaa ovet lukkoon, ja jokainen hoitaa sillä lailla, että sieltä ei hävii mitään. (1998/102)

Toisin kuin ulkopuoliset, on jäsenyyden ansainnut mies sitoutunut ryhmään. Jos hän vahingoittaa tallia, vahingoittaa hän myös itseään. Vierailijoilta, joihin myös tyttöystävät lukeutuvat, ei odoteta samankaltaista lojaalisuutta.[100] Vierailijat ovat tervetulleita tallille,

---

[99] Välitila, jota voisi kutsua myös liminaalitilaksi, kuvaa mielestäni osuvasti harhailuani kahden statuksen – tyttöystävän ja tutkijan – välillä. Kenttätyötä toiseuden ja vierauden näkökulmasta pohtineet tutkijat ovat sen sijaan käyttäneet välitila-käsitettä kuvaillessaan hetkeä, jolloin tutkija ja tutkittavat ylittävät kulttuuriset erot ja kohtaavat toisensa yksilöinä. Ks. esim. Rabinow 1977, 152–154; Nisula 1997, 174–175; Tolonen 2001, 62–63.

[100] Käytän tyttöystävä termiä kattamaan niin seurustelusuhteet, avo- tai avioliitot, sillä tallin käytänteissä siviilisäädyllä ei ole merkitystä. Tyttöystävien asenne tallitoimintaan vaihtelee. Jotkut käyvät vain harvoin, toiset viettävät tallilla paljonkin aikaa. Jotkut ovat ystävystyneet tallin jäsenten kanssa ja vaikka parisuhde tallin jäseneen kariutuisi, jatkuvat ystävyyssuhteet. Samaa pätee tyttöystävien keskinäisiin ystävyyssuhteisiin. Ex-tyttöystävät – jos ero on ollut sopuisa – käyvät myös esim. tallin juhlissa.

mutta heillä ei ole samoja oikeuksia ajan, tilan, tiedon tai tavaroiden käytön ja toimintojen suhteen kuin mitä jäsenillä on.[101]

Ajankäyttöä vieraiden osalta rajoittaa avaimettomuus; vieraat eivät voi mennä tallille milloin haluavat, sillä vain jäsenillä on avaimet tallirakennukseen. Tallilla voi siis viettää aikaansa, jos paikalla on joku tallin jäsenistä. Tilojen käyttö on muuten vapaata, mutta seurustelutilassa eli *baarissa* sijaitsevan baaritiskin takaosa on vain jäsenille. Baaritiskin rajaaman alueen sisäpuolelle jää myös toimistoksi kutsuttu huone, jossa säilytetään tallin käteisvaroja ja asiapapereita. Tiedon suhteen suljettua aluetta on kerran kuussa järjestettävä tallikokous, johon osallistuvat vain jäsenet. Tavaroiden suhteen tallilla pätevät samat säännöt kuin yleisesti omistussuhteissa: jos haluaisin lainata akkuporakonetta, kysyisin lupaa omistajalta eli tallilta, eli käytännössä joltain tallin jäseneltä. Vieraat, tyttöystävät mukaan lukien, eivät osallistu myöskään arkipäivän askareihin kuten tallirakennuksen siivoamiseen tai remonttiin. Näkökulmasta riippuen rajoitukset voi nähdä kielteisinä mutta myös vapauttavina; tallilla voi vain olla, "ei tarvitse tehdä mitään", kuten eräs tyttöystävistä totesi minulle.

Tallilla vallitsevien konventioiden ja kenttätyöhön liitettyjen odotusten ja ihanteiden ristiaallokossa koin kaksoisroolini tyttöystävänä ja kenttätyöntekijänä ongelmallisena. Kenttätyön ideaaleihin kuuluu osallistuminen arkipäivän toimintaan. Tallin jäsenten näkökulmasta olin kuitenkin henkilö, jonka ei kuulunut osallistua. Antropologi Kirsten Hastrup toteaa, käyttäen omia kenttäkokemuksiaan esimerkkinä, että kulttuurissa jossa sukupuolijako on vahva ja stabiili, joutuu kenttätyöntekijä useimmiten tilanteeseen, jossa hänet paikallistetaan ennen kaikkea sukupuolisena olentona. Erityisesti naiset ovat joutuneet hyväksymään sen, että heidät paikallistetaan ja kategorisoidaan kulttuuristen sukupuolimääritysten mukaisesti. Paikallistuminen on sitäkin tiukempaa, jos tutkija kuuluu alun perin samaan kulttuuripiiriin ja sosiaaliseen maailmaan.[102] Omalla kohdallani uskoin tämän tarkoittavan sitä, että minun tuli varautua siihen, että olisin läpi kenttätyön tallin jäsenten näkökulmasta tyttöystävä – en kenttätyöntekijä. Naisantropologit ovat kuitenkin usein hyödyntäneet ne paikat, jotka heille on suotu, periaatteella jokaisesta paikasta näkee jonnekin.[103] Tämän asenteen aioin omaksua. Minun oli vain osattava kääntää rajat ja rajoitukset tutkimustiedoksi. Erottelut ja rajoitukset kertoisivat omalla tavallaan tallista ja tallilla vallitsevasta kulttuurista.

---

[101] Oikeuksien puuttumisella en viittaa alistussuhteeseen. Tallilla toteutuu periaate "Jos ei ole oikeuksia, ei ole velvollisuuksia".

[102] Hastrup 1987, 94–108; myös Abu-Lughod 1986, 13–24. Toisaalta Warren (1988, 44–45) huomauttaa, että useissa tapauksissa naisantropologien on ollut helpompi päästä 'miesten maailmaan' kuin miesantropologien 'naisten maailmaan'. On myös muistettava, että sukupuoli on vain yksi yksilöä määrittävä tekijä. Sukupuoli on kenttätyössä läsnä, mutta sosiaaliset rajat eivät välttämättä myötäile sukupuolirajoja (ks. esim. Tolonen 2001, 57, 66–67.). Sukupuolen vaikutus kenttätyöhön, ks. myös esim. Powdermaker 1966, 108–114; Kelles 1984; Gurney 1991; Bell, Caplan & Jahan Karim 1993; Kulic & Wilson 1995; Karjalainen 2002.; Vaaranen 2004, 89–93.

[103] Esim. Abu-Lughod 1986.

Kenttätyön aloittaminen tarkoitti käyntikertojeni tihentymistä. Aiemmin oli saattanut mennä kuukausi niin, etten käynyt tallilla, kenttätyön aikana vietin siellä arki-iltoja ja viikonloppuja viikoittain. Myös ajanviettotapani tallilla muuttui. Olin aiemmin saattanut istua yksin baarissa lehteä lukien tai TV:tä katsoen, kun kenttätyön aikana hakeuduin aina tallin jäsenten seuraan. Tilanne oli poikkeuksellinen, enkä ollut varma olivatko miehet valmiita jatkuvaan läsnäolooni, vaikka olivatkin myöntyneet kenttätyöhöni. Kannoin huolta turhaan. Miehet eivät ainakaan näkyvästi reagoineet läsnäolooni oikeastaan mitenkään, vaan saattoivat yksinkertaisesti ohittaa sen, että olin paikalla. Saatoin istua pitkiäkin aikoja loossipuolella, miesten jutellessa keskenään, ilman että kukaan kiinnitti huomiota siihen, että olin paikalla, tai siihen etten osallistunut käytyihin keskusteluihin. On vaikea arvioida missä määrin välinpitämättömyys oli tietoista ja missä määrin he yksinkertaisesti unohtivat että olin läsnä. Varjoihin sulautuminen ei ollut ihme, sillä en ylläpitänyt aktiivisen, osallistuvan tutkijan statusta. Asettuessani sivusta seuraajaksi toivoin ennalta ehkäiseväni sen, että jäsenet kyllästyisivät läsnäolooni tai kokisivat oman tilansa uhatuksi.

Kenttätutkimuksen osa-aikaisuus ja läsnäoloni painottuminen iltoihin vaikutti varmasti myös siihen, ettei kenttätyöni herättänyt vastustusta. Osa-aikaisuus oli väistämätöntä, sillä viikonloppuja ja loma-aikoja lukuun ottamatta tallilla vietetään harvoin aikaa kokopäiväisesti. Koska miesten ajankäyttö vaihteli, tapasin joitakin miehiä harvoin, muutamaa en oikeastaan koskaan ja toisia lähes joka kerta. Sellaisten miesten näkökulmasta, jotka eivät paikalla olleet silloin kun itse olin, ei kenttätyötäni oikeastaan ollut olemassa.

Kenttätyön toteuttamisen kannalta mutkikkaimpia hetkiä olivat tilanteet, jolloin paikalla oli muiden jäsenten tyttöystäviä. Tyttöystävien läsnäolo voimistaa tallin sukupuolittuneita rajoja ja rajat konkretisoituvat tilan käyttöön: paikallaolijat jakaantuvat sukupuolen mukaan eri tiloihin. Miehet siirtyvät esimerkiksi loossipuolelle eli tilaan, jossa säilytetään ja rakennellaan moottoripyöriä ja tyttöystävät jäävät baariin. Hetket olivat oivallinen tilaisuus nähdä millaisin keinoin miehet pitävät yllä rajoja ja erottelua, mutta samalla ne olivat itseni kannalta mutkikkaita sillä halusin olla siellä missä miehetkin. Jos jäin baariin muiden tyttöystävien seuraan, mieltäni kaihersivat menetetyt hetket miesten parissa, ja jos lähdin miesten perään, tunsin itseni vaivautuneeksi rikkoessani tallin konventioita. Muutaman kerran kävi myös niin, että ollessani paikalla saattoi joku tallin jäsenistä sanoa puhelimessa tyttöystävälleen "Tule vaan tänne, Kirsikin on täällä.", tarkoittaen, että paikalla olisi naispuolista seuraa ja unohtaen joko tiedostamattaan tai tietoisesti, etten ollut paikalla tyttöystävänä vaan tutkimusta tekevänä tutkijana. Toimintatapani vaihtelivat tilanteen mukaan; useimmiten pysyin liikekannalla ja sukkuloin molempien ryhmien välissä.

Sukupuolittuneet tilanteet olisivat olleet antoisia hetkiä saada työhön mukaan enemmän tyttöystävien näkemyksiä tallista. Tein kuitenkin sen päätöksen, että rajaan työni miehiin, moottoripyöriin ja talliin. Ymmärsin, että sivuuttaessani toisen sukupuolen läsnäolon, tai pikemminkin merkityksellisen ei-läsnäolon, menettäisin tutkimuksellisesti kiinnostavan osa-alueen. Mutta tuolloin, painiskellessani tyttöystävyyden ja kenttätyöntekijän rooliristiriitojen paineessa, tyttöystävyysaspekti tuntui vievän työtäni liiaksi autobiografiseen suuntaan. Käsittelen työni kuluessa jossain määrin tyttöystävyyttä, mutta ennen kaikkea miesten näkökulmasta, sillä työni lähtökohtana on ollut, kuten johdannossa totesin, halu ymmärtää miten Misfit MC:n jäsenet itse tulkitsevat, ylläpitävät ja tuottavat bikerkulttuurin eetosta ja millaisia merkityksiä he antavat moottoripyörälle ja tallille.

2.2.2 Androgyyni sankariantropologi-fiksaatio

Näennäisestä sopeutumisestani huolimatta oli klassinen etnografia jättänyt mieleeni muistikuvan androgyynista sankariantropologista, joka muukalaisena on vapaa paikallisista kategorioista.[104] Mielessäni pyöri kuvia siitä, kuinka ruuvaisin moottoripyöriä miesten kanssa toveruuden ilmapiirissä. Päiväunet olisivat olleet vaarattomia, jolleivät ne olisi muuttuneet kuvitelmiksi siitä, millaista kenttätyön kuuluisi olla.

Päiväunet ja todellisuus joutuivat törmäyskurssille kesällä 1996, kun osallistuin HD-kokoontumisajoon. Kokemukseni moottoripyörällä ajamisesta ovat rajoittuneet postimopolla ajamiseen. Postimopon lisäksi olen kääntänyt kaasukahvaa unessa, jonka näin kenttätyötä tehdessäni. Uni oli hyvin todentuntuinen: varastin Misfit MC:n jäsenen moottoripyörän, tallin jäsenet ajoivat minua takaa, adrenaliini pumppasi verenkierrossa ja pakomatkani päättyi kaasuvaijerin jumiutumiseen. Kyse oli kuitenkin unesta – joka heijasti varmasti sen hetkisiä ajatuksiani kenttätyöstä ja sen oikeutuksesta – mutta hyvin vähän sitä miltä reaalimaailmassa tuntuu ajaa. Olin ollut harvakseltaan moottoripyörän kyydissä, enkä ollut osallistunut kokoontumisajoihin. Osallistumattomuuttani pidin etnografian kannalta suurena puutteena. Vihdoin kesällä 1996 osallistuin, takapenkillä istuen, *Mälare Runt* -kokoontumiseen Ruotsissa. Minun näkökulmastani tilanne oli loistava; näkisin ja kokisin kokoontumisajon sekä sen miten tallin jäsenet toimivat tällaisissa tilanteissa, ja saisin jonkinlaisen tuntuman ruotsalaiseen bikerkulttuuriin.

---

[104] Klassisen etnografian lisäksi myös nykyetnografiat sisältävät kuvauksia, joissa nainen saavuttaa joko nk. *androgyny* tai ja *honorary male* -statuksen. Warren 1988, 21–22; Kelles 1984, 103.

Misfit MC:n tallilta matkaan lähti kolme jäsentä moottoripyörillään ja kaksi takapenkeillä istuvaa naispuolista, joista olin toinen. Menomatkalla istuskelimme laivan kannella, kun paikalle tuli kaksi minullekin tuttua HD-miestä. Alkutervehdysten jälkeen miehet istuutuivat seuraamme ja toinen heistä kysyi "Ootteks te kolmistaan liikenteessä?" sulkien kysymyksellään meidät naispuoliset pois keskustelusta.[105] Mietin syitä kysymyksen muotoon. Tiesin keitä miehet olivat ja hekin tiesivät minut (näin ainakin uskon, sillä vaikka olin huomaamaton, olin kohdannut heidät sen verran usein, että minusta oli varmasti jäänyt jonkinlainen muistijälki) mutta sillä hetkellä olin heille kuin ilmaa ja syitä oli uskoakseni kaksi: En ollut Misfit MC:n jäsen enkä omistanut moottoripyörää, johon minut olisi voinut identifioida. Olin seuralainen, en matkalainen.

Vaikka kokemus laivankannella oli tutkimuksellisesti kiinnostava, romutti se sankari-antropologi-kuvitelmani lopullisesti. En voinut kuin ihmetellä miten ylipäänsä kuvittelin tekeväni kenttätyötä ja kirjoittavani etnografiaa niin marginaalisesta asemasta, näkymättömänä ja kokemuksia vailla olevana varjona. Riittämättömyyden tunnettani ruokkivat aiemmat bikerkulttuuria luodanneet tutkimukset, joiden esipuheissa miespuoliset kirjoittajat kertoivat omakohtaisista, ajamiseen tai moottoripyörän rakentamiseen liittyvistä kokemuksista tai siitä, kuinka heitä oli kohdeltu yhtenä veljistä tai arvostettuna ystävänä.[106] Minä en ajanut moottoripyörällä, en rakennellut moottoripyöriä enkä ollut mies, potentiaalinen *brother*.

Moottoripyöräilyyn liittyvän kokemattomuuteni koin ainoastaan puutteena, mutta sukupuoleni toimi varjoaineen tavoin, paljastaen sellaisia sukupuolittuneita käytänteitä, jotka olisivat saattaneet jäädä miestutkijoilta huomaamatta. Käytän esimerkkinä kättelemistä, joka on suomalaisessa bikerkulttuurissa yleinen tervehdysmuoto.[107] Kättelyä ei suoriteta kaikissa tilanteissa kenen kanssa tahansa, vaan sillä on symbolinen merkitys. Kättelemällä osoitetaan arvonantoa toista osapuolta kohtaan. Hän on joko sellainen, joka tunnetaan ja halutaan tuntea, tai johon halutaan tutustua. Käden ojentamiseen liittyy myös veljeyden ajatus, ja kuten Misfit MC:n jäsenistä Eero minua kerran valisti, on se ollut muinoin osoitus siitä, että mies kohtaa toisen aseetta, luottamuksen ilmapiirissä.

Nostin kättelemisen puheenaiheeksi haastattelutilanteessa, kun olin aiemmin ollut kahdesti tilanteessa, jossa ensimmäisellä kerralla illan isännät sujuvasti kättelivät edelläni kulkevan miehen ja takanani tulevani miehen mutta eivät minua, ja toisella kerralla, seurueemme kohdatessa toisen seurueen, miehet kättelivät toisensa, mutta itse jäin, kuten myös muut

---

[105] Muistiinpanot elokuu 1996
[106] Watson 1982; Harris 1985; mt. 1986; Wolf 1991a; mt 1991b; Lagergren 1999; Veno 2003.
[107] Kansainvälisten kerhojen kokoontumisajojen- ja juhlien myötä halaaminen on yleistynyt miesten keskinäisenä tervehdysmuotona. Kyse on kuitenkin kättelyä valikoivammasta tervehdysmuodosta.

seurueeseen kuuluneet naispuoliset, kuin huomaamatta sivuun. Kättelemättömyys vaivasi mieltäni, sillä se ei tuntunut noudattavan mitään ehdotonta käytäntöä. Useimmiten minua oli kätelty kuten miehiäkin.[108] Kysyin haastattelutilanteessa Eerolta miten hän toimii vastaavissa tilanteissa ja sain vastauksen, jossa tiivistyy bikerkulttuurin sukupuolittuneiden käytänteiden "itsestään selvä" luonne:

> *Kirsi:* Jos sä tapaa jotain uusia tyyppejä, jos siin on sekä naisia että miehiä, niin kätteletkö sä kaikki vai kätteletkö sä vaan miehet?
> *Eero:* Kyllä mä kättelen siinä seurueessa kaikki, mutta kyllä täytyy totuuden nimissä sanoa, et kyllä se on niin miesvaltainen ala, et on monesti itteeki jääny häiritsee, et hetkinen, tossahan oli niiku muitakin. Tuolla (bikerkulttuurissa) naiset on kumminkin vähän taka-alalla. Jotkut sanoisi ehkä paljonkin, mut en mä nyt, siis se on jokaisen ajatusmaailmasta kiinni. Mut on ne, on ne kumminkin sillä lailla varjona, et sen on ite tehtävä aika paljon asian eteen sen mimmin varmaan. Ei siinä oo mitään semmoista, et tota mä en kättele. Kukaan ei ajattele niin, ei edes alitajunnassa, vaan se on enemmänkin se, että tää rakentuu niiku näiden
> *Kirsi:* Äijien
> *Eero:* Niin, siis kyllä toi on ihan totta. En mä tota oo ajatellu, mut kyllä se niin on. Noissa hommissa just huomaa, et tää on miesten ala kyl ihan täysin. (1998/172)

Vaikka älyllisellä tasolla tiedostin, että tutkimuskohteeni on "miesten ala kyl ihan täysin", vaalin edelleen kuvitelmiani siitä, millaista kenttätyön kuuluisi olla. Huomioni kiinnittyi kaikkiin sellaisiin kenttätyökuvauksiin, joissa kenttätyöntekijä – jaettuaan informantin kanssa yhteisen kokemuksen – pääsee kulttuurisen tiedon jäljille, ymmärtäen näin paremmin maailmaa jota tutkii. Sosiologi Matti Kortteinen esimerkiksi kutoo tutkimukseen *Kunnian kenttä - Suomalainen palkkatyö kulttuurisena muotona* (1992) otteita kenttämuistiinpanoistaan. Lainauksista kuvautuu tutkijan vaihtelevat positiot, kun hän matkaa kohti tietoa ja ymmärrystä. Kortteisen tapauksessa kenttätyö metallimiesten parissa kangertelee aluksi ja tutkija masentuu: ” En haastattelujen lopuksi ymmärrä mitään, kukaan ei kerro minulle mitään, en löydä mitään keinoa saada ketään kertomaan minulle mitään, en osaa, en pysty, en voi.”.[109]

Kortteisen ongelmana on metallimiesten ennakkoluuloisuus yliopistotutkijaa kohtaan. Vasta jaettujen, korostuneesti miehisten (koskenlasku, Koskenkorva, laskuhumala) kokemusten jälkeen löytyy yhteinen kulttuurinen perusta, joka mahdollistaa luontevat ja luottavaiset välit tutkijan ja metallimiesten välillä. Vuosia kestäneen kenttätyön, tutkijan miehuutta koetelleen koskenlaskun ja yhteisten humalakokemusten jälkeen tutkijan ja metallimiesten välinen kuilu ku-

---

[108] Tommi Mäkelä (2001, 42) viittaa myös naisten sivuuttamiseen kättelytilanteissa. Mäen mukaan kättelemättömyyttä esiintyy harvoin, sitä harjoittavat niin miehet kuin naiset ja se kohdistuu naisiin, jotka ovat luokiteltu ulkopuolisiksi ja "kevytkenkäisiksi”.

[109] Kortteinen 1992, 38. Kortteisen kuvaus kenttätyöstä metallimiesten parissa jäsentyy kuten ko. tutkimuksen tulos kunniasta: 1) On kovaa, 2) Yrittää selviytyä, 3) On selvinnyt ja on siitä ylpeä. (mt. 1992, 43).

routuu umpeen ja syntyy läheiset haastattelukontaktit, jotka peittoavat jopa informanttien perhesuhteet: "Nyt sä kuulet musta sellasia juttuja, joita mä en oo ees vaimolle kertonu.".[110]

Kortteinen on äärimmäinen esimerkki lukuisten tutkijoiden joukosta, jotka kertovat hetkistä, jolloin tutkija - tutkittava ajattelukategoria katoaa ja jäljelle jää ihmisten välinen dialogi. Onnistuneen tutkimuksen ydin näissä kertomuksissa on siinä, että tutkija ja tutkittava löytävät yhteisen kokemuksellisen hetken, risteyskohdan. Risteyskohta voi olla ryyppyreissu,[111] pyhiinvaellus kuumeisena,[112] yön pimeydessä jaetut pelot ja toiveet[113] tai keskustelut keittiöpöydän ääressä.[114] Tällaisia jaettuja kokemuksia kaipasin kipeästi. Vertailin omia kokemuksiani kenttätyön luonnetta pohtiviin artikkeleihin ja tunsin itseni auttamattoman epäonnistuneeksi ja epäsopivaksi kenttätyöntekijäksi.

Listasin kokemuksiani ja ennen kaikkea kokemusteni vajavaisuutta: olin ollut Harrikan kyydissä matkoilla, joiden pituudet vaihtelivat muutamasta kilometristä joihinkin satoihin kilometreihin, mutta en ollut kokenut, millaista on ajaa moottoripyörällä pitkin Eurooppaa, juhlia humalahakuisesti miesporukassa ja ajaa takaisin kotiin mieli ja keho tunnottomana. Olin pelännyt moottoripyörän ketjujen katketessa sadan kilometrin tuntivauhdissa ja kokenut vauhdin hurmaa matkanopeuden ollessa sataseitsemänkymmentä kilometriä tunnissa, mutta en ollut kokenut millaista on hallita holtittomasti etenevää moottoripyörää tai huomioida liikennettä ja hallita moottoripyörää kovassa vauhdissa. Olin istunut tihkusateessa ojanpientareella ja seurannut kuinka Lauri paikallistaa pyörästä vikaa, mutta en ollut kokenut miltä tuntuu etsiä pyörästä vikaa tai miltä tuntuu istuskella kaatosateessa ojanpientareella ’keskellä ei mitään’ huoltoautoa odotellen ja kiinnileikkautuneen koneen aiheuttamaa rahanmenoa laskeskellen. Olin useasti joutunut esittämään henkilöpapereitani poliiseille ollessani matkalla kansainvälisten kerhojen järjestämille juhlille, mutta en ollut kokenut miltä tuntuu, kun allani oleva pyörämerkki innostaisi useimmat poliisit kääntymään perääni. Olin seurannut pyörän rakentamiseen liittyviä toimia, mutta en ollut kokenut, millaista on taistella *maavaran* kanssa, rakentaa pakoputkistoa pala palalta, laskea sallittua *jättöä*, purkaa konetta ja laatikkoa yötä myöten, rälläköidä ja hitsata lokasuojia ja tankkeja, tehdä T-kappaleita, pinnata vanteita, sorvata keskiöitä tai edes kiroilla kanta-ajoneuvon menetettyjä prosentteja.

---

[110] Kortteinen 1992, 94–103. Tutkimus käsittelee sekä metallimiehiä että naispuolisia pankkitoimihenkilöitä. Kenttämuistiinpanot, joita Kortteinen lomittaa tutkimukseen, ovat kaikki metallimiesten parista. Pankkitoimihenkilöitä käsittelevä aineisto koostui haastatteluista ja naisten elämänkertakirjoituksista.
[111] Kortteinen 1992, 98.
[112] Gothóni 1997, 138–140 ja 2000, 64–69.
[113] Utriainen 1996, 273–274.
[114] Tapaninen 1996, 6, 12.

Lista – joka ei todellisuudessa kertonut tutkimuksen onnistumisesta tai epäonnistumisesta – jatkui loputtomiin ja mieltäni kaihersi tunne siitä, että en ollut kokenut, enkä tulisi kokemaan mitään, mikä oikeuttaisi minut kuvittelemaan, että loppujen lopuksi tietäisin mistään mitään tai edes tarpeeksi siitä, mistä Misfit MC:n ja bikerkulttuurin eetoksessa oli kyse. Sen sijaan, että rakentelin moottoripyöriä miesten kanssa tai väänsin kaasukahvaa avaran taivaan alla, seurasin sivusta tai takapenkillä istuen toimintaa. Kulutin paljon energiaa siihen, että olin tyytymätön ja turhautunut, kun en tuntenut onnistuvani Misfit MC:n sosiaalisella kentällä. En löytänyt risteyskohtaa ja yhteisesti jaettua kokemuksellista maailmaa tallin jäsenten kanssa.

Osallistumisesta, jonka kuvittelin olevan avain jaettuun kokemukseen, tuli minulle pakkomielle, joka sai huvittavia piirteitä. Tallilla järjestetään säännöllisesti siivoustalkoot johon kaikkien jäsenten odotetaan osallistuvan. Kun epätoivoisesti etsin tapoja osallistua ja kokea jotakin yhteistä tallin jäsenten kanssa, ja sitä kautta löytää tuo mystinen jaettu maailma, kysyin tallin jäseniltä voisinko ottaa osaa talkoisiin. Luonnollisesti jäsenillä ei ollut mitään sitä vastaan, että he saivat yhden ylimääräisen käsiparin siivoustöihin. Lukiessani myöhemmin muistiinpanojani siitä, kuinka luuttusin keittiön liasta pinttynyttä lattiaa yksin, tajusin, ettei osallistuminen toimintaan ole aina vastaus.[115]

Kenttätyöni on ollut omanlainen. Toiminnan sijaan se on ollut useimmiten tarkkaavaista kuuntelemista ja katsomista ja tätä kautta herkistymistä aistimaan ja ymmärtämään missä kulloinkin mennään. Käsillä tekemiseen – joka tallilla korostuu niin moottoripyörien kuin tallirakennuksen korjaamisessa ja rakentamisessa – olen saanut kosketuspintaa opiskeltuani aiemmin rakennusalan artesaanilinjalla. Vaikka pyörän rakentamisessa ei sirkkeliä tai höylää käytetä, huomasin käsillä tekemiseen liittyvien kokemusteni olevan avuksi, kun seurasin toimintaa tallilla ja myöhemmin aineistoa jäsentäessäni. Merkitystä on ollut myös sillä, että olen seurannut tallin elämää sen syntyajoista lähtien. Tallin historian tunteminen on antanut perspektiiviä vertailla pitkällä aikavälillä miesten suhdetta bikerkulttuurin eetokseen, talliin (ryhmään ja rakennukseen) ja moottoripyöriin. Vanhojen muistikuvien käyttäminen datana ei ole kuitenkaan yksioikoista sillä muistot ovat minun näkökulmastani, eivät jäsenten. Tästä syystä olen esimerkiksi haastattelutilanteissa pyytänyt jäseniä muistelemaan menneitä, pyörän hankintaa ja Misfit MC:n historiaa.

Kuvitelmani siitä kuinka sivussa ja syrjässä olen ollut, ovat osittain bikerkulttuurin ja Misfit MC:n miehisen ja tietyssä mielessä sisäänpäin kääntyneen maailman aikaan saamaa.[116]

---

[115] Muistiinpanot syyskuu 1996 / kommentti syyskuu 1997

[116] Mieskeskeisyys ja sukupuolittava eronteko ei moottoripyörien maailmassa ole vain Harrikoihin liittyvä ilmiö. Lasse Mynttinen (2001, 86–87) kertoo merkkivapaasta kokoontumisajosta, johon hän tarjoutui tyttöystävänsä kanssa järjestäjän tehtäviin. Heidän kysyessä työtehtäviä Mynttiselle tarjottiin sisäänpääsyn kontrol-

Tyttöystävyys ja sukupuoleni olivat kuitenkin ennen kaikkea minun ongelmani johtuen odotuksista, joita kenttätyölle asetin ja toisaalta rajoista, joita huomaamattani rakensin. Syrjään vetäytymiseeni vaikutti, näin jälkikäteen nähtynä, käsitykseni siitä mikä on tyttöystävä-kenttätyöntekijälle sopivaa. Vaikka ajattelun tasolla orientoiduin kenttätyöntekijäksi, en kyennyt sivuuttamaan tapoja joita pidin tyttöystävälle sopivina. Loin omalla käytökselläni sukupuolirajoja pyrkiessäni kunnioittamaan tallin jäsenten ja erityisesti Laurin oikeutta omaan maailmaansa. Joku toinen, sukupuolesta tai tyttöystävyydestä riippumatta, olisi todennäköisesti ollut aktiivisemmin mukana toiminnassa ja puheessa. Esimerkiksi kättelytilanteita jälkikäteen miettiessäni, huomasin odottaneeni toisen tekemää aloitetta. Jos olisin reippaasti ojentanut käden, en olisi jäänyt kättelystä paitsi.

Vaikka tallin jäsenet näkivät minut ensisijaisesti tyttöystävänä, eivät he unohtaneet tutkijan positiotani. Miehet analysoivat ja tekivät päätelmiä tutkimusintresseistäni. Hyvä muistutus tästä oli Tuomas jolta kysyin, hänen omistettuaan jo jonkin aikaa 1990-luvun Harrikan, kaipaako hän enää vanhaa 1940-luvun pyöräänsä. Tuomas katsoi minua tovin ja kysyi naurahtaen: "Haluatko että vastaan niin kuin sinä toivoisit, vai niin kuin itse ajattelen.".[117]

Kuka luo kentän rajoitukset ja rajat ei ole yksiselitteinen kysymys. Kuvaus kentälle pääsemisen tai kotiutumisen vaikeudesta voi kertoa yhteisön sosiaalisista rajoista kuten Tenhunen aiemmin totesi, mutta yhtä hyvin tutkijan omasta epävarmuudesta ja ennakkooletuksista. Tässä tutkimuksessa olisi yksinkertaistavaa vedota bikerkulttuurin tai Misfit MC:n sukupuolittuneeseen maailmaan, ja väittää että rajat ja rajoitukset olisivat vain miesten ylläpitämiä. Tämän ymmärsin lopullisesti kesällä 2001, kun aktiivisesta kenttätyöstä oli kulunut jo kolmatta vuotta. Istuskelin tallin baaritiskin äärellä kahden tallin jäsenen kanssa. Juttelimme niitä näitä, kun paikalle tuli kaksi jäsentä lisää. Asiaa sen enempää ajattelematta tein tulokkaille tilaa ja siirryin miesten seurasta istumaan sohvalle. Jonkin ajan kuluttua Eero kiinnitti huomion minuun ja sanoi: ”Taas sä oot tarkkailuasemissa, vieläkö se kenttätyö jatkuu?”[118]. Eeron sanat saivat minut näkemään kenttätyöni uudessa, absurdissa valossa: Samaan aikaan kun olen kuvitellut törmääväni rajoihin ja rajoituksiin ja vetäytynyt sivuun, ovat tallin jäsenet ajatelleet, että syrjään vetäytymiseni on ollut kenttätyön luonteeseen kuuluva asenne ja toimintatapa.

---

loijan tehtäviä portilla (jossa ollaan keskellä tapahtumia) ja tyttöystävälle keittiövuoroa (jossa ollaan tapahtumien periferiassa). Mieskeskeisyyteen viitataan myös TV-dokumentissa ”Tuhannen kuution vapaus. Naismotoristien kansainvälinen juhlatapaaminen” (TV 1 5.9.2000). Naisten kokoontumisajon järjestäjät kertoivat idean syntyneen kun yleisissä kokoontumisajoissa naiset kuin huomaamatta siirtyvät taka-alalle ja ”passivoituvat”. Naisten ollessa keskenään passiivisuus vaihtuu aktiiviseksi osallistumiseksi.

[117] Muistiinpanot marraskuu 1998.

[118] Muistiinpanot heinäkuu 2001.

Kaikesta huolimatta uskon, että varjoihin sulautuminen oli oikea vaihtoehto. Vaikka miehet suhtautuivat myönteisesti tutkimukseen, tekivät he selväksi, että olen ylimääräinen ja ulkopuolinen. Tästä minua muistutettiin kesällä 2000, kun osallistuin tallin jäsenten kanssa, Laurin HD:n takapenkillä istuen, *Super-Rallyyn*, kansainväliseen HD-kokoontumisajoon Himoksella:

> Ennätämme vuokramökin pihalle ennen huoltoautoa. Pakettiauton saapuessa miehet lähtevät hakemaan juomakoreja tavaratilasta. Yksi miehistä tokaisee minulle ohi mennessään: ”Lähe kantaa, jos kerran haluut olla yksi meistä.” Kysyn kevyttä sävyä tavoitellen: ”Auttaisko se?” Mies vastaa: ”Ei”. Jään pitämään mökin ulko-ovea auki. Ensimmäinen koria kantava mies pyytää pitämään sikariaan, samoin seuraava, koska miehet ovat päättäneet ”et sisällä ei sitten polteta”. Seuraavat kaksi antavat tupakkansa. Huomaan olevani käryävien savukkeiden ja sikareiden säilytysteline. Kysyn huvittuneena: ”Tätäks varten mä tulin tänne”. Tilanne herättää hilpeyttä. Kyse on minuuteista, mutta tunnen seisoneeni paikallani ikuisuuden. Huvittuneisuuteni hiipuu ja tunnen itseni vain tyhmäksi ja vähäpätöiseksi. Olen ärsyyntynyt koiramaisuudestani. Miksi seison tässä? Korien kantamista ehdottaneen miehen kulkiessa ohi viittaan säilytystelineenä olemiseen, ja kysyn sarkasmia tavoitellen: ”Riittääks tää, oonks mä nyt yksi teistä?”. Mies: ”Et”. (Muistiinpanot kesäkuu 2000)

Miehen ehdoton kieltosana paikansi minut kuten kuuluikin: kenttätyöntekijänä en ollut – eikä minun kuulunut olla – kerhon jäsen. Minun tehtäväni on ollut kirjoittaa etnografia Misfit MC:n maailmasta, ei muuttua yhdeksi Misfit MC:n jäseneksi.

René Gothóni on todennut kenttätutkimuksen olevan toistuvaa etääntymistä ja eläytymistä samalla kun on varottava lankeamasta sitoutumisen ansaan.[119] Kotiantropologiassa eläytymisen ja etääntymiseen problematiikka sävyttää fyysisen välimatkan olemattomuus: kentältä ei varsinaisesti lähdetä koskaan. Perinteisesti, kun kenttätyötä tehdään jossain muualla kuin omassa kulttuuripiirissä, erottuu kenttätyö omana vaiheena. Kentälle mennään ja kentältä tullaan pois. Fyysinen etäisyys helpottaa tutkimuksellisen etäisyyden ottoa. Kerätty aineisto myös rajautuu luonnostaan ajallisesti tietyn kokoiseksi ja tiettyyn ajankohtaan. Kotiantropologiassa ei yhtä luontevasti tapahdu tällaista fyysisen irtioton kautta emotionaalista irrottautumista ja ajallista rajautumista. Ainakin omalla kohdallani – kun olin päättänyt lopettaa aineiston keräämisen ja olin aloittanut etnografian kirjoittamisen – yritykset elää kaksoiselämää toisaalta kenttäaineistoa tietokoneen ääressä analysoivan tutkijana ja toisaalta tallilla vapaa-aikaa viettävänä tyttöystävänä, oli täysin mahdoton yhdistelmä.

Metatasolla ongelma oli ainakin jossain määrin sitoutuminen ja liiallinen uppoutuminen tutkittavaan maailmaan,[120] mutta käytännön tasolla vaikeudet kulminoituivat aineiston keräämisen lopettamiseen. Sosiaalitieteissä on perinteisesti puhuttu kylläisyyspisteestä, joka on saavutettu kun aineisto alkaa toistaa itseään.[121] Omalla kohdallani ei kylläisyyspistettä

---

[119] Gothóni 1997, 142–143.
[120] Ks. Gothóni 1997, 142–143.
[121] Esim. Mäkelä 1992, 52; Eskola & Suoranta 1998, 62–64.

näkynyt. Vaikka bikerkulttuurin perusasetelma - mies, talli ja moottoripyörä pysyi samana, ajoittui kenttätyöni murroskauteen: mies, joka vuonna 1995 vannoi 1940-luvun jäykkäperäisen ja käyntiin poljettavan Harrikan nimeen, himoitsi vuonna 1998 uudenkarheaa iskuvaimentimilla ja sähköstartilla varustettua pyörämallia. Mies, joka oli aiemmin tehnyt moottoripyöräänsä kaiken mahdollisen itse, siirtyi käyttämään muiden palveluja. Mies, joka oli kertonut tallin ja moottoripyörän olevan hänen elämänsä peruspilareita, möi pyörän ja lopetti tallitoiminnan. Mies, joka 90-luvun alussa piti sähköstarttia uusavuttomuuden symbolina, oli toista mieltä siinä vaiheessa, kun oma pyörä käynnistyi avainta kääntämällä.

Vuoden 1998 vaihtuessa vuoteen 1999 päätin unohtaa kylläisyyspisteet ja pakotin itseni lopettamaan aineiston keräämisen. Kirjoittaminen ja aineiston käsitteleminen ei kuitenkaan sujunut. Yritykseni huomioida bikerkulttuurissa tapahtuneet muutokset ja Misfit MC:n jäsenten monilta osin eriävät ja ristiriitaiset mielipiteet ja tulkintojen moninaisuudet tuottivat tekstimassaa, joka ei vastannut millään tavalla tiheän kuvauksen ihanteita. Olin väsynyt ja turhautunut sillä en tiennyt miten käsittelisin empiirisen maailman monimuotoisuutta. Näin jokaisen miehen ensisijaisesti yksilönä, jolle halusin antaa oman ja vivahteikkaan äänen, mutta samalla kadotin sen mikä miehiä yhdisti ja oli kulttuurisesti jaettua. Kesti aikansa, ennen kuin osasin tarkastella aineistoa yksityiskohtien sijaan kokonaisuutena ja ymmärsin, että jotta asioista voi olla eri mieltä, on oltava jotain yhteistä.

2.3 Aineisto

Työni perustuu kahdenlaiseen aineistoon:

> i) Bikerkulttuurin eetosta ja kulttuurisia kuvia käsittelevän aineiston keräämisen aloitin vuonna 1996. Tähän kuuluvat muistiinpanot elokuvista, musiikista, bikerkulttuuria käsittelevistä lehdistä, kuvataiteista ja erilaisten tapahtumien, HD-kerhojen ja HD-moottoripyörä- ja –osakauppiaiden kotisivuista. Suomalaisen median uutisointia HD-moottoripyöräkerhoista ja bikerkulttuurista olen seurannut vuodesta 1993.
>
> ii) Misfit MC.tä käsittelevän aineiston olen kerännyt pääosin vuosina 1995–1998. Tänä aikana olen kenttätyötä tekevän tutkija-tyttöystävän ominaisuudessa viettänyt aikaa Misfit MC:n kerhorakennuksessa, osallistunut erilaisiin tapahtumiin ja juhliin jäsenten seurassa, valokuvannut Misfit MC:n elämää, tehnyt äänitettyjä haastatteluja ja nk. toimintaäänityksiä. Yksittäisiä merkintöjä on myös vuosilta 2000–2001, mutta kyse on pääsääntöisesti yleisluontoisista tai tarkistuksenomaisista havainnoista.

Kenttätyöllä kerättyyn aineistoon liittyy viive, jonka johdosta tutkimuksen preesens on eletyn elämän imperfekti.[122] Misfit MC:tä ei ole enää olemassa sellaisena kuin se on tässä

[122] Aikaviiveen merkitystä pohtinut antropologi Kirsten Hastrup (1992, 128) toteaa lohdullisesti, että ”etnografinen tieto ylittää empiirisen todellisuuden rajat”. Antropogi Thomas Eriksen viittaa Hastrupin sanoihin ja (2004, 53–55) lisää, että etnografian merkitys ei piile sen historiallisessa selitysvoimassa, vaan siinä miten se

työssä kuvattu. Vuosien kuluessa niin kerho kuin kerhoon kuuluvat miehet ovat muuttuneet monin tavoin. Talli on järjestäytynyt ja muotoutunut useaan otteeseen uudelleen: osa miehistä on lopettanut tallitoiminnan kokonaan, osa on vaihtanut kerhoa ja talliin on tullut uusia jäseniä. Tallin merkitys ja toiminnan luonne on vaihdellut miesten elämäntilanteiden (työpaikkoja on vaihdettu, niillä on edetty, opinnot ovat päättyneet, työelämästä on palattu jatkokoulutuksen pariin, vuokra-asuminen on vaihtunut omistusasuntoihin, kerrostaloasuminen on vaihtunut omakotitaloihin, elämänkumppanit ovat vaihtuneet tai parisuhteet ovat vakiintuneet ja perheettömistä on tullut perheellisiä) myötä. Myös bikerkulttuuri on elävää ja moniäänistä perinnettä. Vaikka moni asia on nykyisin toisin, on tämän tutkimuksen perusasetelma; mies, talli ja moottoripyörä kuitenkin pysynyt.

2.3.1 Muistiinpanot

Ensimmäiset Misfit MC:tä käsittelevät kenttämuistiinpanot ja haastattelut tein vuonna 1995 uskontotieteen proseminaaria varten. Tallin jäsenet tunsivat minut ennestään kerhoon kuuluvan Laurin tyttöystävänä. Pyysin jokaiselta jäseneltä suostumuksen samalla kun kerroin tutkimuksen päämäärästä (etnografia HD-moottoripyöräkerhosta), luonteesta (osallistuva havainnointi ja haastattelut) ja käyttötarkoituksesta (opinnäytetyö). Jäsenet antoivat työlle suostumuksen sillä ehdolla, että talli ja sen jäsenet esiintyvät peitenimillä. Miehet olivat tietoisia siitä, että peitenimet antavat vain näennäistä suojaa. Heidän mielipiteensä oli kuitenkin se, että ”jos joku haluaa tietää mistä tallista ja on kyse, niin ainakin se joutuu näkemään edes vähän vaivaa.”. Miesten yksityisyyttä varjellakseni en käsittele miesten henkilöhistorioita tai kuvaile heidän moottoripyöriään. Pyrkimys anonyymiuteen johti myös siihen, etten tuonut tutkimusintressejäni esille kun Misfit MC:n tallilla kävi vieraita tai kun osallistuin HD-tapahtumiin ja -juhliin. Pohdin paljon toimintatapani eettisyyttä, mutta perustelin valintaani kahdella seikalla: olin luvannut Misfit MC:n jäsenille anonyymiuden siltä osin kuin se oli mahdollista, enkä aikonut työssäni viitata – Jussia, Anttia, Misfit MC:n jäseniä ja Misfit MC:tä lukuun ottamatta – kehenkään yksittäiseen henkilöön tai mihinkään yksittäiseen kerhoon.

Tutun tallin valikoitumiseen vaikutti useampikin seikka. Aivan alussa tein hapuilevia kokeiluja kahteen muuhun talliin. Pyrkimyksenäni oli kerätä lumipallomenelmällä haastatteluja ja havaintoja mahdollisemman monelta tallilta. Huomasin kuitenkin nopeasti, että riippumatta siitä oliko kohtelu ystävällistä (”Joo, mitä sä haluaisit tietää?”) vai vihamielistä ("Minähän en ämmille mitään ala selittää"), tunsin itse olevani väärässä paikassa, väärään

---

edistää ”ymmärrystämme sosiaalisen elämän eroista ja samankaltaisuuksista”. Ks. myös esim. Alasuutari 1994, 264–265; Hammersley 1992, 15–16.

aikaan. Olisin varmasti löytänyt lukuisia talleja, jotka olisivat olleet suopeita muutaman tunnin haastattelulle ja muutaman illan vierailulle. Mutta pitkäaikainen läsnäolo, ei viikkoja vaan kuukausia, tuskin olisi onnistunut.

Proseminaarityön valmistuttua keväällä 1995, annoin tallille työstä kopion. Muutama miehistä luki työn (”mua kiinnosti eniten ne kohdat missä oli meidän haastatteluita”), mutta eivät sitä sen enempää kommentoineet. Vuoden 1996 alussa otin puheeksi pro gradun. Kerroin jatkavani proseminaarityössä esiintyvien aihepiirien (bikerkulttuuri, talli miesten yhteisönä, miehen ja moottoripyörän suhde) käsittelyä. Tallin kymmenestä jäsenestä seitsemän antoi jatkolle täyden suostumuksen ja kolme ilmoitti, että heillä ei ole mitään tutkimusta vastaan (”Sinällään se on mulle ihan sama.”, ”Mä käyn täällä sen verran harvoin, et tuskin se mun elämään mitenkään vaikuttaa.”.) mutta he eivät halunneet itse osallistua tutkimukseen. Miesten osallistumattomuus toteutui lopulta siten, että en kysellyt heiltä mitään enkä pyytänyt haastatteluita tai valokuvannut heidän läsnäollessa.

Kenttämuistiinpanoja tehdessäni koin kotiantropologian nurjan puolen konkreettisimmillaan. Kirjoittaessani näkemääni ja kokemaani muistiin, olin ärsyyntynyt siitä, kuinka helposti eletty ja koettu muuttui kirjoitettaessa kuivaksi ja mekaaniseksi toiminnan kuvaukseksi. Kirjoittamisesta tuli vastenmielistä ja huomasin keksiväni verukkeita sille, miksi en kirjoittaisi.[123] Tuskastuneena kirjoitin merkintöjen lomaan itselleni kysymyksiä siitä, ”kuinka vesitettyä tallin elämä on etnografiassa, jos se jo nyt on näin latteaa?”. Lopulta ymmärsin, että latteus on suhteellista ja rinnastui omassa työssäni arkipäiväisyyteen. Vieraaseen kulttuuriin saapuneelle tutkijalle muistiinpanoja kerääntyy jo pelkästään ihmettelyn avulla. Kaikki uusi ja outo herättää mielenkiinnon ja innostaa kirjoittamaan.[124]

Srilankalaisesta theravadabuddhalaisluostarissa ja kreikkalaisella pyhällä Athosvuorella kenttätyötä tehnyt René Gothóni on todennut kenttäpäiväkirjan kirjoittamisen edustavan tutkijalle ”tuttua outouden keskellä”, samalla kun kirjoittaminen toimii eläytymisen välikappaleena.[125] Ymmärrän Gothónin viittaavan kirjoittamiseen eläytymisen välikappaleena siten, että muistiinpanot ovat enemmän kuin dokumentteja nähdystä, kuullusta tai koetusta. Sitä mukaan kun kirjaimet piirtyvät paperille, piirtyy kirjoitettu tutkijaan: hän kirjoittaa itsensä kulttuurin sisään. Tutussa kulttuurissa kenttämuistiinpanojen ja päiväkirjan kirjoittaminen on yhtä välttämätöntä, mutta päinvastaisesta syystä: kirjoittamisprosessin myötä voi kirjoittaa itsensä ulos ja etäännyttää itsensä tuttuudesta. Omalla kohdallani kirjoituskammon paradoksi

[123] Kotiantropologiassa verukkeista ei ole pulaa, sillä irrottautuminen omasta arjen läpäisemästä elinpiiristä oli ainakin itselleni käytännössä mahdotonta. Sopivia verukkeita olivat esim. ansiotyö, luennot, sosiaaliset suhteet ja kotityöt. Tuskin koskaan ovat kellarikomeroni ja vaatekaappini olleet yhtä siistit kuin kenttätyötä tehdessäni.
[124] Segelen & Zonabend 1987, 111.
[125] Gothóni 1997, 143.

piili tuttuudessa ja arkipäiväisyydessä: tuttuuden takia kirjoittaminen oli vaikeaa, mutta toisaalta juuri tuttuuden takia kirjoittaminen olisi ollut välttämätöntä.[126]

2.3.2 Valokuvaus

Antropologisen valokuvauksen taustalla on ollut usko siihen, että kamera tallentaa todellisuuden. Valokuva on ollut yksi kenttämuistiinpanojen muoto.[127] 1800-luvun lopussa kolonialistimaiden antropologit suuntasivat kameralinssit eri puolille siirtomaita ja tallensivat filmille, tutkijan asenteesta riippuen, joko jalojen villien tai barbaaristen primitiivien fyysisiä piirteitä, yhteisömuotoja, materiaalista kulttuuria, rituaaleja ja elinkeinomuotoja.[128] Suomessa kansallismieliset tutkijat kuvasivat talonpoikaiskulttuuria, kuten työvälineitä, asumuksia, pihapiirejä ja tekstiilejä. Tutkimusmatkoja tehtiin myös pohjoisten sukukansojen pariin, ja oli kyse sitten kielitieteilijöistä, geologeista tai uskontotieteilijöistä, tallentui filmeille monipuolisesti paikallista elämää.[129]

Tunnetuin antropologinen tutkimus, jossa valokuvat ovat olleet ensisijaisena kenttämateriaalina, on Margaret Meadin ja Gregory Batesonin vuonna 1942 julkaisema teos *Balinese Character. A Photographic Analysis.*[130] Akateeminen maailma oli kritisoinut Meadin aiempia tutkimuksia metodologisesti köykäisinä ja vaatinut vankempia perusteluja tutkimustuloksille. Meadin vastaus kritiikkiin oli ainutlaatuinen. Hän kuvasi Batesonin kanssa vuodet 1936–38 systemaattisesti balilaista kulttuuria valokuvakameralla ja 16 mm filmikameralla. Kaiken kaikkiaan aineisto sisälsi 25 000 valokuvaa ja liki 7 kilometriä elokuvaa, joten tutkimusta ei voitu kritisoida ainakaan puutteellisesta dokumentoinnista.[131]

Kamera on säilyttänyt tähän päivään saakka asemansa tarpeellisena kenttämuistiinpanovälineenä. Kameran käyttö kuitenkin vaihtelee: joillekin valokuvaus on todellisuuden taltiointia,[132] toisille kyse on todellisuuden tulkinnasta.[133] Kysymys siitä, mikä on kuvaajan, kuvatun ja kuvan välinen suhde ja miten kuvaa pitäisi tulkita, kiertyy osaksi polemiikkia, jota

---

[126] Vaikka alkuperäisen hetken värikylläisyys latistui muistiinpanoissa mustavalkokopioksi, tallentui jotain myös teksteiksi. Muistiinpanot jakaantuvat työssäni neljään luokkaan ja olen ne eritellyt lähdeluettelossa
[127] Mydin 1992, 249; Wright 1992, 18.
[128] Edwards 1992a, 10, 15.
[129] Muistiinpanot Visual Anthropology-luentosarja 5-14.5.1997. Myös Edwards 1992b; Etholén 1992.
[130] Bateson & Mead 1942.
[131] Harris 1979, 416–417; Edwards 1992a, 14; Söderholm 1990, 35–36.
[132] Esim. kulttuuriantropologi Stig Söderholm käytti väitöskirjassaan *Liskokuninkaan mytologia* (1990) valokuvia dokumentteina todellisuudesta. Söderholm viittaa tutkimuksen kuluessa useasti kentältä kerätyn kuva-aineiston kuvakoodeihin ja esittää lukijalle valokuvien välityksellä Jim Morrisonin haudalla tapahtuvaa toimintaa ja toiminnan rituaalisia käytänteitä.
[133] Esim. folkloristi Leena Louhivuoren etnografiassa *Koskelan Pojat* (1988*)* valokuvaajina toimivat Koskelan pojat itse. Pojat kuvasivat elämäänsä ja haastattelujen yhteydessä tulkitsivat kuvien avulla omaa elämänpiiriään. Kuvista syntyi myös valokuvanäyttely ja -kirja (Louhivuori, Hämäri & Nieminen, 1986).

antropologiassa on käyty viimeiset vuosikymmenet etnografisen tiedon luonteesta.[134] Vaikka valokuvaa problematisoidaan ja teoretisoidaan artikkeleissa ja monografioissa, jää valokuva-aineisto varsinaisissa etnografioissa useimmiten kuriositeetiksi.[135] Valokuva-aineisto saatetaan mainita lähdeluettelossa ja kuvista valitaan muutama elävöittämään tutkimusta, mutta harvemmin tutkija viittaa tekstin sisällä kuva-aineistoon tai pohtii kuvien merkitystä ja osuutta tutkimusprosessissa. Valokuvan toisarvoisuus sekä metodina että analyyttisena työvälineenä on kuitenkin ymmärrettävää, jos kenttätyötä tehneiden kokemukset valokuvaamisesta ovat vähänkin samankaltaisia kuin Kirsten Hastrupin kokemukset:

> Paikalla (pässinäyttelyssä) ei ollut naisia, vaan runsaasti miehiä ja suuri joukko valtavia pässejä. Haju oli läpitunkevaa, valaistus himmeää, ja meteli, joka lähti 120 pässistä ja 40 miehestä oli sanoinkuvaamaton.(…) Ilma oli seksuaalisuudesta tiheänä, ja ymmärsin, että kilpailu oli sekä kirjaimellisesti että metaforisesti seksuaalisen potentiaalisuuden kilvoittelua. Miehet kilpailivat pässiensä nimissä, mutta metatason viesti oli selkeä.(…) Liikuin tapahtuman reunamilla, otin valokuvia, tein muistiinpanoja ja yritin olla honorary male -statuksen omaava tutkija. Se oli mahdotonta, ja lopulta poistuin paikalta hämmentyneenä ja nolostuneena. Miehet eivät kieltäneet minua jäämästä, mutta soveliaisuuden ja häveliäisyyden tunteet saivat minut poistumaan sillä tilaa hallitsi tiheä ja lähes käsin kosketeltava miehisyys. Olin joka tapauksessa kovin tyytyväinen siihen, että olin ollut paikalla, ja että minulla oli ollut mahdollisuus dokumentoida merkittävä tapahtuma, josta en ollut koskaan lukenut riviäkään. Minulla olisi jopa valokuvia.(…) Kun myöhemmin näin valokuvat, olivat ne toivottomia. Kuvat olivat epätarkkoja, alivalottuneita ja surkeasti rajattuja. Filmille oli tallentunut vain miesten ja pässien selät. Kun kuvasin, minulla oli tunne, että olin tekemässä lähes pornografista taltiointia salaisesta rituaalista. Todellisuudessa kuvat eivät olleet muuta kuin tylsä muistutus estoisuudestani kun yritin ylittää sukupuolten välisen raja-aidan.[136]

Hastrupin mukaan tarinan opetus on siinä, ettei valokuvaan voi tallentaa tapahtumien luonnetta. Pässinäyttelyn seksuaalinen jännitteisyys ja miehinen lataus olivat jotain sellaista, mikä oli aistittavissa, muttei nähtävissä. Hastrup lainaa Geertzin tiheä-käsitettä sanoen, että valokuva on *thin*, ohutta ja pinnallista kun kirjoitetut muistiinpanot ovat *thick*, tiheää ja monitahoista. Valokuva voi taltioida asioiden ja toimintojen muotoja, mutta se ei kykene itsessään ilmaisemaan merkityksiä.[137]

Omat kokemukseni valokuvauksesta eivät ole yhtä karuja kuin Hastrupin, mutta hänen kertomansa anekdootti palautui usein mieleeni kun kuvasin Misfit MC:n elämää (varo kuolleita kulmia), ja se häilyi taustalla, kun tarkastelin kuva-aineistoani (mitä kuvat tavoittivat tai eivät tavoittaneet kuvatusta hetkestä?). Hastrup on oikeassa sanoessaan, että valokuvaan tallennetusta hetkestä jää aina jotain uupumaan, mutta tässä työssä valokuvauksella on ollut puutteistaan huolimatta keskeinen merkitys.

---

[134] Kriittistä keskustelua valokuvauksesta kulttuuritutkimuksessa ks. Edwards 1992b; Garnert 1993; Tuomisto & Uusikylä 1995; Devereaux & Hillman 1995; Faris 1996; Banks & Morphy 1997.
[135] Edwards 1992a, 4.
[136] Hastrup 1992, 8-9.
[137] Hastrup 1992, 9-10.

Siinä vaiheessa kun painiskelin osallistumattomuuteni aiheuttaman turhautumisen kanssa, tuli tilanteen pelastajaksi kamera. Sen sijaan, että seurasin vain sivusta pyörän rakentamista, aloin kuvaamaan pyörään liittyviä toimia. Alussa minulla oli vain hämärä käsitys mihin kuvia käyttäisin, kyse oli ennen kaikkea mielekkään tekemisen löytämisestä puuduttavan istumisen sijaan. Valokuvia järjestäessäni alkoi mielessäni hahmottua strategia, jossa osallistumattomuuteni sosiaaliseen kenttään ei olisi niin halvaannuttavaa. Keskittyisin materiaalisen kulttuuriin: moottoripyörään ja tallirakennukseen. Tarkentaisin katseeni toiminnasta toiminnan kohteeseen, ja lähestyisin sitä kautta bikerkulttuuria ja Misfit MC:n tallimaailmaa. Vuosina 1995–2000 kuvasin noin 1500 kinoruutua, joista kansioihin päätyi 1239 valokuvaa kuvakoossa 7x10 cm.[138]

Valokuvaamisessa olen pyrkinyt dokumentoivaan otteeseen eli olen kuvannut tilanteita, jotka olisivat tapahtuneet riippumatta siitä olinko paikalla vai en.[139] Toki kamera ja läsnäoloni vaikuttivat tilanteisiin, mutta en ole luonut tai lavastanut kuvattavia tilanteita. En ole ehdottanut pyörän rakentamiseen liittyvää toimenpidettä voidakseni tallentaa sen filmille tai keskeyttänyt rakentamistapahtumaa löytääkseni paremman kuvakulman. Aina ei kuvaaminen ole ollut mahdollista. Jos paikalla oli joku niistä kolmesta tallin jäsenestä, jotka eivät halunneet osallistua tutkimukseen tai joku paikalla olijoista tunsi olonsa epämukavaksi kuvaamisen tähden, siirsin kameran syrjään. Useimmiten miehet suhtautuivat kameraan suopeasti, eivätkä antaneet sen häiritä. Parhaimman palautteen kuva-aineistosta sain haastattelutilanteessa, kun mies katseli kansio I:n aukemaa, jossa oli kuvia sekä baari- että pyöräpuolelta ja totesi: ”Tätä tää on. Tätä on myös. Oot sä saanu kuvattuu hyvin tätä muutaki toimintaa täällä, tätähän tää on paljon (naurahdus).”

Kameralla on ollut myös tärkeä tutkimuseettinen tehtävä kaksoisroolissani tyttöystävä - kenttätyöntekijänä: kamera toimi konkreettisena muistutuksena sekä tallin jäsenille että itselleni siitä, että olin tiedon keruussa. Valokuvaaminen mahdollisti myös itsetarkkailun. Kuva-aiheiden valikoitumista pohtiessani olen pystynyt hahmottamaan omaa, kotiantropologian värittämää tutkimuksellista suhdettani talliin. Olen kysynyt itseltäni mitkä tekijät saivat minut painamaan laukaisinta. Miksi olen kuvannut juuri sen mitä olen kuvannut? Tallennanko sen, mikä on minulle ennestään tuttua, vai sen mikä on vierasta? Pyrinkö eksotisoimaan, romantisoimaan tai arkipäiväistämään tallin elämää? Mitä jäi etsimen ulkopuolelle? Mihin rajasin ja miksi se oli kuvaushetkellä minusta kuvaamisen arvoista?

---

[138] Olen jakanut valokuva-aineiston kolmeen teema-alueeseen (kansiot I-III), jotka esittelen lähdeluettelossa. Vuodesta 1994 olen ollut osa-aikainen valokuvalaborantti, joten olen voinut kehittää kinofilmit ja valokuvat itse. Kuvakokoon 7x10 päädyin koska 1) se oli halvin kokoluokka ja 2) pieni kuvakoko helpotti arkistointia.
[139] Dokumentaarisen valokuvauksen ehdoista, ks. esim. Devereaux 1995, 330–331.

Tutkimuksen alkuvaiheessa pyysin myös Lauria kuvaamaan silloin kun en itse ollut paikalla. Ensimmäisen hänen kuvaamansa filmirullan kehitettyäni aloin tarkastelemaan kuvia. Aiheena oli moottoripyörän rakentaminen. Osa kuvista oli pelkästään pyörästä, osa oli toiminnasta pyörään liittyen. Kuvat olivat teknisesti onnistuneita, mutta jokin niissä häiritsi minua. Kysyin Laurilta kuvaamistilanteesta tarkempia tietoja. Ilmeni, että hän oli unohtanut varsinaisen pyöränrakentamisen yhteydessä kuvata, joten hän oli paikalla olleiden jäsenten avustuksella kuvannut jälkikäteen lavastettuja toimintakuvia. Olin tyytyväinen, että pystyin erottamaan oikean toiminnan kuten miesten ilmeet ja eleet lavastetusta tilanteesta. Oli kuitenkin selvää, että en voisi vaatia Lauria kuvaamaan jatkossa. Päätin tyytyä siihen että kuvia kertyy vain jos itse olen paikalla. Myöhemmin ymmärsin, että myös lavastetut tilanteet olisivat olleet kuvamateriaalina kiinnostavia. Rekonstruoitujen kuvaustilanteiden avulla olisin voinut tavoittaa jotain siitä, miten miehet itse näkevät moottoripyörän rakentamisen.

2.3.2 Haastattelut

Olen pyrkinyt toteuttamaan haastattelut metodikirjallisuudesta poimimani määritelmän mukaisesti: ”Haastattelu on keskustelu, jolla on ennalta määritelty tarkoitus.”.[140] Äänitettyjä haastatteluja on vuosilta 1995 ja 1998. Aineiston käsittely on ollut yksinkertainen: litteroin puhutun sanasta sanaan, otsikoin käsiteltävän aiheen ja merkitsin kuka tai ketkä ovat kulloinkin olleet äänessä. Vuonna 1995 äänitykset tapahtuivat kolmena peräkkäisenä iltana tallin tiloissa. Talliin kuului kymmenen jäsentä, joista kaksi työskenteli tuohon aikaan ulkomailla. Loput kahdeksan olivat kukin ainakin yhtenä iltana tallilla ja osallistuivat haastatteluihin. Osa äänityksistä on baarin puolella tehtyjä, osa pyöräpuolella.

Baarin puolella haastattelutilanteet muotoutuivat nopeasti ryhmäkeskusteluiksi. Alussa saatoin istua baaritiskin äärellä tai sohvaryhmällä seuranani vain yksi jäsenistä. Kyselin miehen tallihistoriasta: miten hän on jäseneksi tullut, millaisia mietteitä hänellä on tallista, tallilla vietetystä ajasta, tallin merkityksestä ja miten hänen mielestään oma talli eroaa muista HD-kerhoista. Kun paikalle tuli yksi tai useampi mies lisää, en keskeyttänyt äänitystä vaan aiheiden käsittely jatkui uuden tulokkaan liittyessä seuraan: ”Mistä te puhuitte, ai jaa, joo mun mielestä…”. Keskusteluissa miehet täydensivät ja jatkoivat toistensa sanomisia, keskeyttivät toisiaan ja olivat välillä samaa mieltä ja välillä eri mieltä. Sopivissa kohdissa esitin uuden kysymyksen: ”Mites toi muuten…? Mitä mieltä te ootte…? Oot sä samaa mieltä kuin…? Miesten lukumäärä vaihteli äänitysten aikana yhdestä viiteen. Muutama viihtyi sohvalla tunnin, jo-

[140] Hirsjärvi & Hurme 1988, 24.

ku viisitoista minuuttia ja toiset liikuskelivat edestakaisin; he viivähtivät hetken ja osallistuivat muutamalla sanalla tai kommentilla käynnissä olevaan keskusteluun, mutta eivät varsinaisesti pysähtyneet haastateltaviksi. Kuljin nauhurin kanssa myös pyöräpuolella. Jos jollain jäsenellä näytti olevan aikaa tai halua vastailla, pysähdyin hänen luokseen. Kysymykset muotoilin tilanteen mukaan; jos mies rakenteli tai korjaili juuri sillä hetkellä pyöräänsä, kyselin hänen näkemyksiään moottoripyörästä, sen rakentamisesta ja sillä ajamisesta.

Kahtena iltana paikalla oli myös Jussi, joka ei ole Misfit MC:n jäsen. Jussi on Misfit MC:n jäseniä hiukan vanhempi ja aloittanut 80-luvun alussa brittipyöristä siirtyen sittemmin Harrikoihin.[141] Haastattelin myös Jussia, erityisesti 1980-luvusta, jolloin Harrikat ja niihin liittyvä tallitoiminta alkoivat vakiintua Suomessa. Tallin jäsenten ja Jussin lisäksi kävin haastattelemassa Anttia, joka kuului jo vuosia toimineeseen väritalliin. Anttia haastattelin koska halusin saada jonkinlaisen peilauspinnan ja vertailukohdan Misfit MC:n jäsenten elämäntyyliin. Käännyin Antin puoleen koska tunsin hänet ennestään leppoisana seuramiehenä, ja hänen tallinsa luonne poikkesi huomattavasti Misfit MC:n tyylistä. Misfit MC:n ollessa sisäänpäin kääntynyt, oli Antin talli järjestänyt monia HD-juhlia ja -koontumisajoja. Tämän lisäksi Antti kuului HDCF:n[142] johon Misfit MC:n jäsenet suhtautuivat vuonna 1995 erittäin nuivasti. Antin haastattelu käsitteli hänen näkemyksiään ja kokemuksiaan näistä aiheista. Antti oli rutinoitunut haastateltava lukuisten toimittajien jäljiltä, jotka olivat olleet kiinnostuneita ”karskeista harrikkamiehistä ja mystisestä HD-maailmasta”, kuten hän hymähtäen huomautti. Aineiston käsittely tapahtui samalla tavalla kuin Misfit MC:n jäsenten ja Jussin kohdalla.

Haastattelujen lisäksi äänitin vuosina 1995 ja 1996 toimintaäänityksiä loossipuolella. Kyse oli äänityksistä, joissa luvan saatuani jätin nauhurin miesten lähelle näiden toimiessa moottoripyörän tai -pyörien luona. Olin ollut siinä käsityksessä, että moottoripyörän rakentaminen on pääsääntöisesti joko toimintaa ilman puhetta tai suoritukseen keskittyvää teknistä puhetta. Äänitysten myötä huomasin, että puhe oli keskeinen osa rakentamistapahtumaa. Kyse ei ollut vain teknisestä puheesta, vaan toimintaan liittyi myös henkilökohtaisista asioista puhumista, jutustelua, leikinlaskua ja päivän tapahtumista kertomista.

Vuonna 1998 tallilla elettiin hiljaiseloa. Jäsenten käyntimäärät olivat vähentyneet työ- ja opiskelukiireiden takia. Muutama jäsen oli ostanut omakotitalot, joiden kunnostaminen vei heidän aikaansa. Haastatteluja kysyin jäseniltä, joiden kanssa olin ollut eniten tekemisissä ja joilla juuri tuolloin oli aikaa osallistua haastatteluun. Litteroin ja teemoitin aineiston sa-

[141] Jussi on syntynyt v. 1963, Misfit MC:n jäsenet vuosina 1965–1970.
[142] Harley-Davidson Club Finland (H-DCF) on valtakunnallinen, kaikille HD-omistajille tarkoitettu järjestö.

moilla periaatteilla kuin vuonna 1995. Lauria en haastatellut sillä sen lisäksi, että hän näki minua jatkuvasti tallilla, joutui hän kotioloissa selvittämään minulle tekniikkaan liittyviä asioita ja toimimaan tulkintojeni ja hypoteesieni suodattimena. Kyselin häneltä myös ”Ketä siellä oli?”, ”Mitä teit/teitte?”, ”Kävikö vieraita?” jos hän oli ollut tallilla niin etten ollut itse paikalla. Kysymyksiin Lauri vastasi halutessaan, joskus hän antoi seikkaperäisen kuvauksen päivän tapahtumista, joskus hän sivuutti kysymykset tai vastasi valikoiden.

Tehdyistä haastatteluista yksi käytiin tallilla, loput kotonani. Haastatteluissa käytin hyväksi tallia käsitteleviä valokuvakansioita. Ajatukseni oli, että miehet nostaisivat kuvista itselleen tärkeitä asioita esille ja keskustelu etenisi miesten ehdoilla mutta kuva-aiheiden antamissa puitteissa.[143] Valokuvien käyttäminen olisi vaatinut harjaantuneempaa haastattelutekniikkaa kuin mitä itselläni oli. Suurin virheeni oli se, etten valinnut pientä kuvamäärää vaan käytin kansioita sellaisinaan. Minulle esimerkiksi pyörän rakentaminen oli yleiskäsite joten oletin kuvien, jotka käsittelivät rakentamiseen liittyviä toimenpiteitä, toimivan keskustelua stimuloivana tekijänä. Miehen kommentti haastattelutilanteessa: "Ei mua sinänsä kiinnosta nää ruuvauskuvat, mua kiinnostaa oma pyörä", oli muistutus siitä, että kyse on aina tietyn miehen ja tietyn moottoripyörän välisestä suhteesta. Olin myös odottanut, että kuvien avulla miesten olisi helpompi puhua siitä millaisia tunteita, ajatuksia ja mielialoja liittyy moottoripyörään. Todellisuudessa kävi juuri päinvastoin; miesten puhe kääntyi kuvaamaan konkreettista tapahtumaa kuvassa joten siirtyminen yleisemmälle tai henkilökohtaisemmalle tasolle oli vaikeaa.[144]

Haastatteluissa miesten suhtautumistapaa saattoi sävyttää näkemys siitä, mikä on sukupuolipoliittisesti korrektia kun kysymys kosketti tallia miesten omana tilana. Oma sukupuoleni ja tyttöystävyys vaikuttivat varmasti siihen, että osa miehistä otti puolustuskannan kun tallista puhuttiin miesten tilana.[145] Poliittisesti korrektit vastaukset saattavat ilmentää myös miesten tulkintoja julkisuudessa käydyistä tasa-arvokeskusteluista ja heidän näkemyksiään sukupuolten suhteista, tai mitä he ajattelivat, että minä aiheista ajattelen. Osa miehistä tul-

---

[143]Valokuvat haastattelussa, ks. Collier & Collier 1986, 99–116; Louhivuori 1988, 2-3; Heikkinen 1989a, 203–315.

[144] Kuvien käytön ongelmallisuuteen kiinnittää huomiota myös folkloristi Kaija Heikkinen väitöstutkimuksessaan *Karjalaisuus ja etninen itsetajunta* (1989) Heikkisen kuvametodi perustui oletukselle, että kuvat stimuloisivat muistia ja etnisiä mielikuvia, jolloin haastateltavat määrittelisivät ja tunnistaisivat esineistä ’meidän karjalaisten’ ja ’muiden’ etnistyneet kulttuuriset piirteet ja eroavaisuudet. Pohtiessaan kuvien käytön etuja ja haittoja, Heikkinen lainaa valokuvauksen historiasta kirjoittaneen Leena Sarasteen (1980, 182) luonnehdintaa valokuvasta: ”Yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa, mutta useimmiten vain sillä ehdolla, että tämä kertomus on autettu alkuun yhdellä sanalla.” Heikkisen haastateltaville oli tärkeää tietää mitä heiltä odotettiin ja millä tavoin heidän tuli tarkastella kuvia. Myös aineiston laadullinen erilaisuus mutkisti haastatteluja, sillä aina ei ollut selvää reagoiko katselija kuvan visuaaliseen ja esteettiseen laatuun vai kuvan kohteeseen. Historiallinen kuva-aineisto aiheutti ongelmia myös aikaviiveen vuoksi.

[145] Sukupuolen vaikutus haastattelutilanteeseen, ks. esim. Kelles 1984, 100–102; Soilevuo-Grønnerød 2004a. Aina sukupuoli ei ole merkittävä tekijä, ks. esim. Tolonen 2002, 66–67.

kitsi asenteeni hyökkääväksi ja negatiiviseksi, kun yhdistin tyttöystävän läsnäolon reviirin menettämiseen:

> *Eero*: Niiku tavallaan tää on ollut mun juttu ja tyttöystävä on ollut eri juttu. Sillai mä ajattelen, mut kyllä mä varmaan pystyisin semmoseenkin mukautumaan, mut tota - siitä mä en tiedä mitään.
> *Kirsi*: Onhan se vähän sellaista oman reviirin menettämistä – ehkä.
> *Eero*: E-ehkä jotain semmoista, mut en mmm, menee vähän pitkälle ku kaikki pitää tulkita aina (hymähdys). Ne saa aina vähän negatiivisia sävyjä kun kaikki analysoidaan, et se on reviirin menettämistä. Ei se sitä välttämättä oo. On se ehkä sitä, mut tuntuu typerältä tunnustaa (naurahtaa).
> *Kirsi*: Niin mut sillai mä oon aina ajatellut, et Laurilla on, tai siis sillon kun alkoi tätä aihetta miettii ja sillai, niin kyllä mä sitä enimmäksen pelkäsin, et jos Lauri kokee jotenki sillai, et mä astun liikaa sen reviirille ja sen juttuun. Kyllä ihmisillä pitää olla omat jutut.
> *Eero:* Joo.
> *Kirsi: Et* kylhän toi niiku teidän juttu on.
> *Eero: On*. On ehdottomasti. (1998/177)

Haastattelutilanteissa korostin, että halusin kuulla mielipiteitä ja näkemyksiä, en korrekteina pidettyjä vastauksia. Miehestä riippuen strategiani vaihtelivat. Yllä olevassa lainauksessa painotin myönteistä suhtautumistani, kun oli kyse tallista miesten omana tilana. Toisena keinona käytin myös etäännyttämistä. Puhuin tyttöystävistä yleiskäsitteinä kuten ”naispuoliset”, ”naiset”, ”tyttöystävät” ja ”muijat”, joka on tallin jäsenten usein käyttämä ilmaus, ja vain harvoin viittasin omaan tyttöystävän asemaani tai kokemuksiini tyttöystävänä. Kerran, kun keskustelu takkusi, kysyin kuitenkin suoraan aiheuttaako tyttöystävyyteni ongelmia.

> *Kirsi*: Nyt ihan sivukommentti. Jos mä en nyt liittyisi mitenkään tohon talliin, niin oisko sun helpompi puhua esimerkiksi tästä aiheesta? (naispuoliset ja reissut)
> *Akseli:* E-en mä tiedä. Ei se - - se on vaan - - on asioita mitä ei puhuta muualla kun meidän (tallin jäsenten) kesken. Niin, se on niiku – - se on vaan semmoinen, et ei siihen tiettyyn tasoon pääse kun meidän kesken - - (1998/123).

Useimmiten haastattelut sujuivat jouhevasti. Vuoden 1995 ryhmäkeskusteluihin verrattuna miehet puhuivat vuonna 1998 pohdiskelevampaan, harkitumpaan ja varovaisempaan sävyyn. Myös miesten puhetyyli oli erilaista. Vuonna 1995 voimasanojen käyttö oli runsasta, kun taas vuonna 1998 se oli äärimmäisen vähäistä. Eroavaisuuksiin vaikutti ehkä vahvimmin konteksti. Ensimmäisellä kerralla miehet olivat tallin tiloissa, omalla maallaan, eikä kyse ollut muodollisesta "nyt olen haastattelussa" tilanteesta, vaan ne jäsenet, jotka olivat paikalla ja sattuivat istahtamaan baarin sohville, osallistuivat luontevasti jo käynnissä olevaan keskusteluun. Toisella kerralla miehet "tulivat haastatteluun", he olivat valmistautuneet siihen, että äänitän, litteroin ja lainaan heitä tässä työssä. Epämuodollisen keskustelun tai ryhmähaastattelun äänittäminen olisi ollut suotavaa vuonna 1998 mutta sopivaa tilaisuutta, jossa useampi jäsen olisi ollut samaan aikaan tallilla niin, että kaikilla olisi ollut aikaa tai halua istahtaa jutustelemaan, ei löytynyt.

Miten lähestyn haastatteluaineistoa? Puheen ja toiminnan välistä suhdetta aloin pohtimaan kun suhteellisen vähän pyörää rakentava ja sillä ajava jäsen puhui aiheesta haastattelutilanteessa intohimoisimmin. Mietin miten suhtautua puhuttuun, ja erityisesti ristiriitaisuuksiin puheiden ja tekojen välillä? Luin haastatteluja lopulta kahdella tavalla. Fakta-aineistona puhe sisältää tietoa asiasta, josta keskustelu on käyty. Toisaalta luin aineistoa kulttuurisina jäsennyksinä. Sosiologi Pertti Alasuutarin mukaan tällöin ei ole merkitystä sillä kuinka hyvin puhuttu heijastaa toimintoja. Aineistossa kiinnitetään huomio siihen miten jostain asiasta kerrotaan, millaisia erontekoja ja luokituksia käytetään.[146] En ole etsinyt kuitenkaan vain erotteluja tai luokituksia. Olen kiinnostunut ennen kaikkea siitä miten miehet puhuvat moottoripyörästä, tallista ja laajemmin bikerkulttuurista. Millaisia merkityksiä he näille asioille antavat, mitä he nostavat esille ja millaisia asenteita ja arvoja he puheissaan ilmaisevat.[147] Olen lukenut haastatteluaineistoja kenttämuistiinpanojen rinnalla, en etsiäkseni ristiriitoja, vaan saadakseni mahdollisimman täyteläisen kuvan käsittelemistäni aiheista.

* * *

Edellä olen käsitellyt etnografisen tiedon luonnetta kenttätyön valossa, kuvannut kenttätyöni etenemistä ja keräämäni aineiston luonnetta. Etnografia ei kuitenkaan ole yhtä kuin kenttätyö, vaan jotain enemmän. Seuraava kappale, joka on samalla tämän luvun päätös, kysyy mitä ’enemmän’ on?

2.4 Etnografia: Aineiston muuttaminen käytännölliseen muotoon

Antropologi Jonathan Friedman on pessimistisesti todennut, että samalla kun kulttuurin tekstuaalisuutta on ylikorostettu, ovat antropologiset tavoitteet muuttuneet "ylevästä teoriasta alhaiseen komediaan, intellektuaalisesta kurinalaisuudesta journalistiseen yksinkertaisuuteen, aidosta intellektuaalisesta sitoutumisesta halpaan narsismiin.".[148] Miten siis kirjoitetaan etnografia, jossa on vältetty alhainen komedia, journalistinen yksinkertaisuus ja halpa narsismi?

Antropologi Jukka Siikalan mukaan aineiston muuttaminen käytännölliseen muotoon, etnografiseksi monografiaksi, on mahdollista vain kun ainutlaatuiset ja yksittäiset kenttätyökokemukset asetetaan osaksi tekstuaalista argumenttia.[149] Mistä argumentit sitten koostuvat? Antropologisen kenttätyön klassikoihin lukeutuvan Bronislaw Malinowskin mukaan

---

[146] Alasuutari 1994, 95–98.
[147] Ks. esim. Briggs 1986, 61–62.
[148] Friedman 1984, 70. sit. Nisula 1994, 35.
[149] Siikala J. 1997, 27.

data, joka on kertynyt jokapäiväisestä elämästä, on etnografisen monografian liha ja veri.[150] Luurangoksi, jonka ympärille liha ja veri kiinnittyvät, ymmärrän kontekstualisoinnin: bikerkulttuurin hahmottamisen muuttuvana, sekä globaalina että paikallisena ilmiönä, jolla on ajallinen historiansa. Teoreettiset näkökulmat puolestaan antavat mahdollisuuden valaista bikerkulttuurin ja Misfit MC:n eetosta eri näkökulmista. Nämä ovat keinoja, joiden avulla olen pyrkinyt välttämään klassisen kyläetnografian ongelman, jossa helposti tuotetaan kuva itseriittoisesta kokonaisuudesta unohtaen yhteydet ympäröivään maailmaan.[151]

Tutkielmani keskiössä on moottoripyörä, ei mikä tahansa, vaan tietyn merkkinen, oman historian omaava Harley-Davidson. Antropologi Arjun Appadurai on todennut esineen olevan läpikotaisin sosiaalinen. Yksittäisen esineen kiertoon on saattanut liittyä useita erilaisia ajanjaksoja ja olosuhteita, joissa esineen sijaintipaikka, käyttäjät, käyttötarkoitus ja esineeseen liitetyt tulkinnat ovat vaihdelleet.[152] Esineen sosiaalinen luonne – merkitysten kiertyminen aikaan, paikkaan ja käyttäjään – on tulkitsijalle haasteellista. Esineen vahva sidos käyttöympäristöönsä konkretisoituu museoihin sijoitettujen etnografisten esineiden tutkimisen ja tulkinnan ongelmallisuudessa. Yksinään ja käyttöyhteydestään irrotettuna, esine ei kykene kertomaan paljoakaan niiden ihmisten elämästä, jotka ovat sen valmistaneet tai sitä käyttäneet.[153]

Tutkimusta tehdessäni olen huomannut, ettei esineen tarkasteleminen sen käyttöyhteydessä ratkaise tulkinnan ongelmaa. Esineenä ja tuotemerkkinä Harley-Davidson-moottoripyörällä on elämähistoria, joka on kestänyt ihmiselämään verrattuna sukupolvien ajan.[154] Olen joutunut tekemään valintoja sen suhteen mitkä menneisyyden äänet kaikuvat tässä hetkessä; mikä on olennaista tämän hetken tulkinnalle. Purkaessani Harley-Davidson-moottoripyörän historiallisia käyttö- ja merkityskerrostumia olen keskittynyt etsimään elementtejä, jotka vaikuttavat nykyajassa ja erityisesti siihen miten Misfit MC:n jäsenet paikallistavat itsensä bikerkulttuurissa ja millaisena bikerkulttuurin eetos ilmenee heidän elämäntyylissään.

Historian lisäksi pyrin huomioimaan maailman pienuuden. Kulttuuritutkimuksessa globalisoituminen on ymmärretty usein McDonalds-ilmiönä, jolloin paikallisuus katoaa ja tilalle tulee mautonta ja hajutonta standarditavaraa. Jos globalisaatiota tarkastellaan vuorovaikutusprosessina, paikallinen ymmärretään globaalin aspektiksi, ei sille alisteiseksi. Kyse on uu-

---

[150] Malinowski 1922, 22.
[151] Tenhunen 1997, 90. Myös Kaartinen 1993, 39–40; Ortner 1995, 174; Tapaninen 1997, 117; Nygren 1997, 164.
[152] Appadurai 1986, 5-6, 33–37. Myös esim. Kotilainen 1992, 37–38 ja mt. 1997, 100; Heikkinen ja Kupiainen 1994, 254–256; Suojanen 2001, 214–217; Eriksen 2004, 249–250.
[153] Kotilainen 1992, 35; Clifford 1997,107–145, 188–219.
[154] Harley-Davidson moottoripyörän valmistus alkoi vuonna 1903.

delleen paikallistamisesta.[155] Folkloristi Anna-Leena Siikala on osuvasti kuvannut tilannetta, johon tämän päivän kulttuuritutkija joutuu; oli kyse sitten urbaanista kaupunkiviidakosta, tai siitä kuvitteellisesta, autenttisesta kylästä viidakon keskellä:

> Media aikakaudella ”local knowledge versus the global village"- suhde määrittyy monin uusin tavoin. Yksilöt ja ryhmät luovat minäänsä usealla vuorovaikutuksen tasolla, oman sosiaalisen ja yhteiskunnallisen lähikontekstinsa lisäksi myös niissä maailmoissa jonne media heidät välittää ja jotka – median vaatimuksina – vaikuttavat paikallisiin itsen konstruoimisen tapoihin. Median välityksellä ihmiset ovat läsnä toisissa maailmoissa.[156]

Kulttuurintutkijoiden kannalta haastavaa on selvittää milloin, missä ja miten yksilöt ja ryhmät käyttävät eri tavoin välitettyjä traditioita konstruoidakseen "ajatus- ja elämismaailmaansa" eli itseään.[157] Harley-Davidson-moottoripyörän ympärille rakentuneessa bikerkulttuurissa menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden rihmastot punoutuvat erottamattomasti toisiinsa. Tästä syystä kuvaan Harrikan ja bikerkulttuurin historiaa sekä Yhdysvalloissa että Suomessa, niin elävässä elämässä kuin valkokankaalla. Vasta historian ja populaarikulttuurin välittämien (mieli)kuvien kautta on mielekästä lähestyä tätä päivää ja Misfit MC:tä, talliin kuuluvia miehiä ja heidän suhdettaan bikerkulttuuriin ja moottoripyörään.

---

[155] Robertson 1992, 173–174. Ks. myös O’Dell 1997, 110–111; Clifford 1997, 1-39; Kosonen 1999, 187; Alasuutari & Ruuska 1999, 66–67; Eriksen 2004, 379–400.
[156] Siikala A.-L. 1997, 65–66.
[157] Siikala A.-L. 1997, 65. Ks. myös Helve 2000, 109–110, 116–120.

3. BIKERKULTTUURIN EETOSTA KARTOITTAMASSA

3.1 Eetoksen alkulähteellä: sopeutumattomat miehet ja maantien kutsu

He rides a road, that don't have no end,
An open highway, without any bends,
Tramp and his stallion, alone in a dream,
Proud in his colours, as the chromium gleams,
On Iron Horse he flies, on Iron Horse he gladly dies,
Iron Horse his wife, Iron Horse his life.[158]

Misfit MC:n jäsenten elämäntyyli ei ole syntynyt tyhjiössä, vaan sen rakennusaineita ovat bikerkulttuurista ja sen historiasta kertovat tarinat ja kulttuurituotteet. Musiikki, kuten yllä oleva säkeistö Motörheadin raskastahtisesta *Iron Horse - Born To Lose* -kappaleesta, elokuvat, kuvataide sekä bikerien elämäntapaan ja Harley-Davidson-moottoripyöriin keskittyneet lehdet ovat omalta osaltaan tulkinneet, luoneet ja ylläpitäneet bikerkulttuurin eetosta. Tässä luvussa keskityn kuvailemaan bikerkulttuuria populaarikulttuurisena ja historiallisena ilmiönä: kartoitan millaisia merkityksiä Harrikkaan on vuosikymmenien kuluessa varastoitunut, miten erilaiset kulttuurituotteet ovat ilmentäneet ja muokanneet bikerkulttuurin eetosta ja millaisista aineksista bikerkulttuurin mieskuva ja -ihanteet ovat rakentuneet.

Kun Misfit MC:n jäseniltä kysyy miten bikerkulttuuri on saanut alkunsa, mainitsevat miehet Yhdysvallat, II Maailmansodan, Kalifornian, Hollisterin, 1950-luvun, *bobberit*, kapinallisuuden, sopeutumattomuuden, *Wild One* -elokuvan ja Marlon Brandon, *outlaw-moottoripyöräkerhot*, *chopperit* ja *bikerit*. Alkukertomus kerrotaan pienin variaatioin, mutta perusteema on aina sama: on ryhmä miehiä, moottoripyöriä ja sopeutumattomuutta. Teeman kiteymä on *biker*, joko yksinään tai etuliitteellä *outlaw*.

American Folklore - An Encyclopedia -tietosanakirjassa hakusana 'Biker' löytyy 'Bigfootin' ja 'Billy the Kidin' välistä. Ensyklopedian mukaan biker on "henkilö joka ilmaisee yksilöllisyyttään ja sosiaalista identiteettiään ajamalla, muokkaamalla ja koristelemalla moottoripyöräänsä.". Tekstissä tarkennetaan edelleen, että jossain mielessä jokainen moottoripyörällä ajava on biker, mutta niille, jotka ymmärtävät bikeriyden ahtaassa, sukupuoli- ja merkkisovinistisessa mielessä, biker voi olla vain ”mies, joka ilmaisee yksilöllisyyttään ja sosiaalista identiteettiään ajamalla, muokkaamalla ja koristelemalla Harley-Davidsoniaan.”.[159]

---

[158] Motörhead: *Iron Horse - Born To Lose* (1977).
[159] Balwin 1996, 81.

Biker on sana, jonka kohtaa väistämättä, kun aiheena on Harley-Davidson-moottoripyörän ympärille rakentunut elämäntapa. Lainasanana se on siirtynyt Yhdysvalloista, Harrikoiden kotimaasta, kaikkialle maailmaan, ja kielialueesta riippumatta se on säilynyt alkuperäisessä muodossa. Termiä käyettään arkipäivän puheessa, populaarikirjallisuudessa, tieteellisissä tutkimuksisssa, moottoripyöräelokuvissa, -lehdissä, -julisteissa ja T-paitojen painatuksissa.

Misfit MC:n jäsenet saattavat sanoa miehestä, että hän on *täysiverinen biker*, jotain toista he kuvailevat *biker-henkiseksi* ja kolmannesta sanovat huvittuneeseen sävyyn, että hän *kuvittelee olevansa biker(i)*, on *wanna be biker* tai *ravintolabiker(i)*. Sen lisäksi, että sanalla viitataan lihaa ja verta olevaan ihmiseen, tiivistyy viiteen kirjaimeen bikerkulttuurin eetoksen mieskuva.

Kuva 4. Misfit MC:n jäsenen T-paidan painatus: "Last Biker on the Earth... "

Miten bikeriys on syntynyt, mitä se pitää sisällään ja miksi se on kiinnittynyt niin vahvasti Harley-Davidson-moottoripyörään ja miessukupuoleen? Jotta bikerkulttuurin eetosta voi ymmärtää, on tehtävä aikamatka 1900-luvun alun pohjoisamerikkalaiseen moottoripyöräkulttuuriin, joka on ensisijaisesti kilpailuhenkistä moottoriurheilua. Kilpailujen ja moottoripyöräkerhojen[160] kattojärjestönä toimii vuonna 1924 perustettu *American Motorcycle Associationin* (AMA), joka ohjaa moottoripyöräilijöitä kilpa-, käytös- ja pukeutumisohjein. Sääntöihin kirjataan vaatimukset äänenvaimentimista ja liikennesääntöjen noudattamisesta, mutta myös siististä vaatekerrasta ja yleisestä hygieniasta.[161] Vuonna 1903 perustettu Harley-Davidson Company arvostaa AMA:n toimintaa, ja H-D Companyn lehti, *The Harley-Davidson Enthusiast* antaa runsaasti palstatilaa AMA:n kilpailuille ja erityisesti Harley-Davidsonien kisamenestykselle.[162] Urheilullisuuden lisäksi lehti keskittyy luomaan mielikuvia Harley-Davidsonista osana keskiluokkaista idylliä: lehden sivuilla poseeraa perheet piknikillä, herrasmiehet golf-kentillä ja lintumetsällä ja nuoret uimarannalla. Toisen maailmansodan alkaessa lehti keskittyy seuraamaan liittoutuneita. Kilpa-ajajien ja sunnuntaipäivistä nauttivien perheiden sijaan kansikuvat esittelevät patriotismin hengessä liittoutuneiden sotilaita Harley-Davidson-moottoripyörien selässä.[163]

---

[160] Moottoripyöräkerhoja on ollut yhtä kauan kuin moottoripyöriä, 1800-luvun lopusta lähtien Pohjois-Amerikassa vanhimmat edelleen toimivat kerhot ovat 1900-luvun alusta, esim. New Yorkilainen Yonkers MC on perustettu v. 1903 ja Kalifornialainen San Francisco MC on perustettu v. 1904. Zierl 1998 vol II, 88.

[161] Zierl 1998 vol. II, 90–91.

[162] Nykyisin nimellä *Enthusiast* julkaistu lehti on vanhin (vuodesta 1916-) yhtäjaksoisesti julkaistu moottoripyörälehti. Lehden historiasta, ks. esim. Barrington 1994, 50.

[163] H-D Company valmisti liittoutuneille vuosien 1936–46 välisenä aikana lähes 90 000 kappaletta sotavarusteltua (kiväärikotelot jne.) Harley-Davidsonia. H-D Companyn sotatuotannosta ks. Zierl 1998 vol. I, 58; Barrington 1994, 92.

Toisen maailmansodan jälkeen AMA ja Harley-Davidson Company jatkavat yhteistyötä konservatiivisen herrasmiesmoottoripyöräilyn hengessä. Sodasta palaavien miesten kotiutuminen ei kuitenkaan aina suju kivuttomasti. Töitä ei välttämättä löydy, ja jos jotain löytyy, kaipaa mieli ennemmin hauskanpitoa ja jännitystä kuin arkipäivän rutiineja. Ne jotka eivät kestä tarjolla olevaa elämää etsivät pakoteitä. Moottoripyörä tarjoaa pakenemiselle välineen. Se on lupaus vapaudesta ja vauhdin tuomasta jännityksestä.[164] Miehet lunastavat armeijalta halvalla sotamoottoripyöriä ja näin syntyvät ensimmäiset *bobberit* (vrt. eng. *bob*; leikata lyhyeksi, töpöhäntä), kaikesta ylimääräisestä riisutut moottoripyörät. Muokatessaan raskaat ja kookkaat, pitkille ajomatkoille tehdyt Harrikat bobbereiksi, miehet rakentavat moottoripyöriä joilla pääsee kilpamoottoripyörien tapaan lujaa, mutta jotka ovat sopivia myös matkantekoon. Bobbereista muodostuu vähävaraisten, mutta käsistään taitavien nuorten miesten keino saada elämäänsä mielekästä tekemistä.[165]

Bobbereilla ajavat miehet viettävät suurimman osan ajasta moottoripyörien selässä. Osa miehistä on vakituisessa työssä, mutta kaiken vapaa-ajan pyörän päällä, tai vaihtoehtoisesti miehet ovat liikekannalla jatkuvasti, pysähtyvät kaupunkiin, tekevät muutaman päivän töitä jos sellaisia löytyy ja jatkavat matkaa. Maz Harrisin mukaan miehiä yhdistää haluttomuus, kyvyttömyys tai työttömyydestä johtuva mahdottomuus asettua paikalleen ja rytmittää elämä perheen ja tehtaan pillin mukaan. Miesten eetoksen Harris tiivistää seuraavasti: ”Pelin nimi oli machoilu ja oveluus, ei säädyllisyys ja kova työnteko.”.[166] Samanmieliset miehet perustavat kerhoja joiden nimet, kuten *Booze Fighters*, *Galloping Gooses*, *PO-BOBS* (l. *Pissed-Off Bastards from Bloomigton*, vuodesta 1948 Hells Angel’s San Bernardino), *McCook Outlaws*, *Satan's Daughter* ja *Satan's Sinners*, heijastavat sodan kaikuja, joukko-osastojen kutsumanimiä ja toisaalta katujengien perinnettä. Tehdaskaupunkien lähiöissä kerhotunnusten kantaminen on suojautumiskeino: riidanhaastaja tietää, ettei vastapuolella ole yksi mies, vaan kokonainen ryhmä.[167] Ympäristöä provosoivien kerhonimien lisäksi miehiä yhdistää pukeutuminen: ilmavoimien nahkatakit, raskaat työkengät ja kestävät farmarit ovat halpoja, käytännöllisiä ja kestäviä niin töissä kuin tien päällä. Yhdenmukaisuus luo miehille myös tunteen, että he kuuluvat johonkin. Armeijasta kotiutuneille miehille nahkatakit ja raskaat kengät edustavat tuttuutta elämäntilanteessa, jossa kotiutumisen sijaan mieltä kaihertaa vieraantumisen tunne.[168]

---

[164] Harris 1986, 4–6, 9; Watson 1982, 335.
[165] Harris 1986, 292–293. Bobbereissa ensimmäinen toimenpide oli takalokasuojan katkaisu saranakohdalta. Etulokasuoja poistettiin usein kokonaan. Toimenpiteiden yleisnimitys oli *bob-job.*
[166] Harris 1985, 7–13; mt. 1986, 7-10, 292–293. Alt (1982, 130) kuvailee miesten elämäntapaa teknistyneeksi ja urbanisoituneeksi versioksi 1900-luvun alun hobojen kiertolaiselämästä.
[167] Harris 1985, 15; mt. 1986, 16, 42. Kerhotunnuksia käyttivät myös AMA:an kuuluvat, kilpa-ajoihin keskittyneet kerhot; ks. Harris 1986, 51–52; Zierl 1998, vol. II, 104-105.
[168] Harris 1986, 10.

Miehille on tärkeintä ajaminen ja hauskanpito, joihin tarjoutuu hyvät mahdollisuudet AMA:n järjestäessä moottoripyöräkilpailuja ja muita tapahtumia. Heinäkuussa 1947 AMA järjestää Kalifornialaisessa Hollisterin kaupungissa Independence Rally'n, josta median välityksellä tulee bikerkulttuurin alkukertomuksen ensimmäinen luku.[169] Tapahtumassa ilmenee järjestyshäiriöitä, joista San Francisco Chronicle -lehti raportoi huolestuneeseen sävyyn.[170] Suurilevikkinen Life-lehti kiinnostuu uutisten myötä Hollisterin tapahtumista ja muutamaa viikkoa myöhemmin lehti julkaisee artikkelin *Cyclist's Holiday. He and Friends Terrorize a Town*, jossa kuvaillaan värikkäin sanakääntein moottoripyöräilijöiden alkoholipitoista juhlintaa ja tästä seuranneita järjestyshäiriöitä.[171]

Lifen artikkeli herättää huomiota ja pian lehdet ympäri maata raportoivat järjestyshäiriöistä moottoripyöräkilpailuissa. AMA:n kannalta tilanne on huolestuttava, joten järjestön pääsihteeri antaa lausunnon, jossa hän korostaa vain yhden prosentin moottoripyöräilijöistä lukeutuvan ”huligaaneihin ja häiriköihin” lopun yhdeksänkymmenen yhdeksän prosentin ollessa lainkuuliaisia kansalaisia.[172] Vahvistaakseen sanomaansa AMA tiukentaa kilpailuiden osallistumissääntöjä. Kilpailujen järjestäjillä on oikeus evätä kilpailija, joka ei kuulu AMA:an tai kantaa järjestön mielestä sopimatonta kerhotunnusta. Kurinpitotoimet herättävät moottoripyöräilijöiden keskuudessa sekä kannatusta että vastustusta. Kapinamieliset ottavat protestinsa merkiksi käyttöön 1 % -merkin. Heille AMA edustaa sääntö- ja käytösnormivaatimuksineen juuri sitä mitä he vähiten kaipaavat. Ajan myötä 1 % -merkkiä kantavien miesten ja kerhojen nimiksi vakiintuu *outlaw-biker* ja *outlaw-motorcycle club*. AMA:an kuulumattomat 1 % -tunnuksella varustetut bikerit ja kerhot osoittavat kaikin tavoin halveksivansa AMA:n säännöksiä ja alkavat järjestää omia vapaamuotoisia kokoontumisajoja ja juhlia.[173] Yhteiskuntaa kohtaan outlaw-asenne ilmenee pääasiassa haluttomuutena vakiintua ja kapinamielenä kaikkea auktoriteetiksi koettua kohtaan. Tärkeintä miehille on olla tien päällä ja pitää hauskaa – joka tarkoittaa yhtä hyvin ystävien yhdessäoloa, vauhdin hurmaa ja akrobatiatemppuja pyörän päällä kuin humalahakuista juhlimista, huliganismia sekä "kunnon kansalaisten" ärsyttämistä ja provosoimista.[174]

---

[169] Kesällä 2005 Hollisterissa järjestettiin 58. Independence Rally, jota markkinoitiin ”Birthplace of the American Biker." juhlana. Vuonna 2004 Independence Rallyn kävijämäärä oli n. 150 000 henkeä. Rallin kotisivut http://www.hollisterrally.com/.

[170] San Francisco Chronicle, July 5, 1947; San Francisco Chronicle, July 6, 1947

[171] Life 21.7.1947. Otsikko viittaa kuvaan kaljapulloa heiluttavasta miehestä moottoripyörän selässä. Myöhemmin ilmeni, että kuva oli lavastettu. Silminnäkijöiden mukaan lehdistö liioitteli muutenkin järjestyshäiriöiden määrää ja vakavuutta. Ks. esim. Zierl 1998, 95–96. Edelleen toimivan Booze Fighters MC:n kotisivuilta http://www.fargonasphere.com/boozefighters voi lukea paikalla olleiden BFMC:n jäsenten, erityisesti legendaksi muodostuneen Wino Willie Forknerin (1920–1997) muisteluja tapahtumista Hollisterissa.

[172] Wolf 1991a, 5-7; Zierl 1998, 96.

[173] Harris 1986, 25-30; Wolf 1991a, 19.

[174] Wolf 1991a, 4.

3.2 Elokuvat ja bikerkulttuurin eetos: mielikuvien ja todellisuuden häilyvä raja

Mediatutkija Douglas Kellner toteaa elokuvien, TV-ohjelmien ja sanoma- ja aikakausilehtien olevan kulttuurisia tekstejä, jotka muokkaavan arkielämää ja vaikuttavan ihmisten ajatteluun ja käyttäytymiseen, "eli siihen kuinka he ymmärtävät itsensä ja muut ihmiset ja kuinka he rakentavat omaa identiteettiään." Kyse on kaksisuuntaisesta liikkeestä: yhteiskunnallinen tilanne synnyttää kulttuurisia tekstejä, mutta samalla kulttuuriset tekstit työstävät ja ilmentävät yhteiskunnallisia kuvia, diskursseja ja olosuhteita.[175] AMA:sta irtautuneet kerhot, joita aikalaiset kutsuivat outlaw-kerhoiksi, ovat historiallisesti olleet olemassa, mutta vasta median, erityisesti elokuvien, välityksellä niistä työstettiin jotain niin mieltä kiehtovaa ja kiihdyttävää, että ne alkoivat elää omaa elämäänsä sukupolvesta toiseen.[176] Fiktion ja todellisuuden välisen suhteen bikerkulttuurissa tiivistää parhaiten vuosikymmeniä outlaw-moottoripyöräkerhoon kuulunut mies muistellessaan menneitä. Hän toteaa ylpeyttä, mutta myös itseironiaa äänessään: "Elokuvat loivat meistä tarinan, jonka parhaamme mukaan elimme todeksi.".[177]

Elokuvatutkija Will Wright on todennut elokuvien olevan modernin ajan myyttejä, joiden avulla välitetään käsitteitä, asenteita, arvoja ja tapoja. Elokuvat ovat yhteisön puhetta sen jäsenille.[178] Bikerkulttuurissa elokuvat ovat alun perin olleet yhteisön ulkopuolisten tulkintaa bikereiden elämäntavasta, mutta kuten edellä siteeraamani mies totesi, on tarinoita eletty mahdollisuuksien mukaan todeksi. Vaikka elokuviin suhtaudutaan ensisijaisesti fiktiivisinä tarinoina, toimivat valkokankaalle heijastetut tarinat ja kuvat tunteiden ja emootioiden tasolla myyttien tavoin: ne nähdään kertomuksina bikerkulttuurin alkuaikojen perustavanlaatuisista tapahtumista,[179] ovat epäuskottavuudessaankin uskottavia,[180] luonnollistavat kulttuurisen ja historiallisen,[181] vahvistavat yhteisöä[182] ja voimistavat traditioita,[183] ja ovat ”niin muistettavia ja kiihottavia muodoltaan, että niitä toistetaan ja uusinnetaan kulttuurisessa kommunikaatiossa.”.[184]

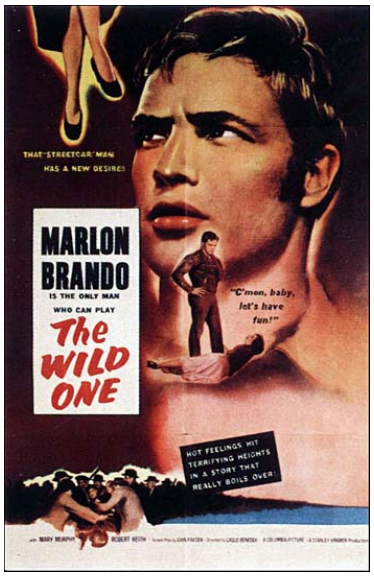
[175] Kellner 1998, 10. Ks. myös mt 1992, 150–157, 174.
[176] Lagergren 1998, 84-88; Wolf 1991a, 33; Harris 1986, 32-40, 101-104.
[177] TV-dokumentti *Brodeskap och Hojar*, Sverige TV 3, 2.3.2000. Dokumentissa seurataan Hollisterin kaupungin järjestämää 50-vuotisjuhlaa vuoden 1947 Independence Rallyn kunniaksi.
[178] Wright 1975, 2–16. Wrightin myyttimääritelmä vastaa uskontotieteen myyttimääritelmiä, joissa – kuten uskontotieteilijä Tom Sjöblom (1997a, 45) toteaa – myytillä ei koskaan tarkoiteta ’valhetta' tai ’vain myyttiä’ vaan "niitä kertomuksia, sanoja tai puhetta, jonka kautta yhteisö kommunikoi itselleen keskeisiä ja perustavia merkityksiä." Myös esim. Smart 1983, 89–90; Alho 1974; Söderholm 1990, 93–100; Anttonen & Taira 2004, 19–20.
[179] Honko 1972, 111.
[180] Sperber 1996, 96.
[181] Barthes 1994, 173–218, ks. myös Sjöblom 1997a, 48.
[182] Waardenburg 1986, 179.
[183] Malinowski 1948, 96–99.
[184] Sjöblom 1997a, 55.

Myyttisyyden ohella bikerkulttuurista kertovien elokuvien yhteinen piirre on miessukupuoli. Feminististä elokuvatutkimusta edustavan Teresa de Lauretisin mukaan elokuva onkin ensisijaisesti sukupuoliteknologiaa, joka ”tuottaa, markkinoi ja juurruttaa sukupuolen representaatioita.”.[185] De Lauretis toteaa elokuvan konstruoivan todellisuutta, mutta huomauttaa, että se tekee sen omien lakiensa mukaisesti. Elokuva jäsentää tarinaa tiettyjen kerronnan konventioiden, lajityyppien ja tekniikoiden avulla. Juuri näiden sisäänrakennettujen katsomis- ja lukemisreittien takia elokuva on erityisen tehokas. Samalla kun katsoja havaitsee ja ymmärtää näkemänsä ja kuulemansa, häneen juurtuu sukupuolittuneita kuvia ja merkitysten malleja.[186]

Seuraavilla sivuilla keskityn tarkastelemaan *The Wild One* (1954),[187] *Easy Rider* (1969) ja 1960- ja 70-luvun biker-elokuvia. Tarkastelutapaani ohjaa Kellnerin tulkinta elokuvista kulttuurisina teksteinä, Wrightin tapa rinnastaa elokuva ja myytti, ja de Lauretisin huomiot elokuvasta sukupuoliteknologiana. Käyn läpi elokuvien kertomuksellisia ja visuaalisia aineksia, ja pyrin tätä kautta – purkamalla elokuvien katsomis- ja lukemisreittejä – löytämään sellaisia kuvia ja merkitysmalleja, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat bikerkulttuurin eetokseen.

3.2.1 Wild One (1953) ja kapinallisuuden alkeisoppi

Misfit MC:n kerhorakennuksen seinällä riippuu rinnakkain kaksi elokuvajulistetta. Julisteista vanhempi mainostaa mustavalkoista elokuvaa *The Wild One* (1953), josta bikerkulttuurin visualisoituminen alkoi ja joka loi perustan mielikuville, jotka kiertyivät outlaw-moottoripyöräkerhojen ja bikereiden – ja sitä kautta bikerkulttuurin – ympärille vuosikymmeniksi.[188] *The Wild One*, työnimeltään *The Cyclists Raid,* syntyi tekijöidensä mukaan sosiaalipoliittisena kannanottona. Elokuvan käsikirjoittaja John Paxton, tuottaja Stanley Kramer ja ohjaaja Laslo Benedek halusivat käsitellä sodanjälkeisen nuorison ongelmia ja erityisesti sitä, miksi osa nuorista ei sopeutunut yhteiskuntaan – miksi he halveksivat perinteisiä amerikkalaisiksi miellettyjä arvoja kuten työtä ja perhettä? – ja toisaalta mikä oli yhteisön vastuu näistä nuo-

Kuva 5. Wild One (1954) elokuvajuliste Misfit MC:n seinällä

---

[185] de Lauretis 1987, 18.
[186] de Lauretis 1984, 37–38, 84–86. Ks. myös Koivunen 1995, 30–31.
[187] Käytän elokuvista alkuperäisiä nimiä, sillä suomalaisessa bikerkulttuurissa ko. elokuviin viitataan ensisijaisesti alkuperäisnimillä. Elokuvien suomalaiset nimet löytyvät lähdeluettelosta.
[188] *The Wild One* perustui Harper's Magazinessa 1951 julkaistuun fiktiiviseen tarinaan *The Cyclist's Raid*, jonka Frank Rooney oli kirjoittanut Hollister uutisoinnin innoittamana.

rista.[189] Sosiaalipoliittisen sanoman sijaan elokuva luo kapinallisen nuorenmiehen protyypin Johnnyn (Marlon Brando), joka vastaa kysymykseen ”Mitä vastaan kapinoit?” vastakysymyksellä ”Mitä on tarjolla?”.[190]

The Wild One alkaa tyhjästä tiestä ja alkutekstistä: "Tämä on järkyttävä tarina. Useimmissa Amerikan kaupungeissa tätä ei voisi tapahtua, mutta tässä kaupungissa se tapahtui. Yhteiskunnan tehtävä on estää sitä tapahtumasta uudelleen.". Seuraavaksi nuoren miehen lakoninen ääni aloittaa kertomuksen: ”Tältä tieltä kaikki alkoi…” Äänen vaiettua alkaa voimistuva jylinä ja kuvaan ajaa moottoripyöräilijöitä, joiden mustien nahkatakkien selkämyksiin on painettu kirjaimet B.R.M.C. (Black Rebels Motorcycle Club) ja pääkallo ristikkäin asetettujen kiertokankien ja mäntien yläpuolella. Tarina alkaa moottoripyöräkilpailusta, jossa Black Rebelsit häiriköivät. Kilpailua seurannut mies hermostuu häiriöstä ja toteaa: "Nämä *outlaw porukat* tahtovat vain sotkea muiden asiat." Vihastunut kerholainen tarttuu miestä hihasta ja vaatii tätä tilille sanoista: "Sano se uudelleen, mitkä porukat?" Mies vastaa halveksivasti: "Outlawit, sellaiset kuin te." Poliisin saavuttua paikalle, Black Rebelsit nappaavat mukaansa yhden voittopokaaleista ja poistuvat. Miesten loittonevia hahmoja seuratessaan, poliisi kysyy kilpailujärjestäjältä mistä joukko on kotoisin. Järjestäjä vastaa:

> En tiedä, sieltä ja täältä. Tuskin edes tietävät itse minne ovat menossa. Kymmenen tuollaista saa ihmiset luulemaan, että kaikki moottoripyöräilijät ovat hulluja. Mitä he yrittävät todistaa?

Poliisi puistelee päätään ja huokaisee: "En käsitä. Etsivät tekosyytä päästäkseen näyttämään miten kovia ovat ja yleensä myös sen löytävät – ennemmin tai myöhemmin.". Matkaa jatkaneet Black Rebelsit pysähtyvät pieneen ja uneliaaseen Wrightsvillen kaupunkiin. Kaupungin baarissa Johnny kohtaa sheriffin tyttären Kathyn (Mary Murphy), joka on leninkiin pukeutunut, huolitellusti puhuva ja käytöstavoiltaan moitteeton perhetyttö. Nuorten dialogi on kahden erilaisen elämäntavan yhteentörmäys. Kirjakieltä puhuva Kathy kysyy Johnnylta minne nämä aikovat mennä seuraavaksi. Johnny vastaa slangilla lyhyesti: "Me vain mennään". Kathy loukkaantuu töykeästä vastauksesta, joten Johnny selventää: "Viikonloppuisin me lähdetään pitämään hauskaa". Kathy ei käsitä mitä Johnny tarkoittaa ja kysyy *mitä* nämä tekevät, käyvätkö esimerkiksi piknikillä. Johnny nauraa Kathylle:

> Piknikille? Sähän oot kalkkis. Ei me mennä tiettyyn paikkaan, se on junttimaista. *Me vaan mennään*. Porukka kokoontuu viikon töitten jälkeen pitämään hauskaa. Jos sä haluut olla cool, sä oot liikkeessä. Pitää olla meininkiä. Tajuutsä?

---

[189] Harris 1986, 38.

[190] Elokuvan tuottaja, Stanley Kramer haastatteli outlaw-moottoripyöräkerhojen jäseniä saadakseen elokuvaan uskottavuutta. Kramerin mukaan vastakysymys “What’ve you got?” on elävästä elämästä napattu vastaus kysymykseen”What are you rebelling against?". Harris 1986, 39.

Seuraavassa otoksessa Black Rebelsit tekevät lähtöä, kun paikalle saapuu toinen moottoripyöräkerho johtajanaan rähjäinen ja sänkinen, sikaria poltteleva suupaltti Chino (Lee Marvin). Chinon ja Johnnyn välille syntyy tappelu varastetusta voittopokaalista. Häviölle joutunut Chino herjaa Johnnya imitoimalla valittavaa lasta:

> Älä ota sitä Chinolta pois. Se on niin kaunis. Chino tarvii sitä. Se saa Chinon tuntemaan itsensä *isoksi, vahvaksi mieheksi*. Chino tahtoo olla *kilpa-ajajasankari* kaikille näille tytöille. Kato Johnny, mä en voittanu sitä. Mä pöllin sen jätkältä, joka ei myöskään voittanut sitä. Mee Johnny pöllimään uus.

Chino nappaa pokaalin itselleen ja vastineeksi Johnny huitaisee Chinoa, joka kaatuu rivissä seisovien moottoripyörien päälle. Ylös noustuaan Chino vie pokaalin Kathylle ja jatkaa:

> Venatkaa. Päivän pääottelu. Tämä viehättävä neito tässä pitelee käsissään tätä kaunista, mutta *kertakaikkisen merkityksetöntä esinettä*. Katsokaa tarkkaan miten kaino neito puristaa kultaesinettä poveaan vasten ja yrittää olla itkemättä, kun *sankari vuotaa kuiviin kadulla*.

Chino kääntyy ja lyö Johnnyn maahan, nauraen samalla: "Nouse ylös sankari". Tappelu kerää kadun täyteen paikallisia, jotka kauhistelevat kaupungin rauhaa häiritseviä "huligaaneja ja rettelöitsijöitä". Välikohtaus päättyy Chinon pidätykseen. Molemmat moottoripyöräkerhot jäävät kaupunkiin. Illan kuluessa miehet humaltuvat ja päättävät vapauttaa Chinon. Miehet katkaisevat puhelinlinjat, valloittavat poliisiaseman ja murtautuvat pääkadun varrella oleviin liikkeisiin. Sekasorto valtaa kaupungin.

Kuva 6. Wild One (1954): Johnnyn (Marlon Brando) ja Chinon (Lee Marvin) tappelu

Pimeän tultua Kathy joutuu humaltuneiden moottoripyöräkerholaisten ahdistelemaksi. Takaa-ajetun Kathyn pelastaa Johnny. Nuoret ajavat kaupungin ulkopuolelle ja pysähtyvät metsäaukiolle. Johnny, joka on vaihtanut häirikön ja valehtijan roolin sankarin rooliin, paljastuu seuraavassa otoksessa epävarmaksi nuorukaiseksi, joka ei kestä sitä, että Kathy torjuu suudelman. Johnny pilkkaa ja uhkailee Kathya väkivallalla ja varoittaa tätä pitämästä itseään häntä parempana, lisäten vielä ”Mä oon huo-

Kuva 7. Wild One (1954): Johnny (Marlon Brando) ja Kathy (Mary Murphy)

menna jo muualla, enkä enää edes muista sua.” Kathy oivaltaa, että kovuudella Johnny peittelee omaa epävarmuuttaan, ja toteaa: "Mieletöntä, eikö olekin. Sinä pelkäät minua. Sinä taistelet aina kaikkia vastaan. Nytkin taistelet. Miksi vihaat kaikkia?". Johnny ei vastaa vaan vaikenee. Tilanteen rauhoituttua Kathy kertoo, ettei ole koskaan aiemmin ollut moottoripyörän kyydissä ja jatkaa moottoripyörää hyväillen: "Se on nopea. Se pelotti minua, mutta sitten unohdin kaiken ja tuntui vain hyvältä.” Ajohetkestä jäänyt mielihyvä ja vapauden tunne saa Kathyn kertomaan unelmasta, jossa muukalainen tulee ja vie hänet pois kotikaupungin ahdistavuudesta. Kathy pyytää päästä Johnnyn mukaan. Johnny kieltäytyy ja Kathy pakenee paikalta loukattuna ja nöyryytettynä.

Samaan aikaan kaupunkilaiset ottavat oikeuden omiin käsiinsä. He saavat Johnnyn kiinni ja pitäen tätä syypäänä vallitsevaan sekasortoon pahoinpitelevät tämän (”Iskemme hänen kalloonsa hiukan lain kunnioitusta.”). Johnny pakenee, palaa moottoripyöränsä luo, lysähtää maahan ja puhkeaa itkuun – kivusta, väsymyksestä ja reaktiona kaupunkilaisten vihaan ja väkivaltaan. Johnny on jo lähtemässä kaupungista, kun paikalliset huomaavat hänet ja ryhtyvät takaa-ajoon. Johnnyn perään heitetty rengasrauta suistaa hänet pyörän selästä ja holtittomasti etenevä moottoripyörä jatkaa matkaa törmäten vanhaan mieheen, joka kuolee. Johnny vangitaan taposta. Kun rengasraudan osuus lopulta selviää, syytteet perutaan ja Johnny vapautetaan. Elokuvan lopussa Johnny palaa vielä kerran baariin, tilaa kahvin ja sen juotuaan antaa Kathylle varastetun pokaalin, sanomatta sanaakaan, mutta hymyillen ensimmäisen kerran elokuvan aikana. Viimeisessä otoksessa kamera seuraa Johnnyn loittonevaa selkää hänen ajaessaan kaupungista pois.

Wild One kerää katsojia, mutta sen sosiaalipoliittinen sanoma ei tavoita yleisöä. Kramerin ja Paxterin pyrkimys aikalaisanalyysiin ja moraaliseen kannanottoon huomioidaan, mutta vain osittain. Ensi-illan jälkeisissä lehtiarvosteluissa elokuvaa kuvaillaan vastenmielisenä mutta myös tositapahtumiin perustuvana dokumenttina, joka avaa "kammottavan, irstaan ja pelottavan näkymän moderniin nuoruuteen."[191]. Elokuvaan sisäänrakennettu kritiikki aikuisten ennakkoluuloisuudesta ja suvaitsemattomuudesta jää sen sijaan ilman mainintoja. Myös nuorisoa elokuva puhuttaa, mutta ei tekijöiden tarkoittamalla tavalla. Nuoria kiehtoo Johnnyn hahmo, johon tiivistyy nuoruuden kivut ja ristiriitaisuudet; itsevarmuus ja epävarmuus, kapinamieli ja levottomuus. Merkittäviä ovat myös elokuvan visuaaliset ja kielelliset tyylielementit, jotka tarjoavat erottautumiskeinon aiempiin sukupolviin: slangi, musiikki, farkut, T-paidat ja nahkatakit ovat tehokas irtiotto ja kannanotto vanhempia kohtaan.[192] Elokuva tarjoaa myös oikeutusta sukupolvikapinalle. Aikuiset eivät ole oikeamieli-

[191] New York Times 31.11.1953, sit. Wolf 1991a, 6. Ks. myös Epstein & Morella 1973, 73; Zierl 1998, vol. II, 96.
[192] Mellan 1977, 205; Epstein & Morella 1973, 73.

siä ja harkintakykyisiä esikuvia, vaan pelokkaita, ennakkoluuloisia ja vihaisia ihmisiä, joiden auktoriteettiasema perustuu tuomitsemiseen, rankaisemiseen ja väkivaltaan.

Maz Harrisin mukaan The Wild One ja Marlon Brando teki moottoripyöräilylle saman kuin Elvis Presley rock'n rollille. Katsojan kannalta ei ole merkitystä, onko valkokankaalle heijastetulla mielikuvalla yhteyttä todellisuuteen. On yhdentekevää, onko mahdollisesti rähjäinen, rehvasteleva ja humalainen Chino lähempänä varhaisten outlaw-moottoripyöräkerholaisten todellisuutta, sillä Brandosta, Johnnyn välityksellä, tulee yleismaailmallinen stereotypia nahkatakkikapinallisuudelle, jolle tulevien vuosikymmenien kaupallinen moottoripyöräkulttuuri rakentuu. Moottoripyörän, mustan nahkatakin, farkkujen, valkoisen T-paidan ja aurinkolasien välityksellä kapinallisuudesta tulee jotain sellaista, mikä on jokaisen nuoren miehen tavoitettavissa.[193]

Johnnyn kohoaminen kapinallisuuden ikoniksi saattaa johtua osittain siitä, että hahmossa ei ole mitään älyllistä. Johnny ei ilmaise itseään puheella, hän ei analysoi toimintaansa tai perustele sitä. Hän yksinkertaisesti tuntee, toimii ja on ja vapauttaa näin kapinallisuuden ajan ja paikan rajoista.[194] Eleettömässä ja kivikasvoisessa Johnnyssa on väärinymmärretyn sankarin kaihoisaa elegiaa ja John Waynemaista ’man do what man gotta do’ -sankarillisuutta, mutta myös sellaista hedonismia ja kovuutta, jota ei ole sankarille perinteisesti suvaittu.

Levoton ja arvaamaton Johnny tasapainoilee yhteisöön kuulumisen ja sen ulkopuolella elämisen välillä. Hän pelastaa Kathyn kuten sankarin kuuluu, mutta myös ivaa, nöyryyttää ja uhkaa fyysisellä väkivallalla, kun huomaa maskuliinisen linnoituksensa järkkyvän. Kriittisen miestutkimuksen näkökulmasta Johnny vahvistaa säröilevää linnoitustaan kieltäytyessään ottamasta Kathya mukaansa. Hän jatkaa perinnettä, jossa mies osoittaa maskuliinisen kompetenssinsa todistamalla riippumattomuutensa naisesta.[195] Juuri kun Johnny on vakuuttanut katsojat siitä, että hän kykenee kontrolloimaan tunteitaan kuten maskuliinisuuden ihanteet vaativat, puhkeaa hän itkuun ja palautuu pieneksi, hämmentyneeksi pojaksi; eimieheksi. Ristiriitaisuuksista huolimatta, tai kenties juuri niistä johtuen, sopivana yhdistelmänä sankaruutta ja antisankaruutta, uhoa ja herkkyyttä, Johnnya on ihailtu lähes puoli-

---

[193] Harris 1986, 33. Harris kertoo kuinka hän, nähtyään elokuvan nuorena rockers-kundina, ymmärsi ensikertaa olevansa osa erityistä moottoripyöräkulttuuria, jolla oli sekä menneisyys että tulevaisuus. Elokuvan vaikutusta Harris kuvaa seuraavasti (mt. 1986, xi.): "Olimme kaikki Brandoja. Tunsimme itsemme helvetinmoisiksi kuninkaiksi.”. Ks. myös Wolf 1991, 7; Zierl 1998, vol. II, 98.

[194] Morella & Epstein 1971, 74. Ks. myös Spoto 1978, 139.

[195] Johnnyn ja Kathyn suhde rakentuu antiromanttiseksi tarinaksi, joka lajityyppinä on elänyt keskiajasta lähtien. Soikkelin (1999, 160–161) mukaan antiromanttiselle tarinalle on ominaista, että "miehen maskuliinisuus osoitetaan hänen kyvyllään kieltäytyä romanssista juuri kun se voisi saada institutionaalisen sinettinsä."; Ks. myös Lewis, 1992, 29.

vuosisataa. Hän on nuoren *rebel without cause* miehen prototyyppi; miehen, joka kapinoi sitä vastaan mitä on tarjolla.

Chinon kapina on rujompaa. Hän on likainen, tatuoitu, röyhkeä ja groteski mies, jolle mikään ei tunnu olevan pyhää. Toisin kuin Johnny, joka hetkittäin toimii sankarin tavoin, Chino nauraa ja pilkkaa sankaruuden vaatimuksille ja maskuliinisuuden konventionaalisille muodoille. Chinon kapina, ulkoisten tunnusmerkkien ohella (parransänki, tatuoinnit, rähjäinen vaatetus ja bobberiksi riisuttu Harley-Davidson), saa vahvistusta verbaalisuudesta. Hän ilmaisee eksplisiittisesti, ettei ole sankari eikä halua olla sankari. Chinon kyyninen ja itseironinen elämänasenne korostuu kohtauksessa, jossa hän irvii sekä AMA:n kilpailutoimintaa että Johnyn yritystä vahvistaa varastetun voittopokaalin kautta sankaruuttaan ja sitä kautta mieheyttään. Kaikki mitä pokaali edustaa; yhteisön arvostamaa voittoa, naisen palvontaa, sankaruutta ja kunniaa, on Chinolle "kertakaikkisen merkityksetöntä".

3.2.2 Urbaanit Jesse Jamekset, biker-elokuvat (1966–1971) ja Fuck The World -eetos

> Me emme halua että kukaan sanoo meille mitä tehdä. Me emme halua että kukaan määräilee meitä. Me haluamme olla vapaita tekemään mitä tahdomme. Me tahdomme olla vapaita ajamaan prätkillämme.[196]

Kuva 8. Wild One (1954): Chino (Lee Marvin)

Marlon Brandon esittämän Johnnyn kiitäessä Triumphillaan kaupallistuvan nahkatakkikapinallisuuden ikoniksi, tulee Harrikan selässä rötköttävästä Chinosta outlaw-bikereiden arkkityyppi.[197] Chinomainen asenne tiivistyy 1 % -merkkiin, josta median välityksellä ja väritykselläkin tulee kaikkien tuntema tunnus siitä, etteivät merkin kantajat kunnioita yhteiskunnan lakia ja järjestystä, vaan toimivat omien kunniakäsitysten ja sääntöjen mukaan. Outlaw-kerhojen jäsenet, joiden elämäntapa on sekoitus työväenkulttuurin arvoja (kädentaitojen ja fyysisen voiman arvostaminen), konservatismia (patriotismi, yhteisöllisyys ja usko naisen ja miehen erilaisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin) ja bohemiaa

[196] Heavenly Blues (Peter Fonda) elokuvassa *The Wild Angels* (1966).

[197] Sonny Barger, Hells Angels vuodesta 1957, toteaa elämäkerrassaan (Barger 2001, 26): ”Lee Marvinista tuli välittömästi sankarini. (…) Leen asenne oli: ‘Minulle on turha ryppyillä.’. Lee ja hänen jätkänsä ajoivat rähjäisillä Harrikoilla ja Inkkareilla. Totta tosiaan näin itsessäni enemmän Chinoa kuin Johnnya – ja näen yhä.”.

(yksilövapauden korostaminen, yhteiskunnallisten instituutioiden halveksinta ja normikapina)[198] osoittavat yhteiskunnallisten arvojen ja normien hyljeksinnän myös ulkoisilla tyylikeinoilla. Kun mustasta nahkatakista on tullut yleinen kapinallisuuden symboli, vakiintuu outlaw-moottoripyöräkerhoihin kuuluvien miesten tyyliksi ja erottautumiskeinoksi pitenevät hiukset, parrat ja tatuoinnit, öljyiset farkut ja liasta kankeat farkkuliivit, joiden takaselkää koristaa kerhotunnus ja etupuolta provosoivat haka- ja maltanristit sekä kirjain- ja numerosymbolit.[199].

1960-luvulle tultaessa outlaw-moottoripyöräkerhot kääntää AMA:lle ja kilpamoottoripyöräilylle lopullisesti selkänsä. On syntynyt *chopperit*, moottoripyörät, jotka eroavat bobbereita radikaalimmin tehdasvalmisteisista moottoripyöristä. Chopperista (vrt. eng. chop; pilkkoa) ei riisuta vain ylimääräisiä osia pois, vaan pyörä rakennetaan pala palalta itse, joten jokainen pyörä on tekijänsä kykyjen ja mielikuvituksen summa. Rakentelun myötä chopperien tyylittelystä tulee yhä tärkeämpi osa miesten elämäntapaa. Akseliväli pitenee entisestään, pakoputket alkavat kurkottaa taivaita, tankit muotoillaan itse, osia kromataan ja erilaiset maalaus- ja koristelutekniikat, kuten Hot-Rod-autojen kirkkaat värit, liekit ja pin-strip -viivat, hyödynnetään. Tärkeintä on tehdä mahdollisimman huomiota herättävä ja yksilöllinen pyörä. Mitä pidemmälle tyylittelyssä mennään sen suuremman arvon saavat kädentaidot. Miehet järjestävät näyttelyitä, *Custom-Show* -tapahtumia (vrt. eng. *custom-made*; tilaustyönä tehty) joissa jokainen pääsee esittelemään moottoripyöränsä välityksellä taitojaan.[200]

Moottoripyörä ei ole enää vain kulkuväline, harrastus tai viikonloppujen viihdyke, vaan keskeinen ja konkreettinen ilmaus valitusta elämäntavasta ja sen eetoksesta. Tyyli, on sitten kyse miehen tai moottoripyörän ulkoisesta olemuksesta, on tehokas erottautumiskeino, mutta myös keino vahvistaa sitoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta omien joukossa.[201] Uniikit chopperit ja kerhotunnukset liivinselkämyksissä asettavat outlaw-bikerit erilleen, ei vain kunnon kansalaisista, *straight citizen*eistä, jotka halveksivat ja pelkäävät heitä, vaan myös valtavasta moottoripyöräilijöiden massasta, lainkuuliaisista 99 %:sta. Asenne, jota Harris kuvailee lauseella "En halveksi ketään, vihaan kaikkia tasapuolisesti", tiivistyy *FTW*-kirjaimiin (*Fuck the World*), jotka kertovat ettei muulla maailmalla ole väliä. Kon-

---

[198] 1800-luvulta lähtien bohemialla on viitattu porvarillisen yhteiskuntajärjestyksen ja elämäntavan järkyttämiseen esim. humalahakuisuudella, huumeilla, seksuaalisten rajojen rikkomisella, poliittisella aktivismilla ja jumalanpilkalla. Ks. Wilson 1999, 13.

[199] Harris 1986, 49, 400–401; Wolf 1991a, 120; Barger 2001, 38–39. Natsisymbolit, kuten hakaristit, rautaristit ja ss-merkit, olivat alun perin veteraanien sotamatkamuistoja ja voiton symboleita. 1950-luvun kuluessa niistä tuli keino ärsyttää *straight citizen*ejä eli kunnon kansalaisia. Nykyisin niitä käytetään vaihtelevin motiivein: kyse voi bikerkulttuurin juurien kunnioittamisesta, kovuuden todistelusta tai rasistisesta kannanotosta. Kirjaintunnuksista edelleen suosiossa ovat esim. FTW (Fuck the World), 1 % -merkki, sekä FF -kirjaimet keskellä ja ensimmäisenä ja viimeisenä kirjaimena kerhon nimen ensimmäinen kirjain (X Forever - Forever X). Mustan nahkatakin nousu, uho ja tuho kapinallisuuden symbolina, ks. Farren 1985.

[200] Harris 1986, 291–294; Myös Barger 2001, 58–63.

[201] Harris 1986, 400; Wolf 1991a, 47–49.

ventionaalisten arvojen hylkääminen ja 1 % -eetos ei tarkoita enää vain juhlintaa arkisin, vaan kokonaisvaltaista vihamielisyyttä ja välinpitämättömyyttä kaikkea sitä kohtaan, mikä mielletään kunnon kansalaisen elämäntavaksi.[202]

Outlaw-kerhojen jäsenet eivät vastaa länsimaista miesihannetta. Jos länsimaiseen mieheyteen on perinteisesti liitetty sellaisia käsitteitä kuin kulttuuri, produktio, järki, itsehillintä ja järjestys, ja naiseuteen määreet luonto, emotionaalisuus ja kaoottisuus, kuvautuvat 1 % -merkkiä kantavat miehet julkisuudessa viimeksi mainituin määrein. Miehet ovat fyysisiä, ruumiillisia ja ei-henkisiä. Lehdet kertovat tarinoita arvaamattomista, villeistä ja normittomista miehistä, joiden elämäntapa uhkaa yhteiskunnan järjestystä ja moraalia. Heistä tulee miehen pimeä puoli, kulttuuriton ja hallitsematon *Toinen*.[203] Medialle on syntynyt herkullinen kestokohde, se pystyy tarjoamaan lukijoilleen mieltä kiihottavia tarinoita ihmisiä vihaavista ja yhteiskuntaa vastaan kapinoivista bikereistä.[204]

Bikerkulttuurin tulevaisuuden ratkaisee se, etteivät outlaw-bikerit häpeä tai peittele toiseuden stigmaa vaan kantavat sitä ylpeydellä. ’Olla biker’ saa uuden ulottuvuuden, kun 1 % -merkkiä kantavien miesten sopeutumattomuus reaalimaailmassa muuntuu mielikuvien maailmassa neo-romanttiseksi sankaritarinaksi. Sherwoodin metsän ja Villin lännen lainsuojattomat ovat kuolleet sukupuuttoon, mutta tilalle saadaan urbaanit asfaltti-jessejamekset. Outlaw-kerhot ja bikerit kauhistuttavat keskiluokkaa, mutta kiinnostavat niin lähiönuoria kuin beatnikistä ja hippiaatteesta vaikutteita saaneita muusikkoja ja älykköjä.[205] Gonzajournalismista tunnettu Hunter Thompson (1937–2005) kuvailee kirjassa *Hells Angels - The Strange and Terrible Saga of Outlaw Motorcycle Gangs* kuinka hänen ystävänsä Berkeleyn yliopistossa Kaliforniassa painostavat häntä kutsumaan illanistujaisiin Hell’s Angelsejä, "Amerikan viimeisiä sankareita", ja samaan aikaan Thompson pelkää bikereiden saapuvan paikalle, sillä olisi katastrofi, jos mielikuvat ja todellisuus kohtaisivat. Thompson ilmaisee asian seuraavasti: Huone on täynnä älykköjä, jotka haluavat keskustella bikereiden kanssa "vieraantumisesta” ja "vallankumouksen sukupolvesta", kun samaan aikaan epäpoliittiset ja yhteiskunnasta piittaamattomat Hell’s Angelsit tarkkailevat naispuolisia juhlijoita ja miettivät politiikan sijaan "Who will get fucked?".[206]

---

[202] Harris 1986, 435–436. – "I Ain't Prejudiced I hate Everybody"

[203] Prologissa ollut sarjakuva ("Mä oon Kake ja…") esittää huumorin ja karikatyyrin keinoin tällaisen groteskin, toiseutta represoivan, biker-hahmon. Luonto-konnotaatioiden ja ruumiillisuuden vertautuminen ei-henkisyyteen, ks. esim. Vuola 1999, 150.

[204] Harris 1986, 400–401. Ks. myös Osbergy 2003, 130–131.

[205] Thompson 1966, 316–321. Bikereitä ja beatnikkeja yhdisti huumeet, joten heillä oli kanssakäymistä erityisesti länsirannikolla. Mm. beat-kirjailija Allan Ginsberg (1926–1997) kirjoitti runoja Hells Angels MC:stä (ks. esim. Ginsberg 2000, 92.). Huumeet yhdistivät myös bikereitä ja hippejä ja esim. laulaja Janis Joplin (1943–1970) viihtyi bikereiden seurassa, ks. Echols 2003, 200–203.

[206] Thompson 1966, 291.

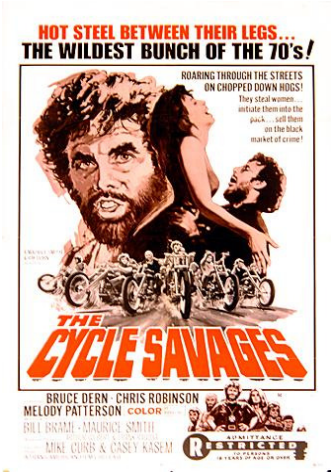
Thompsonin Hell's Angels saagan noustessa Yhdysvalloissa bestseller-listalle, muokkaa elokuvateollisuus bikereiden *Fuck The World* ja *Ride Fast – Die Fast* asenteet myyväksi halpatuotantoelokuvalajiksi.[207] Mainoslauseissa bikerit yhdistetään eläimellisyyteen, väkivaltaan ja seksiin, joita vahvistetaan uskontovertauksin. Genren ensimmäisen, *The Wild Angels* (1966) elokuvan mainosjuliste vakuuttaa: "Väkivalta on heidän uskontunnustuksensa – Viha on heidän Jumalansa",[208] ja esimerkiksi vuotta myöhemmin elokuvassa *Devil's Angels* (1967) teemaa varioidaan seuraavasti: "Väkivalta on heidän Jumalansa ja himo lakinsa."

1970-luvulle tultaessa biker-elokuvia on tehty kymmenittäin. Vuoden 1971 Big Bike-lehdessä todetaan myyvän biker-elokuvan olevan yksinkertainen: käsikirjoituksessa on oltava näyttäviä moottoripyöriä, paljon toimintaa, seksiä, hiukan huumoria ja vuorosanoja riittävästi mutta ei liikaa.[209] Väkivallan, paljaan pinnan ja olemattomien juonirakenteiden lisäksi elokuvista parhaimmat tarjoavat visuaalista silmänruokaa chopperien ja groteskiudessaan tyylitietoisten bikereiden muodossa. Aikana, jolloin sivistyneenä itseään pitävä mies ajoi päivittäin partakarvansa ja sonnustautui huomaamattomaan pukuun, pyrkien kaikin tavoin karsimaan luontokonnotaatiot, kuten seksuaalisuuden olemuksestaan, tekivät bikerit olemassaolostaan – ainakin elokuvien maailmassa – provokatiivisen performanssin, jossa ei säästelty rumuuden estetiikkaa, hikeä, likaa ja karvoitusta ja jossa 'villeyttä' korostettiin koruilla, symboleilla ja tatuoinneilla.[210]

Kuva 9. Biker-elokuvien mainosjulisteita vuosilta 1968 -1971

Devil's Angels (1968)

Cycle Savages (1969)

Angels: Hard as They Come (1971)

[207] Biker-elokuvat määritellään elokuvatutkimuksessa joko halppis-elokuviksi (low budget movies), b-luokan elokuviksi (B movies), roskaelokuviksi (trash movies) tai riisto- eli exploitaatioelokuviksi (exploitative movies).
[208] Elokuvan juoni rakentuu päihdehuuruisen juhlimisen, tappamisen, raiskaamisen, kirkon tuhoamisen ja ruumiin häpäisemisen ympärille. Venetsian elokuvafestivaalilla Wild Angels esiteltiin katsojille elokuvana, joka "shokeeraa ja saa teidät kenties vihaiseksi. Vaikka tapahtumat ja hahmot ovat fiktiota, kuvastaa tarina meidän aikaamme." Elokuvan vastaanotosta, ks. Morella & Epstein 1973, 180.
[209] Big Bike July 1971, 45–48. Exploitaatio-elokuvaperinteen mukaan elokuvien sisältö ei aina vastannut mainosjulisteiden lupauksia varsinkaan moottoripyörien osalta. Rakenneltujen choppereiden sijaan elokuvissa käytettiin myös esim. motocrosspyöriä ja rantakirppuja.
[210] Polhemus 1999, 55.

The Wild One -elokuvan tavoin biker-elokuvat hämärsivät fiktion ja todellisuuden rajaa. Elokuvien nimet viittaavat usein olemassa olevaan moottoripyöräkerhoon, Hell's Angels MC:n[211] ja usein elokuvissa esiintyy – kuten esiintyy Wild One -elokuvassakin – reaalimaailman outlaw-bikereitä moottoripyörineen, joten valkokankaan tapahtumia ei välttämättä seurata fiktiivisinä, elokuvakerronnan lainalaisuuksia noudattavina tarinoina, vaan dokumentteina ja demonstraatioina varhaisten outlaw-kerhojen ja bikereiden elämäntavasta. Käsikirjoittajat ja ohjaajat ovat hyödyntäneet todellisuutta (bikereiden ja moottoripyörien esteettinen tyyli, väkivaltaisuus, rikokset, päihteet, boheeminen elämänasenne) samalla sitä kuitenkin kaikin mahdollisin tavoin värittäen, venyttäen ja eksotisoiden: villeyttä ja toiseutta on korostettu ultimaalisella väkivallalla, machomaisuudella ja mielikuvituksellisilla initiaatio-, hää- ja hautajaisrituaaleilla, jotka vahvistavat mielikuvia yhteiskunnan ulkopuolella elävistä outlaw-bikereistä. Fiktio on ammentanut aineksia todellisuudesta, mutta myös toisinpäin: elokuvissa nähty on kopioitunut moninaisin variaatioin reaalimaailmaan, joten enää ei ole edes mielekästä kysyä mikä oli alun perin fiktiota ja mikä totta.[212]

3.2.3 Easy Rider (1969) ja vapauden kaipuu

Chopperit, matkanteosta ryvettyneet vaatteet, tatuoinnit, pitenevät hiukset ja parrat leviävät nopeasti outlaw-kerhojen ulkopuolelle. Elämäntyyli, jonka ytimessä on itserakennettu moottoripyörä viehättää monia kuten myös romanttiset mielikuvat rautahevosilla ratsastavista lainsuojattomista. Kun maanteillä liikkuu yhä useammin outlaw-kerhoista riippumattomia ja niihin kuulumattomia bikereitä, joista osa ryhmittyy kerhotunnusten alle ja osa kulkee matkaansa yksin, valmistuu elokuva *Easy Rider* (1969), moottoripyöräelokuva, jonka mainosjuliste riippuu Misfit MC:n kerhohuoneen seinällä

Kuva 10. Easy Rider (1969) elokuvajuliste Misfit MC:n seinällä

---

[211] Esim. *Wild Angels* (1966), *Hell Angels on the Wheels* (1967), *Devil's Angels* (1967), *Angels from Hell* (1968), *Hell's Angels '69* (1969), *Run, Angel, Run* (1969), *Angel Unchained* (1970), *Angels Died Hard* (1970), *Angels Hard as They Come* (1971).

[212] Hell's Angel Sonny Barger, joka on neljänkymmen vuoden ajan aktiivisesti rakentanut ja tuotteistanut Hell's Angelsin julkisuuskuvaa, toimi 1960- ja – 70-luvun biker-elokuvissa konsulttina ja näyttelijänä. Barger (2001, 137) toteaa todellisuuden ja fiktion suhteesta näin: "Meidät esitettiin huumehuuruisina viikinkeinä, jotka helvetin pätsissä taotuilla moottoripyörillämme raiskasimme tiemme läpi aurinkoisen Kalifornian. Se möi hyvin ja oli meille ilmaista mainosta. Julkisuudessa ei ole mitään pahaa: se tuo mukanaan rahaa, tyttöjä ja prätkiä.". Elokuvissa *Born Losers* (1967) ja The *Glory Stompers* (1967) esiintynyt Bob Tessier (Easyriders magazine, 1986, 63) muistelee biker-elokuvia seuraavasti: "Tosi elämässä biker-ystäväni eivät koskaan sanoneet "Sun ois pitänyt olla täällä viime yönä kun me raiskattiin kaikki muijat ja tapettiin niiden jätkäkaverit." – sellaista ei koskaan tapahtunut minulle, mutta sellaista tapahtui aina elokuvissa." .

Wild One -elokuvajulisteen rinnalla. Easy Rider on road- eli matkaelokuva. Jean Baudrillad on tiivistänyt pohjoisamerikkalaisen kulttuurin neljään sanaan: tila, vauhti, elokuva ja teknologia.[213] Samoilla sanoilla voidaan elokuvatutkijoiden Steven Cohanin ja Ina Rae Harkin mukaan kuvata road-elokuvien ominaispiirteitä.[214]

Road-elokuvat ovat vakiintuneet omaksi lajiksi amerikkalaisessa elokuvahistoriassa, mutta tie ja matkanteko kiehtovat myös laajemmin. Road-elokuvien lumovoimaa saattaa selittää matkanteon ajattomuus. Vaikka elokuvat ovat modernin ajan kuvausta, on niissä muistijälkiä menneisyydestä: matkaa tehtäessä aiempien matkakertomusten eletty, kerrottu ja kuviteltu sulautuvat erottamattomasti. Elokuvien katsomis- ja lukemisreiteille on siroteltu viittauksia viriilien villin lännen asesankareiden seikkailuihin ilman perhe- ja omaisuusrasitteita, löytöretkeilijöiden ja tutkimusmatkaajien valloittamisen eetokseen, 'last frontier' -romantiikkaan ja kulkureiden ja hobojen kaihoisaan kodittomuuteen. Elokuvista löytyy myös viittauksia pyhiinvaeltamiseen, sillä road-elokuvissa matkantekoon liittyy etsiminen, puhdistautuminen, uudistuminen ja eheytyminen. Matkalle lähdetään, koska oma itseys on hukassa tai on vaarassa pirstoutua erilaisten velvoitteiden ristivedossa.[215]

Road-logiikka on yksinkertainen; mitä pidemmälle matkaa tekee ja mitä useamman ihmisen taakseen jättää, sen lähemmäksi pääsee omaa itseään, eheää subjektia.[216] Road-elokuvien hahmot, vaikka matkaa tekisi useampi, ovat yleensä yksinäisiä kulkijoita joiden erakkomaisuutta korostetaan taivaanrantaa vasten piirtyvillä silhueteilla. Erakkomaisuudesta huolimatta matka on sosiaalista. Vaikka perushahmo; valkoinen, miespuolinen rajaseutuseikkailija on hylännyt yhteisön, tai yhteisö on hylännyt hänet, on suhde olemassa. Yksilön ja yhteisön suhde, joka voi olla nostalgian ja kaipuun tai vaihtoehtoisesti vihan, pettymyksen tai katkeruuden sävyttämä, jäsentää matkakertomusta ja antaa sille merkityksen.[217]

Elokuvatutkija Timothy Carrigan toteaa road-elokuvien olevan erityisesti II maailmansodan jälkeinen ilmiö. Elokuvien juonirakenteessa heijastuu perheyksikön hajoaminen ja miessubjektin ja maskuliinisen vallan järkkyminen. Lajityyppi keskittyy miehiin ja hylkii naista. Autosta tai moottoripyörästä tulee miehelle keino itseyden konstruoimiseen: hän on yhtä koneen kanssa.[218]

---

[213] Baudrillard 1996, 94 .
[214] Cohan & Hark 1997, 1. Ks myös Dargis 1991, 16. Easy Riderissa tie ei ole mikä tahansa tie, vaan toivon symboli *Route 66*. Valtatie 66:n historiasta ja symboliikasta Easy Rider elokuvassa. ks. Henriksson, 1998, 10; Krim 1994; 183–185, 190–193, 198.
[215] Pyhiinvaellus puhdistavana ja eheyttävänä kokemuksena ks. esim. Turner & Turner 1978, 30; Gothóni 1991, 473–474; mt. 2000b; Morinis 1992, 27.
[216] Stringer 1997, 165.
[217] Willis 1997, 287.
[218] Corrigan 1991, 143–145; myös Williams 1982, 9.

Tie on monimerkityksellinen ja tulkinnoille avoin. Tie symbolisoi sukupuolirajoja, rajaseuturomantiikkaa, itseyden etsimistä ja eskapistista fantasiaa, ja se on paikka, jota elokuvateollisuus käyttää käsitellessään toiseutta ja korostaessaan, että on kyse rajojen rikkomisesta ja toiminnasta, joka poikkeaa yleisesti hyväksytystä. Tiestä on tullut kapinallisuuden kotimaisema ja matkakertomuksesta narratiivinen rakenne, jolla kapinallisuudesta kerrotaan.[219]

Easy Rideriin kiteytyy kaikki edellä esittämäni tiehen ja matkantekoon liitetyt merkitykset. Elokuva kertoo yhteiskunnan rajoilla elävien miesten vaelluksesta Yhdysvaltojen halki moottoripyörien ja marihuanan voimin. Mainosjulisteessa elokuva tiivistetään lauseeseen "Mies lähti etsimään Amerikkaa - eikä löytänyt sitä mistään." Tarina kertoo kahdesta miehestä:

Captain Americasta eli Wyattista (Peter Fonda), jonka kypärää ja nahkatakin selkämystä koristaa USA:n lippu ja Billystä (Dennis Hopper), jolla on stetson, Buffalo Bill viikset ja hapsuinen nahkatakki. Miehet ovat liikkeellä choppereiksi rakennetuilla Harley-Davidsoneilla.[220]

Kuva 11. Easy Rider (1969): Wyatt (Peter Fonda) ja Billy (Dennis Hopper)

Elokuvan alussa Billy ja Wyatt tekevät kauppaa kokaiinilla. Kaupankäynnin päättyessä alkaa soida kappale *Pusher,*[221] jonka sanat julistavat enteellisesti tuomiota kovien aineiden kauppamiehille ("Paha periköön kamakauppiaan, paha periköön"). Kun myynnistä saadut rahat on piilotettu Wyattin moottoripyörän tankkiin, miehet polkaisevat pyöränsä käyntiin ja lähtevät – minne ja miksi – sitä ei katsoja vielä tiedä. Wyatt irrottaa ranteestaan kellon, länsimaisen yhteiskunnan symbolin ja heittää sen tien sivuun. Matka Los Angelsista alkaa *Born to be Wild* kappaleen tahdissa, joka kutsuu seikkailuun.

> *Get your motor running, head out on the highway*
> *Lookin' for adventure and what ever comes our way.*
>
> *Yeah, darlin gonna make it happen,*
> *Take the world in a love embrace.*

---

[219] Mills 1997, 322, 307. Toiseuden ja marginaalisuuden tematiikka kenties selittää sen, että fantasia paosta ja vapaudesta ei ole enää vain heteromiesten etuoikeus. Viriilien heteromiesten ohella matkalle ovat lähteneet naiset (esim. *Thelma ja Louis,* USA 1991), homoseksuaalit (esim. *Matkalla Idahoon*, USA 1991), drag queenit (esim. *Priscilla - Aavikon kuningatar*, Australia 1994) ja vanhus (*Straight Story - Vanhus ja minitraktori*, USA 1999).

[220] Billyn pyörä edustaa varhaista chopper-tyyliä. Liekkikuvioilla koristeltu tankki on tilava, etuhaarukka on lyhyt ja jarrujärjestelmä on tehokas. Captain American pyörä edustaa näyttävää ja tyyliteltyä customshow-pyörää. Pitkäkeulaisessa, paljon kromia kantavassa pyörässä ei ole etujarruja ja tankki, jota koristaa hilemaalattu USA:n lippu, soveltuu pienen kokonsa takia parhaiten lyhyille matkoille. Harris 1986, 299.

[221] Steppenwolf: *Pusher* (1968).

Fire all your guns at once, and explode into space.

I like smoke and lighting, heavy metal thunder
Racin with the wind and the feelin that I'm under

Like a true nature's child, we were born, born to be wild
We can climb so high, I never wanna die
Born to be wild, born to be wild.[222]

Billy ja Wyatt matkaavat komeiden maisemapanoraamojen keskellä, rullaavan rock-musiikin soidessa taustalla ja kameran seuratessa auringon kultaamia kromiosia ja eteenpäin kiitäviä moottoripyöriä. Matkan varrella miehet kohtaavat ennakkoluuloisen motellinpitäjän, vieraanvaraisen maanviljelijän perheineen ja hippikommuunin, jossa unelmat omavaraisesta ja vaihtoehtoisesta elämäntavasta ovat murentuneet kuivuuden myötä. Seuraava pysähdys tulee, kun miehet ajavat keskelle pikkukaupungin paraatia. Wyatt ja Billy pidätetään paraatin häirinnästä. Putkassa he kohtaavat humalaansa pois nukkuvan Georgen (Jack Nicholson), pukuun sonnustautuneen, alkoholisoituneen lakimiehen. George saa puhuttua miehille sakkorangaistuksen ja hän lyöttäytyy Billyn ja Wyatin matkaan, sillä hän on jo pitkään halunnut päästä Mardi Gras -juhlaan ja tiettyyn bordelliiin New Orleansissa.

Seuraavana päivänä kolmikko poikkeaa pieneen baariin. Kun miehet astuvat sisään, kääntyvät paikalliset tuijottamaan tulijoita ja joku tokaisee: "Mitä helvettiä nuo ovat, rettelöitsijöitä?" Paikalliset pilkkaavat Billyä ja Wyattia ja viitaten Billyn pitkiin hiuksiin, käyttävät hänestä she -muotoa. ("Minusta hän on sievä.". "Voidaan panna hänet häkkiin, ja näyttää maksusta."). Kun puheet muuttuvat yhä uhkaavammiksi ("En usko että he pääsevät kunnanrajalle saakka"), Wyatt, Billy ja George poistuvat. Miehet leiriytyvät kaupungin ulkopuolelle. Leirinuotiolla George miettii baarin vihamielistä ilmapiiriä. Georgen pohdinta johtaa vapaus-teemasta tunnetun elokuvan ainoaan dialogiin vapaudesta:

George: Tämä oli kerran helvetin hieno maa, en käsitä mitä sille tapahtuu?
Billy: Kaikki pelkäävät, se on tapahtunut. Emme pääse edes toisen luokan hotelliin. Luulevat että katkaisemme heidän kurkkunsa tai jotain. Pelkäävät.
George: Eivät he sinua pelkää. He pelkäävät sitä mitä edustat.
Billy: Kaikki mitä edustamme on joku, jonka hiukset pitää leikata.
George: Ei, vaan sinä edustat vapautta.
Billy: Mikä helvetin vika vapaudessa on? Siitähän juuri on kyse.
George: Olet oikeassa, vapaudesta on kyse. Mutta vapaudesta puhuminen ja vapaana oleminen, ne ovat kaksi eri asiaa. On todella vaikeaa olla vapaa, kun on ostettu ja myyty markkinoilla. Älä koskaan kerro heille etteivät he ole vapaita, sillä silloin heidän täytyy tappaa ja tehdä rammaksi näyttääkseen vapautensa. He puhuvat ja puhuvat sinulle yksilön vapaudesta, mutta kun näkevät vapaan yksilön he ovat kauhuissaan.
Billy: Älä anna heidän pelätä.
George: Niin, sillä silloin he ovat vaarallisimmillaan.

---

[222] Steppenwolf: *Born to be Wild* (1968).

Pimeän laskeuduttua Georgen vapaus-analyysista tulee totta. Heinähangoilla ja kuokilla aseistautuneet paikalliset hyökkäävät nukkuvien miesten kimppuun ja surmaavat Georgen. Vertavuotavat ja ruhjeiset Billy ja Wyatt pakenevat, ja päätyvät New Orleansiin ja bordelliin, josta George haaveili. Miehet vaipuvat LSD-harhojen maailmaan, jossa itku ja nauru, viha, pelko, syyllisyys ja ahdistus sulautuvat äänten, kuvien ja uskonnollisten symbolien tajunnanvirraksi.

LSD:n haihduttua ja päivän matkattuaan Billy, joka on koko matkan ajan kiirehtinyt eteenpäin suhtautuen kaikkeen näkemäänsä ja kokemaansa kyynisesti, on riemua täynnä. Illalla leirinuotion äärellä hän toteaa voitonriemuisasti Wyattille: "Me teimme sen, me teimme sen. Olemme rikkaita." Wyatt vastaa lakonisesti: "Tiedätkö Billy, me mokasimme." Billy hämmentyy Wyattin tuomiosta ja yrittää vielä kerran: "Mitä? Mutta tästähän oli kyse, tiedäthän. Rahasta – ja sitten olet vapaa." Wyatt kääntyy poispäin ja toistaa: "Me mokasimme. Hyvää yötä." Aamulla matkaa jatketaan, mutta toisin kuin elokuvan alkupuolella, miehet ajavat teollisuuden ja öljyjalostamoiden saastuttamassa maisemassa. Maiseman palautuessa viljellyksi maaksi, päättyy miesten matka. Vastaan tulee pick-up-auto, jota ohjaava maalaismies huutaa Billylle: "Miksi et leikkauta hiuksiasi?". Billyn vastaus miehelle on keskisormensa pystyyn nostaminen. Ele jää Billyn viimeiseksi kannanotoksi, sillä mies ampuu Billyn haulikolla. Wyatt kokee saman kohtalon lähtiessään hakemaan apua ystävälleen. Elokuvan viimeisiksi kuviksi jää liekehtivä moottoripyörä ja joki, jota kamera seuraa horisonttiin saakka, samalla kun kappale *Ballad of Easy Rider* alkaa soida, kertoen vapauden saavuttamattomuudesta:

> *All he wanted was to be free*
> *And that's the way it turned out to be*
> *Flow river flow; let your waters wash down*
> *Take me from this road to some other town.*[223]

Easy Riderista tuli yksi kaikkien aikojen menestynein elokuva.[224] Ensi-illan jälkeen kriitikot ylistivät elokuvaa "briljanttina ja lyyrisenä" sukupolvikuvauksena, joka "rehellisesti ja ilman selittelyjä" pureutui hippiaatteen ytimeen.[225]. Elokuva tarjoaa mieleenpainuvien musiikkikappaleiden, vaikuttavien maisemapanoraamojen ja sulavalinjaisten moottoripyörien lisäksi pohdintaa valintojen tekemisestä ja tekemättä jättämisestä, ystävyydestä, itsensä etsimisestä ja vapauden kaipuusta. Wyatt ja Billy kuvastuvat myös eksistentialistisen eksyksissä olemisen kautta. He etsivät jotain – mitä elokuvassa kutsutaan vapaudeksi – mutta eivät tiedä miten saavuttaisivat saavuttamattoman. George tiivistää ongelman juuri ennen kuole-

---

[223] Byrds: *Ballad of Easy Rider* (1968), 2. säkeistö.
[224] Elokuvan tekeminen maksoi 375 000 $ ja se on tuottanut yli 50 miljoonaa $ (Laderman 1996, 49.). Easy Rider oli myös kriitikoiden suosikki voittaen 1969 Cannesin elokuvafestivaalien "best Film by a New Director"-palkinnon (Dennis Hopper) ja Oscar-palkinnoista mm. parhaan sivuosan (Jack Nicholson) ja parhaan käsikirjoituksen (Peter Fonda, Dennis Hopper ja Terry Southern).
[225] Suomen Elokuva-arkiston Easy Rider lehtileikekokoelma. Ks myös esim. Klinger 1997, 179–180.

maansa: "Mutta vapaudesta puhuminen ja vapaana oleminen, ne ovat kaksi eri asiaa.". Douglas Kellnerin mukaan Easy Rider määrittyi jo käsikirjoitusvaiheessa akselilla valtakulttuuri - vastakulttuuri. Elokuva tarjoaa perinteisten koti-, uskonto-, työ- ja isänmaa-arvojen sijaan vaihtoehtoista elämäntapaa: yksilöllisyyttä, harmoniaa luonnon kanssa ja teknologian mahdollistamaa emansipaatiota. Vapaus on vahvasti läsnä erityisesti elokuvan visuaalisissa ratkaisuissa. Rock-musiikin soidessa taustalla, kamera rajaa lähi- ja laajakuvin moottoripyörillä ajavat miehet vasten aavikkoa, vuoria, taivasta ja aurinkoa. Choppereilla ratsastaviin miehiin tiivistyy 1960-luvun vapauden ja yksilöllisyyden ideologia, jonka katsoja voi omaksua kuvien välityksellä tiettynä tapana pukeutua, toimia ja asennoitua elämään.[226] Bikerkulttuurin kannalta elokuvan merkittävin anti on – moottoripyörien ja matkanteon lisäksi – elokuvassa korostuva ’pois sivilisaatiosta ja yksinäiset ratsastajat’ -eetos, johon viittaavat myös päähenkilöiden nimivalinnat – Wyatt ja Billy tuovat mieleen lännentarinoiden lainsuojattomat Wyatt Earpin ja Billy The Kidin.

3.2.4 Elokuvat eetosta rakentamassa

Reaalimaailman bikerkulttuurissa *Easy Riderin* mieskeskeinen yksinäinen ratsastaja-eetos on sulautunut *Wild Onen* nahkatakkikapinallisuuteen ja b-luokan biker -elokuvien Fuck the World- ja veljeysaatteeseen. Elokuvista on muodostunut bikerkulttuurin mytologia; myyttien kudelma ja ”underground kansanperinne”,[227] josta vaihtoehtoisista elämäntavoista ja moottoripyöristä kiinnostuneet yksilöt voivat ammentaa ja yhdistää erilaisia ja keskenään ristiriitaisiakin elämänohjeita ja -tyylejä haluamallaan tavalla. Katsoja voi halutessaan keskittyä elokuvien visuaalisiin aspekteihin, jolloin merkityksellistä ovat moottoripyörien ja miesten esteettinen tyyli, mutta elokuviin sisäänrakennetut arvo-, normi- ja moraalikäsitykset toimivat myös elämäntyylioppaina: valittavana on romantiikkaa, brutaaliutta, eskapismia, sankaruutta, antisankaruutta, väkivaltaa, väkivallattomuutta, kapinaa, eksistentialismia, vapaamielisyyttä, hedonismia, dekadenssia, bohemian eri variaatioita ja yhteiskuntaa vastustava, siitä piittaamaton tai sitä pakeneva asenne. Yhteistä elokuville on päähenkilöiden elämä marginaalissa, toiseuden stigma, miessukupuoleen keskittyminen (naiset ovat olemassa vain suhteessa miehiin), moottoripyörät, normikapina, jota symbolisoi päihteiden käyttö, ja ympäröivän yhteiskunnan osoittama ennakkoluuloisuus, pelko ja vihamielisyys, joka – oli sitten oikeutettua tai ei – vahvistaa bikerkulttuurin omalakisuuutta ja rajanvetoa bikereiden ja "kunnon kansalaisten" välillä.

---

[226] Kellner 1998, 120–125.
[227] Epstein & Morella 1973, 182.

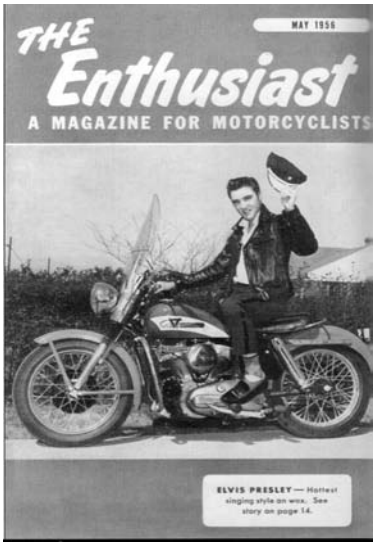
Elokuvien kertomat audiovisuaaliset tarinat ovat aikojen kuluessa sedimentoituneet bikerkulttuuriin niin tiukasti, että jokaisella bikerillä tai bikerkulttuurista kiinnostuneella – vaikka ei olisi elokuvia nähnyt – on ainakin jonkinlainen käsitys ja mielikuva elokuvien kertomista tarinoista, ja ennen kaikkea siitä miten elokuvat kertovat bikerkulttuurista ja bikeriydestä. Oheinen kuvio (kuvio 2.) on yhteenveto elokuvien välittämistä elämäntyyleistä. Olen keskittynyt erityisesti niihin elementteihin, jotka ovat vaikuttaneet bikerkulttuurin eetoksen muotoutumiseen ja sisältöön. Kuvion tarkoitus on havainnollistaa elokuvien välittämien elämäntyylien yhteiset piirteet, mutta osoittaa myös eetosten sävyeroja ja variaatioita.

Kuvio 2. The Wild One -, Easy Rider – ja b-luokan bikerelokuvien eetos

ELOKUVA	**THE WILD ON (1953)**	**B-LUOKAN BIKER - ELOKUVAT (1966–71)**	**EASY RIDER (1969)**
Aika ja paikka	1950-luku, pikkukaupunki	1960- ja 70-luvun taite, matkalla	1960- ja 70-luvun taite, matkalla
Päähenkilö	Mies / Outlaw-moottoripyöräkerhoa johtava angstinen nuorimies	Mies / Väkivaltaiset, turhautuneet ja boheemiset outlaw-bikerit	Mies / Hippihenkiset huumekauppiaat Billy ja Wyatt
Moottoripyörä	Riisutut bobberit ja vakiopyörät	Chopperit, bobberit, crossipyörät, vakiopyörät	Chopperit
Eetoksen sävy, moraalinen tyyli	- "Mitä vastaan kapinoit?" - "Mitä sulla on tarjolla?" - "Me vaan mennään"	- "Fuck The Word" (FTW) - "Ride Fast – Die Fast"	- "Vapaudesta puhuminen ja vapaana oleminen ovat kaksi eri asiaa" - "Me mokasimme"
ja sukupuolikuvasto (miehen suhde naiseen)	"Huomenna oon jo muualla, enkä edes muista sua"	"Naisilla ei ole sananvaltaa".[228]	"...mutta mun pitää mennä"
Eetoksen toiminnallinen tyyli	Sukupolvikapina, juhliminen, häiriköiminen. Päähenkilö Johnny sankarina, antisankarina ja uhrina. Päihteenä alkoholi	Piittaamattomuus, väkivalta, dekadenssi, bohemia, hedonismi ja veljeys. Päihteinä alkoholi, kannabis, amfetamiini, kokaiini, heroiini ja LSD	Ajelehtiminen, bohemia. Päihteinä kannabis, LSD
Eetoksen esteettinen tyyli	Maskuliininen fyysisyys Mustat nahkatakit kerhotunnuksilla, farkut, t-paidat, raskaat kengät.	Ultramaskuliininen fyysisyys. Lika, hiki, farkku/ nahkaliivit kerhotunnuksin, nahkatakit, -housut, farkut, nahkahousut, raskaat kengät, 1%, FTW yms. symbolit, pitenevät parrat ja hiukset.	Maskuliininen fyysisyys Hippityyli, mokka- ja nahkatakit ja –housut, stetson ja Amerikan-lipulla koristettu kypärä
Moottoripyörän merkitys eetoksessa	Kulkuväline ja vapaa-ajan huvi	Eetoksen materiaalinen heijastuma	Eetoksen materiaalinen heijastuma
Yksilön paikka yhteiskunnassa	Marginaalissa 'Toinen'	Marginaalissa 'Toinen'	Marginaalissa 'Toinen'
Yksilön suhde yhteiskuntaan	Yhteiskuntaa vastaan kapinoiva asenne	Yhteiskunnasta piittaamaton/ yhteiskuntaa vihaava asenne	Yhteiskuntaa välttelevä asenne
Yhteiskunnan suhde yksilöön	Ennakkoluulo, pelko, viha ja väkivalta	Ennakkoluulo, pelko, viha ja väkivalta	Ennakkoluulo, pelko, viha ja väkivalta
Tulevaisuus	Kohti auringonlaskua	"There's nowhere to go"[229]	Kuolema

[228] *Hell's Angels On Wheels* (1969). Buddy (Adam Roarke) tarjoaa kyydissään ollutta tyttöä kerhoveljelleen.
[229] *Wild Angels* (1967), Blues (Peter Fonda) ei pakene poliisia vaan toteaa lakonisesti "There is nowhere to go".

3.3 Bikerit eetosta rakentamassa: tekniikasta ja elämäntavasta kuvin ja sanoin

Kuva 12. The Enthusiast (May 1958)

Choppereiden kasvavasta suosiosta huolimatta Harley-Davidson Company jatkaa konservatiivista ja keskiluokkaista linjaansa. Yhtiö on hyödyntänyt mainonnassa populaarikulttuurin siloisia sankareita, kuten Clark Gablea 1940-luvulla ja Elvis Presleytä 1950-luvulla, ja se on tuonut vuonna 1952 markkinoille raskaiden matkamoottoripyörien rinnalle keveyttä ja sporttisuutta tavoittelevan *K-model* mallin, mutta chopperit ja niihin liittyvät mielikuvat kapinallisuudesta, lainsuojattomuudesta ja hippiydestä ovat yhtiön näkökulmasta valitettavia ääri-ilmiöitä, joiden olemassaolon se tunnustaa, mutta joista se irtisanoutuu parhaansa mukaan.[230]

Tehtaan chopper-kielteinen asenne mahdollistaa pienyrittäjien markkinat. Chopperien ja bikeriyden ympärille kasvaa infrastruktuuri, jossa eetos ja elinkeino sulautuvat omintakeiseksi elämäntavaksi. Bikerien perustamat pienet perheyritykset ja verstaat tarjoavat ajovalmiiden chopperien ohella sekä uniikkeja että sarjatuotantoa olevia osia kuten runkoja, etuhaarukoita, ohjaustankoja, tankkeja, penkkejä, pakoputkia, peilejä ja ajovalaisimia. Omat ammattikunnat syntyvät pyörien koristelutarpeesta kun chopperien maalaukset, kromaukset, koristeet ja satuloiden verhoukset työllistävät käsityöläisiä. Bikerkulttuuri tarjoaa elinkeinoja myös oheistuotteiden saralla: kenkien, takkien, nahkaliivien, housujen, paitojen, vöiden ja vyönsolkien, kerhotunnusten, aurinkolasien, huivien, lompakoiden, korujen, tatuointien ja julisteiden suunnittelu ja valmistaminen tarjoaa monelle elannon.

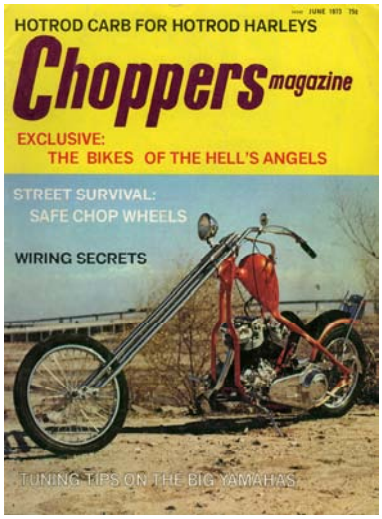
Bikerkulttuurista muotoutuu elinvoimainen osakulttuuri. Moottoripyörätapahtumien, kerhojen keskinäisen kanssakäymisen ja bikereiden henkilökohtaisten suhteiden lisäksi tärkeäksi kulttuurin ylläpitäjäksi, uusintajaksi ja tiedonvälityskanavaksi tulevat erikoislehdet, joiden toimituskunnat koostuvat hot rod-autojen ja chopperien rakentajista.[231] Ensimmäisenä markkinoille ennättää hot rod-autojen rakentelijana mainetta niittäneen kalifornialaisen Ed "Big Daddy" Rothin (1932 - 2001) *Choppers Magazine* (1967–1970), jonka tunnuslause "In custom bike building, the name of the game is KNOW HOW" luo pohjan bikerkulttuurin arvomaailmalle tulevina vuosikymmeninä.

---

[230] Barrington 1994, 102–103, 196–201; Davidson 2001, 238–240.
[231] Hot rod-autokulttuurista, ks. Moorhouse 1991.

Sloganin mukaisesti *Choppers Magazinen*, kuten myös esimerkiksi, *Street Chopper ja Hot Bike* -lehtien sivuilla pääosassa ovat (itse)rakennetut moottoripyörät: viimeistellyt, näyttelyihin rakennetut chopperit, drag-race-kisoissa menestyneet kilpapyörät ja rakentajien päivittäisessä käytössä olevat chopperit. Rakentamisen ja uuden luomisen rajana on vain mielikuvitus, joten aihioiksi kelpuutetaan Harrikoiden ja muiden amerikkalaismerkkien ohella eurooppalaiset ja japanilaiset moottoripyörät ja esimerkiksi VW:n automoottorit.

Lehtien sisältö ei ole muuttunut vuosikymmenien kuluessa. Riippumatta siitä, onko kyse 1970- vai 2000-luvusta, korostuu lehdissä käsityöläisyys, taiteellinen itseilmaisu ja "Know How" -ihanteet. Pyöräesittelyn yhteydessä on faktaruutu, josta selviää pyörän omistaja/rakentaja ja paikkakunta, tiedot pyörän moottorityypistä, voimansiirrosta (ensiöveto, kytkin, laatikko), rungosta, etuhaarukasta ja etu- sekä takapyörästä (vanteet, jarrut, renkaat) ja tiedot pyörän maalauksesta. Tarviketiedoissa ilmoi-tetaan bensa- ja öljytankkien, ohjaustangon, valojen, lokasuojien, satulan, tappien ja polkimien alkuperä, tekijä tai valmistaja ja mahdolliset muutokset ja sovellutukset. Arvostava asenne ilmenee myös tavassa, jolla rakennettu pyörä esitellään: moottoripyörästä on detalji- ja kokonaiskuvia useasta eri kuvakulmasta ja yleensä pyörän rakentaja poseeraa vähintään yhdessä kuvassa pyöränsä rinnalla. Kuvissa moottoripyörä vertautuu taideteokseen ja moottoripyörän rakentaja taiteilijaan.

Kuva 13. Street Chopper Magazine (June 1973)

Teknisten ja taiteellisten detaljien ohella lehdistä löytyy yksityiskohtaisia "How-to"- artikkeleita tankkien muotoiluun, sähkötöihin, runkomuutoksiin, ohjaustankojen taivutuksiin, etupään kulmamuutoksiin, pakoputkitöihin, renkaiden ja vanteiden valintaan ja maalaustöihin. Myös yritys- ja tuote-esittelyille ja -vertailuille on varattu omat sivut. Pyörän rakentamista käsittelevien artikkelien ohella lehdet ottavat kantaa tieliikennelakeihin, testaavat tuotteita ja pyöriä, osallistuvat tapahtumiin ja esittelevät choppereita ja pyöränrakentajia maailmalta. Lukijat voivat osallistua lehtien tekoon lähettämällä pyöristään kuvia faktaruutuineen "My Bike" -sivuille ja kyselemällä pyörän rakentamiseen liittyviä seikkoja.

Tekniikka-orientoituneiden chopper-lehtien rinnalle tulee vuonna 1971 *Easyriders - Entertainment for Adult Biker*. Easyridersista löytyy choppereita faktaruutuineen ja ”how-to”-artikkeleita, mutta pääasiassa lehti keskittyy kuvaamaan bikerien elämäntapaa tarinoin ja kuvin. Lehdestä löytyy fiktiivisiä tarinoita, joissa bikerit seikkailevat choppereillaan, bikereistä kertovia vitsejä ja -sarjakuvia sekä pakinoita ja artikkeleita, joissa käsitellään biker-

elämää valikoiden, toimittajien keskittyessä elämäntavan "no sissy stuff" -piirteisiin. Myös mainosten sisältö noudattaa lehden tyyliä. Kun tekniikkapainotteisissa lehdissä pääosassa ovat moottoripyöräyritysten mainokset, löytyy Easyridersista mainoksia asusteista, koruista, aseista ja tatuoinneista. Yli kolmekymmentä vuotta Easyriders on kertonut kuvin ja sanoin millainen biker on; millainen on hänen ulkoinen olemuksensa, millaisista asioista hän nauttii, mikä saa hänet vihaiseksi, mitä hän arvostaa ja toisaalta halveksii. Vuoden 1976 helmikuun numeroon tiivistyy oivallisesti lehden tulevien vuosikymmenien linjaus. Numerossa käsitellään kypärä-pakkoa *Fuck The Helmet Law* -asenteella, neuvotaan miten toimia pidätystilanteessa (”Tiedätkö oikeutesi?”),[232] ja pohditaan veljeysaatetta ja outlaw-käsitettä *We're All Bros* otsikon alla. Kirjoittajan, Chosen Few MC:n presidentin mukaan biker on nykyajan outlaw sillä:

> Nykyajan outlaw ei ryöstele pankkeja, tai muuta sellaista Jesse James paskaa. Sen sijaan hän on biker, joka elää yhteiskunnan kangistuneiden kaavojen ulkopuolella. Useimmiten hänellä on pitkät hiukset, korvakoru ja paskaset farkut. Hän kuluttaa huomattavia määriä alkoholia, käyttää usein nelikirjaimisia sanoja, ja ennen kaikkea ajaa prätkällä, joka ei kuulu "turvallisten kulkuvälineiden" luokkaan.[233]

Tekniikkaan painottuneiden lehtien tavoin myös Easyriderissa on varattu sivuja lukijoiden lähettämille kuville ja teksteille. Aiheina ovat esimerkiksi bikerhäät ja -hautajaiset, grillijuhlat, matkanteko niin sateessa kuin auringonpaisteessa, kerhojen järjestämät juhlat, kokoontumis- ja drag-race-ajot, lukijoiden omat chopperit, tatuoinnit ja kerhopotretit. Lehti on julkaissut myös tiedotteita uusien kerhojen olemassaolosta ja kerhotunnusten käyttöönotosta, kerhojen juhla- ja tapahtumakutsuja ja muistokirjoituksia kuolleille kerhoveljille. Mielipideosastolla lukijat ovat kommentoineet lakeja, poliisien asenteita, ulkopuolisten eli straight citizenien ennakkoluuloja ja väärinkäsityksiä, kerhojen välisiä kahnauksia ja antaneet palautetta aiempien numeroiden aiheista.

Sekä Easyridersin että tekniikkapainotteisten lehtien tekijät ja lukijat ovat olleet miehiä. Vaikka chopper-alan yritykset ovat usein perheyrityksiä, joissa töitä tekevät niin miehet kuin naiset, ei lehtien sivuilta naispuolisia chopper-rakentajia tai -tekniikan tuntijoita löydy.[234] Vastaavasti biker-termi viittaa pääsääntöisesti vain miehiin. Lehtien, kuten elokuvienkin maailma on miesten valtakuntaa, jossa sukupuolten roolijako on esitetty yksinkertaisena ja ongelmattomana. Miehet ovat aktiivisia toimijoita, jotka ajavat rakentamillaan choppereilla ja naiset istuvat takapenkillä tai poseeraavat pyörän vieressä. Tekniikkaan painottuvissa lehdissä naisen läsnäolo on alusta alkaen rajoittunut mainosten vähäpukeisiin somisteruumiisiin tai

---

[232] Lehden perustajat toimivat aktiivisesti v. 1971 perustetussa ja nykyään maailmanlaajuisesti toimivassa bikerien kansalaisjärjestö ABATE:ssa (A Brotherhood Against Totalitarian Enactments), joka keskittyy yksilövapauttta koskeviin kysymyksiin. ABATE:n historiasta ks. http. http://abateny.org/roots/history1.html. myös Zierl 1998, vol. II, 309.

[233] Easyriders February 1976, 31.

[234] Saman huomion on tehnyt myös esim. Zierl 1998, vol. II, 226–227.

kansikuvatekstiin, jossa saatetaan todeta "Your chick and your chop are all you need to get it on and declare war on boredom."[235]. Easyridersille tunnusomainen piirre on sen sijaan pyöräesittelyt, joissa vähäpukeinen tai alaston nainen katseen kohteena on vähintään yhtä keskeisessä roolissa kuin moottoripyörä. Sloganinsa mukaisesti Easyrider on viihdykettä aikuisille, miespuolisille bikereille. Lehden seksistinen linjaus ei ole kaikkia miellyttänyt. Vuoden 1976 Easyriderin lukijapalstalla naispuolinen lukija kirjoittaa olleensa viisi vuotta biker ja tutustuneensa lukuisiin chopper-lehtiin, joiden sisältöjä hän kuvaa mielenkiintoisiksi ja teknisesti antoisiksi. Easyrider on sen sijaan saanut hänet vihaiseksi ja inhon valtaan "seksistisillä, sovinistisilla ja perversseillä" näkökulmilla. Toimitus ei kommentoi kirjoitusta muuten kuin viittaamalla kirjoittajan kotipaikkaan Dyke (eng. sl. lesbo) kysyen: "Onko Dyke tosiaan kotikaupunkisi nimi, vai oliko se freudilainen lipsahdus?".[236]

Easyriderin “seksistinen, sovinistinen ja perverssi” tyyli on osoittautunut myyväksi, sillä lehdestä on tullut ainakin omien havaintojeni mukaan pitkäikäisin, tunnetuin ja laajimmalle levinnyt bikerlehti. Nykyään bikerkulttuuriin, rakennettuihin moottoripyöriin ja erityisesti Harley-Davidsoneihin keskittyviä lehtiä julkaistaan Pohjois-Amerikan lisäksi muun muassa Etelä-Amerikassa, Euroopassa, Baltiassa, Australiasssa, Uudessa-Seelannissa, Aasiassa ja Etelä-Afrikassa. Osa lehdistä painottuu selkeästi tekniikkaan, enemmistön ollessa tekniikan ja elämäntapalehtien välimaastossa.

Lehtien sisältö on vuosikymmenien aikana muuttunut vain vähän, jollei oteta huomioon teknisiä uutuuksia tai moottoripyörien ja bikereiden ulkoisen tyylin vaihteluja. Lehdissä on kuitenkin sävyeroja, eivätkä ne ole yhdenmukaisia esimerkiksi sen suhteen kuinka tiukasti ne keskittyvät rakennettuihin moottoripyöriin tai Harley-Davidson-moottoripyörään, millainen on niiden suhde ympäröivään yhteiskuntaan tai kuinka seksistisiä ne ovat. Painotuseroista huolimatta lehtien eetos mukailee varhaisten chopper- ja bikerlehtien arvomaailmaa: lehdet ovat sekoitus bohemiaa, patriotismia, sukupuoli-ideologista konservativismia, bikeriyden visualisointia ja työväenkulttuurista “reilu ja rento jätkä ei pelkää liata käsiänsä” asennetta. Lehtien myötävaikutuksella bikeriydestä on tullut ilmiö, jossa maantieteelliset rajat ovat muuttuneet merkityksettömiksi, mutta jossa miesyhteisöllisyys, sukupuoli-[237] ja ihonvärirajat[238] ovat edelleen voimissaan. Oheiset kansikuvat

---

[235] Big Bike Magazine July 1971.
[236] Easyriders February 1976, 8.
[237] Vuonna 1985 tuli markkinoille naisten toimittama *Harley Women - An Asphalt Angels magazine*. Kun Easyridersin kaltaisten lehtien lukijat lähettävät kuvia choppereistaan ja vähäisissä vaatteissa poseeraavista tyttöystävistä, löytyy Asfalttienkeleiden sivuilta kuvia lukijoiden choppereista ja lapsista.
[238] Esim. afroamerikkalaisia bikereitä tai HD-kerhoja lehtien sivuilta ei hevin löydy, vaikka heitä reaalimaailmassa on. ks. esim. Wolf 1991a, 120; Veno 2003, 144–149. Afroamerikkalaisten bikereiden historiasta ks. Levingston 2003.

vuosilta 1994 - 2004 ovat esimerkkejä Misfit MC:n lehtivalikoimasta. Lehdistä *Kopteri* (Suomi), *MCM* (Ruotsi), *Hot Bike* (USA), *Street Chopper* (USA) ja *Dream Machine* (Saksa) tulevat Misfit MC:lle tilattuna, muiden lehtien irtonumeroita tallin jäsenet ovat ostaneet irtonumeroina Suomesta ja ulkomailta. Esillä olevat lehdet edustavat murto-osaa Misfit MC:n lehtivalikoimasta, mutta riittävät havainnollistamaan lehtien tuottamaa, ylläpitämää, vahvistamaa ja levittämää kuvaa bikerkulttuurista ja bikeriyden eetoksesta.

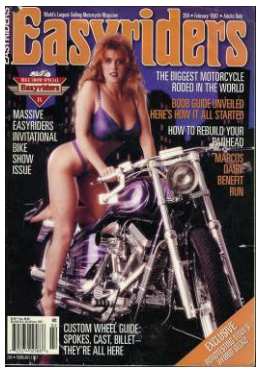
Kuva 14. (i-xii) Bikerlehtien kansikuvia vuosilta 1994-2004

Nro 6/1994 (Ruotsi)

Nro 4/95-1/96 (Suomi)

Nro 2/1997 (USA)

Nro 4/1998 (USA)

Nro 3/1999 (USA)

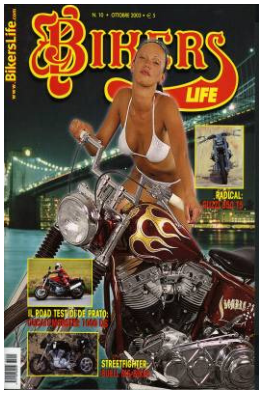
Nro 135/2000 (USA)

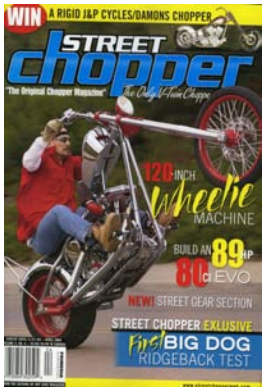
Nro 6/2001 (Saksa)

Nro 45/2002 (Espanja)

Nro 10/2003 (Italia)

Nro 4/2004 (USA)

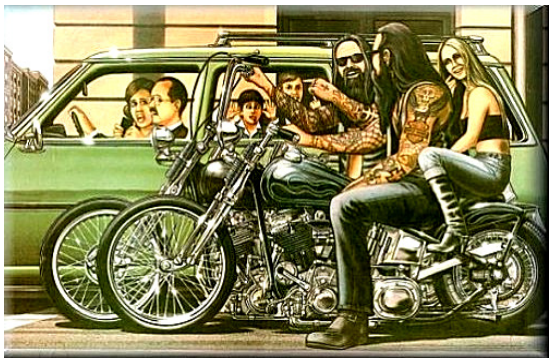
Nro 145/2004 (Ranska)

Nro 4/2004 (Saksa)

Bikerkulttuuri on korostuneesti valkoihoisten heteromiesten maailma. Arkkityyppisen bikerin syntyyn on vaikuttanut vahvimmin biker-taiteilija David "Dave" Mann (1940-2004), jonka sekatekniikalla toteutetut työt ovat levinneet ympäri maailmaa Easyriders-lehden keskiaukeamilta koristamaan koteja, chopper-pajoja, tarvikeosakauppoja ja moottoripyöräkerhoja. Mannista, joka kuvasi bikereiden elämää sekä realistisina tuokiokuvina että mielikuvina ja unelmina, tuli biker-elämäntyylin tallentaja, mutta sitä myös aktiivisesti muokkaava ja luova.

Kuva 15. (i-iv) Taiteilija David Mannin bikerjulisteita (Easyriders Magazine)

Saturday Night/Sunday Morning (1981)

Ghost Rider (1986)

Family (1986)

Lightning Strikes (1996)

1970-luvulta lähtien Mann maalasi töitä, joiden innoittajana olivat sekä todelliset tapahtumat (esim. *Building A Chopper, Outlaw Motorcycle Parade*, *Saturday Night/Sunday Morning*, *Bike Wedding*, *Motorcycle Funeral, Letter from Nam*, *The Picnic*, *Pool Hall Smoke*) että bikerkulttuurin eetoksen ihanteet ja arvot (esim. *Family, Born to Ride, Bike Heaven, Wind Kiss*, *Lightning Strikes, Bikers Rule the World).* Mannin bikerit ovat ajattomia arkkityyppejä, joiden ulkoinen olemus pysyi muuttumattomana taiteilijan kuolemaan saakka. Äärimmäisen fyysisinä, kookkaina, partaisina ja tatuoituina, bikerit ajavat choppereillaan pitkät hiukset tuulessa liehuen joko yksin, yhdessä veljien kanssa tai kyydissään kaunis nainen. Dokumentinomaisten tuokiokuvien lisäksi Mann on hyödyntänyt töissään menneisyyden romanttisia mielikuvia "tosi miehistä" ja rinnastanut bikerit viikinkeihin, ritareihin, merirosvoihin, metsästäjiin, cowboyhin ja uudisraivaajiin.

Bikerkulttuuri on innoittanut myös sarja- ja pilakuvapiirtäjiä, jotka ovat outlaw-romantiikan sijaan hyödyntäneet huumoria, ironiaa ja sarkasmia, osoittaen sen vuoronperään viranomaisten ja "kunnon kansalaisten" ennakkoluuloja kohtaan, mutta myös bikereiden itsensä vaalimia mielikuvia kohtaan. Ranskalaisen bikertaiteilijan Coyoten pilapiirroksille on ominaista lempeä ironia, jonka kautta taiteilija tarkastelee bikerkulttuuria ja sen eetosta. Toistuvia teemoja Coyotella ovat ennakkoluuloisuus, johon syyllistyvät myös bikerit (esimerkkinä kuva 17) ja miehen ja moottoripyörän välinen suhde, joka bikerkulttuurissa vertautuu usein rakkaussuhteeseen koneen saadessa inhimillisiä piirteitä. Suomalaisen sarjakuvapiirtäjä-kuvittaja-tatuoitsija-journalisti-kirjailija ja Fucking Freaks MC:n jäsenen Juho Juntusen yksiruutuisissa tarinoissa seikkailevat yleensä Tuska MC:n jäsenet, mutta oheinen esimerkki (kuva 18) käsittelee Coyoten pilapiirroksen tavoin yleisemmin bikereiden ja (näennäisesti) kunnon kansalaisten välistä juopaa. Lehtien, maalausten ja sarja- ja pilakuvien lisäksi bikerit ovat käsitelleet elämäntapaansa myös romaaneissa,[239] runoissa,[240] elämänkerroissa[241] ja musiikin keinoin.[242]

Kuva 16. Coyote: "Kuinka ällöttävä tyyppi"

Kuva 17. Juho Juntunen: "Lapsellisia nuo suomalaiset motoristit, matkivat amerikkalaisia..."

---

[239] Esim. Lipkin 1979; Barger 2003.
[240] Esim. Geno 1978.
[241] Ensimmäisiin lukeutuu Hell's Angels Frank "Freewheeling" Reynoldsin omaelämäkerta (Reynolds 1967). Hell's Angels Jønken (Nielsen, 1992 [1985]) omaelämäkerta käsittelee moottoripyöräkerhojen väkivaltaistuuksia 1970- ja 80-luvun Tanskassa. Hengellistä kirjallisuutta edustaa Barry Maysonin (Mayson 1996) konversioelämäkerta. Ruotsalaisen bikerkulttuurin ominaispiirteitä valottaa antropologi ja toimittaja C-J Charpentier (Charpentier, 1996). Hell's Angels MC:n historiaa viideltä vuosikymmeneltä valottaa Ralph "Sonny" Barger (2000) elämänkerrassaan.
[242] Esim. suomalaisen Backslidersin tuotanto, josta tarkemmin seuraavassa luvussa.

3.4 Eetoksen antiteesi: Rich Urban Bikersit ja bikeriys tuotteena

Nuorisokulttuurityylien kaupallisuutta tutkineen brittisosiologi John Clarken mukaan tyylin kaupallistuminen on abstrahoitumisen prosessi. Abstrahoituminen tapahtuu kun tietyn ryhmän totaalisen elämäntavan osana oleva tyyli, kuten vaatteet, musiikki ja kulkuneuvot, irrotetaan käyttökontekstistaan, siitä sosiaalisesta maailmasta, jossa tyyli syntyi ja sai ilmaisuvoimansa, ja kaupallistetaan kulutustyyliksi.[243] Harley-Davidson -tuotemerkin suhde bikerkulttuuriin on yhdenlainen esimerkki abstrahoitumisen prosessista, jonka lopputuloksena on syntynyt kaupallistunut kulutustyyli ja kuluttajatyyppi, jota bikerkulttuurissa kutsutaan nimellä *RUB* eli *Rich Urban Biker*.

Kuten on edellä tullut ilmi, suhtautui Harley Davidson Company bikerkulttuuriin alunpitäen vieroksuen. 1980-luvulla yhtiö lopulta löysi – pitkälti Harley-Davidson Companyn perustajiin kuuluneen William Davidsonin pojanpojan William G. Davidsonin ansiota – tasapainon straight citizen'n ja bikeriyden välillä, ja yhtiön johto saattoi todeta ylpeänä: "Yhdenlainen saavutus on se, että saat ihmiset ostamaan tuotteitasi. Omaa luokkaansa on se, että saat heidät tatuoimaan nimesi ihoon.".[244] Menestymisen ydin on markkinointistrategia, joka hyödyntää bikerkulttuuria valikoiden. Harley-Davidson-tuotemerkkiä myydään vapaudella, veljeydellä ja maskuliinisella kompetenssilla, mutta bikerkulttuurin paheksuntaa herättävät elementit kuten suorat viittaukset huumausaineisiin ja väkivaltaan on häivytetty taustalle.[245] Häivyttäminen ei ole kuitenkaan sama asia kuin poistaminen. Vaikka Harley-Davidsonia ei mainosteta outlaw-moottoripyöräkerhojen *Fuck the World* -sloganilla, on se markkinointistrategian taustalla. Harrikan kapinallinen menneisyys on kuin hienovireinen keskisormen pystyyn nostaminen yhteiskunnan odotuksia kohtaan. Harley-Davidson -mainoksia katsoessa korvissa soi *Born to be Wild* ja verkkokalvolle hitsautuu Easy Rider -elokuvan maisemapanoraamat.

Harley-Davidsonin kasvava suosio on muotoillut bikerkulttuurin topografiaa sekä fiktiossa että reaalimaailmassa. Fiktiivisessä maailmassa bikerit liitetään edelleen rikoksiin ja väkivaltaan,[246] mutta myös lähimmäisenrakkauteen, luonnonsuojeluun, sankaruuteen ja rauhanomaiseen ja sofistikoituneeseen vapaan yksilön ideaaliin.[247] Reaalimaailmassa

---

[243] Clarke 1976, 188.
[244] McDiarmid, 2001, 105.
[245] Lyngg & Bracey 1995. Esim Harley-Davidson miesten alushousuissa on mukana H-D logolla varustettu lappu ja teksti: *Genuine™ Harley-Davidson® MotorClothes® are true to the spirit, tradition and quality that have made Harley-Davidson an American legend. Harley-Davidson MotorClothes:Live the legend.*
[246] Esim. *Arizona kyttä* (Fixing the Shadow, 1992 USA) ja *Viimeinen taistelu* (Last chapter, 2002 Kanada)
[247] Esim. elokuvassa *Mask* (1985, USA) choppereilla ajavat bikerit ovat elefanttitautia sairastavan pojan ainoat ystävät kun muu maailma kammoaa pojan kasvojen rujoutta. Elokuvassa *Running Cool* (1993, USA)

choppereita rakentavien bikereiden rinnalle on tullut tehdasvalmisteisten Harley-Davidsonien omistajat, jotka saavat nautinnon ajamisesta ja Harley-Davidsoniin liittyvistä mielikuvista, mutta joilla ei ole aikaa, halua tai tarvittavia taitoja lähteä muuttamaan moottoripyörää yksilölliseksi. Bikereiden näkökulmasta on syntynyt uusi ryhmittymä: *RUB - Rich Urban Bikers* ja *Rolex-Bikers*, jotka edustavat kaikkea sitä minkä antiteesiksi bikeriys ja chopperit alun perin syntyivät.[248] Kun RUB haluaa personalisoida pyöräänsä, tarjoaa HD-tuotevalikoima helposti asennettavia muuntosarjoja ja *bolt-on*-tarvikeosia (vrt. suom. pulttaa kiinni), joiden avulla pyörän ulkonäköä voi nopeasti ja vaivattomasti *customoida*. Arkisin pukuun, kauluspaitaan ja solmioon sonnustautuva virkamies voi vapaa-aikanaan harrastaa biker-roolileikkiä ostamalla HD -jälleenmyyjiltä biker-rekvisiittaa, kuten siirtotatuointeja, nahkaliivejä, -housuja ja -takkeja, koruja, HD -pinssejä ja merkkejä.[249] Yhteisöllisyyttä ja kerhotunnuksia ilman velvollisuuksia tarjoaa *H.O.G* (Harley Owners Group), yhtiön luoma ja ylläpitämä huvi- ja vapaa-ajan yhdistys.[250]

Sitä mukaan kun Harley-Davidson vahvistuu brandina, liiketaloudellisesti arvokkaana tuote-merkkinä, joka kattaa kaiken mahdollisen kuluttajaa kiinnostavan,[251] haalistuu bikereiden toiseuden stigma. Osalle bikereistä tämä sopii mainiosti, mutta on myös niitä, joiden mielestä biker-kulttuurin tulisi vaalia *old schoool –aikoja* jolloin "biker oli biker ja straight citizen oli straight citizen". Menneisyyden glorifiointi tiivistyy Hot Bike -lehdessä olevaan S&S Cycle Companyn mainokseen (kuva 18.), jossa "old school -aika" määritellään aikakaudeksi, jolloin *"seksi oli turvallista, moottoripyörät vaarallisia ja kovan näköinen äijä nahka-takissa ei kääntyessään paljastunut hammaslääkäriksesi."*. [252]

Kuva 18. S&S Companyn mainos: "Old School..."

---

bikerit ottavat suojelukseensa jalkavammaisen tytön ja rakentavat tälle oman *triken*, kolmipyöräisen HD:n sekä pelastavat ahneen liikemiehen havitteleman suoalueen luonnonsuojelualueeksi. TV-sarjoista *Renegade* (1992-1996, USA) kertoo oikeamielisestä poliisista Reno Rainesista (Lorenzo Lamas), josta tulee Harrikalla ratsastava, rikoksia ratkaiseva ja viattomia pelastava lainsuojaton. *Villi Pohjola* -sarjassa (Northern Exposure 1990-1995, USA) päähenkilöihin lukeutuva Chris (John Corbett) on Harrikalla ajava hippihenkinen intellektuelli ja entinen vankikundi, joka sarjassa edustaa yhteisön ajattelijaa ja hengellistä johtajaa.

[248] Zierl vol II, 40; Lyngg & Bracey 1995, 270–271.

[249] Lyngg & Bracey 1995, 255, 262–268.

[250] Zierl vol II, 32–33. Yhtiön vuonna 1983 perustama H.O.G. järjestää jäsenille kokoontumisajoja ja juhlia. Vuonna 1983 jäseniä oli 60 000, vuonna 1991 jäsenmäärä oli 151 000 ja vuonna 2005 H.O.G:n kuuluu 900 000 jäsentä ympäri maailmaa. Ks. http://www.harley-davidson.com.

[251] Tuotevalikoima kattaa aikuisten ja lasten vaatteet ulkovaatteista alusvaatteisiin, huonekalut, astiat, liinavaatteet, valaisimet, kellot, korut, matkapuhelimet, oluen, kahvin, sikarit, parfyymit, deodorantit, toimisto- ja paperi-tarvikkeet, laukut, viinipullojäähdyttimet, jääkaappimagneetit ja lelut kuten biker-Barbi ja –Kenny.

[252] Hot Bike Magazine, September 2005, 107.

4. MISFIT MC JA BIKERKULTTUURIN EETOS

4.1 Harley-Davidson Suomessa

Edellisessä luvussa käsittelin Harley-Davidson-moottoripyörän ympärille rakentuneen bikerkulttuurin syntyä ja leviämistä. Keskityin kuvailemaan erityisesti sitä, millaiseksi bikerkulttuurin eetos ja eetoksen kiteymä, biker on rakentunut erilaisten kulttuurituotteiden välityksellä. Kävin läpi bikerkulttuurin alkukertomuksen ja tarkastelin populaarikulttuuristen tarinoiden ja kuvien (erityisesti elokuvien, mutta myös lehtien ja taiteen) välittämiä käsitteitä, arvoja ja tapoja, sekä sitä miten "biker versus straight citizen" eronteko on juurtunut bikerkulttuuriin. Tässä luvussa temaattinen painopiste siirtyy Suomeen ja Misfit MC:hen. Aloitan Harrikan varhaisista vaiheista Suomessa, etenen suomalaisen bikerkulttuurin paikallistamiseen ja ominaispiirteiden kuvaukseen ja päädyn Misfit MC:hen ja siihen miten bikerkulttuurin eetos vaikuttaa ja ilmenee Misfit MC:n jäsenten elämäntavassa.

Misfit MC:n jäsenet kutsuvat itseään *toisen polven HD-miehiksi*. Sukupolvijaottelu ei kerro miehen ikää vaan sen milloin mies on aloittanut moottoripyörien rakentelun ja tallitoiminnan. Misfit MC:n jäsenet ovat hankkineet Harrikat vuosina 1987 – 93.[253] Ensimmäinen polvi, jonka edustajia Misfit MC:n jäsenet kutsuvat *prätkäjätkiksi, vanhaksi kaartiksi*, *vanhan liiton miehiksi* ja *old school tyypeiksi*, aloitti moottoripyörien rakentelun ja kerhotoiminnan ennen 1980-luvun puoliväliä. Varhaisten prätkäjätkien elämäntyyli ja *moottoripyöräasenne* loivat suuntaviivat sille, millaiseksi bikerkulttuuri Suomessa muotoutui. Vanhalta kaartilta Misfit MC:n jäsenet ovat ostaneet ensimmäiset HD:t ja pyöränosat, saaneet ohjeita mistä päin Yhdysvaltoja vanhoja Harrikoita kannattaa metsästää ja miten selvitä viranomaisbyrokratiasta.

Harrikoilla on Suomen maanteillä ajeltu kuitenkin jo ennen prätkäjätkiä. Harley-Davidson oli Suomen yleisin moottoripyörämerkki 1920-luvulta vuoteen 1939.[254] HD oli raskaana ja kookkaana moottoripyöränä mainio kulkuneuvo huonokuntoisilla teillä kesät ja talvet, joten sitä käyttivät niin yksityiset ihmiset kuin saha- ja puuteollisuus, sotalaitos, poliisivoimat ja kauppamatkustajat.[255] Kirjassa *Mies, prätkä ja maantie* Antti Heikkilä kertoo kuinka hänen HD

---

[253] Yksi jäsenistä on hankkinut HD:n vuonna 1987, kaksi 1988, neljä 1990, yksi 1991 ja kaksi 1993. Misfit MC:n jäsenten mukaan kolmas sukupolvi syntyi 1990-luvun puolivälissä.

[254] Juurikkala 1999, 27, 39, 48. HD:n virallinen tuonti alkoi vuonna 1914. Esim. v. 1926 Harley-Davidsoneja oli rekisterissä 741 kpl (koko mp-kanta 4121 kpl). Vuonna 1939 Harley-Davidsoneja oli 828 kpl (koko mp-kanta 6110 kpl).

[255] Juurikkala 1999, 94–119. Misfit MC:n hallussa on (jäsenen isältään saama) alkuperäinen, koneella kirjoitettu myynti-ilmoitus vuodelta 1938, jossa kaupataan 13 000 markan hintaan vuonna 1930 uutena ostettua 1200cm^3 sivuvaunullista Harley-Davidsonia, joka on ”varustettu talviajoa varten suksilla sekä kahdella lumiketjulla”. *Harley-Davidson An illustrated History* teoksessa (Barrington 1994, 56) on valokuva tällaisesta suomalaisten modifioimasta suksiharrikasta. Kuvassa neljä armeijan palttuihin sonnustautunutta miestä tekee matkaa suksilla

herkistää iäkkään naisen muistelemaan menneitä. Pyörän nähdessään nainen hymyilee: "Aaa, Harley-Davidson, sillä me ajoimme häämatkamme yhdessä mieheni kanssa vuonna -35.".[256]

Toisin kuin Yhdysvalloissa, Suomessa ei II maailmasodan loputtua rakennella bobbereita, perusteta kerhotunnuksilla varustettuja moottoripyöräkerhoja tai kanneta 1 % -protestimerkkejä. Talvisodan (1939 – 40) syttyessä armeija pakkolunastaa lähes kaikki moottoripyörät rintamalle. Jatkosodan (1941 – 44) ja Lapinsodan (1944 – 45) jäljiltä moottoripyöräkanta on huvennut olemattomiin. Kaikesta on pulaa, ja jos moottoripyörä on säilynyt ehjänä sodankäynnissä, on polttoaineen, voiteluöljyjen ja pyöränkumien hankinta lakisäännöksin rajoitettua.[257] Sodasta palanneiden miesten sopeutumisongelmat ratkeavat ainakin osittain rintamamiestalopaketeilla ja sotavelkojaan maksavan maan työvoimapulalla. Jos jollakulla on tarve paeta kaikkea ja kaikkia, moottoripyörän sijaan unohdusta etsitään muualta.

1950-luvulla moottoripyörien määrä moninkertaistuu.[258] Harley-Davidsoneja ei kaduilla enää näy, sillä kauppapoliittisista syistä tuonti keskittyy itäeurooppalaisiin ja jossain määrin englantilaisiin merkkeihin.[259] Moottoripyöristä ja mopedeista tulee nuorison, erityisesti poikien vapaa-ajan harrastus. *Pärinäpojat* eli "motorisoidut joutenolijat" herättävät huomiota ja ennen kaikkea paheksuntaa.[260] Aikalainen kuvailee ilmapiiriä seuraavasti: "Tilannehan oli silloin se, että vaikka missä tehtiin pahaa, niin ne oli ne pärinäpojat. Vaikka kaikki muutkin käytti nahkapuseroa.".[261] Aikuisväestön näkökulmasta pärinäpojat ovat kiusallinen ilmiö, joka ilmentää sodanjälkeisen jälleenrakennusajan ja kaupungistumisen kielteisiä puolia. Suomen elokuvatarkastamo pyrkii omalla sarallaan kitkemään epäsopivia esikuvia ja kieltää *Wild One* (1953) elokuvan esittämisen. Lehdistössä päätöstä kiitellään:

> Huonoksi ja yhdentekeväksi ei sovi sanoa tätäkään suomalaisen sensuurin pannaan joutunutta elokuvaa, jonka nimeksi olisi sopinut mainiosti "Pärinäpojat". Se nimittäin kertoo pientä amerikkalaista kaupunkia terrorisoivasta poikakoplasta, joka pitää mieskunnon merkkinä nahkatakkia ja moottoripyörää. Kun pärinäpojat ovat eräs meikäläinenkin ajanilmiö, ei sensuuri ehkä ole halunnut välittää näille omille katu- ja maantiesankareillemme "amerikkalaisia esikuvia". Kieltoa voidaan puolustella myös sillä, että tässä Laslo Benedekin ohjaamassa elokuvassa käsitellään kovin pintapuolisesti, ilman riittävää sosiaalista vastuuntuntoa, varsin vakavaa ilmiötä.[262]

---

kulkevalla Harrikalla, jossa sivuvaunu on siirretty perävaunuksi. Kuvateksti kommentoi seuraavasti: ”If Hitler could have outriders for his Mercedes, so could the Finns for their Harley-Davidsons!”.

[256] Heikkilä 1997, 20.

[257] Ojanen 1999, 6-7; Bergholm 2001, 76–77.

[258] Vuonna 1947 mp-kanta oli 2695 kpl. Vuonna 1954 mp-kanta oli 50 295 kpl. Juurikkala 1999, 48.

[259] Vuonna 1954 kolmen kärjessä olivat Jawa, CZ ja IFA. HD oli sijalla 17. (628 kpl). Juurikkala 1999, 48.

[260] Ojanen 1999, 73.

[261] Ilves 1998, 62. Siteeraa tuntematonta muistelijaa.

[262] Suomen Elokuva-arkiston Wild One -elokuvan lehtileikekokoelma. Lehden nimeä/tunnistetietoja ei ole merkitty lehtileikkeeseen. Ks. myös Sinisalo 1994.

4.1.1 1970- ja 80-luku: Prätkäjätkiä, choppereita ja kapinamieltä

Kun *The Wild One* vihdoin vapautuu sensuurista vuonna 1966 ja saa esitysluvan nimellä *Hurjapäät,* ovat pärinäpojat kadonneet kaduilta ja lehtien otsikoista. Nuorisokulttuurit elävät kuitenkin nousukautta.[263] Moottoripyöristä kiinnostuneet nuoret miehet saavat vaikutteita sekä englantilaisesta rockers-kulttuurista[264] että Easy Rider –elokuvasta, *enkelileffoista* eli biker-elokuvista[265] ja chopper- ja bikerlehdistä. Samanhenkiset nuoret miehet, *prätkäjätkät*, muodostavat *kimppatalleja*, joissa moottoripyörien rakentelu, korjaaminen ja ajaminen ovat korostuneesti sosiaalista toimintaa:

> Ladoista, kellareista, romiksista ja ties mistä kaivettiin aikanaan esiin toinen vanha, hieno motskari toisensa jälkeen. Harrikat ja Sota-Zündappit olivat halutuimpia, mutta vanhat englantilaiset moottoripyörät olivat myös kovasti suosiossa. Tärkeintä oli, että pyörä oli valmistettu Englannissa, Amerikassa tai Saksassa, ja että sen moottori vähintään 500 cc ja nelitahtinen. Erilaisia makusuuntauksia tietysti oli. "Tölikän TT-kundit" harrastivat Triumpheja, joissa oli katteet ja isot lasikuituiset bensatankit, kun taas "Lapinlahdenkadun Roskajoukko" rakensi omassa kellarissaan "esihistoriallistyylisiä chopper- tai custom-moottoripyöriä. Kaikilla oli kuitenkin hauskaa, omia ajatuksia puolustettiin fanaattisesti, eikä kukaan ottanut nokkiinsa, vaikka toisen "katiskaa" hyväntuulisesti haukuttiinkin.[266]

1980-luvun puoliväliin saakka chopperit ovat harvoin Harley-Davidsoneja, sillä vuonna 1974 voimaan astuva progressiivinen, moottoripyörän iskutilavuuden mukaan kohoava moottoripyörävero ehkäisee tehokkaasti Harley-Davidsonien tuonnin.[267] Vaikka tuontivero, jota moottoripyöräväki kutsuu *tappoveroksi*, laimentaa useimpien suomalaisten moottoripyöräinnostusta, rakentavat prätkäjätkät choppereita saatavilla olevista materiaaleista. Kenen mielikuvitus riittää pisimmälle kun pyöriä rakennetaan, saa kunniaa ja mainetta muilta asiaan vihkiytyneiltä. Liikenneturvallisuus ja ajo-ominaisuudet ovat sivuasia, kun etsitään uusia ideoita ja erikoisia ratkaisuja:

> *Jussi:* Kyllä ne alkuaikojen laitteet oli, just et brittikopterit, ne oli sit nippusiteillä ja rautalangalla osat kiinni, ei mitään jarruja ja valoista tietookaan. Kyllä se oli sellaista ihmeen räpellystä se alkuaika, ennen ku jengi alkoi panee sit oikeasti rahaa pyöriin kiinni, et niille pantiin kunnon tekniikkaa. (1995/22)

Elokuvien ja ulkomailta kulkeutuneiden chopper-lehtien ohella merkittävä – ja vuoteen 1991 saakka ainoa suomalainen – tietolähde moottoripyörien rakentamisesta on vuodesta 1978 jul-

---

[263] Ks. esim. Heiskanen & Mitchell 1985.
[264] Rockers-kulttuurista Englannissa ks. esim. Willis 1978 ja Suomessa ks. Eklund 1998 ja mt. 2003.
[265] Esim. *Run, Angel, Run* (USA 1969), *Hells Angels 69'* (USA 1969), *Angels from Hell* (USA1968), *Angel Unchained* (USA 1970), *The Wild Angels* (USA 1966), *Hells Angels on Wheels* (USA 1967).
[266] Fiskis 1979, 8-9.
[267] Moottoripyörän vero maahantuotaessa oli ollut v. 1958 lähtien 20 % verotusarvosta eli ns. cif-hinnasta (cost, insurance and freight = ostohinta, kuljetusvakuutus ja rahtikustannukset). Progressiivisessa verotuksessa 506–755 cm^3 moottoripyörän vero on 100 % ja yli 756 cm^3 vero 120 %. Verotuskäytänteistä tarkemmin. Juurikkala 1999, 81–82.

kaistu *V8-magazine*, jonka toimituskunta koostuu amerikkalaisautojen ja erityisesti Hot Rod -autojen harrastajista. V8-magazine keskittyy rakennettuihin amerikanautoihin ja drag-racekisoihin, mutta esittelee myös koti- ja ulkomaisia rakennettuja brittipyöriä ja Harrikoita.[268]

Vuonna 1984 alkaa *uustuonti* eli yli 25 vuotta vanhoihin tuonti-ajoneuvoihin sovelletaan alennettua tuontiveroa. Veroalennus tuo Harrikat prätkäjätkien – ja muutamaa vuotta myöhemmin Misfit MC:n jäsenten – ulottuville. Seikkailumielisimmät lähtevät Yhdysvaltoihin metsästämään halpoja *pyöränraatoja* eli vanhoja ja huonokuntoisia Harrikoita ja tarvikeosia. Uustuonnin ohella suomalaiseen chopper- ja bikerkulttuuriin vaikuttaa Ruotsi, jossa on – maltillisen ajoneuvoverotuksen myötävaikutuksella – kehittyneempi chopperkulttuuri. Nippusiteet saavat jäädä, kun moottoripyörien rakentamiseen kulutetaan ajan ja vaivan lisäksi rahaa, jotta saadaan sekä näyttäviä että ajossa kestäviä moottoripyöriä.

> *Jussi:* Kaikki halusi et vittu mulla on makein pyörä, et sitä oli pakko, kuka laittoi eniten rahaa omaa pyöräänsä, vittu kaikki rahansa, et niiku kenellä on hienoin pyörä, et sillä on sitten makee lähtee kurvailee, et kaikki on sit, tsiikaa huuli pyöreenä, et "Hei vittu miten makee pyörä ja makee jätkä" (naurahdus). (1995/22)

Näyttävän pyörän tekeminen *raadosta* vaatii rahan ja teknisen tiedon ja taidon lisäksi määrätietoisuutta ja sinnikkyyttä, sillä sopivien osien hankkiminen ei ole helppoa. Suomessa on muutama harrastaja aloittanut chopperien rakentamiseen sopivien tarvikeosien tuonnin, mutta usein Ruotsista haetaan ideoiden lisäksi myös osat:

> *Jussi:* Roffes (Tukholmassa sijaitseva, vuonna 1943 perustettu ja edelleen toiminnassa oleva moottoripyörätarvikeosien myymälä) oli sellainen mistä kaikki haki, kanto niitä hinnastoja ja kuvastoja ja muuta semmosta. Mä muistan kerran, se oli huhti-toukokuuta, rakensin sitä BSA:ta chopperiksi. Mä olin tilannut kaasarin sieltä ja sit piti saada vittu äkkii ajoon se laite. Sillee tietsä kouluruotsilla soittaa, et onks teillä sitä ja sitä, vittu se oli jäykkää touhuu sillon. Duunista oli pakko hakee sairaslomaa, hirveellä kiireellä satamaan ja laivaan. Ruotsiin ihan vaan pelkästään hakee osaa. Soitin laivalta duuniin, et oon sairaslomalla, et en mä pääse duuniin. (…) Sit mä tilasin siihen kärjettömän sytytyksen, niin Englantiin kirjoitin kirjeen, sit se tuli sieltä. Kyl joutu, mitä ihmeellisimmät systeemit käyttää, et sai jotain jostain. (1995/22)

Kun osia ja tarvikkeita on hankala saada, vakiintuu suomalaisen moottoripyörärakentelun ja bikerkulttuurin eetokseksi ja ihanteeksi kotimaisesta maaseutuepiikasta tuttu "läpi harmaan kiven" ja "suo, kuokka ja Jussi" asenne. Itserakennettu pyörä on globaalin bikerkulttuurin arvojen mukaisesti todiste tekijän taidoista ja bikerkulttuurin eetoksen mukaisesta elämäntyylistä, mutta sen lisäksi se on materialisoitunut manifesti tekijänsä tahdonvoimasta, omaaloitteellisuudesta ja sinnikkyydestä. Pyörän takia säästetään rahaa, tilataan osia haparoivalla kouluruotsilla, kirjoitetaan kirjeitä englanniksi, matkustetaan pitkiäkin matkoja ja vaarannetaan työpaikka, kuten Jussi muistelee kymmenen vuotta myöhemmin.

---

[268] Misfit MC:n jäsenten nuoruudenmuistoihin V8 Magazine kuuluu olennaisesti. Lehdet säästettiin, joten tallin lehtivalikoimasta löytyy kymmenittäin numeroita erityisesti 80-luvulta ja 90-luvun alusta.

Kädentaitojen, oma-aloitteellisuuden ja sinnikkyyden lisäksi pyöränrakentajan on opittava sosiaaliseksi. Kontaktien luominen toisiin harrastajiin on tärkeää, sillä Harrikoiden ja ylipäänsä choppereiden rakentamiseen soveltuvien tarvikeosien vähäistä määrää kompensoidaan kierrätyksellä, kaupankäynnillä ja vaihtokaupoilla. Uustuonnin kasvattaessa pyöräkantaa ja kanssakäymisen muotoutuessa yhä säännöllisemmäksi ja tiiviimmäksi, lisääntyvät kimppatallit, joissa miehet kunnostavat ja rakentavat pyöriä:

> *Jussi*: Sit siihen vaan alkoi kerääntyä pikkuhiljaa semmosta hyvää pokaa, et sai sellasen, et oltiin ihan päivittäin, kaikki kundit oli, näki ja ruuvas pyörii ja silleen. Ihan itsestään, itseasiassa ihan itestään kehittyi koko systeemi. Ei sitä silleen kukaan suunnitellut, et nyt pannaan joku jengi pystyyn.
> *Kirsi*: Miten te mielsitte ittenne, olitteks te klubi?
> *Jussi*: Mun mielestä enemmänkin prätkäjengi.
> *Kirsi*: Bikerit?
> *Jussi*: En mä nyt tiedä, nyt ehkä alkaa olee jotain bikerkulttuuria, kyllä se oli semmosta, enemmän tai vähemmän semmosta, et kundit kerääntyy jengissä, vietti aikaa. Kato kaikkihan oli sellasta kakskymppistä, niin eihän siinä kellään, kaikki oli vaan, dokas, häiriköimässä jossain.
> *Kirsi*: Villejä ja vapaita.
> *Jussi*: Niin just. Et semmosta ideologiaa ei siinä hirveesti vielä siinä vaiheessa ollut. (1995/25)

Jussin kuvailemat prätkäjätkät ovat parikymppisiä nuoria miehiä, joiden yhdessäolo perustuu kaveruuteen ja moottoripyöriin, ei viralliseen järjestäytymiseen. Suomeen on kuitenkin jo vuonna 1980 perustettu Harley-Davidson Club Finland ry (H-DCF),[269] joka on avoin kaikille Harrikan omistajille. H-DCF julkaisee omaa *Harrika*-kerholehteä ja järjestää kokoontumis- ja hyväntekeväisyysajoja, näyttelyitä ja illanviettoja. Sen lisäksi, että H-DCF toimii harrastajia kokoavana yhteiselimenä, on se perustajajäsen FH-DCE:ssä (Federation of Harley-Davidson Club European) luoden yhteyksiä eurooppalaisiin HD-harrastajiin. Yhdistyksen toiminta ei kuitenkaan innosta Jussin tapaisia nuoria miehiä:

> *Jussi:* Se oli meidän mielestä just semmonen bullshit. Et kukaan ei rekisteröidy mihinkään viralliseen helvetin lennokkikerhoon, et outlaw on niiku se mitä pitää olla. Sit jos joku kuulu H-DCF:n, niin kaikki paheksu sitä, et "vittu eroo nyt siitä, et se on ihan neitikerho".(…) (H-DCF) oli just sellanen, et (meidän) oli sit pakko perustaa jonkun näkönen ”mitä ihmiset paheksuu kerho”. (1995/24)

Neitimäisyyden lisäksi prätkäjätkät pilkkaavat H-DCF:ää *mummokuskikerhoksi*, *lennokkikerhoksi* ja *laukkupyöräkerhoksi*. Samaan tapaan kuin varhaiset outlaw-kerhot Yhdysvalloissa vieroksuivat AMA:n järjestäytynyttä toimintaa, kokevat Jussin kaltaiset prätkäjätkät HDCF:n virallisuudessaan liian yhteiskuntakelpoiseksi ja kapinatyylille sopimattomaksi. Outlaw-bikereiden kapinallisuus on sen sijaan esikuvallista toimintaa, joka koetaan miehekkäänä ja ihailtavana. H-DCF määrittyy ihanteiden vastakohdaksi: femiiniseksi ja vältel-

[269] H-DCF:n historiasta ja toiminnasta, ks. yhdistyksen kotisivut http://www.hdcf.fi.

täväksi. Pilkasta huolimatta on myös niitä, jotka toimivat aktiivisesti H-DCF:ssä, kuten esimerkiksi Antti, vuosia väritallissa toiminut HD-rakentaja, jonka ulkoinen olemus myötäilee Jussin tavoin perinteisen bikerin tyyliä partoineen päivineen:

> *Antti:* Se on HD-klubi saanu semmosta, toisaalta vähän semmosta kielteistä mainetta näiden niin sanottujen outlaw-bikereiden joukossa, et se olisi laukkupyöräkerho ja mummokuskien kerho ja jotain tämmöstä. Mutta kyllä se mun mielestä on vieny sitä koko HD-kulttuuria niin perhanasti eteenpäin sillon alkuaikoina, et ei sovi väheksyä sitä kerhoa ja siksi mäki siihen kuulun, et mä pyrin pitämään sen semmosena, ettei siitä ikinä tuu pelkästään laukkupyöräkerhoa.
> *Kirsi:* Mitä sä meinaat laukkupyöräkerholla?
> *Antti:* Eli tämmösiä Electra-Glideja ja ja muita tämmösiä dressereitä, millä ajaa sitte esimerkiksi varakkaat toimitusjohtajat pukupäällä (naurahdus). Ettei se mee pelkästään siihen. Suomessa on aika hyvin näitä rakenneltuja fillareita, ja rakenneltujen fillareiden omistajat kuuluu kans siihen (H-DCF:n). Ihan laidasta laitaan siihen kuuluu sakkia.(1995/256–257)

Vaikka Jussi ivaa H-DCF:ää, ja Antti tuo esille kerhon ”kielteisen maineen laukkupyörä- ja mummokuskikerhona”, ei H-DCF:ää pilkkaavien ja järjestöön kuuluvien välinen juopa ole ylittämätön tai vihamielinen kuten on ollut Yhdysvalloissa AMA:n ja 1 % -protestimerkkiä kantavien miesten kohdalla. Vähäisestä pyöräkannasta ja rakentamisen vaikeuksista (Harrikoiden, osien ja tarvikkeiden vähäisyys ja kalliit hinnat sekä lakien ja asetusten määrittelemät rajoitukset) johtuen, on yksittäisten henkilöiden välisiä suhteita määritellyt Harrikat ja chopperit ja niihin liittyvä kiinnostus ja tieto-taito, eikä se, kuuluuko yksilö H-DCF:n vai ei. H-DCF:ää vieroksuvan Jussin ja järjestöön kuuluvan Antin yhteinen nimittäjä on kädentaitojen arvostaminen. *Laukkupyörä*, jolla viitataan RUB-tyyppiseen harrikkakuskiin ja tehdasvalmisteiseen ja runsailla lisävarusteilla varustettuun Harley-Davidsoniin, on Jussin ja Antin – kuten myös Misfit MC:n jäsenten – mielissä antiteesi bikerkulttuurin eetokselle. Miesten arvostaessa moottoripyörän rakentamista ja siihen liittyviä arvoja, määrittyy tehdasvalmisteinen Harley-Davidson kokonaisvaltaisen elämäntavan sijaan kulutushyödykkeeksi, jonka hankkiminen ei vaadi bikerkulttuurissa arvostettuja ominaisuuksia: kädentaitoja, asialle omistautumista ja sinnikkyyttä, vaan ainoastaan rahaa.

Siitä huolimatta, että Jussi vieroksuu biker-termiä ja korostaa, ettei alkuaikoina "semmosta ideologiaa hirveesti viel siinä vaiheessa ollu mukana", viehättää chopper-lehtien ja bikerelokuvien välittämä eetos niin paljon, että "Outlaw on niiku se mitä pitää olla.", "Olla outlaw" ei tarkoita konkreettista yhteiskunnan ulkopuolelle jäämistä, vaan elämänasennetta, joka rinnastuu varhaisten outlaw-bikereiden eetokseen. Kyse on miesyhteisöllisyydestä, kädentaitojen ja fyysisen voiman arvostamisesta, ulkoisen olemuksen rähjäisestä tyylittelystä ja yksilövapauden ja normikapinan ihanteista, joita korostetaan niin pukeutumisessa, pyörän tyylissä kuin bohemiaa suosivassa elämäntavassa, kuten vapaamielisessä suhtautumisessa alkoholiin ja kannabikseen. Suomalaisen bikerkulttuurin ja kapinatyylin keulahahmoksi nousee *Backsliders* yhtye, jonka jäsenet ilmentävät perinnetietoista outlaw-asennetta niin musii-

kissa kuin elämäntyylissään. Miehet ajelevat rakennetuilla Harrikka- ja brittichoppereilla, koristavat kehojaan tatuoinneilla ja sonnustautuvat resuisiin farkkuliiveihin ja öljyn tahrimiin farkkuihin.[270] Raskaalla poljennolla LP-levyt *FTW Blues* (1986), *Nobody Riders for Free* (1987), *Same Shit Different Day* (1989), *Flashbacksliders: Let's Go Rockin' Tonight* (1990), *Double Or Nothing* (1991) ja *No pain No gain* (1994) keskittyvät "fillareihin, viinaan, tappelemiseen ja naisiin" – aiheisiin, jotka ovat kuulijasta riippuen, joko bikeriyden manifesti tai bikeriyden klisee:

> *Kickstart, fart, and get it, in the wind*
> *A biker from the beginning, a biker till the end.*
> *There may be another way to live this life*
> *A job, three square, four walls and a wife.*
> *Give me a panhead, a cold brew, and a sharp boot knife.*
>
> *Fightin' ridin' having fun.*
> *I don't blame you if you're scared*
> *Cause I won't quit until I'm dead.*
>
> *I don't look for hassle, but I won't step aside*
> *There may be a few holes and a few scars in my hide*
> *But I'll know when buried, I'll still have my pride*.[271]

Myös Misfit MC:n jäsenet käyvät Backslidersin keikoilla. Lauri, joka ostaa ensimmäisen Harrikkansa vuonna 1988, kertoo pyörän hankinnan saaneen lisäpontta hänen nähtyään TV-dokumentin *Riders ja Backsliders* (1986), jossa *old school tyypit* ajelevat choppereilla ja osallistuvat Brittiralliin, vuodesta 1974 järjestettyyn kokoontumisajoon. 18-vuotiaaseen Lauriin tekee lähtemättömän vaikutuksen Backslidersin musiikilla höystetytyt ajokohtaukset pitkäkeulaisilla choppereilla, miesten pyöräasenne, joka dokumentissa tiivistetään seuraavasti:

> Ne on sellasia värkkejä mitä on rakenneltu kauan. Toiset sanoo, et se on pullistelua. No kai se sit tavallaan on sit sitä, et sä haluut näyttää sitä värkkii muillekin. Silloin sitä vaan körötellään hissukseen tuolla. Ei siinä oo mitään kiirettä. Jos on kiire menee lentokoneella. (Woodnose MC:n jäsen dokumentissa *Riders ja Backsliders*).

ja tyyli: rennot ja itsetietoiset olemukset, tyylitelty rähjäisyys, oluenhuuruinen hauskanpito ja machoilu. ”Mä tunsin heti, et se oli mun juttu. Siihen aikaan se oli helvetin makeeta.”[272] Bensankatkuisen kulkuriromantiikan lisäksi Backslidersin kappaleet kertovat bikerkulttuurin eetokseen sedimentoituneesta miesihanteesta, joka kiteytyy "Mies teoriassa" alaluvussa esittämääni mieheyden neljään käskyyn: kaiken femiinisyyden kieltävään ’No sissy stuff’, suo-

---

[270] Backsliders astui julkisuuteen v. 1982 Lepakossa, Helsingissä. Viimeinen julkinen esiintyminen oli v. 1994 Tavastialla, Helsingissä. Marko Hirsma, Backslidersin laulaja ja keulahahmo, rakenteli 1980-alussa brittichoppereita kunnes vaihtoi 1980-luvun puolivälissä Harrikoihin. 1980-luvulla hän oli jäsenenä Overkill MC:ssä (nyk. Hell's Angels Finland). 1990-luvulla hän perusti Undertakers MC:n, josta tuli Bandidos MC Finland. Vuosituhannen vaihteessa Hirsman ja Bandidos MC:n tiet erosivat ja Hirsma perusti uuden kerhon nimeten sen jälleen Undertakers MC:ksi. Hirsma ammuttiin kuoliaaksi 20.10.2001. Teosta tuomittiin kaksi Bandidos MC:n jäsentä.

[271] Backsliders: *Fightin', Ridin' Having Fun* (1986).

[272] Muistiinpanot syyskuu 2000.

riutumiseen painottavaan ’The big wheel’, itsenäisyyttä korostavaan ’Sturdy oak’ ja agressiivisuutta ja riskinottokykyä ihannoivaan ’Give 'em hell’ asenteeseen:

> *I'm a fucker and fighter, and a long road rider,*
> *a scooter tramp to my dying bones.*
> *Rules are for breakin', ladys are for takin'*
> *Love getting down-right stoned.*
>
> *I'm a rambler and gambler and a flat track scrambler,*
> *I'm a gypsy of rumbling steel.*
> *Life is for livin' love is for giving or taking as I please.*
>
> *All I want is the air I breathe,*
> *roads to run and a woman to squeeze,*
> *a jug of wine or maybe a keg.*
>
> *All I am is a a scooter tramp,*
> *wild and woolly and kinda rank,*
> *Born to ride and raise some hell on my way,*
> *who can tell.*[273]

Maskuliinisuuden representaatioita populaarikulttuurissa tutkinut Roger Horrocks kuvailee rockin-genreä, ja erityisesti raskasta rockia protestimusiikiksi, jossa glorifioidaan miehinen aggressio ja seksuaalinen kyvykkyys. Musiikin välityksellä on mahdollista fantasioida kaiken voittavasta itseluottamuksesta, riippumattomuudesta ja pelottomuudesta.[274] Backslidersin esittämät kappaleet, kuten edellä siteeraamani *Fightin' Ridin' Having Fun* ja *Scooter Tramp* ovat protestimusiikkia puhtaimmillaan. Miehisen aggression ja seksuaalisen kyvykkyyden lisäksi Backslidersin sanoituksissa vaalitaan outlaw-romantiikan mukaista kuvaa miehestä urbaanina nomadina ilman vapautta rajoittavia sitoumuksia. Eetos, joka laulujen sanoista välittyy, on ollut osa bikeriyden perinnekuvastoa jo puoli vuosisataa. Se toistuu myyteiksi muotoutuneissa fiktiivisissä tarinoissa ja bikerkulttuurin alkukertomuksessa, bikerelokuvissa ja -lehdissä sekä David Mannin ja hänen seuraajiensa taiteessa.

4.1.2 1990-luku: Harrikka voi olla koko elämä tai sitten ei

1990-luvulle tultaessa HD-kuume leviää, ja yhä useammat, kuten myös Misfit MC:n jäsenet, lähtevät Yhdysvaltoihin koluamaan paikallisia pyörämarkkinoita ja lastaamaan kontteihin pyöränosia ja vanhoja Harrikoita. Kiinnostus Harrikoihin ja bikerkulttuuriin näkyy tallitoiminnan vilkastumisena. Misfit MC:n tavoin moni suomalainen HD-kerho saa alkunsa 1990-luvun alussa. Uusi sukupolvi ottaa mallia varhaisten prätkäjätkien elämäntavasta: moottoripyörien rakentelu ja korjaaminen jatkuu, kuten myös toiminnalle ominainen sosiaalisuus.

---

[273] Backsliders: *Scooter Tramp* (1986).
[274] Horrocks 1995, 129, 143.

H-DCF:n järjestämien tapahtumien lisäksi myös yksittäiset tallit alkavat järjestää kokoontumisajoja, pyöränäyttelyitä ja juhlia. Elinkeinoja orastava bikerkulttuuri tarjoaa sen sijaan vain harvoille. Moottoripyörän koristamiseen liittyvät erikoistyöt kuten teemamaalaukset, ja oheistuotteet kuten tatuoinnit, vaatteet, korut ja nahkaiset ajovarusteet, antavat muutamille elannon, mutta *chopper-* ja *custom-pajojen* perustaminen ja tarvikeosien valmistaminen on vähäistä pienen pyöräkannan ja rakentamista rajoittavien lakiasetusten ja verotuskäytänteiden johdosta.[275] Joitakin HD-pyörien ja -tarvikeosien maahantuontiin keskittyviä liikkeitä on, ja poikkeuksetta sellaisten miesten toimesta, jotka ovat alun perin rakennelleet pyöriä itselleen.[276] Vuonna 1992 kaksi HD-miestä, Billy ja Mala, perustavat *Kopteri-magazinen*, jonka ensimmäisessä numerossa Billy muotoilee lehden linjauksen seuraavasti:

> Päätimme, minä ja Mala, viime syksynä, että kasaamme lehden pyöräihmisille. Sellaisen lehden, jota myös itse mielellämme lukisimme jonkun toisen tekemänä. Kopteri tulee tässä numerossa sekä tulevissa lehdissä pääasiallisesti peneutumaan Harrikka, Britti ja meidän mielestämme muihin mielenkiintoisiin pyöriin (niihin eivät kuulu suitsat eikä kavat). Tulemme myös käsittelemään meidän, siis motskareiden kanssa elävien ihmisten muita metkuja. Aina kapakkaesittelyistä matkakertomuksiin, vakuutusongelmista tehojen parantamiseen. (Kopteri 1/1992, pääkirjoitus).

Kopterin ensimmäisen numeron selaaminen on samalla aikamatka Misfit MC:n varhaisiin vuosiin. Alkajaisiksi Kopteri kirjoittaa suomalaiselle bikerkulttuurille historian palaamalla 1970-luvulle ja kertomalla "miten juurtuivat chopperit Kekkoslaisen pysähtyneisyyden ajan Suomeen, jossa taistolaiset ja muut hörhöt hilluivat täysillä.". Globaalin bikerkulttuurin mukaista kansalaisaktiivisuutta valottaa artikkeli, jossa kerrotaan miten H-DCF ja joukko aktiivisia HD-rakentajia on yhteistyössä Ajoneuvohallintokeskuksen (AKE) kanssa saanut aikaiseksi *chopper-lain* eli moottoripyörään tehtävien muutostyöasetusten selkiytymisen. Pyöränrakentamisen "tee se itse" -ihanteet painottuvat artikkeleissa, joissa neuvotaan oikeaoppisen *ohjauskulman* toteuttaminen, kerrotaan uudentyyppisestä *neliventtiilikannesta* ja esitellään itserakennettu *sikachopperi* faktaruutuineen. Lisäksi lehdessä mainostetaan nahkaseppää, joka tekee "orgistyyppisiä sivulaukkuja" ja yritystä, joka tekee pakoputket mittatilauksesta.

Tekniikan lisäksi Kopterin artikkeleissa käsitellään bikerkulttuurin sosiaalisia ja toiminnallisia ulottuvuuksia. Ensimmäisessä numerossa kerrotaan esimerkiksi Iron Hog MC:n ja Duck's Tattoon järjestämästä tatuointimessusta, Heinolan maarata-ajoista, Floridan Daytona Bike Weekistä, ja lapualaisesta Jailhouse Rock Baarista, joka on lehden mukaan ”biker-ystävällinen”.

---

[275] Yritystoiminta (esim. ammattimainen pyöränrakentaminen) on viime vuosina vilkastunut.

[276] Esim. loimaalaisen *W-Twinin* kotisivuilla kerrotaan kuinka yritystoiminta alkoi harrastuspohjalta vuonna 1983, kun yhtiön perustaja, Matti Lankinen (1947–2004) oli rakentanut "useita palkintoja voittaneen 93 cid stroker-Shovel-pyörän" ja muut harrastajat alkoivat kysellä "voisitko tehdä mullekin strokerin tai vähän vaidelaatikko/koneremppaa. Helsinkiläisen, vuonna 1988 perustetun *Hot Biken* kotisivuilla kerrotaan HD-tarvike- ja varaosien myymisen alkaneen sivutoimena iltaisin ja viikonloppuisin oman HD-kerhon tiloissa.

Tallielämää valotetaan esittelemällä hankolainen Fits MC ja tamperelainen Leak MC. *Friikki-palstalle* lukijat voivat lähettää omia valokuvia ja *Uutisia* palstalla ilmoitetaan helsinkiläisen Tonocks MC:n 10-vuotispäivistä, todetaan että Helsingissä on ”kerhoja ainakin viistoista” ja kerrotaan mistä löytää 60-luvun ”Enkeli-leffa” -julisteita ja Wild One -elokuvan soundtrack-LP. *Moottoripyörällä Ajatusmaailman ympäri* -otsikon alla pakinoi ”Satunnainen Matkaaja”. Hän muistuttaa suvaitsevaisuudesta ja varoittelee turhasta ”esiintymisestä ja julmistelusta”.

Vuosien kuluessa Kopterissa on käsitelty tekniikan (tekniset neuvot, pyörien, osien, työkalujen ja yritysten esittelyt, koeajot jne.) ja elämäntavan (pyörän rakentaminen, juhlat, kokoontumisajot, näyttelyt, tallielämä, matkakuvaukset yms.) lisäksi bikeriyden perinnehistoriaa ja kulttuurituotteita (elokuvia, musiikkia ja lehtiä). Lehti on aktiivisesti ottanut kantaa myös lakiesityksiin ja viranomaisten toimiin.[277] Lehdessä on myös oma palstansa MMAF-järjestön tiedotuksille.[278] Sukupuolidiskurssiltaan Kopteri on useimpia bikerlehtiä joustavampi. Kansikuvissa ja pyöräesittelyjen yhteydessä käytetään naispuolisia somisteruumiita, mutta tuodaan esille myös aktiivisia Harrikoilla ajavia naistoimijoita. Biker-termiä lehdessä käytetään niin miehistä kuin naisista, 1 % -merkkiä kantavista kuin kaikin puolin yhteiskunnan sääntöjen mukaan toimivista yksilöistä. Useimmiten bikerillä viitataan henkilöön, joka määrittelee oman elämäntapansa keskiöön (itse)rakennetun moottoripyörän.

Iltapäivä- ja viikkolehdissä kansainvälisten moottoripyöräkerhojen lisäksi palstatilasta ovat kilpailleet yritysjohtajat, jotka vapaa-aikanaan ajelevat Harley-Davidsoneilla. Hyvätuloisten keski-ikäisten miesten myötä vanhojen, itserakennettujen moottoripyörien rinnalle on tullut uutuuttaan hohtavat tehdasmallit. Harley-Davidson Companyn strategia abstrahoida Harrikkaan liittyvät mielikuvat myyväksi konseptiksi toteutui Suomessakin.[279] Lehtien otsikot ovat kertoneet suomalaisesta RUB-ilmiöstä seuraavaa: ”Mies, sielu ja harrikka. Pertti Rosenholm, 49, vaihtaa pikkutakin nahkarotsiin ja painaa kaasua.”[280] ”Liituraitaherrasta kuoriutuu rento harrikkamies - moottorin jylinässä ja kromin kimalluksessa toteutuu pikkupojan haave.”[281] ”Keski-ikäinen tarvitsee svengiä - mies hankkii samalla viikolla kuulolaitteen, kaksitehosilmälasit ja Harley-Davidsonin.”.[282] Kun Johnny *Wild One* -elokuvassa selittää ajamisen nautintoa sanomalla "Me vaan mennään. Porukka kokoontuu viikon töitten jälkeen pitämään hauskaa. Jos sä

---

[277] Esim. Kopteri 3/1992, 9-11; 2/1994, 16–17; 1/1995, 9; 6/1997-1/1998, 28 ja 2/1999, 60–61.
[278] MMAF l. Modified Motorcycle Association Finland (www.mmaf.fi) on v. 1997 perustettu yhdistys, joka toimii moottoripyörien rakenteluharrastuksen puolesta. Keskeisiä kysymyksiä ovat verotus ja rakentajien oikeusturva esim. takavarikko-, verotus-, kilpien vienti-, yms. tapauksissa.
[279] Ensimmäisen kerran sitten vuoden 1949, HD oli kymmenen myydyimmän merkin joukossa v. 1994 sijaluvulla 8. (1748 kpl, koko pyöräkanta 63 986 kpl). Vuonna 1998 Harrikka oli jo sijaluvulla 5. (2603 kpl, koko pyöräkanta 72 163 kpl) Tiedot: Ajoneuvohallintokeskus AKE, ks. myös Juurikkala 1999.
[280] IL 27.4.1996.
[281] Eeva 1997, nro 9.
[282] Vartti 24.8.1998.

haluut olla cool, sä oot liikkeessä", kauhistutti Johnnyn elämänasenne 1950-luvun isiä ja äitejä. Heille päämäärättömyys tarkoitti kaaosta ja sekasortoa. Nyt lähes samoilla sanoilla kuin Johnny, kuvailee suomalainen keski-ikäinen yritysjohtaja ajamisen riemua. Hänen mukaansa moottoripyörällä ajamisen nautinto syntyy juuri siksi, että "Ei tuu duuniasiat yhtään mieleen kun painaa kaasua. Ei tartte tehdä suunnitelmia. Voi ajaa minne haluaa, voi ajaa kaikkien ohi."[283]

Suomalaisia harrikkakuskeja kuvaa parhaiten termi moninaisuus – erityisesti silloin kun on kyse pyörän tyylistä, pyörän merkityksestä omistajalleen tai omistajan iästä ja sosioekonomisesta asemasta. Harley-Davidsonin omistaja poimii ja toteuttaa laajasta kulttuurisesta repertuaarista ne elementit, jotka ovat hänen kannaltaan mielekkäitä. HD voi olla koko elämä mutta yhtä hyvin vain segmentti elämästä arkielämän ollessa jossain muualla. Vaikka HD-omistajien kirjo on laaja, on miessukupuoli tekijä, joka yhdistää yhdeksää suomalaista Harrikan omistajaa kymmenestä kuten taulukon 1 luvut kertovat.[284] Miesvaltaisuus ei ole kuitenkaan vain Harrikkaan liittyvä ilmiö, sillä kaikkien moottoripyörämerkkien kohdalla miesvaltaisuus on vieläkin suurempaa, kuten taulukko 2. osoittaa.

Taulukko 1. Harley-Davidsonien yksityisomistajat iän ja sukupuolen mukaan (30.9.2000)

ikä	*mies*	*nainen*	*yht.*
0–5	7	---	7
6–9	5	---	5
10–14	3	4	7
15–17	12	1	13
18–20	16	5	21
21–24	110	11	121
25–29	439	53	492
30–34	680	97	777
35–44	1171	109	1280
45–54	503	35	538
55–64	98	18	116
65–74	17	1	18
75–84	2	1	3
85–	---	---	---
Yht.	3063	335	3398

Taulukko 2. Kaikkien moottoripyörämerkkien yksityisomistajat iän ja sukupuolen mukaan (30.9.2000)

ikä	*mies*	*nainen*	*yht*
0–5	23	6	29
6–9	39	17	56
10–14	105	30	135
15–17	5 256	312	5 568
18–20	3 145	345	3 490
21–24	4 794	522	5 316
25–29	8 007	855	8 862
30–34	8 826	1 100	9 926
35–44	22 027	2 198	24 225
45–54	16 300	1 164	17 464
55–64	4 751	260	5011
65–74	1 035	62	1097
75–84	169	21	190
85–	29	8	37
Yht.	74 506	6 900	81 406

Tilastot kertovat myös moottoripyöräomistajien keski-ikäistymisestä. Harley-Davidsonin kohdalla, ja todennäköisesti myös muiden merkkien kohdalla, ikärakenteeseen vaikuttaa hy-

[283] Dokumentti *Kesä meissä - muodonmuutoksia: Sikariportaan prätkäjengi*. (TV1 30.7.1999).

[284] Ikä ja sukupuoli on mahdollista tilastoida vain yksityisomistajien kohdalla, joten tilastoissa ei ole mukana yritysten omistuksessa olevia pyöriä eikä esim. rahoitusyhtiöiden lainoittamia pyöriä, joiden kohdalla omistajuus siirtyy ostajalle vasta kun koko lainasumma on maksettu. Esim. 31.12.2000 koko Harley-Davidson kanta oli 3820 kpl. Tiedot: Ajoneuvohallintokeskus AKE.

vin toimeentulevien keski-ikäisten miesten kasvava osuus, josta edellä siteeraamani lehtiotsikot antavat viitteitä, mutta lukuihin vaikuttavat myös 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa ensimmäisen Harrikkansa hankkineiden ikääntyminen. Parikymppisinä Harrikkansa hankkineet miehet keski-ikäistyvät mutta eivät luovu elämäntavastaan. Tähän ryhmään kuuluvat myös Misfit MC:n jäsenet, jotka vuoden 2000 tilastoissa sijoittuvat ikähaarukkkaan 30–34-vuotiaat ja Jussi ja Antti, jotka edustavat ikäryhmää 35–44-vuotiaat.

* * *

Seuraavissa kappaleissa keskityn kuvailemaan sitä, miten bikerkulttuurin eetos ilmenee Misfit MC:n jäsenten elämässä. Käsittelen aluksi miesten suhdetta bikeriyteen ja heidän elämäntyylinsä moraalisia ja esteettisiä ulottuvuuksia. Lopuksi tarkastelen tallielämää miesyhteisöllisyyden ja bikerkulttuurin eetoksen ilmentäjänä.

4.2 Misfit MC ja bikeriys: ”En mä tiedä onko biker nyt oikea sana, mut kumminki”

Kuten luvussa III ”Bikerkulttuurin eetosta kartoittamassa” tuli ilmi, on bikeriyteen kuulunut jo varhain visuaalisesti rikas itseilmaisu ja vahvaa itsetuntoa korostava performatiivisuus, kuten ulkonäöllä ja moottoripyörällä tyylittely periaatteella "katsokaa minua - olen mitä olen". Visuaalisuuden erityinen asema bikerkulttuurissa on johtanut siihen, että tyylittelyssä on olemassa kaksi erilaista olemisen tilaa: bikeriys muotina ja bikeriys elämäntyylinä.

Osakulttuurien tyylejä tutkineen Ted Polhemuksen mukaan muoti nousee pintaan ja häviää, mutta tyyli on jotain mikä ei vaihdu sesonkien mukaan. Se ei seuraa trendejä vaan on konservatiivista, traditioita kunnioittavaa ja pysyvää. Tyylin mukaiset vaatteet ja tavat, joilla ruumiin pintaa koristetaan, ovat kuin pyhäinjäännöksiä. Niiden voima on assosiaatioketjussa, joka kulkee tästä hetkestä menneisyyteen.[285] Tyyli eroaa muodista myös sen suhteen, ettei se ole vain visuaalista. Ulkoisen pinnan lisäksi tyyli rakentuu puheesta ja ruumiin asennoista, eleistä ja ilmeistä.[286] Tyyli on myös tietämistä. Tietyssä pisteessä tyyli, kun seurataan Geertzin viitoittamaa tietä, on eetosta. Kyse on tietynlaisesta – sekä esteettisestä että moraalisesta – tavasta asettua, asennoitua ja olla maailmassa.[287] Tyyli erottaa ja yhdistää. Se erottaa meidät teistä ja se yhdistää meidät, mutta ei vain tässä, vaan myös historiallisesti niihin, jotka olivat meitä ennen kuin olimme sitä itse.

---

[285] Polhemus 1994, 7, 13–14.
[286] Brake 1985, 12; Kinnunen 2001, 79–80.
[287] Geertz 1973b, 89; 1973c, 127.

4.2.2 Bikeriys moraalisena tyylinä

Vaikka Misfit MC:n jäsenten elämäntyyli mukailee monin tavoin bikerkulttuurin eetosta kun on kyse kädentaitojen arvostamisesta, miesyhteisöllisyydestä, yksilövapauden korostamisesta ja jossain määrin boheemisesta elämänasenteesta,[288] miehet eivät kutsu itseään bikereiksi. Kun miehet puhuvat toisistaan tai samanmielisistä, käyttävät he termiä *pyörätyyppi*, tai miehen etu-, suku- tai lempinimeä tai nimeävät miehen moottoripyörän ("Se tyyppi jolla on viiskutonen orkkispannu") tai tallin mukaan ("Se tyyppi Frogseilta").[289] Misfit MC:n jäsenten asenne bikertermiin ei ole poikkeus, sillä suomalaisessa bikerkulttuurissa sana koetaan outlaw-konnotaation takia voimallisena ja vaativana. Kappaleessa 'Prätkäjätkiä, choppereita ja kapinamieltä' siteerasin Jussin määritelmää, jossa bikeriys määrittyy ideologian kaltaiseksi outlaw-aatteeksi ja -asenteeksi. Toisen – ja edelleen omanlaisen määritelmä – antaa kerhovärejä kantava Antti:

> *Kirsi*: Onks Suomessa bikereitä?
> *Antti*: No kyllä täällä osittain on semmosta. On se ihan semmoinen oma elämäntapansa ja tyylinsä koko homma. Osa on sellasta porukkaa, jolla ei oo tällasen bikerkulttuurin kanssa oikeastaan mitään tekemistä. Niillä on Harrikka vaan, että ne on just tämmöstä normaalia väestöä, eikä kuulu mihinkään kerhoihin, eikä muuta. Ne ajaa sen ajamisen nautinnon takia taikka jopa rakenteleeki, mut niillä ei oo sit varmaan mitään muuta takana, et se on se ajohomma. Kylhän täällä on kerhotoiminta semmosta aika. Tää nyt on Suomessa vielä kohtuullisen lapsenkengissä, että sanotaan kymmenen vuotta ollu vasta varsinaisesti. (1995/257)

Vuoden 2002 ensimmäisessä numerossa Kopteri Magazinen päätoimittaja Mala Malk määrittelee bikeriyden seuraavasti:

> Minulta kysyttiin äskettäin, keitä ovat bikerit? Siinäpä miettimistä. Mielestäni kenestä tahansa voi tulla biker, mutta jokainen moottoripyöräilijä ei sitä suinkaan ole. Edelleen voidaan filosofoida, että iso osa ei bikeriksi halua. Se on tietenkin OK. Jotkut haluavista taas epäonnistuvat hankkeessaan. 20 vuotta moottoripyörää ajaneena haluan oikaista harhaluulon, että bikerin pitäisi esittää "kovaa". Sellaisella ei ole mitään tekemistä *brotherhoodin* kanssa. Näen yhden yleisimmän syyn siihen, että jotakuta innokasta on vaikea ottaa todesta bikerina. Se on vaikutelma päälle liimatusta roolista. (…) Tietynlainen "cool" meininki biker-ympyröihin liittyy. Minulle se merkitsee asiallisuutta. Ventovieraille ei mennä hörhöilemään, eikä vastaavasti heiltä otaksuta pölhöilyä. Tutumpien kesken pelleillään vapautuneemmin. Kyse on keskinäisestä kunnioituksesta, englanniksi *respect*.[290]

---

[288] Bohemia elämäntapana, ks. Jallinoja 1991, 124–148; Wilson 1999. Misfit MC:n jäsenet eivät ole vältelleet ansiotyötä tai perhesitoumuksia kuten boheemit. Miesten suhtautumisessa päihteisiin, kun on kyse alkoholista tai kannabistuotteista, korostuu "jokainen hoitaa omat asiansa" asenne. Päihteet ovat jokaisen oma asia niin kauan kun on kyse kohtuukäytöstä. Päihteiden käyttöä - paitsi kovien aineiden - ei paheksuta tai tuomita, mutta toisaalta niitä ei pidetä hyveinä. Tallin jäsenistä yksi on absolutisti ja hänen nollatoleranssia muut jäsenet kuvailevat positiivisilla määreillä (esim. "selkärankainen" ja "asiallinen").

[289] *Moottoripyöräilijä* ja *motoristi* ovat yleistermejä, joita Misfit MC:n jäsenet käyttävät kaikista moottoripyöräilijöistä. *Prätkäjätkällä ja -kundilla* miehet viittaavat sekä suomalaisen bikerkulttuurin alkuvaiheisiin että omaan nuoruuteensa. *Harrikkakuskilla ja HD-kuskilla miehet* viittaavat henkilöön, joka ajaa Harley-Davidsonilla. Suomessa on reilut kolmetuhatta harrikkakuskia, joista Misfit MC:n jäsenet kokevat hengenheimolaisiksi vain osan.

[290] Kopteri nro 44 / talvi 2001–2002, 5. Kursivoinnit ovat alkuperäisen tekstin mukaan.

Misfit MC:n jäsenten tulkinnat bikeriydestä ovat synteesi Jussin, Antin ja Malan määritelmistä, sillä ne sisältävät outlaw-asenteen, kerhoveljeyden ja ”coolin meiningin”. Miesten mielestä biker on puhtaimmillaan yhtä kuin hard core -biker tai outlaw-biker; mies, joka ainakin perimätiedon mukaan on valmis asettamaan kerhoveljeyden ja moottoripyörän kaiken muun, kuten työpaikan, parisuhteen tai tulevaisuuden suunnitelmien edelle. Biker ei oikeastaan ole lihaa ja verta oleva ihminen vaan kulttuurinen kiteymä ja myyttinen alkuhahmo. Biker, ääneen lausumattomalla outlaw etuliitteellä, on joku sellainen jonka jokainen solu ja huokonen on kyllästetty Fuck the World -elämänasenteella. Misfit MC:n jäsenet saattavat kuvailla jonkun elämäntyyliä *biker-henkiseksi*, jollain on *biker-asennetta* ja joskus joku on *täysiverinen biker*. Etuliitteellä varustettu biker ei ole kuitenkaan sama asia kuin *biker*, sillä lisämääreet voivat ilmaista hyväksyntää mutta yhtä hyvin huvittuneisuutta, ironiaa tai pilkkaa. Bikeriin liittyy myös maantieteellisen tai ajallisen etäisyyden vaade. Suomessa ei miesten mielestä "oikeita" bikereitä ole johtuen suomalaisen bikerkulttuurin nuoruudesta ja toisaalta siitä, etteivät tutut ja tästä syystä arkipäiväiset HD-miehet – vaikka kuuluisivat kansainvälisiin kerhoihin, joiden geneologia ulottuu varhaisiin outlaw-kerhoihin – täytä kulttuurisen kiteymän ja myyttisen alkuhahmon elämää suurempaa vaadetta.

Kun Harrikasta tulee 1990-luvun alkupuolella muoti-ilmiö, alkavat Misfit MC:n jäsenet käyttämään *ravintolabiker* ja *wanna be biker* ilmaisuja. Ravintolabikerillä viitataan miehiin, jotka ovat omaksuneet biker-tyylin muodin kaltaisena ilmiönä, ulkoisena tyylinä ilman sisältöä.[291] Ravintolabikereihin kohdistettu halveksunta ilmaisee käänteisesti bikeriyteen liitetyt myönteiset ja arvostavat asenteet. Vaikka Misfit MC.n jäsenet välttelevät edelleen bikertermiä, tekevät he selvän eron oman elämäntapansa ja ravintolabikereiden välillä. Misfit MC:n jäsen Akseli, korostaessaan, että hän on ”hyvin vähän missään tekemisissä ravintolabikereiden kanssa”, määrittelee käsitteen vuonna 1995 seuraavasti: "Semmonen, joka omistaa Harley-Davidsonista vaikka pelkän rungon, tai sitten niillä on vaan Harley-Davidson lompakko, ja ne istuu ravintolassa täysi ajovarustus päällä.".[292]

Uusilla tehdasvalmisteisilla Harrikoilla ajelevien hyvätuloisten keski-ikäisten miesten noustua otsikoihin, syntyy ravintolabikereiden rinnalle toinen ryhmä, jonka kautta Misfit MC:n jäsenet määrittelevät keitä he eivät ole. He eivät ole RUB:ja tai laukkupyörätyyppejä. Määritellessään itsensä RUB:ien vastakohdaksi, tulee moottoripyörän rakentamisesta ja

---

[291] Vastaava käsite löytyy kehonrakennuksen maailmasta. *Salirotta* on käsite, jolla kehonrakentajat viittaavat ei-kilpailevaan henkilöön, joka hakeutuu hardcore-salille (vrt. hardcore-biker) l. ammattilaiskehonrakentajien suosiossa olevalle salille. Kehonrakentajia tutkineen kulttuuriantropologi Taina Kinnusen (2001, 30) määritelmä salirotille soveltuu myös ravintolabikereihin: ”Salirotille (vrt. ravintolabikereille) identifioituminen kuntosalin (vrt. bikerkulttuurin) sosiaaliseen yhteisöön ja siihen kytkeytyvä julkinen identiteetti eli ympäristön heistä muodostama käsitys on korostetun tärkeä.” .

[292] Haastattelu 1995/50. Siteerauksen ”täysi ajovarustus” viittaa mm. aurinkolaseihin, bandana-huiviin, nahkatakkiin ja nahkahousuihin, -chapseihin tai nahalla osittain suojattuihin farkkuihin.

erityisesti siihen kuuluvasta tieto-taito pääomasta eli *pyöräasenteesta* tärkeä mitta, jolla Misfit MC:n jäsenet määrittelevät itseään ja muita. Pyöräasenteella miehet viittaavat elämäntapaan, jossa Harrikka ei ole vain segmentti elämästä arkielämän ollessa jossain muualla, vaan moottoripyörä on jotain niin keskeistä, että se läpäisee koko elämän. Mittarina ei pidetä sitä, ajaako mies uudella vai vanhalla Harrikalla vaan se, että hän osoittaa edes jossain elämänsä vaiheessa pyörän rakentamiseen ja kunnostamiseen tarvittavaa tieto-taito pääomaa tai ainakin asennetta, joka ilmentää halua oppia.

Väkivalta- ja rikosuutisoinnin myötä Misfit MC.n jäsenet joutuvat, kuten kaikki Harrikoilla ajavat, miettimään suhdettaan Harley-Davidsonin ja HD-moottoripyöräkerhojen julkisuuskuvaan. Väkivaltaan ja rikoksiin keskittyvä kielteinen uutisointi tuottaa uudenlaisen me – muut vastakkainasettelun, joka samalla määrittelee tapaa, jolla miehet paikallistavat oman elämäntapansa. Misfit MC:n jäsenten näkökulmasta vastakkain eivät ole uutisoinnin kohteena olevat kerhot – kuten Hell's Angels MC ja Bandidos MC – ja muut HD-kerhot, tai bikerit versus ”kunnon kansalaiset”, vaan HD-kerhot ja bikerkulttuuri versus poliisiviranomaisten ja median yksiulotteiseksi koettu uutisointityyli.[293] Vastakkainasettelu tuo uuden sävyn biker-sanaan. Vaikka miehet suhtautuvat edelleen sanaan varauksella, on 'biker' eronteon väline:

> *Akseli:* Tottakai me halutaan myös positiivista mainosta meille bikereille. Hmm, en mä tiiä onks biker nyt oikee sana, mut kumminki. Esimerkiksi kun Walkan Smuige (Walkka MC:n jäsen) järjesti tän keräyksen (Sotaveteraanien hyväksi). Smuige otti yhteyttä kaikkiin uutisiin ja lehtiin ja tämmösiin, yleensäkin medioihin, niin se oli ihan yleinen mielipide, että ei ylitä uutiskynnystä kun siinä ei ole mitään traagista.
> *Aapo:* Niin, kyllä ne mieluummin kirjoittaa kun jotain (Akseli jatkaa lausetta)
> *Akseli:* Jos on pieni negatiivinen asia, tuolla me vähän tapeltiin jossain kuppilassa
> *Aapo:* Kyllä se pääsee heti lehtiin.(1995/59)[294]

Akselin lause ”Tuolla me vähän tapeltiin jossain kuppilassa” on symbolinen rajanveto ja moraalinen valinta ja kannanotto. Lauseen merkityksellisyys palautuu bikerkulttuurin alkukertomukseen: elokuvien, lehtien, taiteen ja musiikin välittämään toiseuden ja "biker versus straight citizen" eronteon tematiikalle. Siteerauksen ”Me” ei viittaa konkreettisesti Misfit MC:n jäseniin, vaan kansainvälisten MC-kerhojen keskinäisiin konflikteihin. Puhu-

---

[293] Samantyyppisen huomion tekee myös Mäkelä 2001, 28–30, 61–62.

[294] Siteerauksessa viitattuun keräykseen osallistui (Misfit MC:n jäsenten mukaan) n. 40 HD-kerhoa ympäri Suomea, kukin 500 mk:lla (n. 84,00 €). Keräyksiä on järjestetty myös esim. 1996–1997. Viimeisin, helmikuussa 2004 aloitettu T-paita keräys *Bikers for Veterans* luovutti 18.9.2004 Rintamaveteraaniliitolle 40 000 euroa ja 28.5.2005 Rintamaveteraaniliitolle, Rintamanaistenliitolle ja virolaisille Suomen sotien veteraaneille yhteensä 60 000 euroa. Aivan kuten vuonna 1995, myös vuoden 2004 keräyksen järjestäjät ottivat yhteyttä lehdistöön ja TV-kanaviin, mutta lahjoitustilaisuus ei saanut sen suurempaa huomiota. H-DCF:n chattisivuilla nimimerkki Jukka kommentoi uutispimentoa ja Ilta-Sanomissa (8.9.04) julkaistua negatiivista juttua mm. seuraavasti: "*Kyllähän ne helvetin roskalehdet onnistuivat mustamaalaamaan taas koko keräyksen, johon monet tahot ovat käyttäneet todella paljon aikaa ja työtä. (...) Jotain tällaista oli kyllä syytä odottaakin skandaalihakuisilta roskalehdiltä. Jos Matti Nykänen ei tee mitään tai formuloissa ei tapahdu mitään, joka roskalehtien mielestä kiinnostaa jokaista suomalaista, niin sitten herjataan motoristeja kaikesta mahdollisesta. Perkele*!". (nimimerkki Jukka, H-DCF ChatBoard 9.9.2004).

essaan *meistä* Akseli eksplisiittisesti ilmaisee kansainvälisten kerhojen olevan elimellinen osa bikerkulttuuria ja hänen (arvo)maailmaansa. ”Vähän tapeltiin” kertoo väkivallan olemassaolon myöntämisestä ja hyväksymisestä. Kuten Joi Bay on huomauttanut, bikerkulttuurissa outlaw-moottoripyöräkerhojen välienselvittelyjä ei pidetä ”jengisotina”, vaan ritualisoituna välienselvittelynä, jonka perusta on kulttuurin omissa kunniakäsityksissä.[295] Tämä näkemys jäsentää myös Misfit MC:n jäsenten asenteita. Miehet eivät tarkastele kerhojen välisiä väkivallantekoja irrallisina toimina, vaan tulkitsevat tapahtumat ja teot bikerkulttuurin historian kautta, jolloin väkivalta ei ole irrationaalista vaan loogista ja odotettua. Sotien (I ja II Maailmansota, Korean sota, Vietnamin sota) ja kaupunkilähiöiden katujengiperinteen mukaisesti on bikeriyden kulttuuriseen kuvastoon liittynyt alusta alkaen väkivalta ja voimankäyttö, joten väkivallantekojen katsotaan olevan perinteiden mukaista toimintaa. Väkivaltaisia tekoja ei kyseenalaisteta tai kauhistella mutta ei myöskään ihailla. Misfit MC:n jäsenten mielestä asiat yksinkertaisesti ovat niin kuin ne ovat olleet bikerkulttuurin alkukertomuksesta lähtien. Vaikka väkivalta itsessään ei saa ihailua osakseen, jalostuvat väkivaltaiset teot kuitenkin ilmauksiksi lojaaliudesta ja rohkeudesta, jolloin ne asettuvat osaksi bikerkulttuurin eetoksen veljeysideologiaa ja maskuliinista kompetenssia – vahvistaen entisestään väkivallan olemassaolon hyväksyntää.

Vaikka Misfit MC:n jäsenet hyväksyvät yksittäisten kerhojen keskinäisen vihanpidon ja väkivallan traditiosidonnaisella ja bikerkulttuuriin kuuluvalla ”näin on asiat hoidettu alkuajoista alkaen” asenteella, ei väkivaltaa hyväksytä kaikissa tilanteissa. Bikerkulttuurissa väkivallalle on olemassa – tai näin ainakin halutaan uskoa – oma logiikka, kunniakäsitykset, säännöt ja vastavuoroisuuden periaatteet, joiden mukaan teot arvotetaan joko oikeutetuiksi tai vääriksi. Väkivalta kansainvälisten kerhojen kontekstissa on Misfit MC:n jäsenten mielestä ymmärrettävää, jopa oikeutettua, mutta väkivalta miehen (tai naisen) olemuksellisena, tyylillisenä olemisena, saa naurua ja surkuttelua osakseen aivan samoin kuin ravintolabikerit ja RUB-tyyppiset ryhmittymät. Termejä *patsastelija*, *tehoilija*, *jäykistelijä*, *elvistelijä, pullistelija* ja *yrittää olla äijää* käytetään herkästi, jos jonkun habituksessa on aistittavissa väkivallan ihannointia tai liiallista elokuvabikerien machomaista roolinottoa.

Median lisäksi viranomaiset edustavat Misfit MC:n jäsenille vastapuolta. 1990-luvun puolivälistä alkaen ovat poliisi-, tulli- ja katsastusviranomaiset kiinnittäneet aiempaa suurempaa huomiota kaikkiin HD-kerhoihin ja harrikkakuskeihin. Misfit MC:n jäsenillä, kuten monilla rakennettujen moottoripyörien omistajilla, on kokemuksia poliisien – miesten mielestä mielivaltaisesta – tavasta pysäyttää tiellä kohtaamansa Harrikka, ja ”syynätä se ihan kiusallaan läpikotaisin vaikka ei fillareista mitään ymmärtäisi". Samoin katsastusmiehet jae-

[295] Bay 2002, 58.

taan ”asiallisiin” ja ”paskantärkeisiin” sen mukaan, ovatko heidän huomautuksensa miesten mielestä asianmukaisia vai viranomaisasemaan liittyvää vallan korostamista ("Katsastusmies haluaa vain näyttää, et minä tiedän, että I got power vittu."[296]). Miesten turhautuminen ja ärtymys kumpuaa viranomaisasemaan liittyvästä valta-aspektista ja pyörän rakentamista rajoittavasta lainsäädännöstä: vaikka viranomaisen tekemän tulkinnan laista voi kyseenalaistaa, on pyörän omistaja voimaton sillä hetkellä kun hän saa sakot, joutuu keskeyttämään matkanteon menetettyään rekisterikilven, ei saa pyöräänsä muutoskatsastuksesta läpi tai joutuu maksamaan lisäveroja muutostöiden ylittäessä sallitut prosenttiosuudet.

Bikerkulttuurin eetoksen mukaisesti on Suomessakin syntynyt "yhdessä rintamassa"-liikehdintää: kutsuperiaatteella toimiva Biker Meeting (alun perin President Meeting) kokoontui ensimmäisen kerran vuonna 1993 Overkill MC:hen tehdyn ratsian jälkeen. Kokousaiheena oli muun muuassa oikeudet pidätystilanteessa; aihe, jota käsiteltiin jo 1970-luvun bikerlehdissä MMAF, ainakin jossain määrin 1970-luvulla perustetun ABATE:n (ks. s. 71). suomalainen vastine, perustettiin vuonna 1997, kun yhä useampi rakennetulla moottoripyörällä ajeleva oli kokenut tulleensa kaltoin kohdelluksi viranomaisten taholta. Suomessa on järjestetty myös *Bikers Are Voters* -kampanjoita kunnallis-, eduskunta- ja europarlamenttivaalien yhteydessä.[297]

4.2.3 Bikeriys esteettisenä tyylinä

Misfit MC:n jäsenten esteettinen tyyli on moraalisen tyylin tavoin sidoksissa bikerkulttuurin eetokseen ja perinnekuvastoon. 1980-luvun ja -90-luvun taitteessa, jolloin Misfit MC:n jäsenet hankkivat ensimmäiset HD:t, miehillä on pitkät hiukset, joillakin tatuointeja ja kaikilla 1950- ja 60-luvun nahkatakit, käytössä kuluneet farkut, ruudulliset flanellipaidat ja raskaat kengät, joko maihinnousukengät tai tylppäkärkiset bootsit. Tyyli ei valikoidu pelkästään bikerkulttuurin visuaalisesta kuvastosta, vaan on muotoutunut jo aiemmin osana miesten viehtymystä *amerikanautoihin* ja niihin liittyneeseen *rebels- ja raggarimeininkiin*.[298] Ennen Harrikoiden hankkimista jokainen Misfit MC:n jäsen on ollut ainakin jossain määrin tekemisissä amerikanautojen kanssa. Kyse ei ole vahauksesta kiiltelevistä ja kromilistoilla huolitelluista amerikanraudoista, vaan karuista ja ulkoisesti hoitamattomista *lintoista,*[299] joita myös *lauluautoiksi* kutsutaan. Lauluautojen, kuten myös bikeriyden, estetiikkaan kuuluvat vanhat nahkatakit, raskaat kengät ja

---

[296] Toimintaäänitys T1 / 3.3.1995. Vastaavia kannanottoja ja kertomuksia, joissa rakennettujen moottoripyörien omistajat kertovat tulleensa kaltoin kohdelluksi viranomaisten taholta, löytyi vuosina 1999–2000 MMAF:n kotisivuilta (http//www.mmaf.fi/kummitustarinoita.html) esim. otsikoilla ”Paperirumbaa, viranomaissambaa ja rekisteröintirokkenroll”, ”Laillinen pyörä muuttuu laittomaksi”, ”Kilvet meni, syytä ei kerrottu”.

[297] Esim. eduskuntavaalit 1999 ja 2003 ja europarlamenttivaalit 2004.

[298] Vrt. ruots. *ragga runt* - ajella ympäriinsä ja *ragga brudar* -iskeä tyttöjä.

[299] Useimmiten 60-luvun *letukoita* (Chevrolet Bel Air, -Impala, -Brookwood, -Chevelle). Lintat ovat useamman miehen yhteisomistuksessa olevia *kimppa-autoja*, jotka toimivat viikonloppuisin liikkuvina ravintoloina.

kuluneet, paikatut farkut. Niihin tiivistyy bohemiaan taipuvainen elämänasenne, joka kammoaa ”keskiluokkaista tylsyyttä ja tylsistymistä”, kuten eräs HD-mies kuvaili kerran omaa tyyliään.[300] Siirtyminen Harrikkaan ja bikertyyliin ei ole siten Misfit MC:n jäsenille hyppäys uuteen tyyliin, vaan kyse on koneromatiikan ja kapinallisuuden hienosäädöstä.

Bikertyyli, sellaisena kuin Misfit MC:n jäsenet sen alussa omaksuvat, on sofistikoituneempi versio raggarityylistä ja lauluauto-estetiikan uhitteluun taipuvaisesta tässä ja nyt ränttätänttämiehisyydestä. Harrikasta tulee avain maailmaan, jossa perinnetietous ja erilaiset kulttuurituotteet toimivat tyylillisen itsereflektion apuvälineinä. Pukeutuessaan ja koristaessaan kehoaan bikertyylin mukaisesti, Misfit MC:n jäsenet tiedostavat tyylin traditiosidonnaisuuden. He sijoittavat itsensä osaksi bikeriyden historiallista assosiaatioketjua. Vaikka ulkoinen tyyli, kuten vaatetus, ei sanottavasti muutu lauluautojen ajoista, muuttuu tyylittelyn aktiviteetti. Bikerkulttuurin perinnetietoisuus tuo mukanaan omanarvontunnetta ja hallitumpaa ja tietoisempaa oman itsen ja oman elämäntavan määrittelyä ja reflektiota. Uhittelu ja hällaväliä-asenne väistyy ja tilalle tulee bikerkulttuurista kumpuava itsetietoisuus ja -varmuus.

Kun Misfit MC:n jäsenet aloittavat pyörien ja osien hankintamatkat Yhdysvaltoihin ja osallistuvat ulkomaisiin kokoontumisajoihin, alkavat miehet käyttämään HD-liikkeiden mainospaitoja, joiden etupuolella on David Mannin biker-hahmoja (ks. kappale 3.3) ja selkäosassa HD-liikkeen mainos, josta paita on peräisin. Paidoilla on oma erityinen tehtävänsä, sillä ne kertovat miehen pyöräasenteesta:

> *Akseli:* Ehkä siinä on snadi näyttäminen tai semmoinen kumminkin. Mä ostan tuolta reissuilta paljon paitoja, ja sitten kun selässä lukee mikä kauppa, mikä kaupunki ja mikä maa, niin se antaa semmoista, kertoo omaa tarinaansa. Niiku noi paidat kertoo, et sitä on muutakin tehty kun istuttu Kanttiinan (ravintola Cantina West) alakerrassa. (1995/59)

Osa miehistä täydentää bikertyyliä partakarvoituksella, joka on kuulunut sänkisestä Chinosta lähtien bikerien tyyliin. Sen lisäksi, että parta on miessukupuolen tunnusmerkki – ja siten miehelle keino erottautua naisesta ja pojasta – on se Roland Barthesin mukaan vapauden symboli. Esseekokoelmassa *Mytologioita* (1994), Barthes kutsuu partaa merkkien metsäksi. Pohtiessaan "parran mytologiaa" ja erityisesti pappien partoja, Barthes toteaa parroituksen olevan tunnusmerkki vapaasta miehestä ja oman tien kulkijasta. Partainen pappi kuuluu ajeltua virkaveljeään vähemmän "piispalleen, hierarkiaan ja poliittiseen kikoon".[301] Bikerkulttuurissa partakarvoitus on juuri tällainen ”vapauden manifesti”. Parran välityksellä mies voi ilmaista bikerkulttuurin eetoksen mukaista yksilövapauden ihannetta:

---

[300] Muistiinpanot joulukuu 2000.

[301] Barthes 1994, 56. Parta vapauden manifestina materialisoituu myös ’lomaparrassa’, jolloin mies, aloittaessaan kesäloman, jättää rutiineistaan päivittäisen parranajon. Paluu työelämään, sääntöjen ja rajoitusten maailmaan, konkretisoituu parranajon aloittamiseen.

Kirsi: Mikä siinä on, et monella on karvoja naamassa, et niitä ei ajeta pois?
Antti: No tuulen viima (naurahdus), huoletonta elämää. Ei tarvi raakkaa sitä naamaa joka päivä.
Kirsi Onks se jonkinlainen manifesti?
Antti: Villi ja vapaa, se voi olla osittain sitä.(1995/258)

Parroituksen ohella osa Misfit MC:n jäsenistä käyttää erilaisia koruja, kuten kaula- ja korvakoruja ja raskaita sormuksia, jotka ovat osa historiallista bikertyyliä. Vaikka korujen käyttö on Misfit MC:n jäsenten omien sanojen mukaan esteettistä, on niihin varastoitunut myös machomaista outlaw-romantiikkaa: ammattisotilaat, matkamiehet ja merimiehet ovat kantaneet vuosisatoja omaisuutensa korujen muodossa samalla kun raskaat sormukset ovat olleet väkivaltatilanteissa yhtä tehokkaita apuvälineitä kuin nyrkkiraudat.

Korujen lisäksi tatuoinnit ovat kuuluneet alkuajoista lähtien bikereiden koristautumiskeinoihin. Länsimaissa tatuointeihin suhtauduttiin pitkään kielteisesti ja kammoksuen, joten ne ovat toimineet marginaaliin sijoittuvien ryhmien konkreettisena erottautumiskeinona. Bikerkulttuuriin tatuoinnit tulivat sotien myötä. Armeijan joukko-osastoilla oli tapana osoittaa yhteenkuuluvaisuutta tatuoimalla tietty kuvio tai tunnus ryhmään kuuluville. Tapa siirtyi sotilasmenneisyyttä kantavilta bikereiltä seuraaville sukupolville, ja varsinkin 1960- ja 70-luvulla tatuointeihin liittyi halu erottautua ja shokeerata ’kunnon kansalaisia’. Yhtä jäsentä lukuun ottamatta, kaikilla Misfit MC:n jäsenillä on vähintään yksi tatuointi, useimmilla enemmän. Kuvateemojen valinta riippuu miehen omista mieltymyksistä, mutta merkitystä on myös sillä, että kuvat ilmentävät bikerkulttuurin perinteitä ja eetosta. Maskuliinisiksi miellettyjä arvoja, kuten pelottomuutta, edustavat pääkallot. Niihin tiivistyy kuolemanpelon voittaminen ja *Ride Hard – Die Fast* -asenne. Rohkeutta edustavat viikinki- ja ritarifiguurit. Vapauden ja oman tien kulkija ihanteita ilmentävät esimerkiksi purjelaiva ja lintu, joka useimmiten on kotka, "yläilmojen kuningas”. Suosittuja teemoja ovat geometriset tribal-kuviot ja kelttisolmut, joiden ensisijainen valintakriteeri on esteettisyys, mutta joissa on häivähdys varhaisten bikereiden "villeyttä".

Kuva 19. Misfit MC:n jäsenen tatuoinnin luonnos: kuolemaa ja kelttisolmuja

Kuva-aiheen lisäksi tatuoinnin sijainti kehossa on merkityksellinen. Osa tallin jäsenistä suosii herrasmiestatuointia jolloin tatuoitava kohta jää useimmiten vaatteiden peittoon (esim. olkavarsi, rintakehä, selkä ja jalat). Neljällä tallin jäsenestä vähintään yksi tatuointi sijaitsee kyynärvarressa eli kuva on näkyvissä kun hihat ovat käärityt tai päällä on lyhythi-

hainen paita. 1990-luvulla Näkyvän paikan valinta ilmaisi bikerkulttuurin eetoksen mukaista kovuuden ja itsenäisyyden ihannetta (en pelkää muiden tuomiota) ja taipumattomuutta (olen mitä olen ja ylpeä siitä):

> *Akseli:* Kyllä mun mielestä tommonen tatuointi, se riippuu missä paikassa se on. Jos sä piilottelet sitä jossain olkapäässä tai jossain, sithän se on ehkä vähän trendi tai silleen. Jos sä tuot selvästi esiin, sä et halua peitellä niitä, kyllä se tavallaan jonkinlaista kovuutta on. Näyttää susta et, sä pystyt pitää sitä tilanteessa ku tilanteessa. Sä kannat sitä merkkiä, mitä sä sit oot tatuoinnu, sä et halua sitä peitellä millään tavalla, etkä kenenkään edessä. Sit jos se pannaan johonkin olkapäähän, sä paat sen tietyssä tilanteessa, tietyssä tilanteessa piiloon. (1998/149)

Tänä päivänä tatuoinnit ovat länsimaissa laajalle levinnyt tapa ilmaista persoonallisuutta.[302] Biker- ja erityisesti outlaw-moottoripyöräkerhojen perinteestä kumpuaa kuitenkin omanlainen tatuointiperinne, jonka myös Misfit MC:n jäsenet ovat omaksuneet. Kyse on *tallitatuoinnista* eli kerhotunnuksen tatuoimisesta. Länsimaissa tatuointeja on totuttu käyttämään oman kehon haltuunoton ja yksilön itsemääräämisoikeuden manifesteina.[303] Bikerkulttuurissa kerhotunnuksen tatuointi rinnastuu sen sijaan tatuoinnin alkuperäisimpään tehtävään: se ilmaisee yksilön paikkaa yhteisössä. *Uskontoelämän alkeismuodot* (1912) teoksessa Emil Durkheim kirjoittaa varhaiskristittyjen, ristiretkeläisten, pyhiinvaeltajien, merimiesten ja vankien tatuoinneista ja toteaa tatuoimisen olevan yksi varhaisimmista tavoista, joilla yhteisöllisyyttä on ilmaistu. Durkheimin mukaan sosiaalisuus tarvitsee symboleita kestääkseen, sillä tunteilla on tapana heiketä ja sammua. Tunteiden kiinnittäminen johonkin kestävään ja konkreettisesti läsnä olevaan, on keino taistella unohdusta vastaan. Yhdenmukainen tatuointi on yhteisön tapa osoittaa ja ylläpitää yhteenkuuluvaisuutta sekä erottautua muista.[304] Misfit MC:n jäsenille tallin logon tai nimen tatuoiminen ihoon on juuri tällainen yhteisöllisyyden manifesti. Tatuointi vahvistaa yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja samalla se todistaa sekä jäsenille että muille, että kyse on bikerkulttuurin eetoksen mukaisesta kerhotoiminnasta jolla on vakaa perusta:

> *Eero:* Ihmiset rupee tuntee varmemmaksi ton jutun ja ton yhteisön, niiku kestävyyden. Et uskaltaa tehdä kaiken näkösiä isompiaki ratkaisuja, kuten tallitatuointi, mikä nyt voi tuntuu jonkun keski-ikäisen tutkijan mielestä aika järkyttävältä asialta (naurahdus). (1998/165)

Tallitatuointi on yhteisöllisyyden symboli ja kannanotto yhteisöllisyyden puolesta mutta se on myös elämänkirjaa. Vaatteet ovat vaihdettavissa, parran voi ajaa pois, moottoripyörän voi myydä tai vaihtaa ja kerhon jäsenyydestä voi luopua, mutta ihoon isketty kuva on pysyvä. Tallitatuoinnin lisäksi kaikilla jäsenillä on bikerkulttuurin perinteen mukaisesti paitoja, joihin

---

[302] Ruotsalainen 2001,20.
[303] Ks. esim. Rubin 1988; Gray 1994, 109–139; Ruotsalainen 2001, 21.
[304] Durkheim 1980, 214–215.

on painettu kerhotunnus, nahkavöitä joihin on stanssattu kerhon nimi ja lippalakkeja joihin on kirjailtu tallin nimi. Osa jäsenistä on maalauttanut kerhotunnuksen myös matkapuhelimiin.

Vuosien kuluessa Misfit MC:n jäsenten pukeutumistyyli on – kerhotunnuksia lukuun ottamatta – muuttunut. Lauluautoestetiikan ja varhaisten outlaw-bikereiden tyyliä mukaileva rähjäisyys jäi 1990-luvun puolivälissä.[305] Nyt Misfit MC:n jäsenten tyylien kirjo on moninainen; joidenkin tyyli ammentaa suoraan bikerkulttuurista, toisten kohdalla se on viitteellisempää. Misfit MC:n jäsenillä on parroitusta ja sileitä leukoja, pitkiä hiuksia, millin siilitukkaa ja lyhyitä hiuksia, raskaita tylppäkärkisiä bootseja, maihinnousukenkiä, lenkkareita ja kävelykenkiä, farkkuja, army-, verryttely- vakosametti- ja prässihousuja, nahka-, pilotti-, villakangastakkeja ja ulkoilupusakoita. Bikerkulttuuriin 1990-luvulla vakiintuneet keltti-, tribal- ja viikinki-aiheiset paidat ovat joidenkin jäsenten suosiossa, mutta HD-logolla varustettuja tuotteita jäsenet kavahtavat, sillä niiden merkityksellisyys ja ilmaisuvoima on vesittynyt ravintolabikereiden ja RUB-ilmiön myötä. Myös muut ulkoiset tunnusmerkit, tallitatuointia lukuun ottamatta, ovat menettäneet voimallisuutensa bikerkulttuurista ammentavan muodin myötä. Ulkoisella habituksella ei kaikkien mielestä ole enää muutenkaan niin väliä, sillä oma paikka bikerkulttuurissa on vakiintunut. "Ne tietää mut pyörätyypiksi kenen tarttee tietää", totesi Lauri kun juttelimme esteettisen tyylin merkityksestä bikerkulttuurissa.[306]

Pisimpään bikertyyli on säilynyt miesten ajovarusteissa, jotka koostuvat avokypärästä (ei visiiriä eikä leukasuojaa), aurinkolaseista (sadesäällä ja hämärällä ajettaessa keltaisin linssein, muuten mustin tai sinisin), nahkatakista ja farkuista (etupuolelle on ommeltu nahasta tai mokasta päällinen tuulisuojaksi). Miehet eivät ole valinneet varusteita ajoturvallisuuden tai -mukavuuden perusteella, vaan kyse on nimenomaan *tyylistä*:

> *Juha*: Varmaan on (umpikypärällä) mukavampi ajaa kun ei vesi piiskaa naamalle eikä tule kylmä, mutta mä pidän jostain tyyleistä sen verran kiinni, vaikka mä vähän kärsinkin siitä. (1998/104)
>
> *Akseli*: Tyylistä joutuu kärsimään, se on ihan selvä. Kun tuolla reissussa ollaan ja siis kun ajetaan paljon. Kyllä sen huomasi kun oltiin Tuomaksen ja Aapon kanssa. Mulla oli avokypärä ja Aapolla oli sit joku pleksi (visiiri) ja Tuomaksella oli umpikypärä. Kyllä se oli aika raskasta se ajaminen sillä avokypärällä, et kun sitä moskaa tuli koko ajan naamaan ja lätty palaa. Se on aika kovaa, mutta tyylistä joutuu joskus kärsii. (1998/150).[307]

---

[305] Biker-tyyli on aikojen kuluessa saanut uusia elementtejä: 60-luvun resuiset farkkuliivit ovat vaihtuneet nahkaisiin liiveihin, flanellipaitojen rinnalle on tullut keltti-, viikinki- ja tribal-kuvioidut paidat. Paikatut ja käytössä kuluneet farkut ovat vaihtuneet karheisiin, tummansinisiin tai mustiin farkkuihin.

[306] Muistiinpanot elokuu 2000.

[307] Miehet ajoivat Euroopan läpi Välimerelle (6500 km) kymmenenessä päivässä eli he viettivät suurimman osan ajasta moottoripyörien selässä.

Tyylin takia ollaan valmiita kärsimään koska se on sitä, mitä se on ollut Wild One -elokuvan Johnnysta ja Chinosta, 1960-ja 70-luvun bikerelokuvista ja Easy Riderin Captain Americasta ja Billystä lähtien:

> *Timo*: Tukka pitää hulmuta vaikka kypärä päässä meenkin, on se ihan eri fiilis. (...) Kai sitä jonkin verran on narsisti, jokainen meistä joka tämmösellä ajaa. En mä voi väittää ettei siitä jollain lailla tykkäisi kun vetää dösäpysäkin ohi ja siellä on kolkyt ihmistä ja kaikki alkaa kattoo kun menee ohi siitä. Mitä sitä kieltämään. Siinä on just sen verran narsisti, et naama ei näy kuitenkaan (kun on kypärä ja aurinkolasit). (1995/46)

* * *

Ajovarusteiden ohella tallitatuointi ja tallin logolla varustetut tavarat ovat oikeastaan enää ainoa yhtenäinen, ulkoiseen tyyliin liittyvä aspekti, jolla Misfit MC:n jäsenet ilmaisevat olevansa osa bikeriyden historiallista assosiaatioketjua. Kerhotunnuksen käyttö, kun kyse ei ole nahkaliiveihin ommelluista kerhotunnuksista vaan tatuoinnista tai paidasta, ei kuitenkaan avaudu kuin niille, jotka tuntevat tunnusten perinteen ja käytännön. Mistä sitten on kysymys, kun Misfit MC.n jäsenet ovat haluttomia kantamaan liivin selkämyksessä kerhonsa tunnusta mutta ovat valmiita tatuoimaan sen ihoonsa? Seuraavaksi keskityn Misfit MC:hen ja bikerkulttuurin eetokseen tallitoiminnan välityksellä.

4.3 Misfit MC ja HD-tallien maailma: värejä kantavat ja värittömät

Moottoripyöräkerhoja, -yhdistyksiä ja -ryhmittymiä on Suomessa lukemattomia. Ensimmäinen suomalainen moottoripyöräkerho, *Finlands Motorcykelklubb*, perustettiin 1910-luvulla.[308] 2000-luvun Suomesta löytyy esimerkiksi *MC Academia*, tutkijoista koostuva moottoripyöräkerho, akavalaisten *Akateemiset motoristit*, metalliliiton *Metal Riders,* vain naisia jäseniksi hyväksyvä *Ladie's Bike Club*, vakaumuksellisten kristittyjen *Gospel Riders*, vanhoja moottoripyöriä alkuperäiseen asuun kunnostavien *Veteraanimoottoripyöräkerho*, moottoripyöräilijöiden edunvalvontaan keskittynyt *SMOTO* (Suomen Motoristit ry) ja lukemattomat merkkikohtaiset yhdistykset, rekisteröityneet kerhot ja epäviralliset kerhot.

HD-kerhot ovat oma alalajinsa moottoripyöräkerhojen kirjossa. Bikerkulttuurin ytimessä on moottoripyörä, Harley-Davidson, mutta kulttuurin elinvoimaisuus on pitkälti riippuvainen HD-kerhoista, jotka ovat muotoutuneet Harrikan ympärille. Kerhotoiminnassa toteutuu kulttuurisen jatkuvuuden kannalta välttämätön sukupolvien rinnakkaiselo. Alun perin nuorisokulttuurinen ilmiö (II maailmasodasta palanneet veteraanit olivat nuoria miehiä, 1950-luvun nahkatakkikapinallisuus sai voimaa nuorison sukupolvikapinasta ja 1960- ja 70-luvun bikereiden psykedeelinen Fuck The World elämänasenne kauhistutti ennen kaikkea

[308] Juurikkala 1999, 130.

aikuisväestöä) on vuosikymmenien kuluessa kypsynyt aikuisten elämäntavaksi. Yhdysvaltalaisissa HD-moottoripyöräkerhoissa iäkkäimmät jäsenet ovat yli seitsemänkymmenvuotiaita, viimeiset viisikymmentä vuotta kerhonsa tunnuksia ylpeänä kantaneita *lifetime bikereitä*. Heidän ja samaan kerhoon kuuluvien nuorimpien jäsenten ikäero on puolivuosisataa. Pohjoismaista Tanskassa ja Ruotsissa viidettä- ja kuudettakymmentä käyvät miehet ovat kantaneet kolmekymmentä vuotta kerhotunnuksia selässään. Suomessa HD-kerhotoiminta vakiintui 1980-luvulla ja osa tuolloin aloittaneista kerhoista on edelleen toiminnassa.[309] Misfit MC:n ikäisiä kerhoja, jotka ovat aloittaneet toiminnan 1980- ja 90-luvun vaihteessa, on useita.

HD-kerhot, joita Suomessa kutsutaan useimmiten *talleiksi*, joskus *klubeiksi*, *kerhoiksi* tai *pajoiksi*, ovat yhdysvaltalaisten esikuvien mukaisesti useimmiten miesten yhteenliittymiä.[310] Tarkkaa lukua HD-tallien määrästä Suomessa on mahdotonta tietää: 1990-luvun puolivälissä Misfit MC:n jäsenet arvioivat HD-tallien lukumäärän kuudenkymmenen ja sadan haarukkaan, 1990-luvun lopussa kerhoja arvioitiin olevan sadan ja sadanviidenkymmenen välillä.[311] Talleilla on HD-tapahtumien ja -kokoontumisajojen kautta keskinäistä kanssakäymistä, mutta aktiivinen kanssakäyminen, kuten vastavuoroiset vierailut ja matkanteko yhdessä, rajoittuu yleensä vain osaan, samanhenkisiin talleihin.

Tallien tavat ja tyylit vaihtelevat: jotkut panostavat seuraelämään, jonka keskiössä on HD, toisilla talleilla jäsenten odotetaan osoittavan kiinnostusta ennen kaikkea pyörien rakentamiseen. Useimmilla talleilla molemmat osa-alueet ovat tavalla tai toisella esillä. Jäseniä talleissa on yleensä viidestä viiteentoista henkilöä. Tallit ovat suljettuja yhteisöjä eli jäsenyys on ansaittava: hakijan on osoitettava sopivuutensa ja kyvykkyytensä jäsenyyteen. Sopivuus ja kyvykkyys vaihtelevat kerhokohtaisesti, mutta yhteistä useimmille talleille on ehto miessukupuolesta. Sukupuolijaottelusta vapaita talleja löytyy, mutta silloin naispuolisen jäsenen läsnäolo saatetaan kuitata lyhyesti: "Se on sen verran hyvä jätkä". Hyvä jätkä -ilmaus viittaa tapaan asennoitua elämään ja erityisesti moottoripyörään, Harley-Davidsoniin. Jäsenyys ei ole elinikäinen sitoumus, joten tallia vaihdetaan jos talli ei täytä jäsenen, tai jäsen ei täytä tallin odotuksia. Vaikka vaihtoja esiintyy jonkin verran, on kerhojäsenyyden lähtökohtana pitkäaikainen sitoumus. *Lojaalisuus*, jolla viitataan sekä luotettavuuteen että sitoutumisen asteeseen, on ihanne, jonka juuret ulottuvat syvälle bikerkulttuurin eetokseen.

---

[309] Esim. pohjanmaalainen Easyriders MCC on perustettu 1975, lappeenrantalainen Jerusalem MC on perustettu v. 1981 ja helsinkiläinen Walkka MC on perustettu v. 1986.

[310] *Talli* ja *paja* ovat suomalaisen bikerkulttuurin omia käsitteitä. *Kerho* ja *klubi* ovat englanninkielestä johdettuja. Englanninkielessä HD-kerhosta ja kerhorakennuksesta käytetään erillisiä ilmauksia *club* ja *clubhouse*. Ks. esim. Harris 1986, 143; Wolf 1991a, 165–179.

[311] Esim. huhtikuussa 2005 *Chopperwebs scandinavian clubregisters* websivustolta löytyi 140 suomalaisen HD-kerhon (mukana myös joitakin sekamerkkikerhoja) yhteystiedot. Ruotsalaisia kerhoja oli listattu vajaa 500 kappaletta ja norjalaisia 300 kappaletta.

Kaikkien HD-omistajien yhteisiä kohtaamispaikkoja ovat erilaiset HD-tapahtumat ja tallien järjestämät juhlat. Vaikka juhliin ja kokoontumisajoihin osallistuminen ei edellytä jäsenyyttä HD-tallissa, on jäsenyydestä käytännössä etua, sillä talli toimii yksilön kutsu- ja käyntikorttina. Kutsukorttina talli toimii siten, että bikerkulttuurissa sosiaaliset suhteet perustuvat usein tallien väliseen kanssakäymiseen. Talleilla on esimerkiksi tapana lähettää toisille talleille kirjalliset kutsut juhlista ja tapahtumista.

Kuva 20. (i-iii) Misfit MC:n saamia kutsuja HD-kerhojen juhliin

Lonely riderit eli talleihin kuulumattomat bikerit joutuvat aktiivisesti ylläpitämään huomattavasti laajempaa suhdeverkostoa kuin talleihin kuuluvat, jotta tieto juhlista ja tapahtumista kulkeutuisi heille. Kutsukortin lisäksi talli toimii käyntikorttina. V*äritallin* jäsen kantaa kerhonsa *värejä* eli tunnusta selässään, joten kerhotunnus toimii automaattisesti jäsenen käyntikorttina. V*ärittömän tallin* jäsen voi halutessaan käyttää tallinsa nimeä. Sen sijaan että hän kertoisi vain mistä kaupungista tai maasta on kotoisin, hän voi lisätä esittelyyn tallin nimen.[312] Talli antaa yksilölle vakuuttavuutta: hänet sijoitetaan omalle, nimetylle paikalle bikerkulttuurissa.[313]

Väritön talli, jota voidaan kutsua *liivittömäksi,* voi olla joko nimetön ja tunnukseton tai nimellä ja tunnuksella tunnettu. Väritallilla, jota kutsutaan myös *liivilliseksi* tai *liivikerhoksi*, on aina nimi. Värejä kantavat kerhot tunnistaa ryhmän symbolista eli *väreistä*. Värit koostuvat yleensä kolmesta osasta: nimestä, tunnuskuvasta eli logosta ja kerhon kotipaikasta. Kerhoväreistä tunnetuimmat ovat kansainvälisten Hell's Angels MC:n punavalkoinen yhdistelmä (punaiset kirjaimet valkoisella pohjalla), Bandidos MC:n punakultainen yhdistelmä (punaiset kirjaimet keltaisella pohjalla) ja Outlaw MC:n valkoisen ja mustan yhdistelmä (valkoiset kirjaimet mustalla pohjalla). Yksittäisten kerhojen kohdalla värien kirjo on loputon, mutta erityisen suosittuja

[312] Myös esim. Wolf 1991a, 124–125; Bai 2002, 52–53.
[313] Käyntikortti on usein konkreettinen eli kerho painattaa nimellään ja logollaan varustettuja käyntikortteja. Tallin osoite- ja puhelinnumeron ohella kortissa on tilaa jäsenen nimelle ja henkilökohtaiselle puhelinnumerolle.

ovat mustan ja valkoisen, mustan ja punaisen ja mustan ja oranssin yhdistelmä, joista viimeksi mainittu on Harley-Davidson Companyn logon väriyhdistelmä.

Värejä *kannetaan selässä* useimmiten mustaan tai ruskeaan nahkaliiviin ommeltuna. Kantaessaan värejä tallin ulkopuolella, yksilö edustaa ryhmää teoillaan ja puheillaan. Värit luovat yhteisöllisyyden tunnetta ja toimivat erityislaatuisuuden merkkeinä kahdella tasolla. Ympäröivässä yhteiskunnassa värien kantaminen on tapa erottautua bikerkulttuuriin kuulumattomista, ja bikerkulttuurissa värit erottavat ja yksilöivät kerhot toisistaan.[314] Värit vahvistavat yhteisöllisyyden tunnetta myös jatkuvuudellaan: vaikka jäsenet vaihtuisivat, itse kerho ja sen värien symboloima yhteisöllisyys säilyy sukupolvesta toiseen.

Kuva 21. Kerhovärejä Super-Rallyssa 2000, Himos. (Kopteri Magazine nro 43/2000).[315]

Bikerkulttuurin alkuaikoina kerhon nimi ja mahdollinen tunnus maalattiin nahkatakin selkämykseen. 1960-luvulla, jolloin erityisesti outlaw-moottoripyöräkerhot tekivät yhä tietoisemmin ja näkyvämmin erontekoa ”kunnon kansalaisista”, yleistyivät farkkutakit joista oli hihat leikattu pois. Liivi oli käytännöllinen, sillä sen pystyi aina pukemaan päällimmäiseksi, jolloin kerhon tunnuksia pystyttiin kantamaan jatkuvasti. Kerhotunnuksella varustetuista liiveistä tuli miehen toinen nahka, jota ilman hän tunsi olonsa alastomaksi. Tarinat kertovat farkkuliiveistä, jotka olivat liasta niin jäykistyneet, että ne pysyivät pystyssä ilman kantajaansa.[316] Ajan myötä farkkuliivit vaihtuivat kestävimpiin nahkaliiveihin. Nykyisin liivit ovat useimmiten kantajan mittojen mukaan teetettyjä, satoja euroja maksavia, ja niissä saattaa olla

[314] Ks. esim. Harris 1986, 190–192; Wolf 1991a, 116–119; Bay 1998, 54–58.
[315] Suomalaisten HD-kerhojen värejä löytyy myös esim.websivustolta http://colorsinfinland.100free.com/.
[316] Ks. esim. Wolf 1991a, 117–119.

erityisominaisuuksia kuten luodinkestävästä materiaalista tehty vuori. Materiaalien ohella myös värien kantamisen konventiot vaihtelevat. Suomessa, jossa harvalla on mahdollista elää full time biker -elämää, asettaa esimerkiksi työelämä omat rajoituksensa sille, missä ja milloin värejä voi kantaa. Useimmat kantavat värejä moottoripyörällä ajaessa, vieraillessaan toisilla kerhoilla, osallistuessaan tapahtumiin ja juhliin tai viettäessään iltaa ravintolassa.

Väritalli on muodollisesti hierarkkinen yhteisö. Kuinka vahvasti hierarkia vaikuttaa tallielämässä riippuu ryhmästä. Täysjäsenyyden saavuttamiseksi jäsenehdokas käy läpi kaksi- tai kolmetasoisen kokelasajan, jonka kuluessa hänen on opittava toimimaan ryhmässä, eli sisäistettävä kerhon käyttäytymissäännöt, tavat ja arvostukset. Jäsenyyden hakeminen alkaa, kun tallilla usein vieraillut mies ilmaisee olevansa kiinnostunut jäsenyydestä. Jos kerhon täysivaltaiset jäsenet ovat sitä mieltä, että mies on sopiva jäsenehdokas, tarjoavat he miehelle *hängän/hängerin* (vrt. eng. hang-around) statusta. Hängällä on liivit, jossa on eturintamuksessa kyseisen kerhon kotikaupungin nimi, mutta kerhotunnusta hänellä ei ole oikeutta kantaa, paitsi *support*- eli *tukipaitojen* ja muiden kannatusta ilmaisevien tuotteiden muodossa.[317] Hängän on osoitettava motivoituneisuutensa mahdolliseen jäsenyyteen toimimalla esimerkiksi autonkuljettajana, palvelemalla baaritiskin takana, ja pitämällä tallirakennuksen siisteyttä yllä. Lupaavan ehdokkaan asemaa nostetaan yhdellä pykälällä kun hänestä tulee *prospekti* (vrt. eng. prospect). Prospektin liivin selkämyksessä on alateksti (kaupunki/maa[318]) ja etupuolella teksti *prospect.*[319] Prospekti on edelleen koeajalla mutta hänen asemansa on hängää virallisempi. Tietyn ajan kuluttua – kerhosta ja prospektista riippuen kyse voi olla kuukausista tai vuosista – prospektista, joka on täyttänyt häneen kohdistetut odotukset, tulee *täysivaltainen jäsen* (vrt. eng. full member/patch holder), jolla on oikeus kantaa värejä eli sekä kerhon nimeä että tunnusta. Täysvaltaiset jäsenet ovat pääsääntöisesti tasa-arvoisia keskenään, ja useimmissa kerhoissa he osallistuvat yhdenvertaisina tallia koskevaan päätöksentekoon. Vastuuta ja velvollisuuksia kuitenkin jaetaan, joten miehen eturintamuksessa saattaa lukea, oli kyse sitten amerikkalaisesta, saksalaisesta tai suomalaisesta kerhosta, englanninkieliset virkanimikkeet *President*, *Vice-president*, *Sgt. at arms*, *Road captain*, *Secretary* tai *Treasurer.*

Väritön talli eroaa väritallista siinä, etteivät jäsenet kanna kerhon tunnusta julkisesti. Värilliseen talliin verrattuna se on usein myös epämuodollisempi. Tallilla saattaa olla koeaika

---

[317] Support-paidat l. tukipaidat ovat tallin nimellä varustettuja huppareita ja t-paitoja joita myydään ulkopuolisille. Hinnassa on kerhosta riippuen joko pieni tai suuri kate, eli paidoilla kartutetaan tallin kassavaroja, mutta ennen kaikkea kyse on siitä, että nimi näkyy ulkomaailmassa. Ostaja on arvostanut tallia ja tallin nimeä niin paljon, että kantaa nimeä näkyvissä. Kansainvälisillä kerhoilla support-tuotteet ovat moninaisemmat ja myynti on organisoidumpaa ja kaupallisempaa (esim. kuvastot, liiketilat, nettikaupat).

[318] Yleisesti hyväksytty käytäntö on, että kaupunkitunnukset ovat kaikkien kerhojen käytettävissä mutta maatunnusta käyttävät vain kansainväliset kerhot joilla on *chaptereita* (eli paikalliskerhoja) useammassa maassa.

[319] Puhekielessä nimikkeet on muokattu suomenkielelle, liiveissä käytetään alkuperäisiä, englanninkielisiä termejä.

jäsenehdokkaalle mutta tunnusmerkkejä, jotka osoittaisivat yksilön muodollista asemaa hierarkiassa, ei ole. Tallin status suomalaisessa bikerkulttuurissa ei ole kuitenkaan riippuvainen siitä, onko tallilla värit vai ei. Arvostukseen vaikuttaa tallin ikä, miten paljon sillä on kanssakäymistä muiden tallien kanssa, millainen maine sillä on muiden HD-kerhojen parissa, ja kuinka hyvä tieto-taito tallin jäsenillä on moottoripyöristä.

4.3.1 Värittömyys tietoisena valintana

> Yhteiskunta ei koostu pelkästään siihen kuuluvien yksilöiden massasta, maaperästä jonka he asuttavat, esineistä joita he käyttävät ja teoista joita he tekevät vaan kaikkein tärkein on idea, jonka se muodostaa omasta itsestään.[320]

Millainen on idea, jonka Misfit MC:n jäsenet ovat omasta ryhmästään muodostaneet? Edellä kuvasin lyhyesti HD-kerhojen kahta tyyppiä; väritallia ja väritöntä tallia. Miten Misfit MC asettuu tähän tallien kirjoon ja millainen on sen idea itsestään? Millaisesta tallista on kyse?
Misfit MC on väritön talli. Misfit MC on rekisteröitynyt yhdistys jolla on nimi ja logo, mutta jäsenet eivät kanna värejä. Nimeä ja logoa käytetään kuitenkin julkisesti:

> *Akseli:* Tästä nimestä on tullut semmoinen mistä me ollaan kuitenkin ylpeitä, siitä on muodostunut semmoinen. Se on kumminkin, kun käy tuolla kokoontumisajoissa ja tuolla ja silleen, niin tulee heti ekaksi juttua, et mistä sä oot. Se on niin paljon helpompi kertoa tän tallin nimi, kuin et sä rupeat selvittämään, et mistä sä oot. (1995/49)

Toisten tallien kutsut tulevat kerhon nimellä, nimi löytyy puhelinluettelosta, kerholla on tunnus (nimi ja logo), josta on tehty valotaulu tallirakennuksen ulkoseinälle, ja nimi lukee tallirakennuksen baarin seinällä suurin kirjaimin. Jäsenillä on tallin tunnuksella varustettuja käyntikortteja ja talli on painattanut support-paitoja ja -tupakansytyttimiä. Kuten luvussa "Bikeriys esteettisenä tyylinä" kävi ilmi, jäsenet käyttävät kerhotunnuksella varustettuja paitoja, vöitä ja lippalakkeja ja ovat yhtä lukuun ottamatta tatuoineet joko kerhon logon tai nimen ihoonsa. Tunnus löytyy myös jäsenten moottoripyöristä ja joidenkin jäsenten matkapuhelimista.

Vaikka talli on niin tärkeä ja merkittävä asia miesten elämässä, että he ovat tatuoineet kerhotunnuksen ihoonsa, korostavat miehet oman tallinsa ja väritallin välistä eroa. Nimen ja logon käyttämisen – oli kyse sitten itsensä esittelemisestä uudelle tuttavuudelle kokoontumisajossa, puserosta tai tatuoinnista – ja värien kantamisen ero konkretisoituu nahkaliiveihin. Liivit, joilla värejä kannetaan, puetaan periaatteessa aina päällimmäiseksi. Vaatteissa ja ihossa olevat tunnukset jäävät sen sijaan miehen niin halutessa päällysvaatteiden alle, joten mies voi itse säädellä missä ja milloin ilmaisee olevansa Misfit MC:n jäsen.

---

[320] Durkheim 1980, 374.

4.3.2 ”Ei mun tarvi esittää ketä mä oon, mä oon oma itteni vaan”

Misfit MC:n jäsenten päätös olla kantamatta värejä on ollut tietoinen päätös, joka perustuu miesten tulkintaan värien kantamisen merkityksistä ja arvomaailmasta:

> *Timo:* Värejä voi verrata valtion lippuun. Jos kannat semmosta niiku todella kokoajan mukanasi, niin kyllä se menee vähän semmoiseksi, sit täytyy olla jo jotakin mieltä. Sä joudut ehkä muuttamaan omia mielipiteitäsi värien takia. Sä joudut toimimaan niitten ehdoilla, et - - se on niiku - - siis - - no ääri-islamilaisuuteen on hyvä verrata. Värit jos olisi niin, sit se on aina etusijalla.
> *Kirsi:* Suomessa on ehkä noin kahdeksankymmentä tallia ja suurimmalla osalla on värit, tuskin niistä monikaan pyrkii yhtään mihinkään.
> *Timo:* No hyvin harvat tajuaa niitten värien todellista tarkoitusta, mä oon sitä mieltä. Täytyy olla sitä mieltä että, mikään ei mene sen tallin ohi, ei mikään. Ei oo mikään asia, sellaista asiaa ei ole, mikä ohittaisi sen tallin, elikkä just tämmöistä fundamentalismia, mitä mä en suvaitse missään muodossa. Mä oon ite, tunnustan ihan omaa aatetta, semmoinen anarkisti oikeastaan, liberaali sellainen (naurahdus).
> *Kirsi:* Onks teidän talli liberaali, antaaks se vapautta?
> *Timo:* Antaa. Ei mun oo äärimmäinen pakko tulla tänne, tiedätsä. (1998/212)

Timon tavoin myös muut Misfit MC:n jäsenet kokevat suhtautuvansa väreihin vakavasti verrattuna moneen muuhun talliin. Miehet saattavat kohotella kulmiaan tai naureskella kertoessaan kuulleensa kerhoista, joissa on muutama mies, ei välttämättä Harrikoita lainkaan, ja jo ennen tallipaikan hankintaa miehet ovat hankkineet nahkaliivit joissa on nimi ja tunnus.[321] Misfit MC:läiset puhuvat tällöin *rekvisiitasta*, *mitään sanomattomista talleista* ja *kliineistä talleista* (vrt. eng. ’clean’; mm. puhdas, kirjoittamaton ja ’clinical’; neutraali). Omasta tallistaan puhuessaan he korostavat tallin historiaa ja moottoripyöriin liittyvää toimintaa. He eivät ole *paskanpuhujia*, *rekvisiitan kantajia*, *tehoilijoita* tai *ravintolabikereitä*. Tämän kaltaisilla määreillä Misfit MC:n jäsenet ilmaisevat halveksivan asenteen sellaisia miehiä kohtaan, joiden talli- tai moottoripyörätoiminnan he ovat luokitelleet kulissiomaiseksi toiminnaksi, jossa tärkeintä on miltä näyttää, eikä se mitä tekee:

> *Kirsi:* Eiks ikinä tule tunnetta, et olis ihan makeeta jos lukisi Misfit MC selässä?
> *Akseli:* Ois se joskus, mut tota ehkä se on kumminkin loppupelissä paljon parempi, et sitä ei lue. Mun mielestä siinä on kumminki jotain tiettyjä velvoitteita jos sä kannat niitä värejä. Sit niitä pitää kanssa kantaa ylpeenä loppuun asti.
> *Kirsi:* Luulet sä, et teistä ei olisi siihen?
> *Akseli:* Mä luulen et se rupeis hajottaa joukkoa. Me ei haluta niitä värejä, koska ne kumminki velvottaa johonki. Et ku ne värit tulee, niin sillon hajoo porukka. Se on ihan semmonen – ja ne värit kumminkin jakaa porukkaa.
> *Kirsi:* Siis tarkotat sä et toiset haluu ja toiset ei?
> *Akseli:* Toiset pitää toiset ei.
> *Kirsi:* Voiks niin tehdä?
> *Akseli:* No kyllä, sitä tapahtuu paljonkin, jopa kansainvälisissä järjestöissä.

---

[321] Kerho- ja jengitunnuksia on myös muilla kuin moottoripyöräkerhoilla. Viime vuosina on suomalaismediassa saanut huomiota *Natural Born Killer* nimeä kantava rikollisryhmä. NBK:n tunnus on tyylillisesti samankaltainen kuin HD-kerhojen, mutta koska kyse ei ole moottoripyöräkerhosta, ei tunnuksen yhteydessä ole MC -tekstiä.

Kirsi: Mä oon aina luullu et jos otetaan värit, niin sit niitä kans kannetaan.
Akseli: Nii-i, niin minäki, ja mun mielestä se on mun periaate kans.
Kirsi: Eihän sillä oo sit mitään merkitystä jos kannetaan kun huvittaa.
Akseli: On toisii kerhoja kun mennään perjantaina tallille, lyödään liivit päälle ja lähetään ravintolaan – Ei voi kun hymyillä.
Kirsi: Mut koet sä, et te kuitenkin ootte muiden silmissä ikään kuin väritalli, miten sä luulet?
Akseli: Käytetäänhän meistä nimitystä MC. Se on silloin jo tavallaan sama asia. Mut meille se ei oo sama asia. (1998/127)

Misfit MC:n värittömyys on ollut miesten tietoinen ja harkittu valinta, joka mahdollistaa yksilöpainotteisen lähtökohdan bikerkulttuurissa ja HD-kerhojen maailmassa. Jäsen käyttää tallia kutsu- ja käyntikorttina jos kokee sen tarpeelliseksi, mutta häntä ei automaattisesti identifioida talliin. Yksilöpainotteisuus ei kuitenkaan tarkoita haluttomuutta sitoutua tallitoimintaan vaan haluttomuutta sitoutua julkiseen *edustamiseen* tallin nimissä. Edustaminen on sana, jota miehet käyttävät usein, korostaessaan ettei kerhotunnuksia kantava yksilö ole vastuussa vain omasta maineestaan vaan myös kerhon maineesta:

Kirsi: Ootteks te miettiny värien hankintaa?
Juha: Ollaan me siit puhuttu kokouksissa ja todettu et ei.
Kirsi: Onks siihen ollu jotain tiettyjä syitä?
Juha: Ei oikeestaan sillee, paitsi et kukaan ei halua, kaikki haluu olla oma ittensä.
Kirsi: Mikä siin sit on et jos on värit, niin miten se muuttaisi sun mielestä?
Juha: Jos on värit mä edustan jotakin, jos mä oon tuolla jossain kadulla, mä oon Misfit MC silloin, mut jos mä oon siellä nyt, mä oon vaan mä. Jos mä hölmöilen jotain ravintolassa, vaikka tappelen jonkun kanssa, niin se on niiku, joku lukee selästä et se on tää talli, ja sit se näkee jonkun meiän jäsenistä seuraavan kerran jossain, ja ajattelee et tossa on niitä samoja hulluja. Kaikki tommonen, ei mun mielestä mun tarvi esittää sitä kenellekään ketä mä oon, mä oon oma itteni vaan. Mun mielestä aika pitkälle kaikki on ollu sillee samaa mieltä, ei me tarvita mitään semmosta, kun me pysytään koossa tällaisellakin porukalla, et kaikki toimii vähän niiku nimettömänä. Vaikka onhan toi nimi tullu, toi Misfit, kaikki postikin mitä tulee muilta talleilta, tulee Misfit MC:n nimellä. (1995/29)

Värittömyys antaa miehille mahdollisuuden säädellä sekä henkilökohtaista että kerhonsa näkyvyyttä ja näkymättömyyttä, jolloin he voivat säilyttää – ainakin tiettyyn pisteeseen saakka – yksilöpainotteisen elämänasenteen ja vapauden toimia omien mieltymysten mukaan. Värittömyyden myötä miesten ei mielestään tarvitse myöskään päättää mikä on tallin yhteinen, *virallinen mielipide,* vaan jokainen edustaa puheillaan ja teoillaan vain itseään. Värittömyys mahdollistaa HD-tallien maailmassa myös *poliittisen neutraliuden*. Misfit MC ei tunne tarvetta ottaa kantaa muiden kerhojen välienselvittelyihin eli *rähinäpolitiikkaan*, sillä värittömänä tallina sen status on bikerkulttuurissa epävirallisempi kuin mitä se olisi väritallina.

Värittömyyden kääntöpuoli on kerhotunnusten näkymättömyydestä johtuva tuntemattomuus. Vaikka miehet haluavat itse säädellä sitä, milloin heidät tunnistetaan Misfit MC:n jäseneksi ja missä määrin he edustavat Misfit MC:tä, on heille tärkeää, että talli tiedetään, tunnetaan ja paikallistetaan bikerkulttuurissa ja erityisesti HD-tallien maailmassa. Tunnis-

tettavuuden ja tuntemattomuuden ristiriitaa ratkoessaan miehet ovat päätyneet kompromissiin, jossa värittömyys ei tarkoita nimetöntä ja tunnuksetonta kerhoa.

4.3.3 Suhdetoiminta: mieluummin rentoa juhlimista kuin rähinäpolitiikkaa tai jäykistelyä

Kuten edellä on tullut ilmi, Misfit MC:n jäsenten mielestä värit itsessään eivät tee tallista arvostettua. Tallin statukseen vaikuttaa sen ikä ja maine, jäsenten pyöräasenne ja kerhon tunnettavuus, joka syntyy kun talli, eli jäsenet yhdessä tai erikseen osallistuvat aktiivisesti pyörätapahtumiin ja -juhliin ja vierailevat toisilla talleilla, eli ylläpitävät *suhdetoimintaa*.

> *Eero:* Sitä mä oon ihmetelly miten, vaikka meillä on helvetin vähän suhdetoimintaa, et me ei käydä missään kylässä, et "mitäs jätkät ja mitäs teille kuuluu" ja noin. Käydään ostaa ehkä osia ja tollee ja silti kaikkia kutsuja tulee. Me ei kuitenkaan olla aiheutettu kellekään mitään hankaluuksia. Musta tuntuu, et keskivertoo paremmin meidät tunnetaan tälläisistä värittömistä talleista. Tänne tulee kaikkia bailukutsuja ja muita hyvin.
> *Kirsi:* Tarkoitat sä, et muut värittömät tallit ei saa niin paljon kutsuja ja tollee?
> *Eero:* Mä luulen, et me ollaan tunnetumpia kumminkin siinä mielessä. On värillisiä talleja mitkä on pantu kasaan yks kaks. Yks kaks mäkin sain kuulla, et jaha, tuolla on joku semmonen ja semmonen vitun 666 MC (naurahdus) jossain, ja mä olin ihan, et mikä vittu toi on. Yks kaks tulee joku tämmöinen ja ne panee heti bileet pystyyn ja liivipolitiikan, mut se on niiden tapa ja niiku - - en mä tiedä. (1995/16)

Suhdetoimintaan liittyvä sosiaalinen kanssakäyminen ei ole Misfit MC:n jäsenille vain statuskysymys, vaan sillä on suuri merkitys tärkeänä pidetyn tiedon etenemiselle ja saamiselle. Talleilta löytyy monen alan ammattilaisia ja osaajia. Tieto taitajista ja taidoista kulkee tallilta toiselle sekä tehtyjen töiden muodossa että puheen välityksellä. Samalla tavalla tiedot myytävistä pyöristä, käytetyistä osista ja hyviksi tai huonoiksi havaituista yrityksistä, kuten HD-tarvikeosakauppiaista, koneistamoista, hiekkapuhaltajista, kromaamoista, maalareista, suutareista ja tatuoitsijoista, kulkevat tallilta tallille. Misfit MC:n suhdetoiminta on ollut pääsääntöisesti juuri tiedonvälitykseen keskittyvää asialinjaa. Miehet ovat yhtä mieltä siitä, että kerho on tullut tunnetuksi *asia-asenteesta*, mutta jäsenten näkemykset siitä, miksi asia-asenteeseen on päädytty vaihtelevat:

> *Aapo:* Täällä ei kukaan ilmoita itsestään yhtään mitään (muille talleille). Täällä on tälleen, et saa tulla käymään, mut jos tänne jonkun kutsuu, niin sitten ollaan et ”Mitä vittuu se täällä tekee?”, suunnilleen. En mä tiiä - - on täällä semmoisia ihan - - no - - tai siis totta kai, saa tänne tulla käymään ja tolleen, mut kun joku tulee käymään niin ei sille kyllä mitään kahviikaa tulla heittää tai jotain tällaista. (1995/44)

> *Juha:* Me ei olla semmoisia jotka kierretään paljon missään. Muilta talleilta käy tyyppejä toisilla talleilla viikonloppuisin muuten vaan irvistelemässä, et ”mitä kuuluu?”, mut me ollaan vähän niiku omissa oloissamme, ja sit mennään käymään jonkun luona kun jollain on jotain asiaa, mennään kysymään jotain osaa tai jotain muuta. (1995/30) Mä en ainakaan ite jaksa sitä semmoista että “mitäs täällä?” ja sit taputellaan olkapäähän, ja sit juodaan yhdet kaljat ja rupatellaan kaks tuntia paskaa ja ollaan sit tunti hiljaa kun ei oo mitään sanottavaa. (1998/94)

> *Eero:* Kylhän me ollaan sillai oltu aika pitkään alalla ja tunnetaan aika paljon (muita HD-talleja). (…) Meitä ehkä pidetään vähän semmoisina niiku metsän peikkoina. Siellä ne on omissa oloissaan ja tulee jos on jotain asiaa, mut - - tossa on paljon semmoisia sivujuttuja mitkä tähän on vaikuttanut, kaiken näköisiä niiku sosiaalisiin kontakteihin - - kaikki nää siis rähinäpolitiikat ja muut justiin, et me ollaan haluttu olla nyt ihan omissa oloissa. (1998/173)

Useimmiten Misfit MC:n jäsenet viettävät niin arki-illat kuin viikonloput oman tallin tiloissa omiensa seurassa. Vuodesta 1997 lähtien kerho on kuitenkin järjestänyt juhlia ja illanistujaisia, jonne kutsutaan pääasiassa *pyöräväkeen* kuulumattomia ystäviä. 1990-luvun puolivälissä pyöräväen sivuuttaminen johtui pitkälti suhdetoiminnasta: kansainvälisten kerhojen välillä oli väkivaltaisuuksia ja kireyttä eli *rähinäpolitiikkaa*, ja koska Misfit MC:n periaatteisiin kuuluu puolueettomuus – miehillä on ystäviä ja tuttuja molemmin puolin – katsottiin paremmaksi olla kutsumatta yhtään HD-tallia. Myöhemmin, kun on koittanut rauhallisemmat ajat, ei käytäntö ole muuttunut. Haluttomuus järjestää pyöräväelle juhlia heijastelee jäsenten itseensä ja Misfit MC:hen kohdistamia erilaisia vaatimuksia ja odotuksia riippuen siitä onko kyse pyöräväelle järjestetyistä juhlista vai pyöräväkeen kuulumattomille järjestetyistä juhlista:

> *Kirsi:* Te ette oo pitäny bileitä pyöräväelle.
> *Juha:* Kun tulee aina se ongelma ketä pyydetään ja ketä ei, kun on näitä kansainvälisiä klubeja. No nykyäänhän voisi pyytääkin, mut yleensäkin, me ei olla haluttu hirveästi pitää mitään pyöräbileitä – ne on aina sen verran vaativaa porukkaa (naurahdus).
> *Kirsi:* Millä tavalla ne on vaativampia?
> *Juha:* Nää (tallien järjestämät) bileethän on muuten kaikki niin samanlaisia, että siellä pitäisi keksiä jotain uutta millä saisi väkee tulee – ei kukaan jaksa pelkästään dokaamaan tulla.
> *Kirsi:* Ja sitähän teidän bileissä tehdään.
> *Juha:* Joo mut nää mitä on kutsuttu, on taas erilaisia tyyppejä. Monet on tottunu ryyppää vaan ravintoloissa, ja se on ehkä vähän erilaista tulla tommoseen mestaan.
> *Kirsi: A*jattelet sä, et tavallaan siinä on näille ketä teillä käy, kavereita ja tommosia, et se tekee tavallaan jo makeeksi ne bileet, se että te ootte HD-talli joka järjestää bileet?
> *Juha:* Mmm, kyllä mä luulen et sekin on semmoinen. Ehkä se on vähän, kun kaikki on niin mystistä (naurahdus). (1998/91)

Jako pyöräväkeen ja muihin ei kerro yksilön arvostuksesta tai sen puutteesta, vaan rajanvedosta, jonka juuret ovat bikerkulttuurin alkukertomuksessa. Bikerkulttuurissa suhde valtakulttuuriin – on sitten kyse 1950-luvun Kaliforniasta tai 2000-luvun Suomesta – on rakentunut eronteon ja toiseuden tematiikalle. Eronteon muodot ja intensiteetit toki vaihtelevat, mutta olennaista on, että bikerkulttuuri määrittyy omaksi erityiseksi maailmaksi: kokonaisvaltaiseksi elämäntavaksi, jossa talli ja moottoripyörä eivät ole segmentti elämästä vaan elämää, joka läpäisee arjen. Juhlien järjestäminen pyöräväelle, ihmisille joille talli on arkea, on yksinkertaisesti vaativampaa kuin juhlien järjestäminen niille, joille talli on sellaisenaan elämys ja ”mystinen” paikka. Kun HD-kerhojen järjestämissä juhlissa on yleensä tarjolla juoman ja ruuan[322] lisäksi elä-

[322] Ruoka on yleensä joko omakustannehintaista tai ilmaista. Tarjolla on ollut esim. vartaassa paistettua kokonaista sikaa, hernekeittoa soppatykistä, buffet-tyyliin nakkeja, patonkia ja salaatteja, grilliruokaa, lihakeit-

vää musiikkia[323] ja paikalle on saatettu järjestää striptease-esiintyjä[324] ja tatuoitsija, on Misfit MC:n järjestämien juhlien valmisteluiksi riittänyt tallin siivous, mahdollisen ruokatarjoilun järjestäminen ja riittävän juomavaraston kokoaminen.[325]

Juhliin ja erityisesti juhlajärjestelyihin nivoutuu myös kysymys tallin yhteisöllisyydestä ja jäsenten sitoutumisesta tallitoimintaan. Haastattelutilanteissa, kun miehet katselivat valokuvia tallin juhlista, he harvemmin ottivat puheeksi itse juhlat, mutta sitäkin useammin juhlavalmisteluihin ja juhlintaan liittyvät jännitteet, kuten jäsenten osallistumattomuuden kun oli kyse siivoamisesta, ruokatarjoilun järjestämisestä, juomavarastojen täydentämisestä ja tarjoilusta tai järjestyksenpidosta juhlien aikana:

> *Akseli:* Noita (HD-tallien järjestämiä) tusinajuhlia on niin paljon, et kun ne ei jaksa itteensä edes kiinnostaa, mennä niihin, niin, miksi niitä sit edes järjestää. Mulla on vähän semmonen ajatus.
> *Kirsi:* Yym, taloudellista hyötyä
> *Akseli:* Joo taloudellinen. Siihen joutuu panostamaan aika paljon, ja sit kun tietää, et se on puolet tosta ryhmästä, joka tekee, tekee sen asian eteen, ja puolet nauttii sit siitä tuloksesta, niin se on asia joka kanssa tökkii. Et nää on, nää (Misfit MC:n juhlat) on helpot. (1998/126)

Miesten haluttomuus järjestää pyöräväelle juhlia, liittyy järjestelyjen vaatimaan aikaan ja vaivannäköön, mutta taustalla kummittelee myös miesten huomiot siitä, että juhliin panostaminen ei aina takaa juhlien onnistumista. Käytyään lukuisissa "tylsissä" pyöräjuhlissa miehet ovat huomanneet, ettei juhlatunnelma ole itsestäänselvyys. Tunnelman syntyyn tarvitaan myös vieraiden panos. *Jäykistely* on ilmiö, joka kuolettaa tunnelman nopeasti. Pyöräväen jäykistely johtuu useimmiten siitä, että läsnäolijat eivät ole paikalla vain omana itsenään, vaan edustavat myös kerhoaan. Jokainen pyrkii antamaan kerhostaan mahdollisimman hyvän kuvan, joka bikerkulttuurissa nivoutuu eetoksen miesihanteeseen. Konkreettisimmillaan kyse on ruumiin asennoista: ryhdikkäästä olemuksesta ja kasvojen ilmeettömyydestä, jotka viestivät läsnäolijoille, että miehellä on sekä tilanne että tila hallinnassa. Kontrolloitu käytös johtaa Misfit MC:n jäsenten näkemyksen mukaan *jäykistelyyn*, *töllistelyyn, patsasteluun* ja äärimmilleen vietynä *pullisteluun* ja *äijänä olemiseen,* jotka kuolettavat nopeasti hauskanpidon ja juhlatunnelman.

Vaikka miehet kritisoivat jäykistelyä, ei se tarkoita etteivätkö he itsekin siihen osallistuisi, joskus tiedostaen ja ilmiötä ironisoiden (”Joutuu olemaan melonit kainaloissa”), toisinaan huomaamatta ja sisäsyntyisesti. Jäykistely ei rajoitu vain juhliin, vaan sitä esiintyy myös

---

toa, tex-mex-tyyppisiä ruokia, paelloja ja joskus jopa ravintolakokkien paikan päällä valmistamia gourmetherkkuja. Jotkut tallit huomioivat myös kasvisyöjät.

[323] Musiikki on yleensä raskastahtista rokkia, bluespainotteista rokkia, bluesia, rootsmusiikkia, rockabillyä, countria, tai em. tyylien sekoitusta.

[324] Esiintyjät ovat yleensä naisia, mutta esim. H-DCF:n järjestämässä vuoden 2000 kansainvälisessä Super Rallyssa striptease-esiintyjinä oli, järjestäjien mukaan tasapuolisuuden nimissä, sekä naisia että miehiä.

[325] Esim. olutta, siideriä, lonkeroa, väkeviä alkoholijuomia, viinejä ja alkoholittomina vaihtoehtoina limonadeja ja kivennäisvesiä.

muulloin. Kansatieteilijä Jan Löfström, kirjoittaessaan ruumiinkielen ja kulttuurin suhteesta, toteaa, että "tapa kantaa omaa kehoa on käytännöllistä, ruumiin muistiin kaivertunutta tietoa siitä, miten olla ja toimia maailmassa."[326] Juuri tästä on kysymys jäykistelyn ja bikerkulttuurin välisessä suhteessa: ruumiin asennoilla miehet kommentoivat tilanteita ja arvottavat tilanteissa olevia. Jos Misfit MC:n tallille saapuu pyörätyyppejä, joita miehet arvostavat, kohenee Misfit MC:n jäsenten ryhti ja puheet ja eleet muuttuvat harkituiksi. *Edustaminen*, joka on yksi variaatio jäykistelystä, ja johon Misfit MC:n jäsenet itsekin helposti lähtevät mukaan, estää ”rennon juhlimisen”, jonka miehet liittävät useimmiten humalaan – mielentilaan jossa kontrollilla ei ole enää niin väliä:

> *Akseli:* Näissä (Misfit MC:n järjestämissä juhlissa) on juhlan meininkiä. Voi rennosti juhlia jotain uutta vuotta tai vappua tai synttäreitä. Mut sit kun otetaan jotain pyöräporukkaa, niin se menee äkkiä semmoiseksi jäykistelyksi - - koska se - - täytyisi olla tosi valikoitunutta se porukka, joka osaa ottaa huikkaa ja pitää hauskaa eikä jäykistellä. Näissä voi iteki dokaa mukana ja – näissä ei tarvi mitään, odottaa mitään ihmeellistä. (1998/126)

Vaikka Misfit MC ei ole järjestänyt juhlia pyöräväelle, eikä ole muutenkaan ollut erityisen aktiivinen huvipuolella, ei kerho ole syrjäytynyt HD-tallien maailmasta. Kerhon passiivisuutta on tasapainottanut tallin suhteellisen pitkä historia ja jäsenten pyöriin liittyvä tietotaito. Misfit MC:n jäsenet myös tietoisesti profiloivat itsensä mieluummin pyöräkeskeiseksi talliksi kuin huvipuolen aktiivisiksi toimijoiksi. Muilla HD-kerhoilla, -juhlilla ja -tapahtumilla on tilaa miesten elämässä – ovathan ne sosiaalisuuden ja hauskanpidon lisäksi välttämätöntä suhdetoimintaa – mutta elämäntavan keskiössä on oman moottoripyörän lisäksi oma talli; Misfit MC.

4.4 Misfit MC ja talli miesten talona: säilytystilasta taivaaksi

> *Aapo:*Me ollaan kymmenen heppua, ja vaikka kaikki on erilaisia ja menee omia reittejään, niin päämärä on sama. Pitää tää tönö pystyssä. (Muistiinpanot maaliskuu 1995)

Kuten luvussa I totesin, voidaan tallilla viitata joko ryhmään ("meidän talli") tai rakennukseen ("tuut sä tallille?"). Tallin olemassaolo ja kehitys ryhmänä, Misfit MC:nä, on sidoksissa tallin olemassaoloon tilana. Tavat, joilla miehet ovat kokeneet, tulkinneet ja käyttäneet kerhon tiloja, valaisee omalta osaltaan sitä, miten Misfit MC on muotoutunut ja mikä merkitys Misfit MC:llä on ollut ja on miehille. Bikerkulttuurin, miesyhteisöllisyyden ja tilan välistä suhdetta valottaakseni, kerin tallin historiaa sen alkuvaiheista alkaen.

---

[326] Löfström 2000, 194.

1980-luvun lopussa ei ole olemassa Misfit MC:tä, vaan kahdeksan pääkaupunkiseudun lähiöissä kasvanutta ja Harrikoista innostunutta nuorta miestä, joista osa tuntee toisensa lapsuudesta ja koulumaailmasta, osa on tullut tutuksi amerikanautojen parissa.

> *Eero:* Silloin pyörittiin amerikanraudoilla, niillä farmarijenkeillä tuolla ympäri stadia ja heiluttiin joka paikassa. Tyyppejä tapas Hietsussa. Hietsu oli semmonen kohtaamispaikka, et oppi tuntemaan, mut ei niinku ikinä esim selvinpäin oltu mitenkään ystäviä. Sit kävi ilmi, et Akseli, Tuomas ja Lauri lähti Amerikoihin, ja ne tarvi kaverin sinne (1. tallipaikkaan), ja se oli ehkä siitä. Et ne ehkä halusi jonkun tyypin, niiku lisää vuokranmaksajia. Ja tota, mä kävin pankista ottaa lainan, vaihdoin rahat dollareiksi, annoin mukaan, ja ne toi niiku niin hyvän vittu vehkeen kun olla voi. Siis sillä rahalla. (1995/13)

Miehillä on kunnostusta kaipaavat Harrikat ja tarvetta tilaan, jossa pystyisi moottoripyörän säilyttämisen lisäksi myös tarvittaessa korjaamaan ja rakentelemaan pyöriä. Ensimmäiseksi tallipaikaksi miehet vuokraavat 100 m^2 varastohallin. Miehet eivät ole tilan ainoat vuokralaiset, vaan he jakavat sen muutaman autonrakentajan kanssa. Sitoutumisen aste on minimaalinen: jos maksaa oman osan vuokra, voi säilyttää pyörää tallilla. Tilan luonne on autotallimainen sillä moottoripyörät ja autot vievät suurimman osan neliöistä. Talli on ennen kaikkea moottoripyörien korjaus- ja rakentamispaikka. Paikan korjaamomaisuudesta huolimatta miehet kerääntyvät tallille viikonloppuisin, joko miesporukassa tai tyttöystävien seurassa, ennen ravintolaan lähtöä. Tilaan tuodaan myös pari ilmaiseksi saatua sohvaa ja muutaman miehen omilla rahoillaan hankkima käytetty biljardipöytä. Pääsääntöisesti tallille ei kuitenkaan lähdetä oleskelemaan, vaan *toimimaan* eli kunnostamaan moottoripyöriä. Kun miehet puhuvat tallista, he puhuvat tilasta, jossa moottoripyöriä säilytetään, kunnostetaan ja rakennetaan, eivät ryhmästä.

> *Eero:* Siellä mä en oikeen koskaan käyny. Mä ehdin niin vähän aikaan olee siellä. Sinne oli niin pitkä tallimatkakin, et en mä siin kuvioissa ollu, tuntenu oikeen kodikseni ikinä. (1995/14)

Pitkään tallimatkaan, varastorakennuksen heikkoon kuntoon ja vähäisiin neliöihin kyllästyttyään miehet vuokraavat 300 m^2 tilan kantakaupungista. Ryhmä kasvaa kahdella uudella jäsenellä. Löyhä sitoutumisen aste syntyy kun jokainen joutuu maksamaan osan uuden paikan vuokratakuusta. Miehet jakavat tilan *pyöräpuoleksi,* jossa säilytetään ja rakennetaan moottoripyöriä ja *baaripuoleksi,* joka on tarkoitettu seurustelutilaksi. Kun ensimmäinen tallirakennus oli jaettu autonrakentajien kanssa, oli nyt kyse omasta tilasta, ja kuten seuraavassa lainauksessa todetaan, alkaa tila hahmottua *tallitoiminnan* kautta.

> *Eero:* Ja siitä sit stadiin. Jumalauta tuntui kuin vittu taivaaseen olisi tullut. Oli lämmintä ja omat rampit ja kaikki, helvetin huoneita ja muita (naurahdus). Piti tehdä sitä ja piti tehdä tätä, mut loppujen lopuksi työkalut oli lattialla (naurahdus) ja ei mitään tullu tehdyksi. No saatiinhan me sinne baari ja oli siellä niiku ilmestyny tallitoimintaa mun aikana, et siellä vähän bileitäkin pideltiin kapakoiden jälkeen ja tolleen. (1995/14)

Kyse ei ole enää vain pyörien säilyttämisestä ja kunnostamisesta, vaan yhä merkityksellisempää on yhdessäolo. Toisin kuin ensimmäinen paikka, joka ei Eeron mukaan "oikein kodilta tuntunut", on uusi tallipaikka "kuin taivas", jossa alkaa "ilmestymään tallitoimintaa" eli tallilla vietetään aikaa entistä enemmän ja säännöllisemmin ja muulloinkin kuin pyöriä rakennettaessa. Elämä tallilla vilkastuu kun miesten ystävät alkavat vierailemaan siellä viikonloppuisin. Tallitoiminta ei rajoitu vain omaan tilaan, sillä miehet käyvät HD-kerhojen järjestämissä juhlissa ja kokoontumisajoissa. Yhdessä näyttäytymisen myötä muut moottoripyöräkerhot alkavat tunnistaa ja yhdistää miehet tietyn ryhmän jäseniksi. Koska miesten muodostama talli on nimetön, tulee tallipaikasta nimen korvike. Tallipaikka ei ole enää vain tila, vaan sillä viitataan myös miesten muodostamaan ryhmään. Vuonna 1991 toiminta on jo niin vakiintunutta, että miehet päättävät rekisteröityä yhdistykseksi. Ry:n perustaminen edellyttää nimen keksimistä ryhmälle. Yksi jäsenistä ehdottaa Misfit nimeä ulkomaalaisessa moottoripyörälehdessä olleen sarjakuvan innoittamana ja sen hyväksyvät kaikki. Rekisteröityminen viralliseksi kerhoksi vakauttaa ja vahvistaa tallitoimintaa. Rekisteröityneenä yhdistyksenä Misfit MC voi hakea toiminta-avustuksia, avata pankkitilin ja tehdä yhdistyksen nimissä rahallista korvausta vastaan töitä ja kartuttaa näin kerhon varoja. Yhdistystoiminta vaatii miehiltä myös uudenlaista sitoutumista ja vastuunkantoa sillä jäsenten on huolehdittava yhdistyksen kirjanpidosta, veroista, kokouksista ja kokouspöytäkirjoista.

Kun tallin jäsenistä kaksi lopettaa – yksi miehistä siirtyy väritalliin ja toinen myy moottoripyöränsä pois – nousee jäljelle jääneiden vuokraosuus tuhanteen markkaan (n. 170 euroa). Miehet alkavat etsiä edullisempaa tilaa, joka olisi mieluiten teollisuusalueella jolloin ei tarvitse välittää naapurien mielipiteistä ja varoa meluhaittoja, oli kyse sitten moottoripyörän käynnistämisestä tai musiikin soittamisesta öiseen aikaan. Miehet unelmoivat myös omasta pihasta, jossa voi kesäpäiväisin korjailla pyöriä ja viettää aikaa. Lopulta ryhmä löytää tarkoituksiinsa sopivan 350 m^2 tilan. Muuton yhteydessä mukaan tulee kaikille ennestään tuttu HD-mies. Uusi tila on huonokuntoinen teollisuusrakennus, jota miehet alkavat talkootyönä kunnostamaan ja rakentamaan omien tarpeidensa mukaiseksi:

> *Kirsi:* Millaisia odotuksia silloin oli, muistat sä mitään, tai mitkä ne fiilikset oli?
> *Juha:* Silloin oli tietysti aika paljon intoa täynnä, tuntui hyvältä, tyhjä halli periaatteessa. Sinne voi tehdä just silleen kun haluaa. Ei ole hirveesti talon rakenteilla arvoa.(1998/88)

Aiemmin Misfit MC:n jäseniä yhdisti kiinnostus Harrikoihin, nyt moottoripyörän rinnalle tulee tallirakennus. Rakennuksen kunnostamisessa rahaa käytetään mahdollisimman vähän. Useimmat huonekaluista saadaan ilmaiseksi ja osa kodinkoneista ostetaan käytettynä. Rakennustarpeet, kuten puutavara, sähkö- ja putkitarvikkeet, ostetaan pääosin uusina. Tarvittavat hankinnat rahoitetaan tallin yhteisillä varoilla, joita kartutetaan yhdistyksen nimissä

tehdyillä töillä ja kuukausittain maksettavalla viidensadan markan (n. 85 euroa) jäsenmaksulla. Rakennustarpeita kulkeutuu myös jäsenten työpaikoilta, kuten syystalvella 1995, jolloin yksi miehistä saa sovittua purku-urakan työpaikallaan. Ulkovajan purkamisen ja paikan siivoamisen maksuksi sovitaan purkujäte. Viideltä tallin jäseneltä kuluu urakkaan muutama tunti ja palkaksi kertyy muun muassa 30 m^2 vanerilevyä ja 30 m höylättyä puutavaraa sekä sähkökatkaisimia ja sähköjohtoja.[327] Vastaavasti vuotta myöhemmin, samalla periaatteella kuin edellisellä kerralla, tallin omistukseen siirtyy toisen jäsenen työpaikkasuhteilla pukukaappeja, kompura, öljypolttimen varaosia ja kiertovesipumppu.[328]

Rakennustarvikelöydöt ovat tallille arvokkaita kahdella tapaa. Konkreettisella tasolla on kyse taloudellisesta hyödystä mutta sen lisäksi miesten tekemät löydöt, ovat ne sitten rakennustarvikkeita, työkaluja, huonekaluja, urheiluvälineitä, astioita, moottoripyörälehtiä tai rekvisiittaa, vahvistavat tallin yhteisöllisyyttä. Bikerkulttuurin ihanteiden mukaisesti moottoripyöräkerhon jäsenyyteen sitoutunut mies on sitoutunut läsnäoloon, joka on enemmän kuin fyysinen läsnäolo: miehen on omaksuttava ajatusmalli, jossa talli – vaikka olisi poissa silmistä – ei ole poissa mielestä. Misfit MC:lle ideaalijäsen on mies, jonka mieleen on kaivertunut ajatus siitä, että tallin hyvinvointi on riippuvainen jäsenten aktiivisuudesta. Talli on olemassa vain jos jäsenet toiminnallaan sitä ylläpitävät:

> *Akseli:* Tällähän periaatteella me ollaan pystytty, ollaan näin pitkälle päästy ja pienellä rahalla pystytty toimimaan. Me näitä romuja keräillään ja rakennetaan niistä mieluisat vehkeet itsellemme. (1998/115)

Välinpitämättömyys tallirakennusta kohtaan tulkitaan helposti välinpitämättömyydeksi ryhmää kohtaan. Rakennusprojektista on tullut yhteisöllisyyttä luova ja ylläpitävä elementti, joka samalla mittaa miehen lojaalisuuden ja sitoutumisen astetta. Mitä enemmän miehet kunnostavat ja rakentavat tallirakennusta yhdessä, sitä vahvempi side miesten ja Misfit MC:n välille muodostuu, ja sitä halukkaammin miehet osoittavat sitoutumisensa myös ulkomaailmalle. Kerhon nimi ja logo saavat yhä tärkeämmän sijan miesten elämässä, ja miehet alkavat käyttää kerhotunnuksella varustettuja paitoja, vöitä, lippalakkeja, matkapuhelimia ja tatuoivat kerhotunnuksen ihoonsa. Tallista muodostuu aiempaa kiinteämpi ja suljetumpi yhteisö. Kun kahdessa ensimmäisessä tallipaikassa jokainen uusi jäsen oli tervetullut lisä vuokranmaksajaksi ja kriteeriksi riitti, että vähintään yksi tallin jäsenistä tuntee tulokkaan ja suosittelee tätä muille, on käytäntö nyt toinen. Kaikilla uusilla jäsenellä on koeaika eli *hängästatus.* Kokelasjäsenelle annetaan tallirakennuksen avain ja oma loossi moottoripyörälle, mutta kerhotunnuksella varustettuihin vaatteisiin ja asusteisiin on latautunut niin vahva väritunnuksen

[327] Muistiinpanot lokakuu 1995.
[328] Muistiinpanot kesäkuu 1996.

merkitys, että vain jäsenet käyttävät niitä. Kokelasjäsen käyttää, ja hänen odotetaan käyttävän, *support-paitoja*, joilla Misfit MC:hen kuulumaton voi ilmaista tukensa tallille.

* * *

Sitä mukaan kun miehet rakentavat ja kunnostavat tallirakennusta yhdessä ja ottavat tilan haltuunsa, saa rakennus fyysisen ulottuvuuden lisäksi uuden ulottuvuuden ryhmän olemassaolon ja jatkuvuuden ilmentäjänä. Tilaa muokataan heijastamaan ryhmän näkemystä itsestään, sen ominaislaadusta. Misfit MC.n jäsenille on tullut yhteinen päämäärä, tallirakennuksen tekeminen jäsenten taivaaksi. Mutta millainen tämä taivas on?

4.4.1 Millainen taivas?

> *Eero*: Tää elää. Oikeestaan koko rakennus on tarpeiden mukaan muuttunut. Mut kuitenkin, koko ajan on asuttu, eletty ja duunattu ja väsätty ja syöty ja noin. Et niiku, ei mitään Roomaakaan hetkessä duunattu. (1998/158)

Kuten Eero yllä olevassa lainauksessa toteaa, on Misfit MC:n tallirakennus elävää tila. Ihmisen ja rakennetun ympäristön välistä suhdetta onkin kuvailtu vuoropuhelun kaltaiseksi. Fyysisen ympäristön vaikuttaessa ihmisen tapaan hahmottaa tila ja orientoitua tilassa, vaikuttavat kulttuuriset mallit siihen miten materiaalinen ympäristö koetaan, muokataan ja tulkitaan.[329] Taidehistorioitsija Kirsi Saarikangas toteaa osuvasti, että "rakennettu tila on ymmärrettävissä yhtäältä tekojen, käytäntöjen ja merkitysten lähtökohtana ja toisaalta niiden aikaansaannoksena".[330] Rakennettu tila on toiminnan näyttämö, mutta se myös aktiivisesti jäsentää sosiaalisia käytäntöjä muovaamalla ja konstruoimalla yhä uudelleen sosiaalisia suhteita ja yksilön käsitystä paikastaan maailmassa.[331] Millaisten toimintojen näyttämö Misfit MC:n tallirakennus sitten on ja miten talli elettynä tilana rakentaa Misfit MC:n jäsenten käsityksiä itsestään ja tallistaan?

> *Eero:* Tämmönen asia mikä mulla tulee mieleen (tallista): keski-ikäisiä duunikavereita, mä oon heittäny jotain peltejä tai jotain osaa vieny duuniautolla tallille. Sen jälkeen kun ne on käynyt siellä sisällä, ei oo aikaisemmin missään moottoripyörätalleilla käynyt, niin ei se ole ainoastaan mun mielikuvitusta, et niiden suhtautuminen on muuttunut koko tohon aiheeseen jollain tavalla positiivisempaan suuntaan. Mä en oo kysynyt, ne ei oo niin hyviä tuttuja, mut mä veikkaan, et ne on kuvitellu tosiaan, et siellä jossain öljyn seassa, paskassa istutaan ja ollaan, ja joku romukasa siellä. Et vaikka aina silloin tällöin on tullut jotain juttuja, et oon hitsannu tai jotain muuta, et siellä on kalustoo, mut ei se oo jääny niitten mieleen ennen kuin ne on tullu sit käymään. "Täähän on siistiä" ne sanoo.(1998/178-179)

---

[329] Kotilainen 1994, 3.
[330] Saarikangas 1998a, 247.
[331] Saarikangas 1998b, 186–194.; Kotilainen 1994.

Miehille tallirakennus on – aivan kuten moottoripyöräkin – aihio, jota he ovat valmiita rakentamaan niin kauan, että se vastaa heidän käsitystään siitä, millainen HD-tallin kuuluu olla. Rakennusprojekti on jatkuvassa käymistilassa ja tilajärjestelyt muuttuvat aina sen mukaan, mikä on tilan käytön kannalta mielekkäin ratkaisu. Tilaa ei oteta annettuna vaan sitä rakennetaan sekä omien tarpeiden että bikerkulttuurin perinteiden mukaisesti. Lähtökohtana on bikerkulttuuriin syvälle juurtunut riippumattomuuden ihanne, *independent meininki*, kuten Eero kerran toimintamallia kuvasi.[332]

Ensimmäiseksi, kuten edellisessäkin paikassa, Misfit MC:n jäsenet jakavat tilan baari- ja pyöräpuoleksi. Baarin ja pyöräpuolen valmistuttua miehet muuttavat betoniseinäisen varastotilan palosuojatuksi *metallipajaksi* vaihtamalla välioven teräksiseen, sisustamalla tilan teräshyllyillä ja -työpöydällä ja hankkimalla pyörän rakentamisessa tarvittavia työkaluja kuten pylväsporakoneen, hitsaus- ja rälläköintivälineitä, ja tekemällä itse esimerkiksi venttiilin ja iskunvaimentimen purkamiseen ja kytkimen korjaamiseen sopivia erikoistyökaluja. Metallipajaan sijoitetaan myös tarvikevarasto, jossa säilytetään moottoripyörien ja tallirakennuksen rakentamisesta ylijääneitä materiaaleja. Metallipajan lisäksi miehet rakentavat *privaattitiloja* (vrt. eng. privat; yksityinen) kuten *punttisalin,* josta löytyy kuntopyörä, painonnosto- ja nyrkkeilyvälineitä ja pukuhuoneella varustettu suihkutila. Punttisalin yläpuolelle miehet rakentavat 50 m^2 kokoisen yläkerran, jonka neljää huonetta tallin jäsenet voivat vuokrata yöpymis- ja asumistarpeisiin. Eteistilan yläpuolelle miehet rakentavat *biljarditilan* ja pienen oleskelusopin. Keittiö on remonttilistalla viimeisenä. Alussa miehille riittää, että keittiöstä löytyy vesipiste, sähköliesi, jääkaappi, kahvinkeitin, kattila, paistinpannu ja ruokailuvälineet. Myöhemmin keittiön paikkaa vaihdetaan ja sen varustusta täydennetään keittiökaapeilla ja -tasoilla, mikroaaltouunilla, astiapesukoneella ja keittiövälineistöllä.

Kuva 22. (i-ii) Muistutus keittiön ja metallipajan käyttäjälle: "Siivoa jälkesi" ja "Vitun kusipää, laita työkalut paikoilleen".

[332] Rebels MC:n jäsen tiivistää riippumattomuuden ihanteen ytimekkäästi: " You can say "Fuck The World!" because out here it's our world!". Wolf 1991a, 173.

Miesten tekemä tilajako perustuu käytännöllisyyteen, mutta erilaisten tilojen avulla tallin jäsenet säätelevät ja jäsentävät myös sisäpiirin ja ulkopiirin välisiä suhteita, ja korostavat tarvittaessa tallin miesyhteisöllisyyttä:

> *Kirsi*: Mikä mun mielestä on aika jännää, tai aika yleistä, varsinkin jos on enemmän kuin yksi naispuolinen, niin ne on nimenomaan eri tilassa mitä te ootte.
> *Akseli*: Y-ym
> *Kirsi*: Meneeks se vaan niiku ihan
> *Akseli:* Se on luontevasti silleen, et me voidaan hakeutua eri tilaan (naurahdus).
> *Kirsi*: Eli tavallaan ei haittaa mitään vaikka muijakaveri on siellä, mut sit kuitenkin
> *Akseli*: Onhan tietysti semmosia juttuja mitä niitten ei tarvi tietää.
> *Kirsi*: Niin, mutta vaikka se olisi ihan semmosta jokapäivästä lässytystä.
> *Akseli*: Se on paljon parempi, et muija ei tule siihen viisastelee "Mitä sä nyt elvistelet siinä". (1998/136)

Talli on miesten oma tila, josta löytyy kaikki elämisen perusasiat kuten keittiö, suihku, pesukone ja nukkumatilat. Talli tarjoaa mahdollisuuden asumiseen, ja kuten Timo seuraavaksi huomauttaa, tunteen siitä, että miehellä on olemassa turvapaikka jos muu maailma pettää:

> *Timo:* Me ollaan tehty tää sellaiseksi et täältä löytyy kaikki. Me pystytään tarvittaessa elämään täällä. Et jos akka jättää niin tää on turva (naurahdus). Nii, kai se on sitä ihan suoraan, et jos lähtee kämppä alta tai jotain. Sitä se varmaan on. (1998/17)

Bikerkulttuurin ihanteiden mukaisesti kerhorakennus on miehille turvasatama, oma maailma, jonka puitteet ja säännöt ovat jäsenten itsensä laatimat. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, että pitkäaikainen asuminen tallilla koettelee hermoja. Vaikka jäsen olisikin vuokrannut oman huoneen, ei talli tarjoa samalla lailla yksityisyyttä kuin erillinen asunto. Talli on paikka jonne tullaan ja josta lähdetään, edestakainen liikenne on vilkasta. Kodinomaisuudesta huolimatta talli on ennen kaikkea yhteisön tila, ei yksilön.

Bikerkulttuurissa tallirakennuksen tulee täyttää kaksi kriteeriä: tilan on oltava sellainen, että sen tunnistaa HD-talliksi, mutta toisaalta tilassa pitää näkyä myös tallin oma henki ja ominaislaatu. Periaate on yksinkertainen: "Millainen tallirakennus, sellainen ryhmä". Misfitt MC:n tallirakennus on ulkoapäin karu ja vanha teollisuuskiinteistö. Ensimmäiseksi huomio kiinnittyy ulkoseinällä roikkuvaan valotauluun, jossa on tallin nimi ja logo. Seuraava viittaus HD-kerhoon ja bikerkulttuuriin on ulko-oven kahva, joka on muotoiltu moottoripyörän ketjusta. Kolmas viittaus liittyy symboliseen rajanvetoon, josta kirjoitin luvussa *Bikeriys moraalisena tyylinä*. Pieni kilpi (kuva 23) oven vieressä pilkkaa poliisin voimatoimia Overkill

Kuva 23. Misfit MC:n moraalitopografiaa: "Soita ovikelloa jos et omista panssarivaunua"

MC:n ratsiassa vuonna 1993. Kilpeen tiivistyy tallin moraalitopografia ja rajanveto (bikers vs. straight citizens), jonka juuret ovat bikerkulttuurin alkukertomuksessa ja populaarikulttuurin välittämässä toiseuden ja eronteon tematiikassa. Kerhorakennuksen eteistilaan astuva kohtaa ensimmäiseksi suuren ilmoitustaulun, joka on täynnä HD-tallien lähettämiä kutsuja juhliin ja kokoontumisajoihin. Miehet eivät poista vanhoja kutsuja, vaan viimeiseksi tullut kiinnitetään edellisten päälle. Ilmoitustaulu on tallin historiankirjaa kertoen samalla Misfit MC.n suhdetoiminnan laajuudesta. Kutsut asettavat Misfit MC:n omalle paikalle bikerkulttuurissa ja HD-tallien maailmassa.

Kuva 24. Suhdetoiminnan manifesti ja historiankirja: eteisen ilmoitustaulu

Eteisestä on käynti baaripuolelle ja loossipuolelle, jotka ovat tiloista tärkeimmät. Näiden kahden tilan olemassaolo ja niiden erottaminen toisistaan, ovat keskeinen piirre HD-talleissa. Tähän mennessä en ole vielä kertaakaan vieraillut sellaisella tallilla, josta ei löytyisi edes pientä erillistä seurustelunurkkausta. Petri, intohimoinen vanhojen autojen rakentaja, puisteli päätään nähtyään Misfit MC:n tallin tilajaon. Hänestä oli käsittämätöntä että kallisarvoista rakentelu- ja säilytystilaa oli hukattu "pelkkää oleskelua varten". Tähän lausahdukseen tuntuu kiteytyvän HD-tallin ominaislaatu. Kuten kenttätyökappaleessa olevasta lainauksesta kävi ilmi, ainakin jossain mielessä "pyörä on vain 1/3 koko touhusta". Moottoripyörä on kaiken perusta, ja se pitkälti määrittelee tallin toimintaa, mutta se ei kuitenkaan ole kaikki.

Moottoripyörään liittyvä toiminta on kuitenkin oleellinen mittari kun tallin jäsenet määrittelevät omansa ja muiden tallien ominaislaatua. Loossipuoli ja baaripuoli ja niihin liitetyt merkitykset ovat vahvasti sidoksissa tallin jäsenten näkemykseen bikerkulttuurin eetoksen luonteesta ja siitä, miten se ilmenee Misfit MC.n tiloissa, tai ainakin miten sen kuuluisi ilmetä. Juha selventää pyöräpuolen ja baaripuolen merkitystä seuraavasti:

> *Kirsi:* Kun sä meet muitten talleille, niin katot sä minkä näköstä siellä on?
> *Juha:* Mä katon yleensä sillee aika yleisesti vaan sitä, en mä ala hirveen pikkutarkkaa kattomaan, et niiku minkälainen kuva jollain on seinällä tai onks siellä hirveesti kuvia tai vähän kuvia vaan yleensä sitä tilaa vaan.
> *Kirsi:* Tilan käyttöä vai?
> *Juha:* Tilan käyttöä ja kaikkea sellasta, et onko iso baari vai pieni baari ja onko iso pyöräpuoli.
> *Kirsi:* Mitä se kertoo, jos on iso baari tai pieni baari, tai iso pyöräpuoli tai pieni pyöräpuoli?
> *Juha:* No sehän kertoo just sitä, kummassa on enemmän käyttöä. Jos on iso baari niin sehän on melkein sit sitä dokaamista ja vähän pyöriä, ja toisin päin on sit toisin päin.(1998/96)

Tilan käytön lisäksi myös työkalut, niiden määrä, laatu ja monipuolisuus kertovat siitä, millainen suhde tallin jäsenillä on moottoripyöriin. Jos tallilta ei löydy korjaustiloja tai työkaluja, määrittyy talli Misfit MC:n silmissä *rekvisiittakantajien* kerhotilaksi. Tallissa kuuluu näkyä elämisen jäljet; kulumat ja sormenjäljet:

> *Juha*: Jos siellä (tallilla) jotain tehdään niin paikat tulee olemaan paskasia ja sorminjälkiä seinissä vaikka niitä maalaisi joka päivä. Täysin turha kuvitella, et siitä mitään sairaalaa saa. Tai saa siitä sitten kun ei tehdä mitään. (1998/98)

Tallin tiloissa tulee näkyä tallin historia ja eletty elämä. Miehet kutsuvat *cleaniksi talliksi* tilaa, josta näkee, että ryhmä on ollut koossa vasta lyhyen aikaa tai tallilla vietetty aika on vähäistä. Ihanteellinen talli on täynnä elämää ja elämän jälkiä, sillä elämä on lupaus kerhon jatkuvuudesta.

4.4.2 "Baari on baari eikä korjaamo"

> *Akseli:* Kyllä me haluttiin tehdä semmoinen hieno, edustava baari et, kumminkin, koska ei se ole pelkästään sitä, et siellä dokataan, vaan et siellä vietetään tosiaan aikaa, ja mullehan se on ollut kuin olohuone.(1998/112)

Baari on jäsenten olohuone. Baarista löytyy TV, videot ja stereot. Musiikki painottuu raskaaseen rokkiin, mutta CD-levyjen valikoima kattaa myös esimerkiksi hevin, rock'n rollin, rockabillyn, bluesin, rapin, hip hopin, popin, punkin, konemusiikin, 1970-luvun suomiiskelmän ja klassisen musiikin. Baarissa säilytetään myös moottoripyörälehtiä, -käsikirjoja ja -tarvikeluetteloita, autolehtiä (esim. V8 Magazine ja Street Race), ase-, metsästys- ja kalastuslehtiä ja sarjakuvia. Tallin muiden tilojen painottuessa aktiiviseen toimintaan (loossipuolella ja metallipajassa rakennetaan pyöriä, punttisalissa urheillaan, keittiössä tehdään ruokaa) on baari joutilaisuuden ja levon saareke.

Kuva 25.Misfit MC:n baari

Baarin sohvilla ja nojatuoleilla loikoillaan, katsellaan TV:tä, jutellaan, luetaan, syödään, juodaan, kuunnellaan musiikkia, poltetaan tupakkaa ja torkutaan. Baari on myös suosittu ravintolaillan jatkopaikka, sillä omassa baarissa ei valomerkkiä tunneta. Joskus baarin ainoat äänet ovat paperin kahina kun jäsenet lueskelevat, toisinaan tilan täyttää kaiken alleen peittävä musiikki mutta useimmiten tilaa hallitsee puheensorina. Puheenaiheet vaihtelevat TV-ohjelman kommentoimisesta päivän uutisten, niin maailman kuin henkilökohtaisten, läpikäymiseen. Teemat saattavat vaihtua hy-

vinkin tiuhaa. Kerran keskustelu alkoi keuhkosyövästä kun baaritiskillä oli useampi tupakoitsija ja päättyi maailman väestömäärään. Keskustelu polveili seuraavasti: Kurkkusyöpä – Sademetsien hakkuut - Jääkausi - Otsonikato - Vihreiden puolue – Pentti Linkolan ihmiskuva - Kehitysmaat - Kehitysapu - Energia - Teknologinen kehitys - Ydinvoimalat - Säteily - Virolaiset - Tsetsenia - Venäjä - Kiinalaiset - Väestömäärä maailmassa.[333]

Baari on jäsenten oleskelutila, mutta se on myös tiloista julkisin; edustustila. Baari on tila, jonne useimmat vieraat, niin pyörätyypit kuin bikerkulttuuriin kuulumattomat, ohjataan ensimmäiseksi. Baarin välityksellä Misfit MC:n jäsenet rakentavat kuvaa itsestään HD-kerhona: millaisena he näkevät tallinsa ja miten he haluavat että muut näkevät sen. Kaikista tallin tiloista baarin sisustuksessa on nähty eniten vaivaa. Tärkein artefakti on massiivinen baaritiski, jonka taakse on pääsy vain tallin jäseniltä. Baarin seinät ja lattia on verhoiltu ruskeaksi petsatulla raakalaudalla; seinät vaaleammalla ja lattia lähes mustalla sävyllä. Sohvat ovat tummanruskeita, baarijakkarat mustia, ja oluella, lonkerolla, siiderillä ja virvoitusjuomilla täytetty jääkaappi baaritiskin takana on mustaksi maalattu. Ikkunat on levytetty ruskeaksi petsatulla vanerilla, joten tila on aina hämärä vaikka baaritiskin yläpuolella ja katossa on kohdevaloja. Hämäryys luo tilaan intiimin ja pesämäisen vaikutelman. Ruskean ja mustan sävyt häivyttävät tilasta myös kaiken femiinisen.

Värien lisäksi baarin koristeet ja pikkuesineet assosioituvat bikerkulttuuriin, moottoripyörään ja maskuliinisuuteen. Yhdellä seinustalla on vaneriset kelttikirjaimet, joista muodostuu tallin nimi. Baarin parhaimman paikan ovat saaneet muutaman tallin jäsenen Yhdysvalloista tuomat ja myöhemmin kehystetyt HD-moottorien *räjäytyskuvat*, jotka ovat sekä esteettisiä että käytännöllisiä. Räjäytyskuvassa koneen rakenne esitetään osa osalta, joten tauluista voi halutessaan tarkistaa moottorin rakenteeseen liittyviä seikkoja koneen purkamis- ja kokoamisvaiheessa. Räjäytyskuvat ovat myös oivallinen keino kertoa tallin jäsenten pyöräasenteesta ja korostaa tallin luonnetta ”oikeana” HD-tallina.

Kuva 26. Knucklehead-moottorin räjäytyskuva baarin seinällä

Toisella seinällä roikkuu kehystettyjä valokuvia tallin jäsenistä moottoripyörineen, muutama muovinen pikkuluuranko, FBI:n ampumamaalitaulu ja tyttökalenteri. Jääkaapin oveen on kiinnitetty Backsliderin ensimmäisiä keikkamainoksia ja baaritiskillle ja sohvapöydille on aseteltu pääkallotuhkakuppeja ja -rasioita, joita miehet ovat tuoneet ympäri

[333] Muistiinpanot huhtikuu 1995.

maailmaa. Miehet suhtautuvat bikerkulttuurin perinteiden mukaiseen "live hard – die fast" rekvisiittaan, kuten pääkalloihin, huvittuneesti, mutta pitävät koristeita myös itsestäänselvinä ja HD-talliin asiaankuuluvina:

> *Kirsi:* Onks luurangot HD-kulttuurin symboliikkaa?
> *Juha*: Kyllähän niitä aika paljon on, luurankoja ja pääkalloja ja kaikkea muuta tämmöstä kuolemaa. (naurahdus) (...) Osa on sitä semmosta vaan brassailuu, makeiluu, vähän vieraille semmosta kuvaa et meillä on vähän kuolemaa täällä, mutta todellisuudessa mä luulen, et ei tuolta (tallilta) löydy yhtään tyyppiä, joka millään tavalla ihannoi mitään kuolemaa tai mitään muuta tämmöiseen mystiikkaan liittyvää juttua, ainakaan kauheen vahvasti, et loppupelissä kuitenkin aika tavallisia jannuja ollaan kaikki. (hymähdys) (1998/95–96)

4.4.3 Loossit: ”Se on mun mielestä kaikkein sosiaalisin puoli”

> *Aapo*: Jos jokaisella kundilla olisi kolkytviis neliötä omaa tilaa, ei tää olisi talli vaan tää olisi tallit. (Muistiinpanot maaliskuu 1995)

Moottoripyörien säilyttämistä, rakentamista ja korjaamista varten jäsenet ovat erottaneet 80 m^2 tilan, *loossipuolen*, jossa jokaisella jäsenellä on oma, väliseinin rajattu paikka eli *loossi* (4,5 m^2) omalle pyörälle. Loossit on sijoitettu pitkien seinien mukaisesti siten, että ne avautuvat leveälle keskikäytävälle, joka on yhteistä tilaa. Kun rakentaminen ja korjaaminen edellyttävät enemmän tilaa kuin mitä loossissa on, työnnetään pyörä keskikäytävälle oman loossin eteen. Tilajärjestely tuo mieleen teknologian ajan hevostallin, jossa rautaratsut odottavat ratsastajiaan. Kahdessa ensimmäisessä tallirakennuksessa pyörille ei rakennettu loosseja vaan jokaiselle varattiin oma *tontti,* jossa rajat perustuivat suulliseen sopimukseen. Tontteihin perustuva tilanjako epäonnistui. Työkalut eivät pysyneet järjestyksessä ja tonttirajoja oli vaikea kontrolloida, joten osa jäsenistä laajensi reviiriään toisten tonttien kustannuksella aiheuttaen muissa ärtymystä.

Tallin muutettua nykyiseen paikkaan jäsenet päättivät yksimielisesti, että jokaiselle rakennetaan oma, selkeästi rajattu tila. Jokaisella jäsenellä on omat perustyökalut[334] Erityistyökalut ja käsikirjat hankitaan pääosin tallin yhteisillä varoilla, joten ne ovat kaikkien käytössä. Ratkaisu on taloudellisin tapa ylläpitää monipuolista työkaluvalikoimaa.

Kuva 27. Loossit ovat jäsenten omaa tilaa

Loossit luokitellaan jäsenten henkilökohtaisiksi tiloiksi. Miehet säilyttävät looseissa moottoripyörän lisäksi henkilökohtaisia työkaluja, ajan mittaa kertyneitä pyöränosia, käsikirjoja, ajovarusteita ja vaihtelevasti muuta yksityisomaisuutta kuten asiakirjoja, harrastusvälineitä

[334] Esim. ruuvimeisseleitä, pihtejä, kiintoavaimia, hylsyjä ja viiloja.

ja vaihtovaatteita. Loossin nimeäminen henkilökohtaiseksi alueeksi ei kuitenkaan tarkoita, että tila olisi suljettu muilta jäseniltä. Miehet käyvät lainailemassa toistensa loosseista työkaluja ja käsikirjoja vaikka loossin haltija ei paikalla olisikaan. Henkilökohtaiseksi loossin tekee se, että tallin muista tiloista poiketen loossissa säilytettävistä tavaroista ja sisustuksesta päättää jäsen yksin. Miehet ovat kiinnittäneet seinille hyllyjä ja kaappeja tavaroidensa säilytystä varten. Seinillä on myös biker-rekvisiittaa ja muistoja kuten julisteiteita, valokuvia omista pyöristä ja pyörillä tehdyistä matkoista, kokoontumisajojen pääsylippuja ja karttoja. Loossissa säilytetyn tavaran määrä vaihtelee: yhden pitäessä pelkistetystä tyylistä, kertyy toiselle runsaasti tavaraa. *Romunkerääjäksi* kutsutaan jäsentä, jonka loossissa on moottoripyörän ja työkalujen lisäksi seinillä ja katossa roikkumassa vanteita ja ohjaustankoja, tankkeja, kaksi rungon aihiota ja etupäätä sekä jarrun-, kytkimien-, laatikon- ja moottorinosia, sähkölaitteita, jalkatappeja ja raaka-aineita kuten alumiinia, terästä ja messinkiä.

Kuva 28. Yksityiskohta loossista: David Mannin julisteilla peitetty seinä

Loossejakin henkilökohtaisempi alue on moottoripyörä. Periaatteessa tallilla kaikki muu on lainattavissa ilman omistajan lupaa paitsi moottoripyörä. Koska moottoripyörä määritellään koskemattomaksi alueeksi, on siitä tullut välityspaikka viestilapuille ja tavaralle ("Pyörän päällä tai satulalla jos on jotain, niin se on mulle."). Pyörän päälle jätetyillä lapuilla viestitään tietoa (esim. hyväksi havaitun koneistamon osoite), kiitosta (esim. tavaran lainaamisesta tai palveluksen tekemisestä), kannustusta tai tyytymättömyyttä. Kannustusta kuvaa esimerkiksi tilanne, jossa jäsenen moottoripyörä takavarikoitiin katsastuskonttorilla. Kun mies sai pyörän takaisin, ilmestyi penkille viesti (kuva 29), joka on sekä bikerkulttuurin eetoksen mukainen moraalinen kannanotto että solidaarisuuden ja kannustuksen ilmaus kerhoveljelle.

Kuva 29. Misfit MC:n moraalitopografiaa: ”Asiaa!!! Fuck the Valtio”

Jäsenten toisilleen jättämät tyytymättömyyden ilmaukset liittyvät yleensä tekemättömiin töihin, epäsopivaan käyttäytymiseen tai huolimattomuuteen ja epäsiisteyteen tallin tiloissa. Kun kahdella tallin jäsenistä oli juhlimisen jäljiltä jäänyt paikat siistimättä, eli baarin pöydille oli jätetty tyhjiä pulloja ja täysinäisiä tuhkakuppeja ja baaritiskille CD-levyjä ilman suojakoteloita, ilmestyi seuraavana päivänä miesten pyörien päälle A4 kokoiset paperit,

joihin oli ytimekkäästi kirjoitettu ”Spurgupartio”.[335] Moottoripyörälle, useimmiten tankkiin teipattuna, jätetään myös rahaa. Tallin jäsenet tekevät toisilleen usein palveluksia; käyvät esimerkiksi ostamassa toisen puolesta moottoripyörään osan tai tuovat ulkomaanmatkoilta sikareita. Tavara jätetään tilaajan pyörän päälle ja tilaaja jättää maksun tuojan pyörän päälle. Rahan ja tavaran jättäminen moottoripyörän päälle on käytännölliseksi havaittu tapa hoitaa asioita, mutta se on myös luottamuksen ilmaus:

> *Juha*: Luottamus on semmoinen, et jos mä voitan kymmenen miljoonaa lotossa rahaa, niin mä voin jättää ne sinne mun loossiin näkyville ja tulla vaikka kuukauden kuluttua ja ne on edelleen siinä. (1998/101).

Luottamus ja lojaalisuus ovat tallielämän keskeisimpiä arvoja. Jotta talli toimisi sellaisena turvapaikkana ja omana tilana kuin mitä miehet haluavat, on ensimmäinen ehto se, että jokainen voi olla varma siitä, ettei kukaan jäsenistä toiminnoillaan vahingoita tallia yhteisönä.

Luottamuksen lisäksi loossipuolella korostuu jäsenten harrikkatiedot ja -taidot. Yhden rakentaessa tai kunnostaessa pyörää, tulee paikalle muitakin; he kommentoivat joko myönteiseen tai kielteiseen sävyyn työn alla olevaa pyörää, osallistuvat ongelmatilanteisiin muistelemalla miten ovat itse ratkaisseet vastaavan tilanteen tai muistelemalla kuulemiaan tai näkemiään ratkaisuja. Miehet viettävät loossipuolella paljon aikaa, eikä vain pyörien rakentamisen ja korjaamisen yhteydessä. Osa tallin jäsenistä on sitä mieltä, että loossipuoli on tiloista sosiaalisin:

> *Akseli:* No siellä ollaan jos joku muukin tekee (naurahdus). Ollaan kertomassa hyviä vinkkejä ja vähä vittuillaan, et siellä niiku, yleensä jos siellä joku tekee jotain niin siellä ollaan. Kumminkin, toi on mun mielestä paljon sosiaalisempi puoli toi loossipuoli. (1998/114)

Loossipuolella sosiaalisuus tarkoittaa osallistumista. Baaripuolella saatetaan vain olla, katsoa TV:tä tai lukea lehteä. Loossipuolella sen sijaan korostuu toiminnallisuus. Miehet kerääntyvät loossipuolelle mielellään myös juttelemaan, varsinkin jos joku on tekemässä pyörälleen jotain. Muut istuskelevat jakkaroilla ja kertoilevat päivän tapahtumista töissä, kommentoivat päivän uutisia, ja antavat ajatusten ajelehtia. Loossipuoli on tila, joka rakentuu sosiaalisten suhteiden, toiminnan, tietämisen ja taitamisen kautta. Eeron kuvaus tiivistää oivallisesti tilan ilmapiirin:

> *Eero:* Kun kaveri tulee tonteille vittuillaan jostain aiheesta tai jostain keksitään aihe, ja sit sen jälkeen kun se on unohtunut, yleensä siinä ei nyt kovin kauan kestä, niin sit siinä vähän kuulumisia vaihdellaan, et "Ootkos kuullu sitä ja ootkos kuullu tätä?" ja "Tiäts sä hei se homma mikä mun piti sulle hoitaa ni se vähän viivästy" ja "Plää plää plää "ja ”Mä muuten saan sitä ja tätä tänne. Otetaanko tänne?" ja "Nyt on kontaktit siihen ja tähän" ja kaikki vaihdetaan siinä noin yleensä, ja sitten jos siinä joku duunailee, niin muut menee vähän kattelee, et aha "Mitäs sä duunaat?" "Joo, joo, eiks toi pitäny jo duunaa?" "Mikset sä duunannu noin tota" "Ei ku täst tulee parempi näin" ja "Tota eiks sulla sattuisi olee mitään vanhaa kiksii tuolla?" "Paljon maksat?" "En mitään maksa vittu, mä oon antanu kaikki saatana ilmatteeksi ja vittu kaverit vaan viereisissä loosseissa myy". Tällasta siellä niiku lentää suunnilleen. (1998/173)

---

[335] Muistiinpanot joulukuu 1996.

Tallirakennus on Misfit MC:n jäsenten itselleen rakentama tila, jota jäsentää sekä eletty elämä että miesten tulkinnat bikerkulttuurista ja miesyhteisöllisyyden ihanteista. Kuten bikeriys moraalisena ja esteettisenä tyylinä tai kerhotunnus ihoon tatuoituna, myös tallirakennus sitoo miehet osaksi bikerkulttuurin historiallista jatkumoa. Värien tavoin tallirakennus on myös fyysinen, materialisoitunut todiste ja lupaus Misfit MC:n olemassaolosta ja jatkuvuudesta; vaikka miehet vaihtuisivat, tallirakennus pysyy. Seuraavaksi keskityn Misfit MC:n yhteisöllisyyden immateriaaliseen ulottuvuuteen ja kysyn: millainen yhteisö Misfit MC on? ·

4.5 Misfit MC:n tallielämä: "Se on niin monisäikeistä"

Tutkimusaineistoa kerätessäni jäin usein pohtimaan Misfit MC:n yhteisöllisyyttä. Millaisesta yhteisöllisyydestä on kyse? Miten miehet yhteensovittavat bikerkulttuurin eetoksen kahta, vastakohtaisuudessaan paradoksaalista ihannetta: individualismia, jonka ihanteena on itsenäinen, vapaa ja muista riippumaton rautahevosella ratsastava cowboy, ja yhteisöllisyyttä, jonka ihanteet edellyttävät veljeyttä, lojaalisuutta ja sitoutumista? Millainen on miehen ja tallin välinen suhde?

Yhteisöllisyys kiehtoo mieliä. Yhteisöllisyys, tunne siitä, että kuuluu johonkin ja on osa jotakin, on inhimillinen ja universaali osa ihmisyyttä. Sosiologi Robert Nisbeth toteaa kirjassa *The Quest for Community - a Study in the Ethics of Order and Freedom* (1953) yhteisön kaipuun olevan aina läsnä; kaipuun voimakkuus ja muodot vain vaihtelevat aikakausittain.[336] Yhteisön rajat on voitu piirtää sukulaisuuden, alueellisten seikkojen, poliittisten tai taloudellisten intressien, jaettujen uskomusten tai toimintojen, vuorovaikutuksen, maailmankatsomuksen, harrastusten, mieltymysten tai tunteiden mukaan.[337] Omaa aikaamme on kutsuttu yhteisöllisen lumon ja lumoutumisen aikakaudeksi, jossa yhteisöllisyyden muodot ovat moninaiset: on mielikuvayhteisöllisyyttä ja empiiristä yhteisöllisyyttä. On kiihkeää ja vahvaa sitoutumista, ja toisaalta on pirstoutuneita ja kevyitä elämäntapaenklaaveja, joissa yhteisöllisyys on sopeutettu individualismin ja hedonismin, estetiikan ja valinnanvapauden vaateisiin.[338]

Yksilön ja yhteisön välinen tematiikka on läpäissyt ajan kerrostumat vanhentumatta. Vaihtelevista näkökulmista huolimatta ydinkysymys – mikä on yksilön ja yhteisön välinen suhde – ei ole muuttunut vuosisatojen kuluessa. Tämän ajan yhteisöllisyyden ilmenemismuotoja pohdittaessa palataan yhä uudelleen esimerkiksi antiikin (Platon ja Aristoteles), renessanssin (Michel de Montaigne ja Thomas More) ja valistusajan (Jean-Jacques Rousseau ja Voltaire)

---

[336] Nisbeth 1953, 47.
[337] Lehtonen 1990, 15.
[338] Ks. esim. Bellah et al 1985, 71–75; Noro 1991, 237–247 ja 1993, 74–80, 130–136; Maffesoli 1995, 44–45, 61–67, 87–88; Sulkunen 1995; Bauman 1996, 38–42, 187–189.

filosofeihin ja ajattelijoihin, kuten myös uskontososiologian (Émile Durkheim ja Max Weber) ja sosiologian (Ferdinand Tönnies ja Georg Simmel) klassikoihin.[339]

Artikkelikokoelmassa *Yhteisö. Filosofian näkökulma yhteisöllisyyteen* (1998), Juha Siltala käsittelee Aristoteleen (384–322 eKr.) hyvän elämän mallia. Aristotelen mukaan onnellisuuden edellytyksiä ovat muun muassa aistien ja ajattelun käyttäminen ja kehittäminen, sekä mahdollisuus ottaa osaa oman ja yhteisön elämän suunnitteluun. Ihminen on sosiaalinen olento, joka tarvitsee yhteisöllisyyttä, mutta haluaa säilyttää yksilöllisyytensä. Yhteisöllisyys toteutuu, kun yksilön ja yhteisön tavoitteet ovat samankaltaiset – kun yhteisön hyvä on myös yksilön hyvä.[340] Aristoteleen innoittamana kysyn millainen on Misfit MC:n hyvä ja kuinka se on sopusoinnussa Misfit MC:hen kuuluvien miesten hyvän kanssa? Millainen on miehen ja tallin välinen suhde, ja millaisesta yhteisöllisyydestä on kyse?

> *Kirsi:* Jos sun pitäisi kuvailla jollekin teidän ryhmää?
> *Eero:* Meidän ryhmää (miettii hetken). Lojaali, tiivis -- ystäväpiiri, jonka yhdistävänä seikkana on moottoripyörä. (1998/176)

Tallilla vietetty aika on periaatteessa vapaa-aikaa: aikaa, joka jää jäljelle työn, opiskelun ja mahdollisen perheen viemän ajan jälkeen. Talli ei ole kuitenkaan sen kaltainen harrastustoimi, jota voi harrastaa kaksi kertaa viikossa, kahden tunnin ajan jossakin ja jonkun toisen ylläpitämässä paikassa. Jäsenet joutuvat pitämään huolta kiinteistöstä: öljylämmityksestä on huolehdittava, rakennuksesta löytyy aina jotain korjattavaa, talvella on tehtävä lumitöitä ja laskut on maksettava kuukausittain. Miehet eivät puhu tallista – kuten eivät puhu moottoripyöräilystäkään – harrastuksena. Harrastuksiksi miehet nimeävät esimerkiksi urheilu- ja itsepuolustuslajit, kalastuksen, lukemisen, "askartelun" ja moottorikelkkailun. Talli on enemmän kuin harrastus, se on elämää, ei irrallisena toimena, vaan siellä, täällä ja kaikkialla. Talli on erottamaton osa elämää, kuten Juha seuraavassa lainauksessa toteaa:

> *Kirsi:* Jos sun pitäisi - mitä talli - niiku - tavallaan - ryhmä, mitä se merkkaa sulle?
> *Juha:* Ei semmosta osaa selittää (naurahdus). Jos joku semmosta kysyy niin mä sanon, et sun pitää liittyy johonkin talliin ja elää siellä, niin sit sä tiedät mitä se on.
> *Kirsi:* Se on kuitenkin osa, tai aika iso osa sun elämää
> *Juha:* On, on, et en mä tiedä sitte, kyllä se niiku - - vapaa-ajasta tulee kuitenkin vietettyä aika iso aika siellä, et totta kai työelämä vissiin vie joka tapauksessa elämästä yli puolet –
> *Kirsi:* Miten – osaat sä kuvitella, että millaisia päivät olisi, jos ei olisi tallia?
> *Juha:* Ei semmosta osaa kuvitella. Ei yhtään tiedä mitä tekisi, mitä jos ei olisi pyörää tai jotain muuta tämmöstä. En tiedä, pelais golfii tai olis deekiksellä.
> *Kirsi*: Todennäkösesti, mä luulen et toi moottoripyöräharrastus on monelle kundille ollu -
> *Juha*:On varmaan semmonen. Kaikelta pahalta varmaan, tai monelta pahalta on säästyny sen takia. (1998/ 92–93)

---

[339] Yhteisöjen historiasta ja yhteisö-käsitteen aatehistoriasta länsimaisessa ajattelussa, ks. Lehtonen 1990.
[340] Sihvola 1998, 48.

Talli on juurtunut mieheen, se on osa miestä itseään. Bikerkulttuuri, tallielämä ja Harley-Davidson elämäntapana vaikuttavat vahvasti siihen, miten miehet asettuvat maailmaan ja miten he tulkitsevat omaa olemassaoloaan. Jäsenyys tallissa tarjoaa miehelle koordinaatiopisteen, jonka kautta hän voi suhteuttaa elämänsä ympäröivään maailmaan.

4.5.1 "Kai mussa on sit jotain hyvääki jätkää, koska mä oon tänne päässy"

> *Timo:* Mä ostin pyörän vaan joskus ja siellä se seisoi pihalla. Siitä on lähdetty liikkeelle. Kai se on sit jotain tämmöstä lonely rider-ajattelua (naurahdus) ollu mulla alun perin. Sitten tänne yhteisöön on vaan ajauduttu, yhteisöön tultu, sen takia myös, et on paljon helpompaa hommata noita vehkeitä yhdessä kuin yksin. Se on niin monisäikeistä. Meillä on aika tiukkaa, et pääsee tänne (jäseneksi), kai sekin nostattaa jotain itsetuntoa, esim mulla itellä. Et kai mussa on sit jotain hyvääki jätkää, koska mä oon tänne päässy.(1998/229)

Misfit MC:n jäsenten arvomaailmaa ja elämänasennetta jäsentää talli- ja moottoripyörätoimintaan liittyvä toiminnallisuus ja käytännön tietojen ja taitojen arvostus. Miesten arvoissa ja asenteissa tämä heijastuu sekä sisäisen että ulkoisen elämänhallinnan korostamisena. Yksilön on pidettävä oman elämänsä langat käsissään – oli sitten kyse henkisestä hyvinvoinnista, työelämästä,[341] parisuhteesta, perhe-elämästä, tallirakennuksen remontoimisesta tai moottoripyörän korjaamisesta ja rakentamisesta. Edellisellä sivulla Juha toteaa "säästyneensä monelta pahalta" talli- ja moottoripyörätoiminnan ansiosta, ja yllä olevassa sitaatissa Timo tuo esille sen, kuinka jäsenyys Misfit MC:ssä on "nostattanut itsetuntoa". Kun pyysin Akselia kuvittelemaan millaista elämä olisi ilman tallia ja moottoripyörää, korosti hän Timon lailla Misfit MC:n ja Harrikan ympärille rakentuneen elämäntavan vaikutusta minäkuvaa vahvistavana, ja sitä kautta itseluottamusta lisäävänä voimana, jonka vaikutus kattaa elämän kaikki osa-alueet, kuten esimerkiksi työelämässä pärjäämisen:

> *Akseli:* Mä mietin tota (elämää ilman Misfit MC:tä ja HD:tä) itseasiassa täs puolitoista vuotta taaksepäin, kun joutu vähän käymään läpi elämää. Mitä sitä ois ilman tota, niin kyllä sitä luultavasti ois jossain vittu varastossa töissä. Varastomies tällä koulutuksella, niin ei paljon muualle pääsis. Ja sit ois luultavasti naimisissa, ja ois pari kersaa, ja joku sekarotuinen koira. Ajais jollain vanhalla cherryllä, ja ois niiku niin kaulaa myöten täynnä sitä paskaa (naurahdus), et odottais vaan, et tää elämä loppuu (naurahdus). (1998/137)

Sosiologi Matti Kortteisen mukaan selviytyminen; ”pärjäämisen eetos” on jotain sellaista, joka on suomalaisen kulttuurin läpitunkemaa. Se ylittää niin sukupuolirajat kuin sosioekonomiset rajat.[342] Tästä näkökulmasta katsottuna ei ole yllättävää, että myös Misfit MC.n jä-

---

[341] Misfit MC:n jäsenet arvostavat työssäkäyntiä ja ammatillista pätevyyttä. Miesten koulutustasot vaihtelevat ammattikoulututkinnoista amk- ja korkeakoulututkintoihin: A-luvan omaava sähköasentaja, autonasentaja, ekonomi, huolto- ja laiteasennus-yksityisyrittäjä, insinööri-opiskelija jolla kirvesmiehen ja koneistajan ammattitutkinnot, insinööristä di-insinööriksi työn ohella opiskeleva, kuljetusalan yksityisyrittäjä, nosturikuljettaja, tekninen työnjohtaja jolla autonasentajan ammattitutkinto, lukion käynyt varastomies.

[342] Kortteinen 1992, 76.

senet korostavat pärjäämisen merkitystä – ovathan he suomalaisessa kulttuurissa kasvaneita ja suomalaisessa työelämässä toimivia. Mutta toisin kuin Kortteisen *Kunniankentät* (1992) tutkimuksessa, jossa niin miehet kuin naiset puhuvat pärjäämisestä yksilösuorituksena – ”vaikka henki menisi” asenteella – painottavat Misfit MC:n jäsenet talliyhteisöllisyyden ja bikerkulttuurin vaikutusta tässä pärjäämisessä.[343] Oman paikan löytäminen osana bikerkulttuuria ja Misfit MC:tä tarkoittaa myös oman itsen löytämistä: "tiedän kuka olen, mitä teen ja mikä on minulle tärkeää". Talli on turvasatama, paikka minne voi aina mennä, mutta kyse on myös kuulumisesta joukkoon ja yhdenvertaisuuden tunteen kokemisesta.

4.5.2 "Siinä on oma työnsä että yhteisö toimii"

> *Eero*: Mun mielestä se on kaikkein parasta jos pystyy elää sovussa. Jokainen on semmonen kun on, erilainen. Sehän antaa väriä kaikille muillekin ja avaa uusii ikkunoita muille.
> *Jussi*: Mut on selvää, et aina jotain kipinöitä tulee. Kaikilla on kuitenkin vahvat mielipiteet aina.
> *Eero*: Tottakai. Et pitäähän siis väittelyitä ja muita keskusteluita olla. (1995/36)

> *Timo:* On vaikea pyörittää yhteisöä, tai siis ei se vaikeata ole, vaan siinä on oma työnsä, että yhteisö toimii. Se on siitä hyvä, et meillä ei pakoteta. Meillä kaikki perustuu vapaaehtoisuuteen ja ihme kumma se toimii. Pieniä tietysti kärhämiä voi jostakin tulla, mut ne on ihan mitättömiä siis - - Sanotaan, et välillä täällä kinastellaan niin mitättömistä asioita, että jopa toivoisi että olisi isompiaki ongelmia, tietsä, semmosia hyvin isoilla sitaateilla “akkojen juttuja” (naurahdus) niin, sä tiedät mitä mä meinaan, yym. (…) Ja kato, ei sellaista ole olemassa, et ei ikinä mistään riideltäisi. Siellä missä on kaksi ihmistä ja vaikka ne olis kuinka, niin kyllä jossakin vaiheessa jostaki tulee jotakin erimielisyyttä.
> *Kirsi:* Niinhän se menee.
> *Timo:* Yksin on aika huono riidellä tai sit on päässä jotain vikaa. (1998/229)

Misfit MC ja Harley-Davidson-moottoripyörä on erottamaton osa miesten elämää, mutta jäsenten kesken on kuitenkin eroja sen suhteen, millä intensiteetillä talli ja moottoripyörä vaikuttavat elämään. Erot eivät ole staattisia, vaan vaihtelevat miesten elämäntilanteiden mukaan. Tallilla ei ole läsnäolopakkoa, ja joillakin saattaa mennä useampi viikko niin, ettei tule käytyä. Hienovireinen kontrolli käyntimääristä on olemassa puhelimen välityksellä, jolla usein tarkistetaan koska jäsen on tulossa tallille. Yleinen käytäntö on myös lähtijän perään huudettu tarkistuksenomainen kysymys: "Tuutsä huomenna?". Kerran kuussa järjestetään *tallikokous*, johon kaikkien jäsenten odotetaan osallistuvan. Sen lisäksi, että kokoukset ovat välttämättömiä demokraattiselle päätöksenteolle, ovat ne keino vahvistaa yhteisöllisyyden tunnetta ja saada jäsenet edes kerran kuussa paikalle samaan aikaan. Kokelasjäsenet eli hängät osallistuvat kokouksiin rajatuin oikeuksin, jotka on kirjattu kokoussääntöihin seuraavasti: ”Hängällä puheoikeus ja rajoitettu kuunteluoikeus, ei äänioikeutta.”. Käytännössä tämä tar-

[343] Ks. myös Bay 1998, 60–65.

koittaa sitä, että kokelasjäsen osallistuu kokouksiin ja voi nostaa halutessaan asian esittelylistalle. Jäsenillä on kuitenkin oikeus pyytää kokelasta poistumaan kokouksesta.[344]

Kokouksissa käydään läpi tallia koskevia asioita ja puidaan mahdollisia *suuria päätöksiä*. Suuret päätökset koskettavat kaikkia tallin jäseniä: ne saattavat muuttaa ryhmän kokoonpanoa tai vaatia jäseniltä ajallista tai taloudellista tukea. Suuria päätöksiä ovat uuden jäsenen hyväksyminen, rakennusprojektin aloittaminen (esim. suihkutilojen rakentaminen, piipun muuraus tai tilajärjestyksen muuttaminen), yhteinen *moottoripyöräreissu* (esim. osallistuminen kokoontumisajoon), *viikonloppureissu* kalaan tai tavaran hankinta (esim. kaasugrillin hankinta on ollut useampana keväänä esityslistalla). Päätökset ovat harvoin yksimielisiä. Kaikki eivät ole yhtä innokkaita ottamaan uusia jäseniä. Talkoopäivien ja yhteisten reissujen suhteen jokaisella on oma mielipiteensä siitä, mikä on paras ajankohta tai mikä kokoontumisajo on paras. Hankinnoissakin on erimielisyyksiä: yhden pitäessä kaasugrilliä tarpeellisena, on se toisen mielestä joutavaa. Moottoripyörän nostolaitetta havitellut saa kuulla, että joukkueteltta on pahasti reikiintynyt ja uuden teltan hankinta on edessä. Joku haluaisi uudet nahkasohvat ja toisen mielestä vanhoissa ei ole mitään vikaa. Yhteisymmärrys on kuitenkin saavutettava tavalla tai toisella:

> *Kirsi:* Onks ne yleensä ollu yksimielisiä ne päätökset, äänestätteks te?
> *Juha:* Ei me olla äänestetty kertaakaan oikeastaan, et kyllä me ollaan puhumalla yritetty aina päästä siihen loppuratkaisuun. Ei ne kyllä ihan yksimielisiä aina oo ollu kuitenkaan. Se tuppaa aina vaan ole just sitä, et jossain ollaan ja jotain vituttaa joku asia ja sit siitä puhutaan silloin, ja puhutaan kai niiku suunnilleen asia selväksi, ja sitten päätetään et kokouksessa puhutaan se asia kaikkien kesken. Sitten kun on kokous niin kaikki on hiljaa. Se on niiku ongelma. Se oma mielipide jää vähän niiku (hetken hiljaisuus). (…) Sen takia mä oon aina ollu vähän sillä kannalla, et meidän pitäisi äänestää, silleen vaikka salaisesti äänestää, et kukaan ei tiedä mitä toinen on laittanu. Se on ehkä helpompi silloin ilmaista oma mielipiteensä. Kymmenen tyyppiä ja sit sä satut olemaan se viimeinen ja sä oot eri mieltä kun kaikki muut. Kaikki muut on sanonu myöntävästi siihen (päätökseen), niin paha siinä on enää sit sanoa sitä eriävää mielipidettä. Sehän on vaan sit jokaisen oma moka, jos ei pysty sen vertaan ilmasee itteensä ja sanoo omaa mielipidettään. Eihän se oo muuta ku oma moka, ja sit se on vaan suostuttava siihen mitä muut päättää.
> *Kirsi:* Mut miten sitten sellaisessa tilanteessa, jos on erimieltä kuin muut ja sanoo sen, niin miten sellaisen voisi ratkaista? Mikä se loppupäätös sit olisi?
> *Juha:* Se jää aina hautumaan, ainakin mitä meillä nyt on ollu. Pannaan asia hyllylle. Katsotaan puolen vuoden kuluttua uudestaan mikä on tilanne. (1995/31)

Pienistä päätöksistä ei kokouksissa äänestetä. Pieniä hankintoja, kuten yhteiskäyttöön tarkoitettuja työkaluja, hankitaan sitä mukaan, kun puute huomataan eli pieniä päätöksiä tekevät ne, ketkä työkaluja eniten käyttävät: ”ne jotka käy täällä kerran kuukaudessa tai kerran kahdessa kuukaudessa, niin ei ne voi tietää mitä täällä tarvitaan.”. Misfit MC:n päätös pysyä värittömänä

---

[344] Tällainen tilanne syntyi esimerkiksi silloin kun kaikki jäsenet eivät olleet samaa mieltä kokelasjäsenen sopivuudesta täysjäseneksi. Jäsenyyteen kielteisesti suhtautuneet eivät halunneet tuoda mielipidettään julki hängän kuullen, vaan halusivat keskustella asiasta ensin muiden jäsenten kanssa, ”haistella ilmapiiriä”, kuten yksi jäsen tilannetta kuvasi.

tallina on perustunut pitkälti siihen, että miehet ovat halunneet varmistaa jokaiselle jäsenelleen yksilöpainotteisen lähtökohdan bikerkulttuurissa ja HD-kerhojen maailmassa. Yksilökeskeisyys ulottuu myös jäsenten tapaan asennoitua tallielämään. Yksilövapauden ja itsemääräämisen korostaminen yhteisöllisyyden sijasta herättääkin ristiriitaisia tunteita:

> *Kirsi:* Miten tää tallielämä futaa täällä?
> *Aapo:* Laiskasti.
> *Kirsi:* Mitä se tarkottaa se laiskasti?
> *Aapo:* Tää on niiku lähinnä niiku harrastepohjanen tää homma täällä. (hiljaisuus)
> *Kirsi:* Mitä sä tarkotat et harrastepohjanen?
> *Aapo:* Et täällä käydään, mennään ja tullaan ja ei käydä ja vittu tehdään niiku ittee huvittaa. Tän täytyisi olla paljon aktiivisempaa tän touhun. Esimerkiksi täällä on vittu muutama tyyppi, vittu ketkä kesällä ajaa fillarilla ja käy jossain, muut ei tee mitään. Mitä vitun järkee? (1995/43)

Osallistuminen - osallistumattomuus ja osallistumisen intensiteetti ovat aiheita, jotka puhuttavat tallin jäseniä ("Jotkut haluu vähän enemmän, toiset tekee vähän vähemmän."). Erilaisten kulttuurituotteiden välittämät (mieli)kuvat veljeydestä ja kerhojäsenyydestä ilman kompromisseja ovat ihanteita, joita vasten Misfit MC:n jäsenet vertaavat oman tallinsa realiteetteja. Tyytyväisyys talliin ja sen ilmapiiriin vaihtelee jatkuvasti riippuen siitä, mitkä asiat ovat jäsenen mielestä juuri sillä hetkellä oleellisia. Jos itsellä on intoa rakentaa moottoripyörää, saattaa joinain päivinä toivoa hiljaisuutta ja mahdollisuutta uppoutua pyöräprojektiin rauhassa, mutta yhtä hyvin saattaa toiveissa olla, että muut kävisivät aktiivisesti – varsinkin jos pyörän kanssa on meneillään jokin visainen pulma johon kaipaisi taustatukea. Hankausta jäsenten välille aiheuttavat myös liian vähäiseksi koettu suhdetoiminta eli osallistuminen HD-kokoontumisajoihin, -tapahtumiin ja -juhliin, ja jokapäiväisten, kodille ja perhe-elämälle ominaisten arkisten toimien suorittaminen, kuten jäsenten tasapuolinen osallistuminen tallirakennuksen remonttiin tai siivoukseen. Myös esimerkiksi puhelinlaskujen suuruus ("Kuka helvetti täällä oikeen juoruu päivät pitkät puhelimessa?") ja työkalujen palauttaminen omille paikoilleen, herättävät helposti äreitä mielenilmauksia ("Tai sit se on ite jättäny sen johonki ja raivoo sit turhaa, et voi vittu, kuka saatana on taas vieny sen.").

Erimielisyyksiä on syntynyt myös tallilla käyvien vieraiden vastaanottamisesta. Osa jäsenistä on sitä mieltä, että tuli kenen tahansa jäsenen tuttu, kutsumatta tai kutsuttuna, on hän tallin vieras, jonka viihtyvyydestä jokainen jäsen on vastuussa. Tämän periaatteen mukaan vähintään yhden jäsenen olisi oltava baaritiskin takana vastaanottamassa juomatilauksia ja huolehtimassa, että vierailla on mukavat oltavat. Osa jäsenistä on taas sitä mieltä, että jäsen, kenen kutsusta vieras on saapunut, on yksin vastuussa vieraan viihtymisestä. Aihe on aiheuttanut eripuraa, eikä sen tiimoilta ole päästy yksimielisyyteen. Jokainen jäsen on toiminut omien tulkintasääntöjensä mukaan. Koska Misfit MC:n jäsenet eivät ole halunneet selkeitä sääntöjä ja rooleja, jotka määrittelisivät jäsenten velvollisuudet, on jokainen jäsen

määritellyt ne omakohtaisesti. Osalle miehistä talli on kodin kaltainen paikka, jossa puuhataan pyörän korjaamisen ja rakentamisen lisäksi jokapäiväiseen elämään kuuluvia asioita: syödään, nukutaan, pestään pyykkiä, katsotaan telkkaria, seurustellaan ystävien kanssa ja muuten vaan oleskellaan. Osalle jäsenistä talli on sen sijaan enemmän vapaa-ajan viete, "harrastepohjanen", kuten Aapo aiemmin ärtyneenä totesi. Erimielisyyksistä ja jäsenten vaihtelevista odotuksista ja osallistumisen intensiteetistä huolimatta jäsenet eivät ole kyseenalaistaneet Misfit MC:n olemassaoloa. Yksi keskeinen, yhteenkuuluvaisuutta luova ja vahvistava elementti on miesyhteisöllisyys, johon luvun lopuksi keskityn.

4.6 Misfit MC, miesyhteisöllisyys ja autonomisuuden ihanne

Kenttätyötä käsittelevässä luvussa kuvailin Misfit MC:tä autonomiseksi miesryhmäksi. Tallitoiminta on miesten jakamaa toimintaa, miesten sfääri, jossa korostuu itsemääräämisoikeus ja itsenäisyys suhteessa tallin ulkopuoliseen maailmaan. Vaikka ulkopuolisiksi määrittyvät kaikki ne, jotka eivät ole kerhon jäseniä, on sukupuoli erityisellä tavalla merkityksellinen tekijä sisä- ja ulkomaailman vastakkainasettelussa. Bikerkulttuurin perinteen mukaisesti kuka tahansa Harrikan omistava miespuolinen henkilö on periaatteessa potentiaalinen jäsen, mutta naispuolinen vain poikkeuksena.[345]

Misfit MC:n jäsenet eivät pohdi tai kyseenalaista bikerkulttuurin eetoksen sukupuolittuneisuutta. Miesten mielestä talli on aina ollut ja tulee aina olemaan miesten yhteisö. Sukupuolirajan itsestäänselvyys korostuu seuraavassa haastattelusitaatissa, jonka aiheena on talli ja tyttöystävät. Aapon silloisella tyttöystävällä oli oma Harrikka, jota tyttöystävä säilytti muualla. Olin kiinnostunut tietämään, missä miehen mielestä kulki raja: sopisiko hänelle, että tyttöystävä säilyttäisi moottoripyörää Misfit MC:n tiloissa? Olisiko se hänelle aivan sama? Mitä mieltä Aapo on tallin sukupuolirajoista?

> *Kirsi:* Osaisit sä kuvitella et tallille tulis naispuolisia jäseniä?
> *Aapo:* Ei tuu. – (ehdoton äänensävy, jonka jälkeen hiljaisuus)
> *Kirsi:* Sun tyttöystävällähän on pyörä.
> *Aapo:* Y-ym
> *Kirsi:* Oliks edes yhtään puhetta siitä, et se olisi tuonut pyöränsä teidän talllille sillon kun te aloitte olee yhdessä?
> *Aapo:* Siis säilytykseen vai siis ihan vakituiseen?
> *Kirsi*: Nii, vakituiseen.
> *Aapo:* E-ei, ei –
> *Kirsi:* Se vaan on niin vai?
> *Aapo:* Häh?
> *Kirsi:* Onks siihen jotain syitä vai onks se (Aapo alkaa puhumaan päälle)

[345] Ks. esim. Harris, 1986, 339; Wolf, 1991a, 132-133; Zierl 1998, vol II, 98-113; Veno 2002, 150-154. Poikkeuksia sääntöön ”ei koskaan naisia jäseniksi” löytyy niin Suomesta kuin muualta maailmasta, mutta pääsääntöisesti HD-tallit ovat miesten yhteenliittymiä.

Aapo: Joo ku me ollaan sovittu muistaakseni, et se on suunnillee jotain sen tapasta.
Kirsi: Siis tallin jäsenten kesken?
Aapo: Niin. Jos ei olla sovittu niin kyllä semmoinen linja vain on. (ehdoton sävy)
Kirsi: No häiritseekö sua jos siellä on naispuolisia, tyttöystäviä ylipäätänsä paikalla?
Aapo: Siis, e-ei, ei.
Kirsi: Et se ei kuitenkaan niin miesten valtakuntaa oo?
Aapo: Saahan siellä käydä, tottakai. Se on suotavaaki, et siellä käy ihmisiä. (1998/205)

Aapon asenne heijastelee tallin ilmapiiriä laajemminkin. Tyttöystävät ovat tervetulleita, mutta kuten jo kenttätyötä reflektoidessani toin esille, lähtökohtana on se, että tyttöystävät ovat läsnä vierailijan ominaisuudessa. Tyttöystävien osalta ajanviettotapa, joka määrittyy "olla vain" olotilana rajoittaa useimpien käyntimäärää. Tyttöystävien näkökulmasta talli on paikka, jossa on mukava viettää iltaa viikonloppuisin, mutta arkisin he viihtyvät siellä harvoin. "Seurustelu tyttöystävän kanssa" on myös jäsenten näkökulmasta toimi, jota ei liitetä tallin kontekstiin, vaan se tapahtuu jossain muualla. Seurustelusuhteen aloittaminen johtaa lähes väistämättä jäsenen käyntimäärien vähenemiseen, kuten Juha seuraavaksi toteaa:

Juha: Siinä on kuitenkin mun mielestä huomannu semmosen just, et on semmosia ihmisii ketkä seurustelee ja ketkä ei seurustele. Et niissä huomaa eron siinä käyntimäärässä, ja mä oon huomannu sen itessäniki. Et ennen kun alkoi seurustelee, niin tota sillo mä kävin, kerran mietittiiki viel tossa Akselin kanssa, mietittii sitä, et onko semmoista päivää, et ei ois käyny täällä tallilla, paitsi sellasia et on ollu pyörällä jossain reissussa ulkomailla, tai sitte joku muu tämmöinen. Et semmoinen vaan, et ois ollu himassa tai jossain muualla vaan pöhöttelemässä, niin ei tullut yhtään mieleen. Mut nyt kun on alkanut seurustelemaan, niin nyt tottakai on välillä himassakin vain istuskelemassa ja köllöttelemässä, ei sitä niiku, aattelee just, et kyl ne nyt pärjää varmaan ilman muakin (naurahdus).(1995/32)

Miehelle parisuhde on mukavaa ”kotona köllöttelemistä”, mutta tallin yhteisöllisyyden näkökulmasta jäsenen seurustelu on ongelma, sillä se vähentää jäsenen käyntejä ja tallille annettua aikaa. ’Miehen hyvä ei ole välttämättä tallin hyvä’ -asenne ilmenee parisuhde-stereotypioissa, joita Misfit MC:n jäsenet toistavat ja ylläpitävät puheissaan, joskus huomaamatta ja toisinaan täysin tietoisina. Kutsun näitä stereotypioita Cowboy-asenteeksi. Suomalaisen lauluntekijä J. Karjalaisen *Kolme cowboyta* (1981) laulu tiivistää asenteeseen oivallisesti:

Kolme cowboyta ratsastaa hevosilla kaupungista pois
Kaksi miehistä hymyilee, mutta kolmannel' on kyynel silmässään
Hän ei oo oikea cowboy, niin ystävänsä hälle sanoivat
Hän ei oo oikea cowboy, jos naista ei voi saada mielestään.

Laulu jatkuu kuvauksella, kuinka kolmas cowboy, koska ei saa naista mielestään, ei pysty nukahtamaan eikä syömään. Lopulta hän kääntyy takaisin, kahden "oikean cowboyn" jatkaessa matkaa. Tallilla kolmannen cowboyn kohtalo on jotain mitä pitää välttää. Bikerkulttuurin eetoksen mukaisesti tallin olemassaolo perustuu sille, että miehet viihtyvät yhdessä ja viettävät aikaa yhdessä. Eetoksen mukaista on myös vapauden ja itsemääräämisoikeuden korostaminen.

Nainen on tästä näkökulmasta riski. Nainen ei ole uhka vain miehen vapaudelle, vaan myös miesten väliselle ystävyydelle tulemalla miehen ja ystävien väliin kotivaateineen.

4.6.1 ”Born to Be Wild paitsi himassa”

Toisin kuin J. Karjalaisen laulussa, Misfit MC:n jäseniltä ei kuitenkaan käytännössä vaadita täydellistä omistautumista tallitoimintaan, vaikka tallin oletetaan löytyvän tärkeysjärjestyksen alkupäästä, perheen ja työn rinnalta. Tärkeysjärjestyksestä muistutetaan herkästi piikittelemällä ja pilkkaamalla, jolloin vihjaillaan, että jäsen on joko jäänyt naisen määräysvallan alle tai on vaarassa jäädä. Pilkan kohde vaihtelee: mies saattaa ironisoida omaa asemaansa, mutta yhtä hyvin piikki suunnataan toiselle miehelle. Tällaisia sananlaskumaisia heittoja ovat esimerkiksi parisuhteen ja vapauden välistä ristiriitaa kuvaavat tokaisut ”Born to be Wild, paitsi himassa” ja "Parempi tossun alla kuin taivasalla" tai perhesitoumuksista varoittava "Parempi känsä kämmenessä, kuin kapalo kainalossa".

Vaikka Misfit MC:n jäsenten sananlaskut perhe-elämän ja bikerkulttuurin miesihanteen yhteensovittamisen problematiikasta eivät ole aggressiivisia tai näkyvästi naisvihamielisiä, on niiden pohjavire kuitenkin tumma. Sananlaskujen toistuva teema on naisen liittäminen vapauden menetykseen.[346] Kyse ei ole kenestäkään tietystä naisesta, vaan Naisesta – kasvottomasta ja nimettömästä mielikuvasta, eräänlaisesta abstrahoituneesta naisen ideasta.[347] Kun tallille esimerkiksi soittaa tyttöystävä, saatetaan miestä pyytää puhelimeen, ei ilmoittamalla kuka soittaa, vaan käskymuodolla "*Heti kotiin*". Samoin jos mies alkaa tehdä lähtöä tallilta, saatetaan hänelle sanoa "*Ai, käviks käsky*?", "*Käviks mammalta käsky*?", tai mies sanoo itse lähtiessään "*Kävi käsky*". Joskus kyse on naisen tahdosta, mutta joissain tilanteissa naista saatetaan käyttää kellokorttilaitteena ja selittävänä ”minkäs sille mahtaa” tekijänä poislähdölle.

Puheentasolla piikittely on toistuvaa, mutta käytännössä ketään ei syrjitä perheen tai tyttöystävän takia. Kun Timo sai lapsen, kävi myös niin, että hänen moottoripyörässä ilmeni ongelmia. Moottoripyörän korjaamiseen sijaan Timo vietti aikaa perheen kanssa. Timoa auttaakseen Juha ja Lauri käyttävät useamman illan siihen, että paikallistavat koneessa piil-

---

[346] Parisuhdeproblematiikkka ei ole vain bikerkulttuurille ominaista vaan sitä löytyy esim. suomalaisesta kansanperinteessä. Folkloristi Satu Apon (1986, 240) mukaan naisten ja miesten välejä käsittelevät sananlaskut ja kalevalanmittaiset balladit käsittelevät usein ”kanssakäymisen negatiivista luonnetta”. Rakkauden sijaan tekstit keskittyvät sukupuolten väliseen aggressioon. Vihamielisyyden teema löytyy myös mm. seikkailukirjallisuudesta, joka on perinteisesti mielletty poikien ja miesten kirjallisuuslajiksi. Jack Londonin *Klondyken kunnigas* (1970,16) romaanissa naisesta varoitetaan esimerkiksi seuraavasti: ”*Mutta miesten toveruus oli jotakin toista kuin naisten rakkaus.(…)Mies ja nainen vainoavat toisiaan ja toisen tai toisen täytyy saada toinen alistumaan. Toveruus on vallan toisenlaista. Siinä ei ole mitään orjuutta. (…) Hän oli nainen, jolla oli naisten kaikki halut sitoa hänet esiliinan nauhallaan ja kietoa hänet käsistä ja jaloista merkitäkseen hänet poltinraudalla. Kernaammin pelasi hän pokeria.”*.

[347] Abstrahoituneen naisen idea, ks. de Laurets 1984, 5-6; mt 1987, 9-10, 20.

leen vian ja korjaavat sen. Ensimmäisenä korjauspäivänä Eero saapuu tallille ja näkee miehet tutkimassa Timon pyörää. Eero reagoi välittömästi näkemäänsä: ”Mitä te siellä toisen pyörää ronklaatte. Ootte toisten pyörien kimpussa, rakentaisitte omia pyöriänne vittu. Mikä projekti toi, hei ihan vakavasti nyt – miks te teette tota?”. Juha vastaa: "No kun sen piti lähtee vittu vaihtaa vaippoja (hymähdys), mä lupasin vähän kattoo tätä.".[348] Puheen tasolla piikikäs kommentti perhe-elämän tuomista velvollisuuksista, mutta käytännön tasolla ymmärtäväinen asenne – jos suhtautuminen perhe-elämän viemään aikaan olisi kielteinen, ei kukaan olisi koskenut Timon moottoripyörään.

Vaipanvaihto-lausahdus valaisee tallilla vallitsevaa ilmapiiriä oivallisesti. Miehet arvostavat pari- ja perhesuhteitaan, eikä niiden merkitystä omassa tai toisten elämässä vähätellä. Toisaalta miehet ilmaisevat toistuvasti – useimmiten huumorin varjolla – ristiriitaisia ja angstisia tunteita pari- ja perhe-elämää kohtaan.[349] Sen lisäksi, että bikerkulttuurin eetosta jäsentää veljeyden, miessidoksen ja lojaalisuuden ihanteet, vaatii talli jo pelkästään käytännön tasolla aikaa jäseniltään. Jäsenyydessä sitoudutaan paljon muuhunkin kuin tallivuokran maksamiseen. Rakennuksen ylläpito vastaa omakotitalon ylläpitoa – aina on joku nurkka, joka vaatii kohennusta. Toisaalta myös parisuhde vaatii ajallista panostusta. Ajankäytön tasapainoilussa mies helposti vetoaa pakkoon: ”piti lähtee vaihtaa vaippoja” ja ”kävi käsky” lausahdukset toimivat ristiriitatilanteissa puolustuksena sille, ettei ole paikalla.

Perhe, työ ja opiskelu ovat miesten mielestä asioita, jotka tulee hoitaa, mutta jos tallista tulee miehelle harrastus muiden harrastusten rinnalle, herättää se nopeasti äreitä mielenilmauksia. Eero tuohtui kerran melkoisesti, tallirakennuksen kunnostustöiden ollessa pahasti kesken, saadessaan oluen huuruisen terassipuhelun muutamalta jäseneltä: ”Sen mä ymmärrän et parisuhteeseen panostaa, ja niin pitääki, mut saatana sitä mä en ymmärrä, että on aikaa istua jossain vitun terasseilla, kun täällä hommat kaatuu muutaman niskaan.”. Viittaus parisuhteeseen juonsi terassipuhelua edeltävään hetkeen, jolloin toisen jäsenen harventuneet käynnit saivat ymmärtäväisellä äänenpainolla annetun selityksen: ”Sillä on nyt ongelmia himassa, kun se on ollut niin paljon poissa duunin takia. Se yrittää nyt paikata välejä olemalla enemmän kotosalla.”.[350]

Talli miesten tietoisesti luomana ja ylläpitämänä omana tilana ei ole harvinainen. Vastaavia, sukupuolierottelua ylläpitäviä miesryhmittymiä, löytyy läpi ihmiskunnan historian.[351] Tämän

---

[348] Toimintaäänitys T6 / 11.6.1996.
[349] Toisin kuin rockbändien miehet (Soilevuo-Grønnerød 2004b, 52–53), Misfit MC.n jäsenet eivät puhu kerhosta perheenä tai vertaa tallia avioliittoon. Bikerkulttuurissa puhutaan perheen sijaan veljeydestä, joka korostaa miesten keskinäistä yhdenvertaisuutta ja lojaalisutta ja sulkeistaa femiiniset mielleyhteydet täydellisesti pois.
[350] Muistiinpanot heinäkuu 2000.
[351] Ks. esim. Weber 1992 [1921], 79–82; Bateson 1958; Hey 1986; Völger & Welck, 2000; Herdt 2003.

päivän Suomesta miesyhteisöjä löytyy esimerkiksi kirkon toiminnasta, metsästys- ja urheiluseuroista ja miespiiritoiminnasta. Tällaisia miesten Vaihtelua elämään, Vastapainoa perheelle ja Vapautta toteuttaa itseään -malleja on lukuisia. Helsingin Sanomissa todisteltiin 90-luvun lopulla, että ”Pojat ansaitsevat bändinsä. – Keski-ikäisten miesten ahdistus lientyy vain lajitoverien seurassa”.[352] Samoilla linjoilla oli Kirkko ja Kaupunki -lehden artikkeli, joka käsitteli miespiiri-toimintaa. Otsikon mukaan ”Suomalaisuroot eivät antaudu elämän edessä. - Miespiirissä jutellaan "äijien kesken"”.[353] Kanadassa asuva, keski-ikäistyvä ystäväni pelaa harrastuksenaan senior-jääkiekkoa. Kun sähköpostin välityksellä juttelimme jääkiekosta ja miehisistä maailmoista, kirjoitti Jouni seuraavasti:

> Niistä miesten välisistä suhteista. Tuntuu, että kaverit oldtimer-jääkiekkojoukkueissa, suurin osa perheellisiä, tulevat peleihin todella saadakseen vaihtelua elämään. Ja jutut ovat niin ronskeja kuin vain mahdollista. Miesporukassa se on ok, kun samat miehet menevät kotiin, on taas oltava kunnon perheenisää. Enkä tarkoita, että olisivat huonoja miehiä tai ihmisiä, en tietenkään. (Jounin sähköpostiviesti Kirsille, huhtikuu 1999)

Jounin mielestä jääkiekko tarjoaa miehille vaihtelua perhe-elämään. Kyse on myös tietyn tyyppisen miehisyyden vahvistamisesta ja naiselliseksi mielletystä toiminnasta irtisanoutumista, josta "ronskit puheet" kotipiirin vastakohtana antavat viitteitä. Vastaavan tyyppistä, kodin ja miesyhteisöllisyyden vastakkain asettelua ilmenee sosiologien Pertti Alasuutarin ja Jorma Siltarin lähiöravintola-tutkimuksessa *Miehisen vapauden valtakunta* (1983). Alasuutarin ja Siltarin mukaan ravintola ja ravintolassa tapahtuva toiminta, kuten oluenjuonti ja tikanheitto ovat ravintolan miespuolisille vakioasiakkaille miehisen vapauden symboli ja realisaatio. Paradoksaalista on, että oluenjuonnin ja tikanheiton symbolinen luonne astuu voimaan vain silloin, kun miehellä on perhe-elämä, ja perhe-elämän mies taas saattaa menettää oluenjuonnin ja tikanheiton takia. Vapauden manifesti on potentiaalinen epäonnistumisen manifesti.[354]

Kriittisen miestutkimuksen näkökulmasta jonkin toiminnan, kuten moottoripyöräilyn, jääkiekon pelaamisen tai pubitikan heittämisen ympärille rakentuneet miesten väliset suhteet eivät ole ongelmattomia. Miestutkija Arto Jokisen mukaan miestenvälisen ystävyyden perustuminen jonkin objektin työstämiselle johtaa useimmiten siihen, että ystävyys on luonteeltaan kontroloitua ja säädeltyä. Objekti määrää mistä puhutaan ja miten. Tietyn toimen ympärille syntyy tietynlainen puhe, joka pahimmillaan muuttuu tyhjäksi muodoksi, estäen läheisen ystävyyden synnyn.[355]

---

[352] HS 19.3.1997.
[353] Kirkko ja Kaupunki. N:o 18, 14.5.1997.
[354] Alasuutari & Siltari 1983, 102–105,
[355] Jokinen 1999b, 7.

Jokinen käyttää yhtenä esimerkkinä moottoripyöräkerhoja, ja erityisesti omia havaintojaan itäpyöristä muodostuvan Ural-Roikka -kerhon kokoontumisajosta. Jokisen mukaan moottoripyörä on fetissin ja toteemin kaltainen objekti, johon "tiivistyy se maskuliinisuus jota miehet haluavat esittää", ja jonka ympärille miesten ystävyys rakentuu.[356] Korostetusti tämä näkyy kokoontumisajoissa, joissa miesten puhetta hallitsee kaksi puhetapaa: konepuhe ja ajopuhe. Konepuhe käsittelee esimerkiksi moottoripyörän tekniikkaa ja on luonteeltaan ei-emotionaalista. Jokinen lainaa kokoontumisajoon osallistuneen miehen toteamusta "Kokoontumisten yksi keskeinen merkitys on siinä, että miehet voivat paeta ihmissuhdeongelmia koneongelmiin, jotka ovat hankaluudestaan huolimatta aina ratkaistavissa – toisin kuin ihmissuhdeongelmat.", ja tulkitsee lausuman viittaavan siihen, että ajan myöten konepuhe korvaa ihmissuhdepuheen, ja rajoittaa samalla ihmissuhteet koneisiin.[357]

Jokisen hypoteesi miehestä projisoimassa tunteensa ja elämänsä koneeseen, vaikuttaa bikerkulttuurin kontekstissa yksinkertaistavalta tulkinnalta. Misfit MC:n jäsenet harrastavat konepuhetta paljon, mutta se ei tarkoita, että kyse olisi ainoasta puhetavasta. Puheen variaatiot ovat sidoksissa kontekstiinsa. Kokoontumisajot ovat luonteva paikka konepuheelle, sillä Misfit MC:n jäsenille kokoontumisajot ovat kuin tieteellinen konferenssi tutkijalle tai puoluekokous politiikolle. Sen lisäksi, että kokoontumisajot tarjoavat mahdollisuuden irrottautua hetkeksi arjesta, mennään niihin katsastamaan uusimmat pyörämaailman virtaukset, esittelemään omaa osaamista, tapaamaan tuttuja pyörämaailmasta, solmimaan mahdollisesti uusia kontakteja ja vahvistamaan omaa biker-identiteettiä. Pyörien ääressä käynnistyy spesifi puhe, joka todellakin painottuu ei-emotionaaliseksi ja tekniseksi.[358]

Kuva 30. (i-ii) Mälaren Runt 1996 (vas.) ja Super-Rally 2000 (oik.): kokoontumisajo on luonteva paikka konepuheelle.

[356] Jokinen 1999b, 3.
[357] Jokinen 1999b, 4.
[358] Toisaalta se, että Misfit MC:n jäsenet eivät koe kokoontumisajoja tilanteina joissa henkilökohtaisella puheella on paikkansa, ei tarkoita ettei jonkun toisen miehen motiivit osallistua tapahtumaan olisi ystävyyden etsintä. Kenties mies ei kuulu mihinkään talliin, mahdollisesti hänellä ei ole ystävyyssuhteita ja sen kerran kun hän pääsee paikkaan, jossa olisi miehiä joiden kanssa voisi puhua ja jakaa tunteita, nämä harjoittavat vain konepuhetta. Pettymys on varmasti melkoinen.

4.6.2 ”Kyllä sitä sielunhoitooki harrastetaan”

Ystävyyttä luotaavissa tutkimuksissa on todettu toistuvasti miesten ja naisten ystävyyssuhteiden olevan luonteeltaan erilaisia. Eroa on on kuvailtu esimerkiksi käsitteillä ’rinnakkain’ ja ’kasvokkain’. Rinnakkain termillä on viitattu edellä kuvaamaani objektin työstämiseen, ja se on pääsääntöisesti liitetty miehille ominaiseksi tavaksi. Naisten ystävyyttä on kuvailtu läheisemmäksi, kahden osapuolen vastavuoroiseksi kanssakäymiseksi, jossa ystävyyden osapuolet kohtaavat toisensa kasvokkain. Erotteluun on sisältynyt myös arvoasetelma, jossa toiminnallisuuteen perustuva rinnakkain-ystävyys on usein arvotettu kasvokkain-ystävyyttä alempiarvoisemmaksi. Naisten ja tyttöjen on katsottu kykenevän miehiä ja poikia syvällisimpiin ystävyyssuhteisiin.[359] Sukupuolten välinen ero tai samaa sukupuolta olevien yhdenmukaisuus ystävyyskäytänteissä on kuitenkin myös kyseenalaistettu monissa, ystävyysmuotojen historialliset ja kulttuuriset variaatiot huomioivissa, tutkimuksissa.[360]

Tutkimustulokset, joissa miesten ja naisten ystävyyskäytänteiden eroavaisuudet korostuvat, saattavat ainakin jossain määrin johtua tutkijoiden tavasta lähestyä aihetta. Esimerkiksi Antropologi Evthymios Papataxiarchisin kreikkalaisesta kahvilakulttuurista tekemät huomiot osoittavat, että miesten taipumus kerääntyä suuremmalla joukolla jonkin toiminnan motivoimana, ei välttämättä sulje pois kasvokkain-ystävyyttä. Kreikassa kahviloiden tyyli vaihtelee alueittain, mutta yhteistä kaikille on perinne, jonka mukaan miehet kokoontuvat kahviloihin säännöllisesti juomaan, pelaamaan korttia, solmimaan liittolaissuhteita ja keskustelemaan päivän tapahtumista.[361] Kyse on siis kodin ulkopuolisista, toiminnallisuutta painottavista miesten välisistä suhteista.

Papataxiarchisin kuvailemassa kreikkalaiskylässä kahvila oli perinteen mukaisesti paikka, jossa miehet kohtasivat tuttuja kortinpelin ja juomisen merkeissä. Yleisluontoisen seurustelun lisäksi miehille olivat tärkeitä syvemmät, kahden miehen väliset ystävyyssuhteet, jotka syntyivät ajan mittaan esimerkiksi kortinpeluun myötä. Sydänystäviksi valikoitui yleensä samaan ikäpolveen kuuluva mies. Häneltä odotettiin täydellistä lojaalisuutta ja luotettavuutta. Keskustelut sydänystävien välillä olivat henkilökohtaisia ja luottamuksellisia, ja ne erosivat laadultaan ja aihepiirteiltään yleisestä jutustelusta, jota käytiin silloin, kun useampi mies oli kokoontunut yhteen.[362] Jos Papataxiarchis olisi tarkastellut kahvilakulttuuria vain

---

[359] Aapola 1991, 54. Ks. myös esim. Swain 1989; Inman 1996; Hoikkala 1996b.
[360] Soilevuo-Grønnerø 2004b, 49–50. Ks. myös Nardi 1992. Tyttöjen ystävyyskulttuuria tutkinut Sinikka Aapola (1991, 36–39, 54) toteaakin, että erilaisten ystävyyskäytäntöjen hierarkkisen arvottamisen sijaan hedelmällisempää olisi pyrkiä kartoittamaan erilaisia käytäntöjä ja painotuseroja. Aapolan tutkimat tytöt esimerkiksi arvostivat kasvokkain-ystävyyden ohella toiminnallisuutta, kuten kerhoja ja urheiluseuroja. Tärkeintä tytöille oli valinnan vapaus ja mahdollisuus solmia erilaisia ystävyyssuhteita ja -verkostoja. Ks. myös Gordon 1999, 109.
[361] Loizos & Papataxiarchis 1991, 17.
[362] Papataxiarchis 1991, 159, 167–168.

ryhmätasolla, olisi tuloksena ollut yksi tutkimus lisää siitä, kuinka miesten ystävyys muodostuu rinnakkain suoritetusta toiminnasta, hylkien kasvokkain kohtaamista.

Aivan kuten kreikkalaisessa kahvilassa, myös tallilla korostuu toiminta, oli sitten kyse moottoripyörästä tai tallirakennuksesta. Useimmiten toiminnallisuus ei kuitenkaan sulje pois henkilökohtaisista asioista puhumista tai läheisiä ystävyyssuhteita. Kreikkalaismiesten tavoin Misfit MC:n jäsenet arvostavat erilaisia ystävyyssuhteita. Yhdessä tekemisen ja olemisen myötä miesten keskinäiset suhteet syvenevät ja saavat uusia sävyjä. Konepuheen rinnalle tulee esimerkiksi työ-, pelko-, unelma-, parisuhde-, isyys- ja arvopuheet. Misfit MC:n jäsenet ovat kuitenkin sisäistäneet käsityksen siitä, että miesten ystävyys perustuu toimintaan, joka hylkii kasvokkain olemista. Pohtiessaan tallilla vallitsevia ystävyysmuotoja, he reflektoivat omia kokemuksiaan vallalla oleviin käsityksiin, korostaen ettei tallilla ole kyse "vain toiminnasta", vaan tallilla vallitsevat ystävyyskäytännöt ovat monimuotoisempia, kuin mitä miesten ystävyyden oletetaan perinteisesti olevan:

> *Timo:* Täällä jos on jollain jotain huolia, niin kyllä täältä aika inhimillistä kohtelua saa ja kaikkea tällaista. Yllättävää kyllä jätkäsakista. Mutta onhan täällä sitten näitä, et ”vittu mä jätän väliin”. (1998/228)

Ystävyyden ja puheiden laatu vaihtelee sekä tilanteen että miehen mukaan. Suuremmalla joukolla ei henkilökohtaiseksi miellettyjä asioita puida, vaikka kahden kesken tilanne on toinen. Kaikki eivät myöskään puhu henkilökohtaisista asioista kaikkien kanssa vaan ajan oloon on miesten välille syntynyt luottosuhteita. Miehestä riippuu ketkä määrittyvät luottosuhteiksi, ja ketkä niiksi jotka” jättää väliin”. Luottamuksen synty ja ystävyyden syveneminen vie aikaa ja edellyttää yhdessäoloa, joka toteutuu esimerkiksi moottoripyöriä ja tallin tiloja rakennettaessa. Jäsenet, jotka harvemmin viettävät aikaa yhdessä tallilla tai tallin ulkopuolella, myös selvästi pitäytyvät keskusteluissa yleisellä, ei-henkilökohtaisella tasolla. Puheen tasot vaihtelevat myös mielialan mukaan. Joskus tuntuu hyvältä olla suuremmalla porukalla, toisinaan sitä kaipaa kahdenkeskistä juttuseuraa:

> *Eero:*Kyllä sitä sielunhoitooki harrastetaan ihan. Ainaki mä harrastan ja kyllä mulleki on - - en mä tiedä, siis jostain ihmisistä ei oo kuuntelijoiksi ollenkaan, ja toisista on. Kyllä sitä harrastetaan. Jokainen löytää sen kanavan, mitä kautta purkaa pahan olon, tai tietyt ongelmat, tai jos on keskinäisiä ongelmia. En mä oo ainakaan aistinu, et niitä ei ois pystyny selvittää. Kyllä ne yleensä puhutaan. Hyvässä yhteisössä pitääki puhua. Mutta ei välttämättä isossa porukassa. Siinä ehkä on vähän pelko sillai, et siitä ei oo sit hyötyy, et sä et pysty kanavoimaan sitä mitä sä haluaisit purkaa, niin se ei kanavoidu oikein, jos siinä on useampi ihminen, ja tulee häiriöö ja vittuiluuki ehkä, ja siis, jos se on vähänkin rankka tai arka homma.
> *Kirsi:* Onks se sitten, et semmosta kettuilua ja vittuilua harrastetaan enemmän ku on
> *Eero:* Tarpeen vai?
> *Kirsi:* Tai kun on siis enemmän ihmisiä. Sitten kun on vähemmän ihmisiä, niin sitten on jotenkin vähemmän vittuilua.
> *Eero:* No yleensä joo. Eihän sitä kukaan jaksa vittuilla kahdestaan (hymähdys). (1998/173)

Sitaatissa Eero toteaa tallin jäsenten ilkeilevän toisilleen enemmän kuin tarpeeksi. Haastattelutilanteessa ohitin Eeron huomautuksen, mutta myöhemmin, kun olin litteroinut haastattelun, alkoi aihe vaivata mieltäni. Löysin muistiinpanoistani sellaisia asiasanoja kuin ’vittuilu’, ’keljuilu’, ’huomauttaminen’, ’ilkeily’, ’naljailu’, ’nälviminen’ ja ’piikittely’. Useimmiten, ainakin silloin kun itse olen ollut paikalla, ilkeily kiertyy aina samojen teemojen ympärille. Edellä käsittelin jo cowboy-asenteen, joka liittyy sekä bikerkulttuurin eetoksen mieskuvaan (vapaus, veljeys ja lojaliteetti) että perhe-elämän ja tallin vaatiman ajan välisiin ristiriitoihin. Ajankäyttö onkin ilkeilyssä päällimmäisenä, eli jäsenet nälvivät toisiaan tekemättömistä töistä, passiivisuudesta ja poissaoloista; asioista, jotka uhkaavat tallin olemassaoloa ja yhteisöllisyyttä.

Toinen toistuva teema on moottoripyörän liian hitaana pidetty rakentaminen tai korjaaminen. Miehen pyöräprojektin hitaudesta saatetaan piikitellä joko leikin varjolla ”Mitäs Iisakin kirkkoa sä rakennat?” tai hyvinkin suorasurasukaisesti kiinnittämällä esimerkiksi keskeneräiseen moottoripyörään lappu "Hivenen aktiivisuutta projektiin tai romut pois muitten tieltä".[363] Kokeeko mies kommentit kannustuksena vai piikittelynä riippuu miesten keskinäisten suhteiden sen hetkisestä tilasta, pyöräänsä rakentavan miehen omista tunteista rakentamisprojektin etenemisen suhteen, ja esimerkiksi siitä kuinka tiheään pyöränrakentajalle huomautetaan projektista: ”Vaikka se ei ole niin tosissaan sanomista, niin toki välillä alkaa kyllästyy siihen ainaiseen sanomiseen.”.

* * *

Tallielämä on täynnä vaihtuvia tunnelmia, vastakohtaisuuksia, paradokseja ja ristiriitaisuuksia: individualismin ja yhteisöllisyyden yhteensovittamista, tyytyväisyyttä ja pettymyksiä, sielunhoitoa ja ilkeilyä, kannustamista ja lannistamista. Pysyvyyttä ja vakautta miesten mielenliikkeisiin ja keskinäisiin suhteisiin tuo yhteisesti jaettu elämäntyyli, tallirakennus, miesyhteisöllisyys ja erityisesti intohimo koneeseen; moottoripyörään, johon seuraavassa, tutkimuksen viimeisessä pääluvussa keskityn. Luku päättää tutkimuksen siihen, mistä kaikki oikeastaan alkaa, sillä kuten Eero toteaa:

> Kaikilla on kuitenkin omia juttuja, kaiken näkösiä. Joku jossain muussa tallissa, silloin kun se on yksin siellä, puhaltelee vaikka trumpettia saatana salaa, ja toinen maalailee jotain tauluja, ja yks vittu korjailee kenkiä ja toinen hio jotain perkele, no mitä tahansa. (...) *Mutta se on se moottoripyöräily mikä on se yhteinen tekijä. Mille kaikki tällainen on rakennettu - - ja siis sen ympärille. Sehän on just se.* (1995/36)

[363] Muistiinpanot helmikuu 1998 ja maaliskuu 1996.

5. EETOKSEN YTIMESSÄ: MIES JA HARLEY-DAVIDSON

5.1 Moottoripyörä: kasa rautaa ja kumia

> Tavara on ensikädessä ulkonainen esine, olio, joka ominaisuuksillaan tyydyttää jonkinlaisia ihmisen tarpeita. Asiaan ei vaikuta näiden tarpeiden luonne, esimerkiksi se, aiheuttaako ne vatsa vai mielikuvitus.[364]

Karl Marxin ytimekäs määritelmä tavarasta tyydyttämässä ihmisen tarpeita, oli sitten kyse vatsan tai mielikuvituksen aikaan saamasta, sopii myös moottoripyörään. Moottoripyörä itsessään on kuollutta materiaalia, rautaa ja kumia. Sen varsinainen tehtävä on toimia kulkuvälineenä; siirtää ihminen paikasta A paikkaan B. Tämän lisäksi se on kuitenkin yli satavuotisen historiansa aikana tyydyttänyt myös muunlaisia tarpeita.

Ihmisellä on läpi historian ollut tarve antaa esineille konkreettisen muodon lisäksi myös sisäinen merkitys.[365] 1950- ja 1960-luvun yhdysvaltalaiset outlaw-bikerit ja suomalaiset pärinäpojat, 1960- ja 1970-luvun englantilaiset rockersit, 1980-luvun japanilaiset kamikaze-bikerit ja suomalaiset prätkäjätkät, 1990-luvun globalisoituva bikerkulttuuri ja 2000-luvun Rich Urban Bikersit ovat esimerkkejä siitä kuinka ihminen unelmillaan, toiminnallaan ja arvostuksillaan puhaltaa hengen kuolleeseen materiaaliin. Ei ole liioiteltua sanoa, että moottoripyörällä on konkreettisen olomuotonsa (kaksi rengasta, runko, ohjaustanko, tankit, lokasuojat, tekniikka.) lisäksi myös sisin olemus, moottoripyörän henki, jonka olemassaolo on riippuvainen ihmisestä.[366]

Moottoripyörän ja ihmisen välistä suhdetta ruotsalaisessa yhteiskunnassa tutkineen Lars Lagergrenin mukaan moottoripyörä on historiansa aikana toiminut työkaluna, leikkikaluna, toteemina ja välittäjänä, vaihtelevasti joko yhden käyttötarkoituksen mukaan tai niin että moottoripyörään on latautunut useampi merkitys.[367]

Työkaluna (redskap) moottoripyörällä on välineellinen arvo. Sen arvo määräytyy sen mukaan täyttääkö se tehtävänsä kulkuneuvona. Kuten edellisen luvun alussa tuli ilmi, olivat moottoripyörät Suomessa pitkään työkaluja, välttämättömiä kulkuvälineitä, niin siviileille kuin kauppamatkustajille, metsäteollisuudelle ja armeijalle.

---

[364] Marx 1974, 45.

[365] Miller 1994, 396. Miller, kuten myös esim. Heikkinen & Kupiainen (1994, 254–256) toteavat materiaalisen kulttuurin olevan puheen ja kirjoittamisen ohella keskeinen kommunikaatioväline ihmisten kanssakäymisessä.

[366] Lagergren 1999, 15, 157. Ks. myös esim. Willis 1978, 61; Abbadurai 1986, 6, 33–37; Miller 1994, 396–397.

[367] Lagergren 1999, ks. erityisesti 18–19, 158–159. Typologia on alkujaan psykologi Svante Beckmanin (Beckman 1995) kehittämä malli, joka on sovellettavissa mihin tahansa artefaktiin.

Leikkikaluna (leksak) moottoripyörällä on kokemuksellinen ja esteettinen tehtävä. Se saattaa olla jännittävä tai hauska, innostava tai tylsä. Suomessa leikinomaista moottoripyöräilyä edustavat 1950-luvun pärinäpoikien korttelirallit ja 1990-luvun hyvin toimeentulevien ja keski-ikäisten Rich Urban Biker -tyyppisten harrikanomistajien elämyshakuisuus. Moottoripyörän avulla voi etsiä hyvitystä lapsuuden leikeille, jotka jäivät leikkimättä. Tätä mieltä on ainakin ollut Harrikan omistaja, jonka pyörän tankkiin oli kirjoitettu iskulause ”It's never too late to get happy childhood” tai helsinkiläinen Harley-Davidsoneja myyvä HD-Center, jonka ulkoseinää koristi 1990-luvulla valomainosteksti ”Toy Store”.

Toteemina (totem) toimiessaan moottoripyörällä on normatiivinen tehtävä. Siihen liitetään tietynlainen käyttäytyminen ja pukeutuminen. Värikkäät kokonahkahaalarit ja umpikypärät on totuttu liittämään nopeisiin ”kyykky-” ja ”katupyöriin”, kun Harrikoilla, brittipyörillä ja ylipäänsä ”custompyörillä” ajavat ovat perinteisesti käyttäneet tummia vaatteita ja avokypäriä.[368]

Typologian neljäs ulottuvuus: moottoripyörä *välittäjänä* (medium) liittyy aineellisen kulttuurin kykyyn säilöä ja välittää merkityksiä. Toimiessaan välittäjänä moottoripyörä muuntuu konkreettiseksi ilmaukseksi yksilön mausta, persoonallisuudesta ja elämäntavasta. Lagergrenin mukaan kaikki moottoripyörät – tyylistä tai merkistä riippumatta – symbolisoivat maskuliinista potentiaalia (moottoripyörä on ollut pääsääntöisesti miesten kulkuneuvo), viriiliyttä (siitä tuli 1950-luvulla nuorisokapinallisuuden ikoni) ja rohkeutta (autoon verrattuna moottoripyörä tarjoaa vain vähän suojaa). Tämän lisäksi erilaisiin pyörätyyppeihin, kuten urheilullisiin motocross- ja enduromoottoripyöriin, nostalgisiin cafe race -brittipyöriin, nopeisiin katu- ja kyykkypyöriin, japanilaisiin custompyöriin, hyvin varusteltuihin matkamoottoripyöriin ja rakennettuihin choppereihin on varastoitunut erilaiset merkitykset. Mitä kukin moottoripyörätyyppi symbolisoi, riippuu siitä mihin moottoripyörää on käytetty ja käytetään, millaiseen kulttuuritraditioon se sijoittuu ja millaisia (mieli)kuvia media ja populaarikulttuuri ovat siitä välittäneet.[369]

Ihmisen ja moottoripyörän välinen suhde ei rakennu kuitenkaan vain yksisuuntaiseksi "ihminen nimeää ja merkityksellistää esineen" prosessiksi. Myös esineillä on valtaa. Kansantieteilijä Teppo Korhonen toteaa esineen voimasta seuraavaa:

> Esineitä käytetään sosiaalisen ja kulttuurisen identiteetin erottautumisvälineinä, vallan aineellisena kielenä ja ilmaisuna hierarkioista, osoittamaan eroja miesten ja naisten, muodollisen ja epämuodollisen, yksityisen ja ammatillisen välillä. Kaikkea tätä on aina kuvastunut ja luettu ympärillämme olevista esineistä.[370]

---

[368] Moottoripyöräilijän vaatetuksen ja moottoripyörämerkin välisestä sidoksesta, ks. Mynttinen 2002.
[369] Lagergren 1999, 148–152; myös Lagergren 1998.
[370] Korhonen 1999, 35; myös Heikkinen 1989b, 75–76, 198; Miller 1994, 396.

Luokitellessamme ja määritellessämme ympäröivää esinemaailmaa, me samalla määrittelemme itseämme ja toisiamme – joskus tietoisesti, toisinaan huomaamatta. On tilanteita joissa arkipäiväinen esine, kuten tässä tutkimuksessa Harley-Davidson-moottoripyörä, saattaa merkitä yksilön yhtä vahvasti kuin rituaali, jossa ruumiiseen tatuoidaan tai arpeutetaan yksilön paikka yhteiskunnassa.[371]

5.1.1 Sukupuolittuva ja sukupuolittava kone

Kuten Korhonen edellä totesi, käytetään esineitä osoittamaan eroja miesten ja naisten välillä. Feminiinisen ja maskuliinisen määrittely tietynlaisiksi ominaisuuksiksi, ja näiden määritelmien sitominen biologiseen sukupuoleen on prosessi, joka on ulotettu myös materiaaliseen kulttuuriin. Esineen sukupuoli-identiteettiä ei voi kuitenkaan alun perin tunnistaa sen muodosta tai siihen käytetystä materiaalista, vaan identiteetti on määritettävä ensin.

Kulutusyhteiskunnassa esineen sukupuolittaminen alkaa tuotekehittelystä ja viimeistellään mainonnan avulla. Miehille suunnatuissa tavaroissa tekniikkaa ei ole perinteisesti piilotettu, kun naisille markkinoiduista tuotteista tekniset osat on peitelty~ sekä konkreettisesti että mielikuvien tasolla. Autoista ja moottoripyöristä puhuttaessa miesten odotetaan ja opetetaan olevan kiinnostuneita tehoista, nopeuksista ja teknisistä yksityiskohdista, naisten keskittyessä esteettisiin aspekteihin.[372] Tekniikan ja estetiikan erottaminen toisistaan ja sukupuolittaminen maskuliiniseksi ja feminiiniseksi luo kaksi erillistä ja autonomista esineiden maailmaa: miehen ja naisen esineet. Erotteluun on sisäänrakennettu myös hierarkkisuutta: tekniikka, joka assosioituu mieheen ja maskuliinisuuteen, on tarpeellista ja välttämätöntä, kun esteettisyys, joka liitetään naiseen ja feminiinisyyteen, on toissijaista ja tarpeetonta.[373]

Vaikka esinemaailman sukupuolittuminen on kulttuurista toimintaa, on jonkin ominaisuuden tunnistaminen ja määrittäminen maskuliiniseksi tai feminiiniseksi useimmiten tiedostamatonta: esineisiin tai asioihin latautuneet merkitykset ovat olleet voimassa niin kauan, ettei niihin kiinnitetä huomiota ja ne muuttuvat itsestään selviksi ja sisäsyntyisiksi. Määritelmien keinotekoisuus paljastuu kuitenkin viimeistään silloin kun esineen sukupuolinen ominaislaatu vaihtuu. Antropologi Daniel Millerin esimerkki kirjoituskoneen historiasta on tästä oivallinen esimerkki. Ensimmäisten kirjoituskoneiden käyttäjät olivat miehiä. Koneet olivat kookkaita ja niiden tekniset osat olivat näkyvissä. Kun kirjoituskoneesta tuli yhä

---

[371] Grotz 1995, 35. Myös Ronkainen 1999, 59–61.
[372] Kilpiö ja Toiskallio 2001, 164–70. Esim. naisille suunnattu automainos (sit. Heiskala 1991, 42): ”Auto on kuin koru, loppuun asti harkittu kokonaisuus naiselle, joka tietää tyylinsä – siinä on säihkettä.”.
[373] Hebdige 1988, 86.

enenemissä määrin naisten työkalu, muuttui koneiden ulkomuoto. Ne pienenivät, kevenivät ja kaikki tekniset osat piilotettiin kuoren alle.[374]

Kuten kirjoituskoneen, on moottoripyöränkin maskuliinisuus liitetty sen tekniseen olemukseen. Selkeimmin tämä tulee esille moottoripyörän ja skootterin vastakkain asettelussa.[375] Skootteri suunniteltiin sekä miehille että naisille sopivaksi ajoneuvoksi. Se oli edullinen, helppokäyttöinen, pienitehoinen ja siisti käyttää, sillä tekniikka oli katteiden alla piilossa. 1960-luvun alun Britanniassa moottoripyörästä ja skootterista tuli kahden erilaisen nuorisotyylin – rockersien ja modien – miesihanteiden materiaaliset heijastumat. Tehdashalleissa ruumiillista työtä tekevät rockersit ajoivat moottoripyörillä. He arvostivat vauhtia, tekniikkaa, fyysisyyttä ja voimaa, perinteisesti miehisiksi luonnehdittuja ominaisuuksia. Rockerseille oli tärkeää koneen hallinta, vauhdin tuoma jännitys ja mielikuvat rautahevosilla ratsastavista cowboysta. Modit jotka työskentelivät enimmäkseen palvelusektorilla myyjinä ja lähetteinä, ihailivat elokuvien joutilaita ja tyyliteltyjä herrasmiehiä, joita ympäröi varakkuuden glamouria. Pienitehoiset ja helppokäyttöiset skootterit mahdollistivat rauhallisen matkavauhdin ilman mekaanikon taitoja ja öljyisiä kynsivalleja. Rockersien näkökulmasta skoottereilla ajavat modit määrittyivät joksikin sellaiseksi, mitä he eivät halunneet olla: ”naismaisiksi”, ”pehmeiksi”, ”homoiksi” ja ”mammanpojiksi”. Modit kuvasivat vastaavasti rockerseja moottoripyörineen ”sivistymättömiksi”, ”oppimattomiksi” ja ”likaisiksi”. Molempien ryhmien kulttuuriset identiteetit ja eronteot tiivistyivät koneisiin ja niille annettuihin merkityksiin.[376]

Millerin ja Hebdigen antamat esimerkit ovat kertomuksia siitä kuinka ihminen, toimiva ja kokeva subjekti, herättää esineen henkiin tulkitessaan siihen varastoituneita merkityksiä. Esine ei kuitenkaan ole peili, joka heijastaisi valmistajansa ja käyttäjänsä kaikkia ajatuskulkuja. Esine voi sisältää useita sanomia ja toisaalta samalle viestille voidaan antaa useita erilaisia fyysisiä muotoja.[377] Bikerkulttuurissa ja Misfit MC:n jäsenten elämässä moottoripyörä täyttää tehtävänsä kulkuvälineenä ja leikkikaluna, mutta erityisesti toteemina ja välittäjänä. Toimiessaan välittäjänä Harley-Davidson on symboli, jonka välityksellä miehet tulkitsevat tulkitsevat, kommunikoivat ja pitävät voimissaan bikerkulttuurin eetosta.[378] Vuosikymmenien kuluessa Harrikkaan on varastoitunut outlaw-bikereistä kertovien tarinoiden, elokuvien ja bikerien omien kulttuurituotteiden välittämät ideat, asenteet, uskomukset ja mielipiteet siitä, mikä on ihanteellista ja hyveellistä ja toisaalta mikä on halvek-

[374] Miller 1994, 404.
[375] Skoottereista tunnetuin on italialainen Vespa, jonka valmistus aloitettiin v. 1946.
[376] Hebdige 1988, 84–86, 113–114. Ks. myös Clarke 1976, 180–185; Willis 1978, 20–21; Harris 1986, 84–85; Eklund 2003, 43–46.
[377] Korhonen 1999, 291, 35.
[378] Ks. Geertz 1973b; 89–91; 1973c, 140–141; 1992, 91–94.

sittavaa tai paheellista. Harley-Davidson-moottoripyörän symboliluonnetta pohdittaessa on kuitenkin muistettava, etteivät merkitykset ole koskaan sellaisenaan olemassa, vaan ne kutsutaan esille ja saatetaan voimaan tietyssä historiallisessa ja sosiaalisessa hetkessä. [379] Seuraavaksi kysyn millaisia merkityksiä Misfit MC:n jäsenet kutsuvat ja saattavat voimaan kun on kyse Harley-Davidson-moottoripyörästä.

5.1.2 Kun merkillä on väliä: "Nää ei oo mitään singereitä"

> *Timo:* Mä sain semmoisen Kawasakin tankin missä oli tämmöiset muoviset logot. Mä mietin et täähän on hyvä juttu. Pistin silikonilla vessan pytyn sisäpuolelle sen Kawasakin logon, koska tää nyt on tämmöinen HD-talli, ja mukamas ollaan niin HD-miestä ja kaikkea. Pääsee pissimään suoraan Kawasakin logoon. Se on niiku tämmönen herja, vaikka todellisuudessa, niiku mä sanoin, et jos tulee kawasaki-mies vastaan niin kyllä mä sille moikkaan. Se vaan liittyy tähän kulttuuriin, tähän näin. Täällä nyt pitää olla niin kauhean japanilaispyörävastainen. (1998/218)

Misfit MC:n jäsenet eivät ole ostaneet Harley-Davidson-moottoripyörää sattumalta. Miehet eivät ole unelmoineet moottoripyörästä vaan nimenomaan Harley-Davidsonista. Bikerkulttuurin myyttiset kertomukset joita käsittelin luvussa III, ovat Misfit MC:n jäsenille lähde, josta he ammentavat tunteen siitä, että kuuluvat moottoripyöräilijöiden eliittiin. Elokuvat ja tarinat ovat muovanneet miesten kuvaa itsestään boheemeina nomadeina, ja bikerien omat kulttuurituotteet, kuten kuvataide ja moottoripyörälehdet artikkelien ja kuvien välityksellä, ovat vaikuttaneet siihen mikä on miesten mielestä tärkeää ja mikä ei.

Harley-Davidsoniin liittyvä elitistisyys korostuu miesten suhtautumisessa japanilaisiin moottoripyöriin, *japseihin,* joista käytetään myös ilmauksia *riisipyörä*, *muoviluoti*, *kiinaräikkä*, *singeri* ja *hiustenkuivaaja.*. Yhdysvalloissa bikereiden peittelemätön japanilaisvalmisteisten moottoripyörien halveksunta on kummunnut talous- ja turvallisuuspolitiikan sävyttämästä nationalismista ja patriotismista.[380] Suomessa Harrikan ja japanilaispyörien välinen dikotomia on säilynyt, mutta patriotismin sijaan vastakkainasettelulle on löydetty muita perusteita. Japanilaisvalmisteisia moottoripyöriä on perinteisesti markkinoitu jokaiselle sopivina, helppokäyttöisinä ajoneuvoina, joissa tekniikka on piilotettu katteiden alle.[381] Näin ne ovat kuin Millerin esimerkki kirjoituskoneen naisistumisesta tai Hebdigden kuvaus skoottereista, joihin tiivistyi rockersien näkökulmasta modien ”naismaisuus”, ”pehmeys” ja

---

[379] Moore, 1986, 52, 84; 1994, 74. Ks. myös Utriainen 1999, 16–17.

[380] Wolf 1991a, 41; Watson 1982, 341–342. Asenne on tiivistetty tarroihin ja T-paitateksteihin kuten “Hungry? Out of Work? Eat Your Riceburner”, ”This bike eats Hondas and shits Yamaha”, “I'd Rather Push A Harley Than Ride A Honda” jne. HD on myös Coca Colan lailla ”real thing” – olihan sitä valmistettu lähes puolivuosisataa ennen kuin japanilaiset moottoripyörät tulivat markkinoille.

[381] 1980-luvulta lähtien ovat japanilaiset moottoripyörämerkit sisällyttäneet valikoimiinsa nk. custom-malleja joiden ulkoinen olemus mukailee Harley-Davidson Comapanyn mallistoja.

”mammanpoikamaisuus”. Japanilaisten moottoripyörien kutsuminen singereiksi ja hiustenkuivaimiksi viittaa kimeään kiihdytysääneen, mutta nimittelyssä on vahvasti läsnä myös konnotaatiot femiiniseen, joka arvottuu joksikin sellaiseksi mitä tulee välttää. Harley-Davidsonit mielletään maskuliinisten moottoripyörien joukossa ultramaskuliinisiksi kokonsa, teknisten ominaisuuksien, historiansa ja populaarikulttuurin välittämien mielikuvien takia. Vaikka Harley-Davidsonin historiaan sisältyy myös mopojen, skoottereiden ja kevytmoottoripyörien valmistusta, tunnetaan merkki parhaiten raskaista, yli 1200 cc moottoripyöristä ja kookkaasta ilmajäähdytteisestä V-koneesta.[382] Tärkeä osatekijä on myös ääni, joka on syvä ja matala myös kiihdyttäessä.[383] Harrikan ääni on niin omanlainen, että sen perusteella pystyy useimmiten erottamaan Harley-Davidsonin muista merkeistä. Harrikan historia on myös läpikotaisin miehinen, sillä bikerkulttuurin lisäksi Harley-Davidson on ollut alusta alkaen käytössä miehisissä maailmoissa, kuten armeijassa ja poliisivoimissa.

Misfit MC:n jäsenten elitistiset asenteet eivät kumpua kuitenkaan vain Harrikan historiasta, elokuvista, lehdistä, kuutiotilavuuksista tai äänistä. Merkittävää on myös se, millaisia mahdollisuuksia pyörä tarjoaa miehelle, joka haluaa omanlaisen moottoripyörän. Miesten näkökulmasta Harrikka ja japanilainen moottoripyörä ovat toistensa polarisaatio: *riisikuski* ajaa tehtaan standardimallilla ja edustaa massaa, kun taas yksilöllinen harrikkamies ajaa uniikilla moottoripyörällä, jonka hän on omin käsin modifioinut.[384]

> *Lauri:* Se on niiku (japanilainen moottoripyörä), kaukosäätimellä käynnistät sen jo valmiiksi ennen kuin sä meet edes pyörän luo. Ne on semmoisia moniventtiilisiä digitaaliohjuksia. (Muistiinpanot huhtikuu 1995)

Laurille japanilaispyörät edustavat viimeisintä tekniikkaa, tehoja ja helppokäyttöisyyttä. Pitkälle jalostetulla tekniikalla on etunsa, mutta toisaalta ”moniventtiilisiä digitaaliohjuksia” on useimmiten mahdotonta korjata ilman mittavaa repertuaaria erikoistyökaluja ja -taitoja. Vanhojen Harley-Davidsonien tekniikka sen sijaan on kohtuullisen yksinkertaista, joten pyörä tarjoaa aivan erilaiset lähtökohdat: mahdollisuuden tehdä itse ja omin käsin yksilöllinen ja omanlainen moottoripyörä.

---

[382] Esim. Misfit MC:n jäsenten pyörien kuutiotilavuudet vaihtelevat 1200 – 1400 cc välillä.
[383] Harley-Davidson haki 1990-luvulla kaasutusäänelle tavaramerkin suojaa.
[384] Yksilöllinen – Standardi dikotomia ei enää päde samalla tavalla, sillä 1990-luvun lopussa kaduille ilmestyivät japanilaispyöristä rakennetut yksilölliset *streetfighter* -moottoripyörät, jotka ovat tulleet tunnetuksi *bombereiden* temppu- ja vauhtipyörinä. Dikotomioita on purkanut myös MMAF, joka mm. kesällä 2005 järjesti pyöränäyttelyn, jossa kilpailtiin neljässä luokassa: *chopper*, *custom*, *café racer* ja *streetfighter*.

5.2 Oma moottoripyörä: ”Siinä on oman käden jälki, ite tehty”

> *Timo*: Vaikka mitä näille tekisi, nää on aina vanhoja, et näitä on pakko puunata. Se on sen homman suola, et eka niska vääränä tekee ja sit kun se lähtee toimimaan, niin siinä on oman käden jälki, ite tehty. (…) Kato tätä mitä jätkät touhuaa - - kiillottaa, puunaa ja koko aika jotain ruuvataan. Näistä pidetään parempaa huolta kuin omista muijista. (1995/40)

Harley-Davidsonin tehtaanmallit erotetaan toisistaan konemallin eli moottorityypin mukaan. Konemallin mukaan määräytyy myös se minkä ikäiseksi pyörä luokitellaan virallisissa asiapapereissa. Suomen maanteillä ajellaan *lätysköillä* (flathead 1929–74), *nakleilla* tai *rystypäillä* (knuclehead 1936–47*), pannupäillä* tai *pannuilla* (panhead 1948–64), *k-malleilla* (K-mode 1952–56), *sporstereilla* (Sporster 1958-valmistus jatkuu), *öölisoveleilla* (Early Shovelhead 1965–69), *nokkasoveleilla* tai *töttörösoveleilla* (Shovelhead 1970–84), *evoloilla* (Evolution 1984-valmistus jatkuu) ja *V-Rodeilla* (Revolution 2001-valmistus jatkuu). Tehdasvalmisteisten konemallien lisäksi voimanlähde voi olla *nuklesoveli* (Knucle-Shovel) tai *pansoveli* (Pan-Shovel). Misfit MC:n jäsenillä on pannuja, pan-, ööli- ja tötterösoveleita ja evoloita. Rekisteriotteen konemalli ja vuosiluku eivät kuitenkaan kerro sitä, minkä näköisestä Harrikasta on kyse, sillä bikerkulttuurin eetoksen mukaisesti miesten pyörissä näkyy oman käden jälki. Suomen ilmastolliset olosuhteet, lyhyt kesä ja pitkä talvi, sekä uusien Harrikoiden korkeat hinnat,[385] vaikuttavat myös siihen, että pyörien rakentamiseen ja kunnostamiseen uhrataan aikaa.

Jokaisella Misfit MC:n jäsenellä on mielipide siitä, millainen oman pyörän pitää olla. Joku hakee massiivista, matalaprofiilista muotoa, toinen haluaa sporttisen menijän ja kolmas pitkäkeulaisen chopperin. Yksi arvostaa alkuperäisyyttä, toinen luovia ratkaisuja ja kolmas ajomukavuutta. Joku panostaa viimeisteltyyn maalaukseen tankeissa ja lokasuojissa kun toinen haluaa telalla vedetyn maalipinnan. Myös pyörämaailman muodit vaikuttavat. 1980-luvulla useimmat HD:t säihkyivät kilpaa kromattujen osien johdosta, 1990-luvulla haluttiin himmeää alumiinia ja 2000-luvun alussa innoitusta on haettu 1900-luvun alkupuolen kilpapyöristä ja 1940- ja -50-luvun bobbereista ja hot-rod -autokulttuurista.

Bikerkulttuurissa ajokauden päättyminen ja talven tuleminen ei siis merkitse hiljaiselon alkamista tallilla. Harrikkaa ei peitetä pressulla odottamaan kevään tuloa. Miehillä on puolisen vuotta aikaa *rakentaa* ja *korjata* pyöriään.

> *Akseli:* Rakentamisessa on se, et luodaan jotain uutta aina, siinä tehdään muutoksia, rakentamisella. Korjaaminen on ainoastaan, et korjataan sitä vanhaa. Meilläkin on kahdenlaista kundia, et toiset ajaa vaan ja korjaa sitä mitä sattuu menee, se on aika harvoin mitä siihen ehkä jotain uutta tehdään. Sit on semmoisia, jotka tekee pelkkää uutta. (1995/53)

---

[385] Esim. vuoden 2005 Harley-Davidson malliston hinnat vaihtelevat 10 000 - 50 000 euron välissä.

Misfit MC:n jäsenet luokittelevat Harrikat karkeasti kuuteen luokkaan rakentamistyylisuuntauksen mukaan:

Bobberi (eng. bobber) on tyylisuuntaus, josta bikerkulttuuri alkoi. Pyörästä riisutaan kaikki tarpeeton pois: poistetaan etulokasuoja, takalokasuojan sarananjälkeinen osa, ketjusuoja ja kaatumaraudat. Penkki vaihdetaan pienemmäksi tai penkin jouset poistetaan jolloin penkin saa kiinni runkoon. Perinteisesti bobbereita on rakenneltu lätysköistä, nakleista ja pannuista.

Kopteri / *chopperi* (eng. *chopper*) on bikerkulttuurin symboli kuten luvussa III "Bikerkulttuurin eetosta kartoittamassa" tuli ilmi. Klassisessa kopterissa on pitkä keula ja akseliväli, pieni tankki, mahdollisimman leveä takarengas, joka on usein autonrengas, takalokasuoja, joka myötäilee rengasta ja matala maavara.

Orkkis (eng. *orginal*) on alkuperäiskunnossa oleva moottoripyörä. Ilmaisua käytetään yleensä vain vanhemmista malleista ("*orkkis -57 pannu*"). Tehtaan standardimallia, orkkista arvostetaan kun on kyse vanhasta ja tuotannosta poistuneesta mallista, sillä pyörän omistaja on joutunut näkemään vaivaa kun on metsästänyt ja entistänyt alkuperäisiä osia.

Rottapyörä (eng. *ratbike*) on antiteesi kulutusyhteiskunnalle ja ylistyslaulu kierrätykselle ja mielikuvitukselle. Tyylisuuntauksen periaatteellisuus tiivistyy lauseeseen "Rottapyörää ei rakenneta, rottapyörä tulee.". Rottapyörän lähtökohtana on luoda kulkeva moottoripyörä käyttämällä rahan sijaan kekseliäisyyttä ja mielikuvitusta. Pyörässä kuuluu näkyä ajan patina ja elämisen jäljet joten naarmuja tai klommoja ei korjata.

Dresseri (eng. *dresser*) ei suomalaisessa bikerkulttuurissa ole ollut suosittu tyylisuuntaus. Dresseri on nimensä mukaisesti "puettu" lisävarusteisiin kuten lasikuituisiin sivulaukkuihin, etukatteeseen eli tuulisuojaan, etulampun lisävaloihin, kaatumarautoihin ja lokasuojien kromilistoihin ja puskureihin.

Kustomoidulla pyörällä (eng. *custom*) voidaan viitata yleisesti rakennettuun pyörään, mutta Misfit MC:n jäsenet tarkoittavat sanalla myös *ehostettua pyörää*. Ehostaminen tarkoittaa *kevyellä kädellä* tehtyjä ja helposti toteutettuja muutoksia moottoripyörässä kuten tankkien ja lokasuojien maalaamista ja tarvikeosien lisäämistä tai vaihtamista.

Rakentamiseen liittyy mielikuva miehestä käsityöläisenä, jolla on omintakeinen näkemys ja tietotaito, jolla näkemys toteutetaan. Rakentamista ovat esimerkiksi runkomuutokset, pakoputkien tekeminen, uuden koneen asentaminen, lokasuojien ja tankkien muokkaaminen tai etupään eli keulan pidentäminen. Mies saattaa keskittyä johonkin pyörän osa-alueeseen, kuten takapään leventämiseen rengasta ja lokasuojaa muuttamalla, mutta usein rakennusprojekti aloitetaan *runko puhtaana* eli pyörä puretaan osiin ja runko nostetaan pal-

jaana pöydälle. Tämän jälkeen jokainen osa, joka kiinnitetään runkoon, käydään läpi pitäen mielessä sekä tekniset (toimiiko käytännössä) että esteettiset (sopiiko haluttuun tyyliin) seikat. Millaiseksi oma pyörä loppujen lopuksi rakentuu, on monien asioiden summa. Taloudellinen tilanne vaikuttaa siihen, kuinka paljon rakentamiseen pystyy sijoittamaan. Ajankäyttöön vaikuttaa tallin ulkopuolinen maailma: työ- ja opiskelukiireet, perhetilanne ja harrastukset. On tilanteita, jolloin miehellä on kaikki maailman aika, ja toisinaan taas ei minkäänlaista mahdollisuutta keskittyä pyörän rakentamiseen. Tyyli- ja rakentamisideoita miehet keräävät lehdistä, Internetistä, HD-kokoontumisajoista ja -tapahtumista, näyttelyistä, tallivierailuilta ja kadulta. Ideoiden hyödyntämisen lähtökohtana on useimmiten ”jotain siihen tyyliin, mutta ei sinne päinkään” eli ideoita yhdistellään ja muokataan itselle sopivaksi, sillä *plagiointi* on kirosana.

Miesten rakentamistavat ja suhtautumisen moottoripyörään olen jakanut neljään luokkaan:

i) *Pyörä rakennetaan alusta loppuun joko kerran tai toistuvasti.* Rakentaminen aloitetaan runko puhtaana. Yleensä pyörää rakennetaan syksystä kevääseen, ajetaan kesä, tehdään lista tarvittavista muutoksista ja käytetään talvi muutoksiin ja korjauksiin. Rakentaminen ei kuitenkaan aina suju suunnitelmien mukaan – varsinkin jos inspiraatio tai rahat loppuvat – joten joskus mieheltä voi jäädä parikin kesää ajamatta.

Kuva 31.(i-iii) "Runko puhtaana" rakentaminen. Ylin kuva: pyörä ostohetkellä, alla vasen: runko puhtaana, alla oikea: pyörä rakennettu chopperiksi.

ii) *Pyörää vaihdetaan rakentamisvision mukaan*. Jos miehellä on tarkka visio siitä, millaisen pyörän hän haluaa, etsii hän itselleen sopivaa pyörää rekisteriotteen eli *pyörän papereiden* mukaan. Rekisteriotteen teknisiin tietoihin on merkitty pyörän vuosimalli ja tyyppi, jotka asettavat rajat sille, mitä pyörälle voi ja ei voi tehdä. Mies saattaa vaihtaa pyörää useasti etsiessään rekisteriotetta, joka sopii parhaiten hänen sen hetkisiin rakentamissuunnitelmiin.

iii) *Vuosien kuluessa tehdyt muutokset* esimerkiksi ajomukavuuden parantamiseksi, maun muuttuessa tai uusien materiaalien tultua markkinoille. Rakentamista tapahtuu vuosittain, mutta pyörä on kuitenkin kesät ajossa. Vuosien kuluessa pyörästä saattaa olla useita erilaisia versioita: etupään kulmaa muutetaan, runkoa madalletaan, konetta *stroukataan*,[386] tankkeja, ohjaustanko ja lamput vaihdetaan tai muokataan ja maalauksia uusitaan (esim. *liekit*, *candy*, *skallupit* tai *teemamaalaus*).

iv) Osalle miehistä moottoripyörä merkitsee ennen kaikkea *ajamista.* Mies haluaa, että pyörä toimii teknisesti moitteettomasti ja hän tekee muutos- ja korjaustöitä tarpeen vaatiessa, mutta pyörän on oltava valmis viimeistään silloin kun tiet ovat kuivat.

Korjaamisen ja kunnossapidon, eli pyörän kuluneiden osien vaihtamisen tai kunnostamisen, miehet mieltävät arkipäiväiseksi ja mekaaniseksi toiminnaksi. Ensimmäisenä talvena pyörän uusi omistaja purkaa koneen ja laatikon ja tarkistaa mitä pitää korjata tai vaihtaa uuteen; ovatko esimerkiksi laakerit kuluneet tai sylinterit liian väljät? Ensimmäinen purkamiskerta on myös miehen tutkimusmatka pyöräänsä; mies tutustuu pyöränsä tekniikkaan ja tulee sen kanssa sinuiksi. Bikerkulttuurin ihanteiden mukaisesti hän oppii tuntemaan oman pyöränsä vahvat että heikot puolet:

> *Timo*: Se vanha kone oli semmoinen, et mä oisin vaikka kädettömänä ja silmät kiinni ja ilman hampaitaki kasannu sen, mä olin niin moneen kertaa sen avannu. Se oli kyllä hyvin opiskeltu kone. (1998/215)

Koneistukseen liittyviä korjauksia tai uudistuksia ei tehdä itse, vaan ne viedään ammattilaisille. Mies tekee kuitenkin itse esi- ja jälkityön eli purkaa laatikon ja koneen ja koneistuksen jälkeen kokoaa ne. Korjausten tekeminen vaatii taitoja ja tietämystä, mutta tietämisen mittana pidetään myös sitä, että tietää milloin omat taidot ja työkalut eivät enää riitä:

> *Juha*: Toi tekniikkapuolihan on melkein -- kone puretaan auki ja sinne joutuu jotain osia vaihtamaan, niin melkein ne pitää aina jollain tavalla joko linja hoonata tai jotain tarkastaa. Pitää olla erilaisia mittavehkeitä mitä meillä ei ole täällä, kalliita mittavehkeitä ja ne nyt, ei kannata ostaa meidän niitä, ku me tarvitaan niin harvoin niitä.
> *Tuomas*: Joku vaihdelaatikko on nyt semmoinen mikä sit melkein kiikutetaan kokonaisena.
> *Juha*: Kiksikopan tiivisteen voi vaihtaa, mut siihen se melkein jääkin mitä pystyy tekemään.
> *Tuomas*: Sit kun se otetaan veks ja tiedetään, et siinä on joku vika, niin sen päällikopan ottaa auki ja pyörittää niitä rattaita vähän aikaa ja sanoo "joo" ja vie sen johonkin korjaamolle (naurahdus). (1995/61)

Osa ensimmäisestä talvesta kuluu myös moottoripyörän ulkoisen olemuksen muuttamiseen oman maun mukaiseksi. Yksinkertaisimpia toimia eli *ehostamista* ovat tankkien ja lo-

---

[386] Koneen kuutiotilavuutta kasvatetaan eli iskun pituutta muutetaan vaihtamalla kiertokanget. Esim. 1200cm^3 kone kasvaa 1340cm^{3}ksi. Kuutiotilavuutta voi kasvattaa myös vaihtamalla isommat sylinterit. Suorittamalla molemmat em. toimenpiteet saa esim. 1200cm^{3}sta koneesta 1800cm^3 koneen.

kasuojien uudelleen maalaus, peilien ja kädensijojen vaihtaminen toisen mallisiksi ja astinlautojen vaihtaminen jalkatappeihin tai toisinpäin. Omaa ajomukavuutta voi parantaa sopivammalla satulalla ja ohjaustangolla. Pyörän kanssa sinuksi tulemisen prosessiin – oli sitten kyse rakentamisesta, kunnossapidosta tai korjaamisesta – sisältyy hetkiä jolloin tekijä tuntee itsensä turhautuneeksi ja masentuneeksi. Kone jonka piti tarvita vain pientä remonttia saattaa osoittautua loppuunkuluneeksi, tarvittavia osia tai osien tekijää ei löydy mistään tai hinnat ovat oletettua korkeammat. Kokoaminenkaan ei yleensä suju oletetulla tavalla sillä tilatut osat saattavat olla vääriä tai osan kiinnittäminen sille kuuluvalle paikalle ei ole yhtä yksinkertaista kuin purkaminen oli ollut. Kokoamiseen liittyy lukematon määrä yksityiskohtia, jotka mies saattaa tehdä väärin tai yksinkertaisesti unohtaa. "Ruuvattu niitä muttereita ja otettu auki niin perkeleesti." totesi Tuomas lyhyesti kun kysyin vanhan Panheadin kunnossapidosta. Kaikki vastoinkäymiset, jotka mies kohtaa, ovat kuitenkin omalta osaltaan vaikuttamassa siihen persoonalliseen siteeseen, joka pyörän ja omistajan välille syntyy.

> *Tuomas*: Mä lainasin silloin omaa pyörää kesäksi Juhalle, kun mä en ollut sitä ite tehny. Ei se tuntunut silloin miltään. Mut nyt kun mä oon purkanu ja niputtanu sen itse, en mä sitä nyt lainaisi kenellekään.
> *Juha*: Ja onhan siinä sekin, et nää on kuluvia vehkeitä, ei ne ajosta parane.
> *Tuomas*: Nii. (Muistiinpanot maaliskuu 1995)

Kun prosessi on edennyt siihen vaiheeseen, että pienistä palasista alkaa hahmottua kokonaisuus, on miehen suhde pyörään muuttunut; se ei ole enää moottoripyörä vaan siitä on tullut oma moottoripyörä.

5.2.1 "Pyörässä pitää olla munaa"

Vaikka ajaminen olisi Misfit MC:n jäsenelle kaikkein tärkeintä moottoripyörässä, ja vaikka oma pyörä tuntuisi mieleiseltä, saattaa miehellä olla ristiriitaisia tunteita sen suhteen pitäisikö pyörää kuitenkin rakentaa eikä "vain" suorittaa korjaamista.

> *Eero*: Se välillä aina häiritsee, kun tossa näkee kun jätkät ropailee. Niillä on selvät sävelet siinä, mut mä oon aina vaan heittäny tekosyynä, et "kyllä se niin kauan kun se kestää tos noin. Jos jotain hajoo, sit mä duunaan.". Mut eipä se oo vielä hajonnu. Mut kyllä se aika tulee vielä. En mä kyllä sellainen ruuvaaja oo luonteeltanikaan, et mä ihan joka talvi sille tekisin jotakin. Mä teen siitä semmoisen, et vaikka on yksi kesä välissä, niin ei haittaa, ja sit saa taas olla muutaman vuoden semmonen minkälaiseksi mä oon sen tehnyt. (1998/174)

Miesten puheissa moottoripyörän rakentaminen arvottuu normiksi, joksikin sellaiseksi mitä pitää tehdä, ja ihanteeksi sillä rakentamisessa ei ole kyse vain konkreettisesta toimenpiteestä vaan bikerkulttuurin eetoksen mukaisesta asenteesta ja olemisen ehtojen artikuloinnista. Bikerkulttuurin varhaisista ajoista lähtien rakentaminen on ollut miehen mitta, sillä kuten

Daniel Wolf kirjoittaa *The Rebels* etnografiassa, kysymyksistä ensimmäinen ja tärkein on: "Kuka teki työn?".[387] Kun tallin jäsenet asettivat aiemmin vastakkain japanilaispyörät ja Harley-Davidsonit, on japanilaispyörien tilalle tullut RUB-ilmiön myötä tehdasvalmisteiset Harrikat: "Maailman kallein puolivalmiste" toteaa Juha vuosimallia 1998 olevasta tehdasvalmisteisesta Harrikasta.[388] Hänen mielestään se ei ole minkään näköinen; ”siinä ei ollut munaa”. Rakennetussa pyörässä sen sijaan on, sillä sen puolesta on "vuodatettu verta ja hikeä", kuten tallilla vieraillut HD-mies totesi omasta pyörästään. Pyörän rakentaminen on bikerkulttuurin eetoksen mukaan hyve. Veri ja hiki ovat analogia omistautumiselle, sinnikkyydelle ja tahdonvoimalle, sillä hyveellisyyttä ei voi ostaa rahalla:

> *Eero:* Sitä on odottanu paljon enemmän sitä fillarilla ajoa jos kaikkea joutuu venaamaan ja kaiken eteen joutuu tekemään duunia. Vitun paljon hienompi fiilis päästä ajamaan. Toi munkin fillari niiku - - en mä pidä juuri minään tommosta, et mä vittu ostan palikan ja paan sen kiinni. Se on kyl niin (hiljaisuus).(1995/36)

Eeron vähättelevä asenne omia toimia kohtaan toistuu tallilla usein, kun puhutaan rakentamisesta ja rakentamisen kriteereistä, eli siitä miten miehet määrittelevät rakentamisen. Hyvä esimerkki tästä on Tuomas, joka oli vaihtanut 1990-luvun Harrikkaansa pakoputket, takalokasuojan, *strutsit* eli kiinnikkeet joilla lokasuoja kiinnitetään runkoon, jalkatapit, tupit kaasuvaijerisysteemein, parantanut kaasutinta ja ilmansuodatinta sekä asentanut madallussarjan eli vaihtanut iskunvaimentimet – totesi tekemästään työstä: "No en mä oikeestaan oo tehny sille paljon mitään.". [389]

5.2.2 Moottoripyörän rakentaminen tietämisenä, taitamisena ja kokemisena

> *Akseli:* Onhan tietysti meidän talli tunnettu siitä, et me rakennetaan pyöriä ja sitä kauttahan se on tullut tunnetuksi. – Mut ei, eihän semmosta kerhoa oikeen pidetäkään minään jos uusia pyöriä rivissä. Kyllä tässä, persoonallisuus, persoonallisuutta tulee esiin, et rakennellaan. (1998/151)

Vielä renesanssin aikaan esimerkiksi Leonardo da Vinci (1452–1519) oli sekä tutkija, insinööri, maalari, kuvanveistäjä ja arkkitehti. Taide oli yksi käsityön laji. Teknologian kehittymisen myötä tekniikka ja taide kuitenkin eriytyivät ja esinemaailma jakaantui yhä selvemmin kahteen luokkaan. Käyttöesineen tehtävä oli olla tarkoituksenmukainen ja taideesineen tuottaa esteettisiä elämyksiä.[390] Bikerkulttuurissa käytännöllisyyden ja estetiikan vastakkainasettelu ei ole sen sijaan koskaan pätenyt. Kuten tutkimuksen kuluessa on käynyt ilmi, on bikerkulttuuri visuaalisuuden ja visualisoinnin kyllästämää kulttuuria. Mootto-

---

[387] Wolf 1991a, 48; ks. myös Watson 1982, 342.
[388] ”Maailman kallein puolivalmiste” on bikerkulttuurissa lentävän lauseen tapainen tokaisu, joka löytyy myös esim. Mäkelän (2001, 53) pro gradusta.
[389] Muistiinpanot huhtikuu 1998.
[390] Niiniluoto 1993, 10.

ripyörän rakentamiseen liitetyt arvostukset palautuvatkin da Vincin aikakauteen: pyörää rakentaessa mies on kaikkea sitä, mitä da Vincikin – tutkija, insinööri ja taiteilija. Moottoripyörän rakentamisessa tekniikka ja estetiikka eivät siis sulje toisiaan pois tai määrity feminiiniseksi ja maskuliiniseksi vaan ne ovat kietoutuneet toisiinsa erottamattomasti.

Kun miehet puhuvat moottoripyöristä, korostuu puheessa estetiikan ja tekniikan lisäksi käsillä eli toiminnalla hankittu tieto ja taito. Misfit MC:n jäsenten näkökulmasta HD:n omistaja on vakavasti otettava vasta silloin kun hän osaa korjata ja rakentaa pyöräänsä. Mutta miten miehet tunnistavat käden taitoja omaavan HD:n omistajan eli *hyvän pyörätyypin*? Kysymyksen pyöriessä mielessäni satuin lukemaan historioitsija Marika Ramströmin artikkelin *Aspekter på Kap hornarnas verklighetsuppfattning - en studie i maskulin identitet*, joka käsitte1ee 1930-luvun merimiesten miesihanteita. Merimiehille merenkulun ”tosi miehen” ulkoisia statussymboleja olivat puukot, vaatteet, tatuoinnit sekä likaiset ja parkkiintuneet kädet.[391]

Liasta pinttyneiden käsien symboliikka kiehtoi minua, sillä moottoripyörää rakentaessa ja korjatessa kädet öljyyntyvät ja likaantuvat. Kehittelin ajatusta siitä kuinka – aivan kuten entisajan merimiehet vilkaisivat satamakapakassa uuden tuttavan käsiä nähdäkseen onko tämä oikea merimies – bikerkulttuurissa käsien likapinttymät viittaisivat aktiiviseen pyörän rakentamiseen ja korjaamiseen, ja sitä kautta ”oikeaan bikeriin”. Ajatuksesta innostuneena kysyin Akselilta, jutellessamme siitä mistä tietää että joku on hyvä pyörätyyppi, katsooko hän uuden tuttavan käsiä. Akseli katsoi minua ihmeissään ja puisteli huvittuneena päätään. Hänen mukaansa mikään ulkoinen merkki ei vielä kerro sitä onko mies kiinnostunut pyöristä tai osaako hän niitä korjailla ja rakennella, sillä pelkän öljykorkin avaaminen saa kynsivallit mustiksi ja halkeileviksi.[392] Vasta puhe ja sen paljastama tietämys ja tietämisen laatu antaa viitteitä siitä, mikä on puhujan ja moottoripyörän välinen suhde.

Bikerkulttuurissa moottoripyörän rakentamiseen liittyvät puheenaiheet vaativat tietoa eri HD-konemallien teknisistä ominaisuuksista, mutta erityisesti omakohtaisia kokemuksia pyörän korjaamisesta ja rakentamisesta. Pelkästään yleisesti rakentamisesta käytettyjen sanojen moninaisuus paljastaa, ettei kyse ole triviaalista toiminnasta. Rakentamisen, korjaamisen ja kunnostamisen lisäksi Misfit MC:n jäsenet *dusaavat, rassaavat*, *ropaavat*, *ruuvaavat*, *väsäävät*, *duunaavat* (moottoripyörän rakentaminen, kunnostaminen tai korjaaminen), *hierovat*, *nysväävät* (pikkutarkka rakentaminen), *choppaavat*, *leipovat*, *kustomoivat*, *modifioivat*, *mol-*

[391] Ramström 1992, 19.
[392] Muistiinpanot toukokuu 1997.

daavat (ulkonäön muuttaminen), *mallaavat*, *simmaamat*, *stedaavat* (osien sovittaminen kokonaisuuteen), *fiksaavat ja repareeravat* (osien korjaaminen ja kunnostaminen).

Teknisen tietämyksen lisäksi on hallittava tekninen erikoissanasto, joka perustuu pääasiassa amerikanenglantilaiseen moottoripyöräsanastoon. Erikoisanastoon kuuluu sekä moottoripyörän osien nimiä että jonkin tietyn toimenpiteen suorittaminen. Termit on muokattu suomalaiseen suuhun sopiviksi, mutta niille ei ole yritetty etsiä suomenkielisiä vastineita. On mahdotonta ottaa osaa keskusteluun pyörän teknisistä yksityiskohdista tai ulkoisesta olemuksesta, jollei hallitse keskustelussa käytettyä kieltä. Puheessa vilisee osien nimiä kuten *ape* (korkea ohjaustanko, eng. apehanger), *beltti* (ensiövedon hihna, eng. belt), *coveri* (suojakansi, eng. cover), *kiksi* (käynnistyspoljin, eng. kick start), *raiser(ss)it* (ohjaustangon kiinnityskappaleet, joilla voi nostaa ohjaustankoa, eng. raise), *rekku* (lataussäädin, eng. regulator), *sitsi* (penkki, eng. seat), *springeri* (etupäätyyppi jossa vain yksi, kahdella jousella varustettu iskunvaimennin, eng. springer), *svingi* (iskunvaimentimilla varustetun rungon takahaarukka, eng. swing), *toivomusluu* (toivomusluun näköinen runkotyyppi, eng. wishbone) ja erilaisia toimenpiteitä kuvailevia sanoja, kuten esimerkiksi *hoonata* (hioa, yleensä sylinterien sisäpintojen tasoitus, eng. hone), *stroukata* (moottorin iskuliikkeen kasvattaminen jolloin iskutilavuus kasvaa, eng. stroke) tai *reikata* (keulakulman muuttaminen, eng. rake). Pyörässä voi olla *nolla-putket keulassa* (keulan pituus vakiomittainen) tai kone on *stanu* (vakio, eng. standard).

Folkloristi Kaija Heikkinen on todennut puheen ja käsityön yhteydestä, että silloin "tieto, taito ja kieli liittyvät saumattomasti yhteen". Luonteeltaan tälläinen puhe on rajoja rakentavaa ja ylläpitävää, "tietäjän ja taitajan puhetta".[393] Millaisesta puheesta sitten on kysymys, kun Misfit MC:n jäsenet puhuvat moottoripyörän rakentamisesta, ja mitä puhe kertoo kuulijalle? Seuraava sitaatti on yksi esimerkki siitä, miten pyörän rakentamisesta kerrotaan:

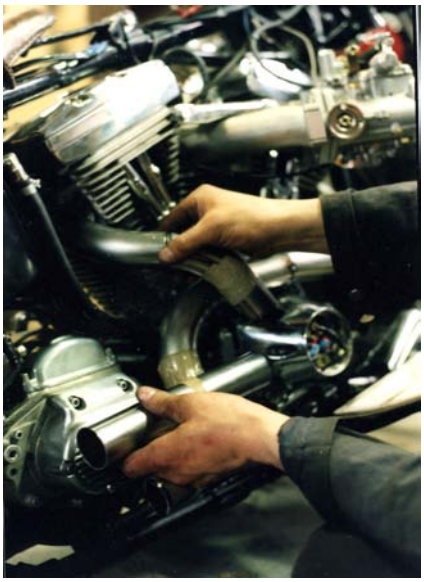
> Runkoa mä muutin et sain koneen mahtumaan. Etupään vaihdoin pidenpään ja sen takia piti sitte muuttaa rungon emäkulmaa, että jättö tulis oikein. Rungon hiekkapuhallutin ja maalautin. Kone on ehostettu eli kannet, nokka-akseli, sytkäpoksi ja kaasari on ollu käsittelyssä. Kannet on portattu virittäjäpajalla ja kun nokka-akselin laakeri kului niin hiotutin nokan alikokoon ja sorvasin itse uuden liukulaakerin ja porasin ja jyrsin siihen öljynvoitelu-urat. Mut sen jälkeen oon kyllä vaihtanu koko nokka-akselin. Sytkäpoksin vaihdoin uudentyyppiseen tietokoneella ohjelmoituun sytytysjärjestelmään, sen tyyppistä on joskus käytetty esimerkiksi formula-autoissa. Kaasarina on auton kaasarista tehty sovelletus. Takapyörän keskiön sorvasin että sain vaihdettua vanhojen neulalaakerien tilalle kartiorullalaakerit. Takaiskarit rakensin Konin iskareista, teetin niihin progressiiviset jouset jousipajalla, että sain maavaran oikeaksi. Etupään putket vaihdoin ja jousiksi vaihdoin progressiiviset. Vaihdelaatikon vaihdoin uudentyyppiseksi, siinä on sähköstartti ja märkäkytkin. Vaihdelaatikon kuoret vaihdoin. Pakoputket tein kokonaan uusiksi. Tankit hitsasin ja juotin. Takalokasuojaa jouduin muuttamaan akun ja maavaran takia. Sähköt vaihdoin nykyaikasemmiksi, nyt on paljon releitä ja sulakkeita. Spedaaleihin sorvasin uudet liukulaakerit vanhojen tilalle. Vanhanmallisen kaa-

[393] Heikkinen 1996, 90. Ks. myös Wolf 1991a, 71–75.

> suvaijerisysteemin entisöin. Eteen vaihdoin levyjarrut. Etulampun sisälle asensin puolan ja latausreleen. (Muistiinpanot tammikuu 2000)

Puhe on täynnä teknisiä ilmauksia ja erityissanastoa, joka sulkee asiasta tietämättömät pois sekä ilmi- että piilotasolla. Puheen ilmitasolla tarkoitan teknistä sanastoa, jolla kuvataan toimintaa, ja joka vastaa kysymyksiin mitä ja miksi. Piilotasoa edustaa sanojen takaa avautuva maailma; toimintaan liittyvä kokemuksellinen maailma, joka ei avaudu kuin asiaan vihkiytyneille. Jos kuulija ei ole itse vaihtanut vaihdelaatikon kuoria, hän ei voi tietää, että kyseiseen toimenpiteeseen – ennen kuin kaikki linjat ovat kohdallaan – menee työtunteja helposti parikymmentä. Kuulija, joka on itse ollut vastaavassa tilanteessa, kuulee – ei vain kuvausta toiminnasta – vaan kuvauksen hermoja koetelleesta sovitustoimenpiteestä, jossa turhautuminen, ärtymys ja väsyminen eivät ole vieraita tunteita. Puheen kautta rakentuu myös kertojan näkemys rakentamisen hyveistä. Hyveillä tarkoitan bikerkulttuurin eetoksesta kumpuavia arvostuksia, joita moottoripyörän kunnostamiseen ja uudelleen rakentamiseen liitetään. Edellä siteeraamastani rakentamiskertomuksesta rakentuu seuraavanlainen rakentajaprofiili:

i) *Pyörän viimeistelty ulkonäkö on tärkeä* (esim. rungon hiekkapuhalluttaminen ja maalaus). Pyörän voi rakentaa huolellisesti tai vauhdilla. Viimeistelty ulkonäkö tarkoittaa sitä, että mies on valmis uhraamaan aikaa ja vaivaa eli "verta ja hikeä" rakentamiseen. Poikkeuksena on rottapyörä, jossa aikaa ja vaivaa uhrataan siihen, että pyörä ei näytä viimeistellyltä.

ii) *Pyörä on uniikki* (esim. pakoputket tehty itse). Rakentamisen ensisijainen päämäärä on tehdä pyörä, joka erottuu muista. Mitä enemmän pyörässä on itse tehtyä, sen varmemmin yksilöllisyys toteutuu. Rakentajan on mahdollista ostaa *bolt-on osia* eli *pulttaa kiinni osia*, valmiita tarvikepaketteja, joilla pyörän ulkonäköä voi muuttaa. Bolt-on osien asentaminen on yleensä helppoa, joten niiden avulla muutetun pyörän ulkonäkö ei saa arvostusta osakseen. Uniikin pyörän rakentajalle ongelmallista on myös se, että bolt-on osat ovat sarjatuotantoa, eli niitä on valmistettu massoittain.

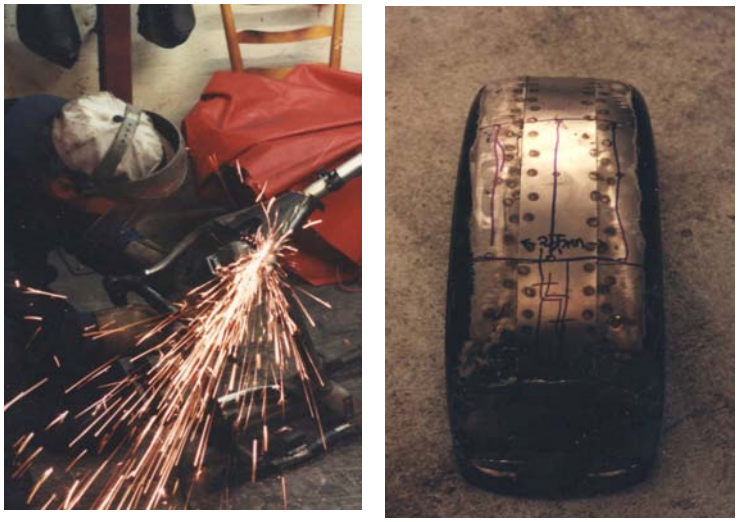
Kuva 32. Pakoputkien rakentaminen pala palalta

Rakentajan näkökulmasta uusi pyörä, jota on ehostettu tarvikepakkauksissa saatavilla bolt-on osilla, on yhtä hengetön kuin vakuumipakkaus, josta osat ovat peräisin:

> *Eero*: Se on helppo ostaa valmista. Tää on semmoinen merkki tää Harley-Davidson, et siinä on kyllä saatavilla ihan mitä vaan ja minkälaista vaan, on niin paljon painettu kaikkea kromi osaa kun vaan voi kuvitella, ja kaiken näköstä lisävarustetta. On helppo ostaa sellainen ja

> lyödä se kiinni. - - Mut sit kun sä lähdet rakentaa jotain vähän niiku semmoista et se erottuu tosiaan noissa pyöräpiireissäki, et sitä ihailee tosiaan rakentajat, niin sit siinä täytyy olla jo omaleimaisuutta sen verran, et ei riitä se, et käyt ostaa palikoita ja laitat kiinni niitä, vaan et siinä pitää olla omaa käden jälkeä paljon. (1998/169)

iii) *Hyödyntää vanhoja osia* (esim. tankit) Vanhojen osien kunnostaminen ja muokkaaminen omiin tarpeisiin on jo taloudellisista syistä välttämätöntä. Pyörän uudelleen rakentaminen maksaa tuhansia euroja, mutta muutokset maksaisivat kymmeniä tuhansia, jos jokainen muutos vaatisi käynnin valtuutetulla Harley-Davidson -jälleenmyyjällä. Pyöränosia vaihdetaan, ostetaan ja tallin jäsenten kesken myös lainataan. Tarvittaessa osia. *modifioidaan* sopiviksi (esim. tankkien ja lokasuojien levennykset ja runkojen katkaisut ja hitsaukset). Kaikkea ei kuitenkaan lähdetä pilkkomaan. *Swappi* eli *romutori* tai *rompetori* on kirpputori, jossa osia laitetaan kiertoon. Swapin henkeen kuuluu penkominen ja toivon kipinät mahdollisista *herkkuosista.* Käytettyjen osien kaupankäynnissä on myös antiikkimarkkinoiden henki. Tarkkasilmäinen saattaa löytää *orkkisosia* eli H-D Companyn alkuperäisiä osia. Kuten antiikin kohdalla, myös pyöränosien metsästäjällä on oltava tietoa siitä, mikä on arvokasta ja mikä rihkamaa. Minkä voi huoleti pistää palasiksi ja koota uuteen muotoon, ja mikä kannattaa säilyttää alkuperäisessä asussa.

Kuva 33. (i-II) Metallipaja: rungon hitsausta ja levennetty takalokasuoja.

iv) *Pyörä tehdään ajoa varten* (esim. maavaran takia progressiiviset jouset, takalokasuojan muutokset). Pyörä ei ole tarkoitettu näyttelypyöräksi vaan ajopyöräksi. Miesten puheissa toistuu ajopyörän ja näyttelypyörän vastakkainasettelu:

> *Akseli*: Sen pitää olla hyvän näköinen, mut sen pitää myös toimii sen systeemin mikä tehdään. Et se ei oo pelkkää feikkii mikä tehdään. Et sen pitää myös toimia. (1995/53)

> *Juha*: (katselee valokuvaa omasta pyörästä) Jotkut ulkonäköjutut tuli väkisin semmoisiksi, vaikkei olisi välttämättä halunnut, kun ei ollu vaihtoehtoja.
> *Kirsi*: Jonkun teknisen syyn (takia)?
> *Juha*: Niin - et kun siitä ei tule toimivaa, jos se tehdään toisella tavalla, niin ei ollut paljon vaihtoehtoja. Vaikka siitä olisi tullut paremman näköinen, mutta kun tosta ei ollut tarkoitus tehdä mitään näyttelypyörää vaan semmoinen pyörä jolla ajetaan. (1998/83)

Näyttelypyörä tarkoittaa näyttäviä ratkaisuja, jotka ovat usein epäkäytännöllisiä. Koska pyörä on tarkoitettu toimivaksi kulkuneuvoksi, ovat kompromissit välttämättömiä, jotta

ajoturvallisuus ja -käytännöllisyys toteutuvat. Käyttöön eli ajoon tarkoitetun pyörän rakentamisessa pitää huomioida myös lainsäädäntö, joka valvoo pyöriin tehtyjä muutostöitä, joten "tyyli on semmoinen kun laki antaa myöten":

> *Juha*: (Hymähdys) Lait nyt tuntuu muuttuvan välillä miten sattuu, mut sen (mukaan rakensi) minkä uskoo, että tulee säilymään edelleen samanlaisena eli tää chopper-laki, et saa rakentaa sen kaks metrii pitkän akselivälin ja nelkytseitsemän astetta saa olla toi kulma. Semmosta nyt yritettiin rakentaa ja maavara koetettiin pitää suunnilleen järkevänä. (1998/73)[394]

Moottori apulaitteineen	24 %
Runko	20 %
Takahaarukka	5 %
Etuhaarukka	10 %
Polttoainesäiliö	3 %
Roiskesuojat ja -läpät	3 %
Valot, heijastimet ja sähköjärjestelmät	3 %
Istuin	3 %
Ohjaustanko	4 %
Pyörät (rengas+vanne),jarrujärjestelmä	10 %
Jalkatuet	2 %
Pakoputkisto	5 %
Ketjut/remmi + ketjusuoja	1 %
Mittarit	2 %
Peilit	1 %
Jouset, heilahduksen vaimentimet	4 %
Yhteensä	100 %

Taulukko 3. AKE:n prosenttilista vuodelta 2000.

(AKE: Moottoripyörän ja osakokonaisuuksien suhteelliset osuudet 13.3.2000)

Vaativinta pyörän rakentamisessa on lainsäädännön, käytännöllisyyden ja estetiikan yhdistäminen toimivaksi ja silmää miellyttäväksi kokonaisuudeksi. Rakentamisen realiteetit konkretisoituvat Ajoneuvohallintakeskuksen (AKE) *prosenttilistassa* (taulukko 3.), jossa moottoripyörä on pilkottu prosenteiksi. Yli 25-vuotiasta moottoripyörää rakentavan pahin painajainen on tilanne, jossa vaihdettujen osien määrä ylittää muutoskatsastuksessa 49 % rajan.[395] Tällöin moottoripyörä verotetaan uudelleen käyttämällä vertailukohteena tehdasvalmisteisen moottoripyörän hintaa.[396]

Useimmiten kompromissit ovat väistämättömiä. Rakentamisen kipupisteitä ovat – prosenttirajojen lisäksi – esimerkiksi maavara (matala maavara antaa pyörälle linjakkuutta, mutta jos maavara on liian matala, on se epäkäytännöllinen ajaessa) ja iskunvaimentimet (pyörää myötäilevää takalokasuojaa pidetään esteettisenä, mutta iskunvaimentimilla varustetussa moottoripyörässä lokasuoja nousee usein korkealle).

---

[394] Chopperlaista, ks. s. 86.

[395] Ajoneuvoveron suuruus määräytyy moottoripyörän kuutiotilavuuden ja iän mukaan (eli onko pyörä yli vai alle 25-vuotias). Ikävähennyksen saadakseen on pystyttävä todistamaan että pyörässä on vähintään 51 % alkuperäisiä osia. Prosenttien ylittyessä jälkiverot ovat olleet kymmenen tuhannen euron molemmin puolin. Verotuskäytännöistä tarkemmin, ks. Lindfors 2005 ja http://www.mmaf.fi.

[396] Kesäkuussa 2005 aloitti "prosenttiryhmä" eli *Ajoneuvojen prosenttisäädösten uudistamistyöryhmä* (APU) jossa on edustettuna liikenne- ja viestintäministeriö (LVM), valtionvarainministeriö (VM), AKE, katsastustoimipaikkojen edustajat, SMOTO (MMAF on SMOTON jäsen), FHRA (Finnish Hot Rod Association) ja Suomen Harrasteajoneuvoliitto. Työryhmän minimitavoitteeksi on kirjattu nykyisten prosenttijyvityssääntöjen tarkistaminen. Prosenttiryhmän päämääristä tarkemmin, ks. http://www.mmaf.fi.

iv) *Tekijä tuntee alan erikoisliikkeitä ja on solminut kontakteja* (jousipaja). Kontaktit eri alan pikkupajoihin ja erikoistyöntekijöihin ovat äärettömän tärkeitä rakentajalle. Tärkeitä kontakteja ovat esimerkiksi tarvikeosien jälleenmyyjät, hiekkapuhaltajat, koneistajat, maalaamot, kromaamot, koristemaalarit, verhoilijat ja suutarit. Hintatason lisäksi paikan valintaan vaikuttaa toimitusajat ja työn jälki. Kontakteja vaalitaan ja tallin jäsenten kesken ne myös jaetaan. Jos jollain on hyvät suhteet jonnekin, hoitaa hän asioinnin myös toisten puolesta:

> *Juha*: Mä menin Akselin mukaan ja löin Akselille rahat kouraan ja sanoin et osta tälläset (Visecon männät). Vittu Tomppa (jälleenmyyjä) vielä kysy Akselilta, et ”Mikäs tämmönen vitun tota tonnikakssatanen kone sulla on?”. Akseli oli et "No mulla on yks ollu tossa nurkissa, mä aattelin et nyt ku on ollu rahaa, niin mä pistän vitun männät siihen ja näin.". Akseli sai enemmän alennusta sieltä kuin minä niin piti pistää Akseli ostaa. Mä hiihtelin siinä vieressä vittu kun Akseli tinki hinnasta. (Toimintaäänitys T5 / 5.3.1995)

> *Eero*: Se on kanssa meillä, mistä mä oon tyytyväinen, et jos joku on saanu jonkun hyvän kontaktin jonnekin, niin se heti jaetaan kaikkien tietosuuteen. Esimerkiksi maalareita, tatuoitsijoita, suutareita, mitä vaan, niin se on saman tien niiku et - - mikä on ihan yleistä tietysti tämmösissä (HD-kerho) jutuissa. (1998/164)

v) *Tekijälle on tärkeää että hän pystyy itse korjaamaan pyöräänsä* (esim. paljon releitä ja sulakkeita eli viat helpompi paikallistaa). ”Vanhat pyörät eivät ajamisesta parane”, joten korjattavaa riittää. Useimmiten pyörän ongelmat ilmenevät vasta ajaessa eli tien päällä. Ideaalitilanteessa mies paikallistaa ja korjaa vian välittömästi sen ilmetessä. Sekä rakentamisessa että kunnostamisessa korostuu itsenäisen miehen profiili: pyörän tekniikka on hallittava niin hyvin, ettei ole toisista riippuvainen. Itsenäisyys liittyy myös bikerkulttuurin ideaan vapaudesta, muista riippumaton yksilö on vapaa ja muista riippumaton matkamies:

> *Juha*: Mitä enemmän pystyy ite tekemään sitä enemmän pystyy tien päällä korjaamaan, et jos joku muu tekee tähän sähköt niin mä saan soittaa sit sille, et tuu tekee sähköt kun on piuhat palaneet. Ei siinä oo mitään muuta kuin vähä nikkelitauluun kiinni piuhoja. (1998/80)

Rakentaminen tietämisenä ja taitamisena vaikuttavat siihen miten miehet arvottavat pyöriä rakentavat HD-miehet ja rakennetut pyörät, mutta rakentamisen käsityöllinen luonne vaikuttaa myös pyörää rakentavaan mieheen ja siihen mitä mies kokee ja tuntee rakentaessaan:

> *Kirsi:* Jos sun pitäis kuvailla niitä mielentiloja kun sä oot tota pyörää tehny, niin minkälaisia erilaisia fiiliksiä siinä käy läpi - - vai käykö siinä mitään? Tekeeks sitä vaan niiku
> *Akseli*: Ym, kylhän sitä tekee ja sit on paljon semmosta funtsimista, et mistä joku osa, ja joskus et "vittu mä en jaksa enää" (naurahdus) ja sit on tota - - ja sit joskus tää on semmosta mieltä, ajatusta tyhjentävää touhua. Tehdä sitä. Pystyy purkaa tai jättää niiku kaiken muun ajatuksen. Ei tarvitse edes ajatella tätä. Kumminkin tää homma, tätä ei nyt niin hirveesti tarvi ajatella, tätä on niin moneen kertaan tehny, et tää menee ihan tosta vaan kun tekee. Voi olla välillä ihan ajattelemattakin. (1998/ 135–136)

Akselin kuvailema "voi olla välillä ihan ajattelemattakin" -kokemus on psykologi Mihaly Csikszentmihalyin mukaan flow-kokemus; syvän mielihyvän ja onnellisuuden tila, jolloin

ihminen keskittyy niin intensiivisesti tehtäväänsä, että mieli "virtaa" eli aika ja paikka katoavat, toiminta ja tietoisuus sulautuvat yhteen ja minätietoisuus katoaa. Csikszentmihalyin mukaan flow-kokemus on mahdollinen kun tekijän taidot ja tavoitteet ovat tasapainossa, tehtävä on riittävän mielenkiintoinen ja haastava, sillä on tavoite, siitä saa palautetta ja tekijällä on tunne, että hänellä on kontrolli tekemäänsä. Riippumatta siitä, kuinka kaaottista, stressaavaa, hallitsematonta tai vaikeaa elämä on, antaa flow-kokemus yksilölle tunteen siitä, että hän hallitsee omaa elämäänsä.[397] Parhaimmillaan moottoripyörän rakentamisessa ja kunnostamisessa toteutuu kaikki flow-kokemuksen syntyyn vaikuttavat tekijät. Tässä piileekin yksi moottoripyörän rakentamisen viehätyksestä. Moottoripyörän rakentaminen yksilölliseksi tekee pyörästä persoonan jatkeen ja itseilmaisun välineen, mutta yhtä tärkeää kuin on tekemisen lopputulos, on itse tekeminen, kokemuksellinen tila:

> *Kirsi*: Tommonen kokoomisprosessi, niin puhutaanko siinä päivistä, viikoista, kuukausista?
> *Akseli*: Kuukausista. Se et ensin purkaa sen pyörän ja kattoo läpi osat mitkä tarvii kunnostusta ja noin, se on suht koht nopeaa. Mut tää kasaaminen, se et siinä tarvitse sitä inspiraatiota, sitä on turha ruveta väkisin tekemään. Sen inspiraation takia siinä menee kuukausia, *et se pitää olla se fiilis tehdä sitä, että ei saa olla niiku työtä*. - - Et sen takia se -- kylhän ne, jotka työkseen näitä kasaa, niin tekee viikossa varmaan ja vielä vähän enemmänkin, mut se onkin eri asia (1998/134)

5.2.3 Moottoripyörän rakentaminen ja yhteisöllisyys: ”Se on sellasta sosiaalista kanssakäymistä”

> *Eero*: En mä oo vittu ainakaan tänä talvena, mä en oo koskenu pyörään olleenkaan - - silti se on olennainen osa. Et tulee jonkun muun ongelmia tossa pähkäiltyä ja noin. (1995/34)

Moottoripyörän rakentaminen on yksilötasolla tietämistä, taitamista ja kokemista, mutta rakentamisessa on myös yhteisöllinen ulottuvuus. Vaikka miehet mieltävät moottoripyörän rakentamisen ennen kaikkea yksilösuorituksena ja oman persoonallisuuden ilmauksena, on rakentaminen sosiaalista toimintaa, joka kulminoituu miesten toisilleen suorittamiin palveluksiin ja avunantoon. Pyörän rakentamisessa avunanto toteutuu monin tavoin; se voi olla omien suhdeverkostojen hyödyntämistä toisen puolesta, osien ostamista, myymistä, vaihtamista tai lainaamista (lainassa oleva osa saattaa olla vuosia kiinni lainaajan pyörässä), omakohtaisten kokemusten, tietojen ja taitojen jakamista, ylimääräisenä silmäparina olemista, henkistä tukemista ja kannustamista tai yksinkertaisesti vain fyysistä läsnäoloa. Osa avunannosta liittyy jäsenen hallitsemaan spesifiseen alaan: englanninkielisen käsikirjan suomentamisessa auttavat kieltä parhaiten hallitsevat, pyörän sähköissä neuvonantajana toimii sähkömies ja hitsaukset suorittavat sen parhaiten osaavat.

---

[397] Csikszentmihalyi 1990, 3-7, 67–93. ks. myös Gothóni 2001, 120-121.

Itsenäisen rakentajan ihanne on kuitenkin juurtunut miehiin syvälle, joten esimerkiksi neuvot – varsinkin kun niitä tarjotaan pyytämättä – otetaan vastaan näennäisen välinpitämättömästi. Seuraava katkelma on tilanteesta, jossa Aapo valmistelee pyöräänsä ajoa varten. Hänen asetellessaan sivulaukkuja paikoilleen, tulee paikalle Juha. Hän tutkailee Aapon pyörää jonkin aikaa, kunnes ottaa puheeksi sivulaukut, jotka peittävät osittain takavilkut:

> *Juha*: Tulee sanomista noista takavilkuista.
> *Aapo*: Sillä ei oo vitun väliä.
> *Juha*: (Hymähdys) Niin se poliisikin sanoo, kun se vie sulta kilvet, ja sä sanot, et pitäisi päästä takaisin himaan. (muistiinpanot maaliskuu 1996)

Miehet siirtyvät puhumaan muista asioista, ja vaikuttaa siltä kuin Aapo olisi sivuuttanut täysin Juhan kommentin vilkkujen näkyvyydestä. Välinpitämättömyys on kuitenkin vain näennäistä. Myöhemmin illalla, kun pyörä on jo muuten ajokunnossa, alkaa Aapo etsiä vaihtoehtoisia tapoja kiinnittää sivulaukut.

Osallistuessaan toistensa pyörien rakentamiseen ja korjaamiseen, miesten tiedot ja taidot kehittyvät yksilötasolla samalla kun tallin kokonaistietomäärä kasvaa. Pyörän rakentamisen sosiaalinen ulottuvuus mahdollistaa jokaiselle jäsenelle osallistumisen tunteen ja aktiivisen toimivuuden. Osallistuminen ja yhdessä tekeminen luo myös yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja syventää jäsenten keskinäisiä suhteita. Kuten Akseli totesi aiemmin loosipuolen ilmapiiristä: "Toi on mun mielestä paljon sosiaalisempi toi loossipuoli.".

5.3 Parasta on matkanteko

Keväällä, kun tiet ovat kuivuneet, alkaa ajokausi. Maaliskuusta lähtien miehet ovat viettäneet tallilla tavallista enemmän aikaa viimeistellessään pyöriä ajokuntoon. Malttamattomimmat ovat käyneet ottamassa *tyypit* eli koeajaneet pyöräänsä tallin pihalla ja lähiteillä. Tallin ilmoitustaululle ilmestyy mainoksia kesän ajotapahtumista kotimaassa ja ulkomailla, ja miehet laativat alustavia suunnitelmia kesän *reissuista*.

Bikerkulttuurissa moottoripyörän rakentaminen ja kunnostaminen ja moottoripyörällä ajaminen eivät ole toisistaan irrallisia toimia. Kuten edellä on tullut ilmi, Misfit MC:n jäsenet eivät rakenna näyttelypyöriä vaan moottoripyöriä, jotka ovat tehty ajoa varten. Pyörää rakentaessaan ja kunnostaessaan mies muokkaa pyörästä ajo-ominaisuuksilta itselleen sopivan, hän tekee pyörän itselleen mittatilaustyönä, eikä sitä ole tarkoitettu muiden käyttöön.

Itse rakennettu ja kunnostettu Harrikka saa inhimillisen olennon piirteet: sillä on oma mieli ja omanlaiset tavat ja tottumukset, jotka täytyy tietää ja huomioida ajettaessa. Yhdenkään rakennetun moottoripyörän ajo-ominaisuudet eivät ole täysin samanlaiset. Pyörää rakenta-

essaan mies on mitoittanut hallintalaitteiden (vaihteen siirtomekanismi, käsi- tai jalkajarru ja käsi- tai jalkakytkin), ohjaustangon ja penkin sijainnin itselleen sopivaksi. Pitkäkeulaisella pyörällä ajettaessa on huomioitava kääntösäteen vaatima tila ja matalaprofiilisessa pyörässä on huomioitava maavara eli varottava kuoppia, korokkeita ja ramppeja ja vältettävä pyörän jyrkkää kallistamista mutkissa, etteivät runko, pakoputket, seisontajalka, jalkatapit tai astinlaudat osu maahan. Jos pyörässä ei ole sähköstarttia, on ajajan hallittava jalkakäynnistyksen polkemistekniikka. Kuten pyörää rakentaessa, myös ajaessa miehen ja moottoripyörän suhde kulminoituu tilanteen hallintaan ja haltuunottoon: ajajalla on oltava tilanne ja kone hallinnassa. Toisin kuin *Ride Hard – Die Fast* iskulause antaa ymmärtää, miehet eivät ihaile onnettomuuksia, sillä niitä pidetään helposti osoituksena ajajan taitamattomuudesta ja kyvyttömyydestä pitää kone ja tilanne hallinnassa:

> *Kirsi:*Joku onnettomuus kun tulee, niin tuleeko niistä legendoja? Kerrotaanko sitä eteenpäin?
> *Juha:*Ei niistä kai hirveesti mun mielestä. Monet on just sellasia, et ei ne hirveesti mainosta, et joku on vittu ajanu kolarin, et se jää vähän silleen.
> *Akseli:* Se on vähän niiku tahra maineessa.
> *Juha*: Nii-i.
> *Akseli:* Jollain tavalla.
> *Juha:* Et leimataan heti huonoksi kuljettajaksi kun on ajanut kolarin, vaikka ei olisi oma vikakaan (hymähdys). Niissä yleensä vähän vähätellään tai silleen just, ei olla heti kaikille kertomassa, et mä ajoin eilen kolarin vittu.
> *Akseli:* Nii-i. Niiku normaalisti kaikissa muissakin jutuissa, niin se paisuu se tarina ja se muuttuu niin moneen kertaa siinä matkalla, että parempi kun pitää suunsa kiinni niistä asioista. (1995/57)

5.3.2 Ajaminen yksin – ajan ja paikan katoaminen

> Vauhti synnyttää puhtaita objekteja. Se on puhdas objekti, sillä se hävittää maan ja paikallisen viittauspisteet, rientää ajan kulun edelle kumotakseen ajan itsensä, kehittyy omaa syytään nopeammin ja tuhoaa sen. Vauhti on seurauksen voitto syystä, silmänrapäyksellisyyden voitto pohjattomuudesta, pinnan ja puhtaan esineellisyyden voitto halun syvyydestä. Vauhti luo initiatorisen avaruuden, jossa seurauksena voi olla kuolema ja jossa ainoa sääntö on jälkien hävittäminen. Unohduksen voitto muistista, alkukantainen, muistinmenetyksen leimaama päihtymys. (...) Ajaminen synnyttää tietynlaisen näkymättömyyden tai läpinäkyvyyden, esineiden tyhjentymisen. [398]

Tiina Arppen suomennos filosofi Jean Baudrillardin tekstistä tavoittaa jotain olennaista moottoripyörällä ajamisesta ja vauhdin kokemisesta. Moottoripyörällä ajaminen mahdollistaa irtioton, ajan ja paikan kadottamisen, ja toisaalta olemassaolon vahvan ruumiillisen kokemisen. Olla tien päällä on kenties sama asia kuin olla ei-missään, sillä liikkeessä minä

[398] Baudrillard 1996, 12.

menettää vakiintuneet rajansa. Matkalle lähdettäessä taakse ei jätetä vain paikkaa, vaan myös paikkaan sidottu minuus. [399]

Ajokokemus rakentuu toisaalta ajamisen fyysisyydestä ja toisaalta ruumillisen aistikokemuksen ylittävästä metafyysisyydestä. Ajoasento, joka on Harrikoilla ajettaessa useimmiten hivenen taaksepäin kallistunut, voimistaa ilmavirran vastusta. Jokainen kehon liike vaikuttaa siihen miten pyörä liikkuu. Ajamisesta muodostuu kokonaisvaltainen, ruumiillis-emotionaalinen kokemus, jolla on miehille terapeuttinen merkitys; ajaminen toimii puhdistavana kokemuksena:

> *Aapo:* Sä oot autossa, niin sä oot kopperossa, et sä et tunne, et niiku lähellä mitään. Mut jos sulla on pyörä alla, niin kaikki vittu sateet ja tuuli tulee päin naamaa. (1995/45) [400]

Kun töissä on mennyt huonosti tai jokin asia painaa mieltä voi lähteä ajamaan, ilman mitään erityistä päämäärää, kunnes mieli on tyyntynyt. Ajamisesta löytyy flow-kokemuksen piirteitä (ks. s. 156), mutta toisin kuin pyörää rakennettaessa, ajaessa ei ole mahdollista unohtaa ympäröivää maailma vaan päinvastoin: ajaja on intensiivisesti läsnä ympäröivässä maailmassa aistiensa – kuulo, näkö, tunto, haju – välityksellä. Kun pyörää rakentaessa aika virtaa miehen läpi, virtaa ajaessa maailma.

Arto Jokinen kutsuu ajamista kuvaavaa puhetapaa ajopuheeksi. Hänen kokemuksensa mukaan ajopuheen keskeisiä metaforia ovat vapaus ja lentäminen. Ajopuhe on kuitenkin Jokisen mukaan harvinaista johtuen ajamisen intiimistä luonteesta. Jos mies kuvaa ajokokemustaan hänen on pakko paljastaa jotain myös itsestään johtuen juuri ajamisen ruumillisen kokemuksen luonteesta.[401] Myös Misfit MC:n jäsenet ovat haluttomia verbalisoimaan ajamisen kokemusta. Miehet saattavat kommentoida säätilaa, maantien kuntoa tai liikennettä, mutta siinä kaikki. Yksi syy puhumattomuuteen on se, että sanat karkaavat kun ajamisen kokemuksellista ulottuvuutta yrittää tavoittaa. Sanat latistavat. Useimmiten, jos olen erehtynyt kysymään "miltä ajaminen tuntuu, millaisia tunteita se herättää?", olen saanut vastaukseksi pitkän huokauksen ja kommentin "ei sitä voi selittää, sun täytyy kokee se ite”. Moottoripyörällä ajamista on verrattu myös shakin pelaamiseen kun autolla ajamista on verrattu punttien nostamiseen. Useimmiten vastaus jää roikkumaan ilmaan puolittaisena ”se vaan on…”. Kysymykseen ”miksi ajaa?”, miehet vastaavat vastakysymyksellä ”miksi hengittää?”.

On kuitenkin joitakin konventionaalisiksi muodostuneita sanontoja, jotka tavoittavat osan siitä psykofyysisestä tilasta, jonka ajaminen saa aikaan. Tällaisissa sanonnoissa, joita olen

---

[399] Minh–Han 1994, 23.
[400] Myös Wolf 1991, 50–51; Tuittu 1999, 124.
[401] Jokinen 1999b, 4.

kuullut myös muiden kuin Misfit MC:n jäsenten käyttävän, ajaminen rinnastuu seksuaaliseen eli äärimmäisen ruumiilliseen kokemukseen. Kyse ei ole vain ruumiillisuudesta vaan sukupuolittuneesta miesruumiillisuudesta ja kokemuksesta, joka määritellään miehiseksi: "se tuntuu munissa" tai "se on kuin pano (laukeaminen) ilman hikeä". Päällimmäiseksi esiin nousee kuitenkin miesten haluttomuus edes yrittää sanoilla tavoittaa koettua. Jokinen saattaa olla oikeassa sanoessaan, että haluttomuus ajopuheeseen johtuu paljastumisen pelosta, mutta yhtä hyvin voi olla, että on vain yksinkertaisesti olemassa asioita, joita ei voi verbalisoida ilman, että jotain olennaista jää pois.

5.3.3 Ajaminen yhdessä – matka miesyhteisöllisyyteen ja bikeriyteen

> *Akseli:* Siinä on paras fiilis kun tehdään sitä matkaa, ja se on toisarvoinen asia olla siellä paikan päällä ja nauttia niistä bileistä. Se on ykköstä olla tuolla tienpäällä ja tehdä remonttia. (1995/49) Puolet on paskoja reissuja mutta ne on silti hyviä reissuja (naurahdus). On satanut koko reissun tai jotain vastaavaa. Vehkeet hajoaa, mutta silti on ihan makeeta. (1998/111)

Kesän odotetuimpia ajomatkoja ovat jäsenten yhteiset *tallireissut* ja *–turneet*, joiden määräpää on Suomen rajojen ulkopuolella. Useimmiten tie vie muihin Pohjoismaihin tai Keski-Euroopan HD-tapahtumiin ja -kokoontumisajoihin. Lyhimmillään tallireissut ovat viikonlopun mittaisia (esim. kokoontumisajo Ruotsissa) ja pisimmillään ne kestävät pari viikkoa (esim. Baltian kautta Keski-Eurooppaan). Miesten ja moottoripyörien lisäksi mukana kulkee huoltoautona toimiva pakettiauto, jossa kuljetetaan työkaluja, joukkuetelttaa, ruoka- ja juomavarusteita. Tarvittaessa kyytiin nostetaan rikkoontunut moottoripyörä, jota ei pystytä tai ennätetä korjaamaan tien päällä.[402]

Kuva 34. Misfit MC:n valokuva-albumista: "Se on ykköstä olla tuolla tienpäällä ja tehdä remonttia"

Tallireissut ovat oma erityinen tapa tehdä matkaa. Reissut ovat miehille lomaa; irtiottoa arjesta, mutta sen lisäksi tallin yhteisissä ajomatkoissa on pyhiinvaelluksen piirteitä. Tallireissut eivät ole kuitenkaan pyhiinvaeltamista perinteisessä mielessä: miehet eivät lähde tietoisesti pyhiinvaellukselle,[403] tai tulkitse matkoja jälkikäteen pyhiinvaelluksina,[404] eivätkä he koe tallireissuja hengellisinä transformaatiomatkoina. [405] Sen sijaan moottoripyörillä tehdyt yhteiset matkat vahvistavat ja lujittavat pyhiinvaelluksen tavoin miesten suhdetta

[402] Huoltoautoa ajaa yleensä tallin jäsenten ystävä, jolla ei ole itsellään moottoripyörää.
[403] Vrt. esim. Kilpeläinen 2000, 362- 396.
[404] Vrt. esim. Gothóni 1993, 134; Ilola 1994, 97-98.
[405] Vrt. Gothóni 1993, 101–113; mt.1999, 472-474; mt. 2000, 112-117.

bikerkulttuurin traditioon ja bikeriyteen.[406] Matkoissa on myös piirteitä siirtymisestä arkielämän strukturoidusta ja tutusta elämänpiiristä strukturoimattomaan liminaalitilaan, jossa vallitsee ”suoraa, välitöntä ja kokonaisvaltaista inhimillistä kanssakäymistä” ilmentävä ’communitas’.[407] Yhdessä ajaminen on olennainen osa matkantekoa, mutta toisaalta communitas on olemassa jo ennen matkaa, sillä tallielämä itsessään sisältää communitasin idean – tai ainakin potentiaalin communitasiin. Matkoilla yhteisöllisyys on kuitenkin arkista tallielämää intensiivisempää ja läsnäolevampaa, joten matkat vahvistavat ja lujittavat sekä miesten keskinäisiä suhteita että miehen suhdetta talliin, Misfit MC:hen.

Parhaiten tallireissujen pyhiinvaellusmaisuutta kuvaa antropologi Alan Morinisin luonnehdinta pyhiinvalluksesta liikkeenä kohti ideaalia, jonka ihminen tietää, mutta jota hän ei voi kokea kotona. Pyhiinvaellus on matka, jonka ihminen tekee tavoitellessaan paikkaa ja tilaa, jonka hän uskoo olevan olevan ihanteidensa ruumiillistuma.[408]

> *Akseli:* Se fiilis mikä siitä tulee, jos on viisi tai kymmenen pyörää letkassa, se on niiku - - se on maailman parasta huumetta. Siinä on, miten mä sen sanoisin - - se on vähän vaikea sanoa - - siinä on sellaista, siinä on vähän semmosta kapinahenkeä ja semmosta - - se kääntää niin paljon päitä, ihmisten päät kääntyy. Se ehkä vähän, tuo ilmaan semmosta - - miten sen sanoisi, se on vaikea sanoa. (1995/49)

Akseli ei löydä sanoja, joilla kuvailisi miesten yhteistä matkantekoa, sillä tallireissuissa – silloin kun ollaan tien päällä – on kyse sanojen takana olevasta erityisestä kokemuksesta. Ideaali, jota kohti Misfit MC:n jäsenet matkaavat ja jota he tavoittelevat yhteisillä matkoillaan, on maskuliinisuuden, miesyhteisöllisyyden ja bikeriyden tihentymä. Aivan samoin kuin road- ja bikerelokuvissa (ks. luku 3.2 *Elokuvat ja bikerkulttuurin eetos*), joissa maskuliinisuus on liitetty teknologiaan, ja tie on määritelty tilana, joka vastustaa kotielämän sitoutumuksia ja vaateita; kotielämää, avioliittoa ja työtä,[409] yhdistävät Misfit MC:n jäsenet matkanteon miehiseen fantasiaan paosta:

> *Kirsi*: Tälle tallille on aika ominaista, et tommosissa kokoontumisajoissa ja reissuissa ei ole naisia mukana. Onks se ihan yleinen käytäntö, mitä te ootte seurannu ?
> *Juha*: Vaihtelee, joillain on, joillain ei, ei niitä hirveen paljon kyllä oo.
> *Kirsi*: Onks se ollu tietoinen valinta täällä? Yhteinen päätös et mieluummin poikaporukassa.
> *Tuomas*: Ei se mikään semmoinen päätös ole, mut tietysti jos joku ottaa muijan mukaan niin kyllähän se vittuiluu sit kuulee (naurahdus).
> *Juha*: Sen mä oon huomannu, et jos on ehdottanu, niin, olkoon nyt mikä tahansa, et jos mä sanoisin et tyttöystävä lähtee mukaan, niin me ollaan jo aikaisemmin suunniteltu, et kaikki (tallilta) lähtee sinne, sit sinne ei yllättäen ole ketään lähdössä enään.
> *Kirsi*: Onks siinä sit jotenkin, et jos on naisia mukana niin ne häiritsee ilonpitoa?
> *Tuomas*: Ei.
> *Juha*: Mä luulen et se on periaate, periaatekysymys.

---

[406] Vrt. Pentikäinen 1993, 41.
[407] Vrt. Turner 1969, 131.
[408] Vrt. Morinis 1992, ix, 4, 20. Ks. myös Turner & Turner 1978, 30.
[409] Myös Cohan & Rae Hark 1997, 3.; Mills 1997, 322

> *Kirsi*: Mut yleensä periaatteillekin on olemassa hyvät syyt, joku käytännön syy vaikka.
> *Juha*: Mun on vaikea vastata koska mulla ei oo mitään sitä vastaan, et niitä tulee mukaan, mutta kyllä mä sen sit toisaalta silleen ymmärrän, et niiku, et ei se - - et joskus pitää päästä pitämään vapaata siitä, et (hiljaisuus).
> *Kirsi*: Parisuhteesta?
> *Juha*: Niin, pääsee vaikka pakenemaan. (1995/63)

Juhan lause ”Pääsee vaikka pakenemaan” kertoo samanlaisesta tallin miesyhteisöllisyyden ja parisuhteen vastakkainasettelusta, kuin alaluvussa *Born to be Wild, paitsi himassa* (erityisesti s. 131–133) tuli esille. Mutta toisin kuin tallielämässä, jossa nainen on jatkuvasti läsnäoleva uhka kotivaateineen, mahdollistaa tallireissu uhan poissulkemisen: matkalle lähdettäessä nainen sulkeistetaan konkreettisesti pois, ja jäljelle jää miesten autonominen yhteisö ilman häiriö- tai uhkatekijöitä:

> *Kirsi*: Eiks tyttöystävät vaadi päästä reissuille mukaan?
> *Akseli*: Se on legendaarinen sanonta, et ostakoon oman jos haluu lähtee mukaan (naurua)
> *Juha*: Nii, jos se ostaa sen oman, niin sitten tarvii keksii jotain muuta (naurua)
> *Tuomas*: Sit oma pyörä ihan alkutekijöiksi jos johonkin pitäisn lähtee (naurua).(1995/62)

Matkantekoa sukupuolirajoja luovana ja ylläpitävänä perinteenä pohtineiden Eeva Jokisen ja Soile Veijolan mukaan, sillä hetkellä kun mies lähtee tienpäälle, määrittyy nainen "vaistojensa varassa elävän luontokappaleen" sijaan "kaulimen kanssa odottavaksi kellokorttilaitteeksi" ja "yhteiskuntajärjestyksen ylläpitäjäksi."[410] Jokinen ja Veijola polemisoivat vastakkainasettelun seuraavanlaisella dikotomialla.

	Mies	*Nainen*
Symboli	horse	house
Prepositio	on	in
Olomuoto	liikkuminen	paikallaan olo
Moraali	nautinto	velvollisuus
Rekvisiitta	matkalaukku	ostoskassit

Kuvio 3. Matkanteon sukupuolidikotomia Jokisen ja Veijolan (1990, 49) mukaan

Jokisen ja Veijolan dikotomian tavoin myös Misfit MC:n jäsenet määrittelevät matkanteon akselilla luonto/mies vs. kulttuuri/nainen. Tallireissut ovat nimenomaa miesten reissuja, koska:

> *Akseli:* Siinä ei pääse sellaiseen rentoon fiilikseen, jos siinä on jotain muijia mukana, niin ei se, ei se homma toimi vaan. Sitä ei päästä sille tasolle.
> *Kirsi:* Joutuuks siinä niiku skarppaamaan sitte – vai?
> *Akseli:* No siinä täytyy vähän ehkä skarppaa ja miettiä mitä puhuu, ja se on vähän sellasta ehkä. (...) Sit on niiku, sanotaan tämmöset, muijat on tositarkkoja et pitää päästä suihkuun ja pesulle ja kaikki. Jätkillähän se menee – sanotaan, kylhän nyt jo vähän tökkii itelläki, mut alussa (nuorempana) pysty olemaan viikon kaksi, ettei käyny edes pesulla (naurahdus). (1998/ 123)

[410] Jokinen & Veijola 1990, 47–49.

Matkalla miehestä tulee jätkä, jota ei sivilisaatio ja naisen ja yhteiskunnan edustamat normit – kuten säännöllinen peseytyminen – kahlitse. Jätkä, josta Akseli puhuu, on tukkilaisromantiikasta ja rillumarei-perinteestä ammentava suomalaiskansallinen vastine bikerille ja cowboylle. Elokuvatutkijoiden Anu Koivusen ja Kimmo Laineen mukaan jätkyyteen liittyy yhtäältä miesten "alkutilaa" eli luontoa kohtaan tuntema kaipuu ja toisaalta halu paeta velvollisuuksia ja sitoumuksia, joita naiset edustavat. Jätkyys on elämänfilosofiaa, tapa asennoitua maailmaan. Olennainen osa filosofiaa on utooppinen miesten maailma, joka on riippumaton ympäröivästä yhteiskunnasta ja erityisesti naisista. Aivan kuten bikeriyden kulttuurinen kuvasto, myös jätkyyden kuvasto on ambivalenttinen. Jätkä edustaa sekä positiivista selviytyjää että sivistymättömyyttä ja marginaalisuutta.[411]

Vaikka idea vapaudesta on vahvasti läsnä tallireissuissa, käyttävät miehet sanaa *vapaus* vain harvoin. Haastatteluissa vapaus-sana nousi korostuneesti esille vain kerran, kun mies kuvaili tapaa, jolla hän kertoo tallireissuista työpaikallaan:[412]

> *Mies:* Ja sit ku alkaa duunikavereille, ukkomiehii kaikki, kun rupee heittää vaan sitä juttuu jostain reissusta ja tottakai heittää niitä rankimpia juttuja, ei kerro kaikkea vaan heittää niit ärankimpii. Äijät on suu auki. Se varmaan antaa, kun ei kerro sitä koko totuutta, vaan herkuttelee niillä semmosilla jutuilla, se antaa, tietsä, tyypit on siellä, elää niiku ajatuksissaan näitä samoja juttuja.
> *Kirsi*: Onks siin jonkinlainen semmonen vapauden -
> *Mies*: On. Mä oikeen hehkutan sitä mun vapautta niille, se on aika semmonen, ja sit kun siellä on pari semmosta tosi nörttiä, semmosta, jotain vähän yli nelikymppistä äijää, soittaa muijalle ja kysyy, et mitä me tehdään ja tämmösiä, ja sit kun mä oikeen paukutan juttuja, ne on vähän siellä hätää kärsimässä, et voiks tolleeki elää (naurahdus).
> *Kirsi:* Kai se on sit niin syvään niiku HD:hen jotenki iskostettu semmonen, vähän marginaalissa ja vähän niiku yhteiskunnan ulkopuolella.
> *Mies:*Y-ym, ja tekee mitä haluaa, niiku sillee - - ehkä ne, tai mulla on semmoinen käsitys, et ne on pikkasen kateellisia ja tietysti mä annan sit vielä löylyy lisää.
> *Kirsi*: Se on jännää, et tavallaan te elätte sitä myös todeksi vaikka toisaalta se on ihan fiktiota, siis alkaa jostain Easy Riderista ja semmosta mielikuvamuokkausta.
> *Mies*: Aivan. (1998)

Lainauksessa mies kertoo matkanteosta, tiestä ja ajamisesta. Hän ei kuitenkaan kerro kokemustaan tiestä ja ajamisesta vaan sitä *miten hän kertoo*, millaisia mielikuvia hän maalaa kuulijoilleen, ja erityisesti sellaisille jotka eivät ole itse ajaneet, mutta joilla on populaarikulttuurin luoma mielikuva siitä millaista on elämä moottoripyörän selässä. Miehen lausuma "mä oikeen hehkutan sitä mun vapautta niille" ei tarkoita kertomuksia siitä millaista on ajaa aamuvarhaisesta iltamyöhään kun ruumis väsyy, lihaksia pakottaa ja pysähtyessä joutuu ensimmäisenä miettimään miten saisi pidettyä pyörän turvallisesti näköetäisyydellä.

---

[411] Koivunen & Laine 1993, 136–137; 147–148.
[412] Sitaatin työpaikkaviittausten takia olen nimennyt tallin jäsenen anonyymisti "mies" ja maininnut vain vuoden jolta haastattelu on peräisin.

Sen sijaan mies rakentaa kuulijoilleen kulttuurista kuvausta siitä millaista on ratsastaa rautahevosella vapaana ja riippumattomana cowboyna.

Työpaikalla, miehen kertoessa matkanteosta moottoripyörällä, elokuvat heräävät henkiin ja kerronnassa toistuu biker- ja road-elokuvien kertomukset ja kuvat sankareista ja antisankareista matkaamassa Harley-Davidsoneilla "yhteiskunnan kangistuneiden kaavojen ulkopuolella", kuten Easyrider-lehdessä todettiin kolmekymmentä vuotta sitten (ks. s. 71). Kertoessaan matkanteosta mies herättää henkiin bikerkulttuuriin sedimentoituneen myyttisen yksinäisen ratsastajan ja oman tien kulkijan. Kerronnan avulla miehestä tulee arkkityyppinen biker äänenlausumattomalla outlaw-etuliitteellä; hänestä tulee mies jolle ei tulisi mieleenkää "soittaa muijalle ja kysyy mitä tehään". Miehen kertomassa tarinassa naisen poissaolo on merkityksellistä, sillä se alleviivaa miehen roolia kaikista sitoumuksista vapaana. Oman tien kulkija on mies ilman arjen ja perhe-elämän sitoumuksia. Mielikuvat, joita mies loihtii kuulijoilleen, ovat eläneet *Easy Rider*-elokuvan tunnussävelen *Born to Be Wild* sanoissa lähes neljäkymmentä vuotta:

> *Get your motor running, head out on the highway*
> *Lookin' for adventure and what ever comes our way.*[413]

Tallilla Born to Be Wild ei kuitenkaan soi. Jäsenet hymähtelevät kun kappaleesta tulee puhe. He saattavat muistella aikaa jolloin Harrikka kuului haaveisiin, mutta ei ollut vielä totta. Laulun sanat olivat tuolloin lupaus jostain sellaisesta, jonka saavuttaisi kun pyörä olisi alla. Sanat herättivät mielikuvia seikkailuista joihin tie veisi. Vaikka miehet naureskelevat sanoitukselle, eikä kappale soi tallin CD-soittimessa, seuraavat sanat ja rullaava musiikki kaikuna tässäkin päivässä. Esimerkiksi juuri silloin kun mies kertoo työkavereilleen menneen kesän moottoripyöräreissuista. Tarinassa tie on viimeinen rajaseutu;[414] lupaus vapaudesta, normeista irrottautumisesta ja matkanteosta ei kenenkään maalla.

---

[413] Kappaleen sanoitus kokonaisuudessaan. Ks. luku 3.2.3 *Easy Rider ja vapauden kaipuu.*
[414] Horrocks 1995, 63; Dargis 1991, 16.

6. LOPUKSI

Bikerkulttuurin eetoksesta, miehestä, tallista ja moottoripyörästä…

Tutkimuksen alussa kysyin millainen on bikerkulttuurin eetos? Miten se on syntynyt, miten sitä ylläpidetään ja miten Misfit MC:n jäsenet sitä tulkitsevat ja toteuttavat omassa elämässään? Oheiseen kuvioon (kuvio 4.) olen tiivistänyt löytämäni vastaukset.

Kuvio 4. Misfit MC ja bikerkulttuurin eetoksen kolme ulottuvuutta.

Edellisen sivun kuvio havainnollistaa bikerkulttuurin eetoksen eri ulottuvuuksia, mutta jotta kuvio oikeasti tavoittaisi Misfit MC:n jäsenten elämäntyylin moraaliset ja esteettiset sävyt ja ominaislaadut, tulisi kehät esittää elävien organismin kaltaisina rihmastoina, jotka kiertyvät toisiiinsa lukemattomin variaatioin. Kuvion uloin kehä; mies, moottoripyörä ja populaarikulttuuri, kuvaa sitä, millaisista elämäntyylin sävyistä, esteettisistä ja moraalisista tyyleistä ja mielistä bikerkulttuurin eetos on rakentunut aikojen saatossa. Vuosikymmenien kuluessa Harrikkaan on varastoitunut erilaisten kulttuurituotteiden, kuten tarinoiden, elokuvien, lehtien ja kuvataiteen välittämät ideat, asenteet, uskomukset ja mielipiteet siitä, mikä on ihanteellista ja hyveellistä, ja toisaalta mikä on halveksittavaa tai paheellista. Kyse on bikerkulttuurin metatasosta, joka rakentuu visuaalisuudelle ja performatiivisuudelle, mielikuvien ja todellisuuden välisen rajan häilyvyydelle, mieskeskeisyydelle, yksilövapauden ja yhteisöllisyyden paradoksaaliselle liitolle ja toiseuden tematiikalle.

Kuvion keskimmäinen vyöhyke; mies ja moottoripyöräkerho, sisältää HD-kerhon ominaispiirteet sellaisena kuin ne ilmenevät Misfit MC:n tallielämässä. Kerhon moraalitopografia ammentaa aineksia bikerkulttuurin metatason arvoista, mutta miehet määrittelevät myös itse kerhonsa ominaispiirteitä. Kuten kuviosta voi havaita, on tallin merkitys jäsenille moniulotteinen. Talli tarjoaa autonomista miesyhteisöllisyyttä, jonka keskiössä on Harley-Davidson-moottoripyörä, koordinaatiopisteen, jonka kautta mies voi paikallistaa itsensä suhteessa maailmaan, paikan jossa mies voi viettää aikaansa, säilyttää, korjata ja rakentaa pyöräänsä ja laajan työkalu-, tieto- ja taitovaraston, jonka jäsenet jakavat keskenään. Talli täyttää tärkeän tehtävän myös tallia laajemmassa kontekstissa, bikerkulttuurissa ja HD-kerhojen maailmassa, toimimalla miehen "kutsu"- ja "käyntikorttina".

Kuvion ydin; mies ja moottoripyörä, käsittelee miehen ja moottoripyörän välistä suhdetta sellaisena kuin se ilmenee Misfit MC:n jäsenten elämäntyylissä. Miesten suhde pyörään rakentuu sekä bikerkulttuurin metatason arvojen ja mielikuvien kautta että kahden toiminnan; pyörän rakentamisen (tai kunnostamisen) ja ajamisen kautta. Rakentaminen on bikerkulttuurin eetoksen mukaisesti hyve, joka sävyttää miehen suhdetta pyöräänsä – myös niiden miesten jotka eivät rakenna pyöriään. Vaikka moottoripyörän rakentaminen, korjaaminen ja kunnossapito ovat yksilösuorituksia, liittyy toimintoihin myös sosiaalinen ulottuvuus, joka kulminoituu miesten keskinäiseen avunantoon. Moottoripyörän rakentamisen tavoin, myös ajamisessa on kaksi ulottuvuutta. Yksilötasolla ajaminen on kokonaisvaltaista, psykofyysistä toimintaa, joka koetaan kaiklla aisteilla. Yhteisöllisellä tasolla ajaminen herättää henkiin metatason myyttiset (mieli)kuvat, ja ajamisesta muodostuu pyhiinvaelluksenomainen matka kohti maskuliinisuuden, miesyhteisöllisyyden ja bikeriyden tihentymää.

Summa summarum

> Kun katsoo minne on menossa ja missä on, siinä ei koskaan ole järkeä, mutta kun sitten katsoo taakseen sinne missä on ollut, tuntuu siltä kuin jokin kuvio erottuisi. Ja jos sen kuvion pohjalta lähtee eteenpäin, silloin saattaa tavoittaa jotain.[415]

Kuvio, joka tästä tutkimuksesta hahmottuu, löytyy sivun 165 kuviosta *Misfit MC ja bikerkulttuurin eetoksen kolme ulottuvuutta*. Tutkimuksen alussa kerroin pyrkiväni geertziläisittäin tiheään kuvaukseen, jonka määrittelin – Anna-Maria Tapanista lainaten – mielekkäiden yhteyksien etsimiseksi. Tässä työssä mielekkyys on tarkoittanut bikerkulttuurin eetoksen tarkastelua menneisyydestä ja nykyisyydestä, mielikuvien maailmasta ja empiirisestä maailmasta ammentavien aineistojen valossa. Lähestymistapani on ollut hermaneuttisen perinteen mukaisesti ymmärtävä, kuvaileva – ja jossain määrin myös tulkitseva. Olen pyrkinyt valoittamaan bikerkulttuurin eetoksen ominaispiirteitä mahdollisimman täyteläisesti ja tavoittamaan jotain sellaista, joka läpäisee eetoksen ja on kulttuurisesti keskeistä.

Minnepäin olisi hyvä jatkaa? Jatkotutkimusta tarvitaan käsittelemiäni aiheiden ja teemojen syventämiseen. Bikerkulttuuri tarjoaa moninaisia tutkimusteemoja esimerkiksi sukupuoli- ja sukupolvikysymyksen, mytologisoituneiden tekstien ja (mieli)kuvien, toiseuden, individualismin ja yhteisöllisyyden sekä materiaalisen kulttuurin ja ihmisen välisen suhteen kartoittamisen saralta. Teoreettisia haasteita tarjoavat myös esimerkiksi kotiantropologia ja sukupuolittuneen kenttätyön rajat/tomuus, ihmisen ja materiaalisen kulttuurin välisen suhteen teoretisointi uskontotieteen näkökulmasta sekä uskontotieteellisen kysymyksenasettelun ja teorian kehittäminen populaarikulttuurin tutkimuksessa.

---

[415] Pirsig 1986, 181.

7. LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

7.1 Kenttätyöllä kerätty aineisto

Muistiinpanot

A-1) *Havainnointipäiväkirja.* Mapillinen ajalta 2.3.1995 – 31.12.1998 ja 31.12.1999–1.10. 2001. Suurin osa merkinnöistä vuosilta 1996–1998. Havainnointipäiväkirja sisältää merkintöjä Misfit MC:n elämästä eri vuorokauden ja vuodenaikoina arkisin, viikonloppuisin ja juhlapyhin. Olen esimerkiksi kirjannut pyörän rakentamishetkellä sen keitä pyörän ympärillä on tai ei ole, mitä he tekevät, kuinka usein paikalta poistuvat, palaavat ja mistä puhuvat. Tällaisia hetki hetkeltä eteneviä kuvauksia ei ole kertynyt runsaasti, mutta ne kattavat eri tiloissa, eri aikoina (eri vuodenaikoina, arkipäivinä, viikonloppuisin, eri vuorokauden aikoihin), ja eri jäsenten toimesta tapahtuvaa toimintaa. Olen myös joinain päivinä vain kirjannut yleisesti jäsenten tapaa viettää aikaa tallilla, kuten vietetyn ajan pituutta sekä tiloja ja toimintoja (teot ja puheet), joita tallilla vietetty aika sisältää. Jotkut muistiinpanot käsittelevät vain jäsenten puhetta toisilleen tai minulle jossain tilanteessa, osittain referoidussa muodossa, ja osittain suorina lainauksina.[416] Merkintöjä on myös erilaisista tapahtumista (mm. HD-kerhojen järjestämät juhlat, ravintola- ja bändi-illat, moottoripyöränäyttelyt, Kopteri Magazinen järjestämät juhlat ja tapahtumat, Biker Culture-Day päivät, kokoontumisajot, tatuointimessut), vierailuista (HD-kerhot) ja käynneistä (HD-osakaupat, maalaamot, koneistamo, tatuoitsija, suutari) joihin olen osallistunut pääasiassa Misfit MC:n jäsenten seurassa.

A-2) *Päiväkirja havainnointipäiväkirjan yhteydessä*. Päiväkirjamerkintöinä olen kirjannut tunteitani ja huomioitani kenttätyöstä.

B) *Muistiinpanot bikerkulttuuriin liittyvästä oheismateriaalista* kuten biker- ja HD-lehtien tyypittelyt. Osa lehdistä on selkeästi elämäntapalehtiä (bikerkuttuuri) ja osa tekniikkaan painottuvia lehtiä (eri mallien esittelyjä, rakennettujen pyörien esittelyä, korjaus ja rakentamisvinkit yms.). Lehtien lisäksi internet tarjoaa miljoonia polkuja esimerkiksi hakusanoilla *Biker* tai *Harley-Davidson*. Virtuaalimaailmassa olen päässyt tutustumaan eri puolilla maailmaa sijaitsevien HD-tapahtumien, -järjestöjen, -kerhojen, bikereiden ja paikallisten HD-kauppiaiden kotisivuille. Internetin ja lehtien lisäksi olen mahdollisuuksien mukaan kuunnellut teemamusiikkia ja katsonut videoina saatavia moottoripyöräelokuvia, nk. biker-elokuvia; välillä pikakelausnappia alhaalla pitäen, välillä elokuvaan uppoutuneena. Tämän kaltaiset lähteet ovat auttaneet minua hahmottamaan bikerkulttuurin muotoja ja ulottuvuuksia sekä fyysisenä toimintana että kulttuurisina teksteinä, niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisesti.

C) *Muistiinpanot suomalaisen median asenteista*. Vuodesta 1993 olen kerännyt TV- ja lehtiuutisia ja artikkeleita, joissa viitataan HD-moottoripyörään tai -moottoripyöräkerhoihin. Suurin osa aineistosta on Helsingin Sanomissa (HS), Iltalehdessä (IL) ja Ilta-Sanomissa (IS) ilmestyneitä. Mahdollisuuksien mukaan olen kerännyt myös paikallis-, maakunta- ja aikakausilehdissä ilmestyneet uutiset ja artikkelit.[417] Määrällisesti eniten, noin 75 % aineistosta, käsittelee rikoksia ja niiden mahdollisia yhteyksiä moottoripyöräkerhoihin sekä Suomessa että muissa Pohjoismaissa. Aineistoon sisältyy myös esimerkiksi sarjakuvatrippejä, mainoksia ja henkilökuvia. Kaiken kaikkiaan olen arkistoinut vuosina 1993–2004 n. 1600 lehtijuttua ja -viittausta (osa on julkaistu ennen vuotta 1993) Harley-Davidson-moottoripyöräkulttuuriin. Videonauhoille olen tallentanut TV:ssä esitettyjä uutispätkiä, dokumentteja ja keskusteluohjelmia. Olen kerännyt media-aineistoa kahdesta syystä. Ennen kenttätyön aloittamista olin yksinkertaisesti kiinnostunut Harrikan, Hd-kerhojen ja yleisemmin bikerkulttuurin julkisuuskuvasta. Kenttätyön myötä kiinnitin huomion siihen miten Misfit MC:n jäsenet reagoivat ja kommen-

---

[416] Pidin joskus muistiinpanovihkoa esillä ja kirjoitin mitä ympärilläni tapahtui. Joskus siirryin kirjoittamaan tilaan, jossa ei ollut muita. Välillä tein vain lyhyitä merkintöjä tallilla ja täydensin kirjoitusta myöhemmin.

[417] Lehtiuutisten keräämisessä olen saanut apua muutamalta tallin jäseneltä. Lisäksi v. 1995 sain kopiolainaan erään HD-kerhon lehtiartikkelikokoelman (kerhon jäsen oli kuulunut aiemmin Misfit MC:n) ja v. 2003 sain kopiolainaan Jussin (jota haastattelin ja siteeraan tässä tutkimuksessa) keräämän lehtijuttukokoelman.

toivat uutisointia ja miten he peilasivat elämäntapaansa ja bikerkulttuurin eetosta median välittämiin mielikuviin

D) *Muistiinpanot kirjallisuudesta* on elimellinen osa kenttätyöllä kerättyä aineistoani. Kyse on hajanaisista huomioista kirjallisuudesta ja erilaisista teoreettisista keskusteluista koskien elämäntapoja ja -tyylejä, maailmankuvia, miestä ja sukupuolisuutta, ruumiillisuutta, perinteiden välittymistä, myyttejä, elokuvia, nuoriso- ja osakulttuureja, yhteisöllisyyttä, materiaalista kulttuuria, symboleita ja pyhiinvaellusta. Nämä muistiinpanot ovat olleet tärkeitä erityisesti silloin, kun tallin moniääninen empiirinen maailma on pirstaloitunut liiaksi, enkä ole ollut varma mihin katseeni kääntäisin tai tarkentaisin.

Aineisto tekijän hallussa, Helsinki.

Haastattelut

3.-5.3.1995 Misfit MC:n kerhorakennuksessa, haastattelutilanteessa yhtäaikaisesti paikalla 1-5 Misfit MC:n jäsentä. Haastattelujen kesto yht. 3 h.

3.3.1995 Misfit MC:n kerhorakennuksessa vierailulla olleen Jussin haastattelu, aiheena Jussin muistot suomalaisesta bikerkulttuurista 1980-luvun alkupuolella. Haastattelun kesto 1h.

9.3.1995 Helsinkiläisen väritallin (so. HD-kerho jonka jäsenet kantavat kerhonsa tunnusta ja nimeä liivin selkämyksessä) tiloissa, kyseisen kerhon jäsenen Antin haastattelu, aiheina Antin kerhon järjestämät tapahtumat, suomalainen HD-kulttuuri ja H-DCF ry (Harley-Davidson Club Finland). Haastattelun kesto 1h.

2.2..-24.2.1998 Misfit MC:n jäsenten haastattelut:

02.2.1998 3 ½ h
13.2.1998 3h
16.2.1998 2h
23.2.1998 2h
24.2.1998 2h

Toimintaäänitykset

T1 / 3.3.1995 loossiäänitys
D valmistelee pyörää katsastukseen + *jätön* ongelma D:n pyörässä (D, A ja B loossipuolella).

T2 / 3.3.1995 loossiäänitys
Sytytyksen ennakon alipainesäätimen tarpeellisuus (B, A, D, loossipuolella).

T3 / 3.3.1995 loossiäänitys
Pyörän prosentteja ja homobalettitanssijoita (E, F ja B loossipuolella).

T4 / 4.3.1995 loossiäänitys
Putkentaivutinta ja jarruletkua (B, E, F, loossipuolella).

T5 / 5.3.1995 Paja-äänitys
H:n Sylinterinkannet (H, E ja B pajassa).

T6 / 11.6.1996 loossiäänitys:
Ilta H:n loossissa (B ja E, A ja C käyvät välillä).

T7 / 14.6.1996 loossi-äänitys
Matkavalmistelut Down by laituri-tapahtumaan Turkuun. (B, G, D ja E loossipuolella).

T8 / 12.7.1996 loossiäänitys
Eurooppaan suuntautuvan moottoripyöräreissun valmisteluja. (G, C, B, D ja A loossipuolella).

Aineistot tekijän hallussa, Helsinki.

Valokuva-aineisto

Kuvauspäiviä

Vuosi 1995	5 päivää
Vuosi 1996	46 päivää
Vuosi 1997	28 päivää
Vuosi 1998	2 päivää
Vuosi 1999	-
Vuosi 2000	4 päivää

Valokuvia noin 1500 kpl, joista kansioihin päätynyt 1239 kuvaa. Valokuva-aineisto on jaettu kolmeen osaan:

I kansio (kuvia 782 kpl) sisältää kronologisessa järjestyksessä tallilla tapahtuvaa toimintaa eri tiloissa ja eri aikoina. Olen kuvannut toimintaa baaritilassa, moottoripyöräpuolella, keittiössä, punttisalissa ja pihalla. Kuvia on keväästä, kesästä, syksystä ja talvesta, arkipäivistä, viikonlopuista ja juhlista, tallirakennukseen liittyvistä projekteista kuten savupiipun muurauksesta ja tilajärjestelyjen muuttamisesta. Kansiossa on myös kuvat kokoontumisajoista Ruotsissa (Mälare Runt 1996) ja Suomessa (Super Rally 2000)

II kansio (kuvia 212 kpl) on kronologisesti etenevä kuvaus yksittäisen pyörän kaksi vuotta kestäneestä rakentamisprojektista, alkaen *runkojigin* pystyttämisestä ja päättyen valmiiseen moottoripyörään. Tiukentuneista katsastustoimista johtuen kyseistä moottoripyörää ei otettu koskaan käyttöön.

III kansio (kuvia 245 kpl) sisältää kuvat tiloista ja tilojen yksityiskohdista eri aikoina. Olen pyrkinyt kuvaamaan yksityiskohtaisesti tilan muodon ja tilassa olevat esineet kuten työkalut, koneet, huonekalut, taulut, julisteet ja koristeet. Sen lisäksi olen kuvannut Misfit MC:n kerhotunnuksella varustettuja vaatteita, matkapuhelimia, jäsenten moottoripyöriä ja tatuointeja.

Aineisto tekijän hallussa, Helsinki.

7.2 Elokuvat, TV-dokumentit ja –sarjat

1960-70-luvun bikerelokuvia

Angels from Hell (USA1968) / *Enkelit helvetistä* ensi-ilta 15.10.1971 Savoy, Helsinki

Angels Died Hard (USA 1970) / -

Angel, hard as They Come (USA 1971) / -

Angel Unchained (USA 1970) / *Asfalttipaholaiset* ensi-ilta 05.05.1972 Savoy, Helsinki

Born Losers (USA 1967) / *Born Losers* videolevitys

Cycle Savages (The) (USA 1969) / *Hullut enkelit* ei esityslupaa (raaistava)

Devil's Angels (USA 1967) / *Pää kiinni* /videolevitys: *Paholaisen enkelit* / *Devil's Angel – Helvetin enkelit*

Easy Rider (USA 1969) / *Easy Rider – Matkalla* ensi-ilta 25.7.1969 Bio Bio, Helsinki.

Uusinta ensi-ilta 2.7.1982, Bio Bio, Helsinki.

Glory Stompers (USA 1967) / *Mustat paholaiset* ensi-ilta 26.10.1973 Alfaromeo

Hells Angels 69' (USA 1969) / *Asfaltinrypistäjät* ensi-ilta 16.7.1970, Savoy, Helsinki

Run, Angel, Run (USA 1969) / *Villit Enkelit* ensi-ilta 22.5.1970 Savoy, Helsinki;

Wild Angels (The) (USA 1966) / *Helvetin Jengi* ensi-ilta 3.8.1973, Savoy, Helsinki

Hells Angels on Wheels (USA 1967) / *Tulikuumat pakoputket* ensi-ilta 28.5.1977, Savoy, Helsinki.

TV:ssä mm. 19.7.1997 TV 2

Wild One (The) (USA 1953) / *Hurjapäät* ensi-ilta 23.12.1966 Adlon, Helsinki
TV:ssä ensiesitys 7.7.1975 MTV1, myös esim. 4.1.1996 MTV 3.

Tiedot: Suomen elokuva-arkisto

1980-2000-luvun bikerelokuvia

Arizona kyttä (Fixing the Shadow, 1992 USA)
Mask (Mask 1985, USA)
Running Cool (Running Cool 1993, USA)
Viimeinen taistelu (Last chapter 2002, Kanada)

Road elokuvia

*Thelma ja Louis, (*USA 1991)
Matkalla Idahoon / My owen private Idaho (USA 1991)
Priscilla - Aavikon kuningatar / The adventure of Priscilla, Queen of Desert (Australia 1994)
Straight Story - Vanhus ja minitraktori / Straight Story (USA 1999).

TV-dokumentit

Riders ja Backsliders (1986), esitetty TV2 27.8.1987

Brodeskap och Hojar (eales & bonis film ab 1999). Esitetty Sverige TV3 2.3.2000.

Kesä meissä - muodonmuutoksia: Sikariportaan prätkäjengi. Esitetty TV1 30.7.1999.

Tuhannen kuution vapaus. Naismotoristien kansainvälinen juhlatapaaminen Esitetty TV1 5.9.2000.

TV-sarjat

Renegade (Renegade 1992-1996, USA)

Villi Pohjola (Northern Exposure 1990-1995, USA)

7.3 Moottoripyörälehdet

Big Bike July 1971 Kansikuvateksti:
Your chick and your chop are all you need to get it on and declare war on boredom.

Big Bike July 1971
Behind the Scenes with the "Savage Angels" - Preview peek from behind the camera at the latest bike movie. 45–48

Easyriders February 1976
Wordmonger: Piss and Moan. s. 8.

Easyriders February 1976
We're all bros. s. 31

Easyriders, December 1986
Bob Tessier: The Villain Who Turns Hero. s. 54-64.

Harley Women - An Asphalt Angels magazine
1986-1999

Kopteri 1/1992
Pääkirjoitus.s. 3

Kopteri 3/1992
Arin oikeustaistelu. s. 9-11.

Kopteri 2/1994
Kuinka sakosta voi valittaa. s 16–17.

Kopteri 1/1995
Joutavaa pykimää kopterilain tiimoilta. s. 9

Kopteri 6/1997-1/998 (kaksoisnumero)
Vakuutusasiaa: Rotusortoa ja ikärasisimia vai kylmiä kalkyylejä? s.28.

Kopteri 2/1999
Eurokansanedustaja Heidi Hautala Kopterin tentissä - tappavatko direktiivit moottoripyöräilyn? s. 60–61.

Kopteri nro 44 / talvi 2001–2002.
Pääkirjoitus. s. 5

7.4 Moottoripyöräaiheiset WWW-sivustot

ABATE (A Brotherhood Against Totalitarian Enactments). History of ABATE the Organization. http://abateny.org/roots/history1.html. Luettu 16.6.2004

Bibliografi over litteratur og materialer om rockere, bikere og outlaw bikere
http://www.bikere.dkJoi Bayn keräämä bibliografia bikerkulttuurista/ Luettu 25.9.2004.

Boozefighters History Page
http://www.fargonasphere.com/boozefighters Luettu 21.3.2005

Colors and Patches of Motorcycle Clubs in Finland.
http://colorsinfinland.100free.com/ Sivuston ylläpidosta vastaa Mongrel MC, Oulu. 9.8.2005

Chopperwebs scandinavian clubregisters SUOMI FINLAND
http://www.chopperweb.com/index.htm. Luettu 4.4.2005

Jerusalem MC, Lappeenranta / kotisivut
http://personal.inet.fi/clan/jerusalem/index.htm. Luettu 18.1.2005

Harley-Davidson Company / kotisivut
http://www.harley-davidson.com. Luettu 1.6.2005

H-DCF Finland kerhosivut
http://www.hdcf.fi. Luettu 11.6.2005

HotBike - Lättyjä, rystyjä, pannuja, lapioita ja laatikoita / kotisivut (Harley-Davidson tarvike- ja varaosien myynti). http://www.hotbike.fi. Luettu 11.6.2005

MMAF - Moottoripyörätarinoita. MMAF kerää tälle sivulle moottoripyöräilijöiden kokemia vastoinkäymisistä ja vaikeuksista viranomaisten kanssa asioidessa.
http://www.mmaf.fi/kummitustarinoita.html Luettu 19.3.2004

Official Web Site of the 58th Anniversary of the Hollister Independence Rally.
http://www.hollisterrally.com/ Luettu 12.3.2005

V-Twin City Oy /kotisivut (virallinen Harley-Davidson ja Buell jälleenmyyjä)
http://www.vtwincity.fi. Luettu 11.6.2005

7.5 Musiikki

Backsliders
1986 *Scooter Tramp*. Säv. Marko Hirsma & Dan Eklund. San. Backsliders
1986 *Fightin', Ridin' Having Fun.* Säv. Marko Hirsma & Dan Eklund. San. Backsliders

Byard
1969 *Ballad of Easy Rider.* Säv. Bob Dylan. San. Roger McGuinn

Motörhead:
1977 *Iron Horse/Born to lose*. Säv. & san. Taylor, Brown, Lawrance

Steppenwolfe
1968 *Pusher*. Säv. & san. Hoyt Axton
1968 *Born to be Wild* . Säv. & san. Mars Bonfire

7.6 Sanoma- ja aikakausilehdet

Apu 36/1995 (8.9.1995) Teksti: Ilkka Ranta-Aho, kuvat: Eeva Oinonen
Iso karju, lempeä sydän. Harley Davidson ei ole pelkkä enkelipyörä. s. 6-10.

Apu 31.7.1998
”Kaahailun takana piilee taistelu ihmisarvosta” – Valokuvamalli Heli Vaaranen luo tieteellistä uraa. Hän tutkii autoilevien nuorten ongelmaa. s. 36–41.

Eeva 9/1997. Teksti: Iina Soininen, kuvat: Kari Kuukka
Liituraitaherrasta kuoriutuu rento harrikkamies. Moottorin jylinässä ja kromin kimalluksessa toteutuu pikkupojan haave. s. 24–27, 53.

E-S (Etelä-Saimaa) 10.9.1990
Harley-Davidsonit antoivat leluille kyytiä.

E-SS (Etelä-Suomen Sanomat) 27.7.1991
Pääsyvaatimus Harley-Davidson – Solan ovet avautuvat harvoille.

HS (Helsingin Sanomat) 4.3.1993
Poliisin erikoisryhmä iski panssariautoin jengin tukikohtaan – Kerhohuoneesta löytyi järeitä aseita ja ammuksia. Pidätettyjen uskotaan pyrkineen Helvetin enkeleihin.

HS 19.11.1994
Tukholman poliisi yrittää pysäyttää rikollisten moottoriklubien leviämisen – Uhkailu, kiristys ja huumekauppa ovat kerhojen varainhankintakeinoja. Lainsuojattoman romantiikkaa ja miehisiä riittejä.

HS 2.8.1995
Poliisi ratsasi Vantaalla MC Undertakersin päämajan. Jengiä epäillään Helsingin Tapulikaupungin sinkoiskusta. Ratsiassa takavarikoitiin moottoripyöriä ja aseita.

HS 26.5.96
Moottoripyöräjengi vaalii arvojaan – Nykyajan puukkojunkkari ei laske liivejään maahan.

HS 19.3. 1997
Pojat ansaitsevat bändinsä. – Keski-ikäisten miesten ahdistus lientyy vain lajitoverien seurassa

HS 27.9.97
Suomalaispoliisit: Moottoripyöräjengien rauha vain mainostemppu – Suomalaismotoris-teilla rikollista toimintaa.

HS 7.5.2000
Moottoripyöräjengeihin kytkeytyvä rikollisuus lisääntyy.

IL (Ilta-Lehti) 14.5.1990
Rrrautainen rakastajar – Harley-Davidson-moottoripyörä ei ole kulkuneuvo. Se on rakastajatar, joka vaatii loputtomasti huomiota ja hellää huolenpitoa. Se vie aikasi ja rahasi. Se antaa elämälle sisällön.

IL 10.2.95
Helvetin Enkelit saivat kovan kilpailijan Suomen maanteille – Viranomaiset pelkäävät moottoripyöräjengien yhteydenottoja.

IL 16.3.96.
Piskuinen motoristijengi yhteiskunnan kauhuna – Moottoripyöräjengit ovat tulleet jäädäkseen.

IL 27.4.1996
Mies, sielu ja harrikka. Pertti Rosenholm, 49, vaihtaa pikkutakin nahkarotsiin ja painaa kaasua.

Ilkka 8.7.1990
Unelma vapaudesta.

IS (Ilta-Sanomat) 25.7.1992
Harrikka-mies on eri maata - Warre ajaa rakkaudesta vanhaan rautaan.

IS 4.3.1993
Tanskan poliisi varoittaa: Helvetin Enkelit työntyvät Suomeenkin.

IS 16.2.1994
Moottoripyöräjengien sota kytee Ruotsissa.

IS 16.3.1996
Oy Kuoleman enkelit ab – Rikolliset moottoripyöräjengit ovat tuoneet Suomeen kansainvälisen terrori- ja bisnesmallin.

I-S (Itä-Savo) 26.5.1991
”Ei kahta samanlaista” – Harrikka-aatelistoa Punkaharjulla.

Kirkko ja Kaupunki N:o 18, 14.5.1997.
Suomalaisuroot eivät antaudu elämän edessä. - Miespiirissä jutellaan "äijien kesken"

Ks (Keskisuomalainen) 27.9.1993
Hurja jengi päätti kauden: No problems.

Ks 12.6.2000 (Pentti Rytkönen)
Harrikka-festari kiltti kuin ompeluseuran kokous.

Kodin Kuvalehti 16/1997 (21.8.1997). Teksti: Maija Töyry, kuvat: Jyrki Luukkonen
Prätkäperhe Pohjanmaalta. s.66-68.

KS (Kotkan Sanomat) 27.5.1991
Harley Davidsonit hyvänteossa – Harrikkakuskit veivät leluja Sos-lapsikylän lapsille.

Life Magazine July 21, 1947
Motorcyclists’ convention terrorizes town, Hollister

Pitäjänuutiset 27.8.1990
Moottoripyörä isoisän ajoilta – It’s The Harley, nothing but The H-D…

Pohjois-Kymenlaakso 15.5.1991
Harrikka kuivaa hien.

San Francisco Chronicle July, 5 1947
Havok in Hollister. Motorcyclists Take Over Town, Many Injured.. Luettavissa

San Francisco Chronicle July, 6 1947
More on hollister's bad time. 2000 "gypsycycles" chug out of town and the natives sigh "never again"

SS (Suomenselän Sanomat) 2.10.1990
Easy riders-pyöräilijät kokoontuivat Lehtimäellä.

Suomen Kuvalehti 32/1996 (9.8.1996) Teksti: Risto Lindstedt
Täydet kierrokset - Harrikka on legenda ja kuskit hämärien teiden kulkijoita. Vai ovatko? s. 20–27.

Vartti 24.8. 1998
Keski-ikäinen tarvitsee svengiä - mies hankkii samalla viikolla kuulolaitteen, kaksitehosilmälasit ja Harley-Davidsonin.

7.7 Kirjallisuus

Painettu kirjallisuus

Aapola, Sinikka
1991 *Ystävyyden keinulauta. Helsinkiläistyttöjen ystävyyskulttuurista*. Sosiaali- ja terveysministeriö. Tasa-arvojulkaisuja. Sarja D: Naistutkimusraportteja 2/1991, Helsinki

Abu-Lughod, Lila
1986 *Veiled sentiments: honor and poetry in a Bedouin society*. University of California Press, Berkeley.

Ahokas, Päivi, Lahti, Martti ja Sihvonen, Jukka (toim.)
1993 *Mieheyden tiellä: maskuliinisuus ja kulttuuri.* Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja. julkaisu 39. Jyväskylän Yliopisto, Jyväskylä

Alasuutari, Pertti & Siltari, Jorma
1983 *Miehisen vapauden valtakunta: tutkimus lähiöravintolan tikkakulttuurista*. Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos, sarja B 37/1985, Tampereen yliopisto.

Alasuutari, Pertti
1994 *Laadullinen tutkimus*. (2. uudistettu painos, 1. p. 1993). Vastapaino, Tampere.

Alasuutari, Pertti & Ruuska, Petri
1999 *Post-Patria? Globalisaation kulttuuri Suomessa*. Vastapaino, Tampere.

Alho, Olli
1972 Elokuva ja myytti. *Parnasso II*. Valiolehdet, Keuruu. 111–116.

1974 Elokuvan maailmat - myyttikritiikkiä. In Launonen, Hannu & Mäkinen, Kirsti (toim.) *Folklore tänään*. SKS, Hämeenlinna. 24–38.

1988 *Maailmankaikkeuden vartiomies. Elokuvaesseitä 1970–1977.* Suomen elokuva-arkisto. Julkaisusarja 12. Valtion painatuskeskus, Helsinki.

Alt, John
1982 Popular Culture and mass Consumption: The motorcycle as Cultural Commodity
In. *Journal of Popular Culture*. (15):4. 129-141

Amit, Vered
2000 Introduction. Teoksessa Amit, Vered (ed.) *Constructing the Field. Ethnographic Fieldwork in the Contemporary World.* Routledge, London & New York. 1-18

Anderson, Nels
1988 *Kulkumiehet. Hobojen elämää 20-luvun Amerikassa*. (1923, The Hobo - The Sociology of the Homeless Mann.) Valtion painatuskeskus, Helsinki.

Anttonen, Veikko & Taira, Teemu
2004 Uskontotiede uskonnollisuuden paikantajana. In. Fingerroos, Outi, Opas, Minna, Taira, Teemu (toim.) *Uskonnon paikka. Kirjoituksia uskontojen ja uskontoteorioiden rajoista*. Tietolipas 205. SKS, Helsinki. 18–50.

Apo, Satu
1986 *Ihmesadun rakenne. Juonien tyypit, pääjaksot ja henkilöasetelmat satakuntalaisessa kansansatuaineistossa*. SKS, Helsinki

Appadurai, Arjun
1986 Introduction: Commodities and the Politics of Value. In. Appadurai Arjun (ed.) *The social life of things. Commodities in cultural perspective.* Cambridge University Press, Cambridge. s. 3-63.

Ballard, Linda May
1997 'These youngsters change all these traditions". A Perspective on "Outlaw" Motorcycle Clubs in Ireland. In. *Folklore* 108. 107-114.

1998 Motor-cycle dress and undress. In. Buckley A. (ed.) *Symbols in Northern Ireland*. Institute of Irish Studies. The Queen's University of Belfast, Antrim. 117-131.

Balwin, Karen
1996 Bikers. In. Brunvand Jan Harold (ed.) *American Folklore. An Encyclopedia*. USA. 81-83.

Banks, Marcus & Morphy, Howard (ed.)
1997 *Rethinking Visual Anthropology*. Yale University Press, New Haven and London.

Barger, "Sonny" Ralp with Keith and Kent Zimmerman
2001 *Hell's Angel: The Life and Times of Sonny Barger and The Hell's Angels Motorcycle Club* (paperback edition, 1. p. 2000). Fourth Estate, London.

2003 *Dead in 5 heartbeats*. HarperCollins Publishers, New York,

Barrington, Shaun
1994 *Harley-Davidson. An illustrated history*. Saturn Books, London

Barthes, Roland
1994 *Mytologioita*. Gaudeamus, Tampere. (Mythologies, 1957. Suom. Panu Minkkinen)

Bateson, Gregory
1958 *Naven. A survey of the Problems suggested by a Composite Picture of the Culture of New Guinea Tribe drawn from Three Ponts of View* (1. p. 1936). Stanford University Press, California.

Bateson, Gregory & Mead, Margaret
1942 *Balinese Character. A Photographic Analysis*. Special publications of the New York Academy of Sciences, vol. 2. New York.

Baudrillard, Jean
1988 *America*. Verso, London & New York. (Amérique, 1986. Transl. Chris Turner).

1996 *Amerikka*. (taskupainos) Loki-kirjat, Helsinki. (Amérique, 1986. Suom. Tiina Arppe)

Bauman Zygmunt
1996 *Postmodernin lumo*. Vastapaino, Tampere. (Suom. Jyrki Vainonen, toim. Pirkkoliisa Ahponen & Timo Cantell.

Bay, Joi
1990 Bikerkulturens heraldik. In. Dahlén P. & Rönnberg M. (red.) *Spelrum: en antalogi om ungdoms- och populärkultur*. *Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen.* Filmförlager, Uppsala. 229-248.

1998 Konflikter mellan mc-klubbar. In Sernhede O. (red.) *Olja, krom och manlig gemenskap. En antalogi om bikerkulturen*. Daidalos, Göteborg. 45-73.

2002 Honor and Revenge in the Culture of Danish Outlaw Bikers. In. Aase Tor (ed.) *Tournaments of Power. Honor and revenge in the contemporary world*. Ashgate, England. 49-60.

Beckman, Svante
1995 En världsbildande teknik. In. Karlsson & Sturesson (red.) *Världens största maskin*. Carlssons, Stockholm. 256-283.

Bell, Diane, Caplan Pat and Jahan Karim, Wazir.
1993 *Gendered fields. Women, Men & Ethnography*. Routledge, London and New York

Bellah R.N., Madsen R., Sullivan W.M., Swidler A. and Tipton S.M.
1985 *Habits of the Heart. Individualism and Commitment in American Life*. Perennial Library. Harper & Row, New York.

Bergholm, Tapio
2001 Suomen autoistumisen yhteiskuntahistoriaa. In. Toiskallio Kalle (toim.) *Viettelyksen vaunu. Autoilukulttuurin muutos Suomessa.* SKS, Helsinki. 65–92.

Bly, Robert
1993 *Rautahannu. Matka miehuuteen*. WSOY, Porvoo. (Iron John. A book about men, 1990. Suom. Leena Nivala)

Brake Michael
1985 *Comparative Youth Culture. The Sociology of Youth Culture and Youth Subcultures in America, Britain and Canada*. Routledge & Kegan Paul, London, Boston, Melbourne and Henley.

Briggs Charles L.
1986 *Learning how to ask. A sociolinguistic appraisal of the role of the interview in social science research.* Cambridge University Press, Cambrige.

Brod Harry and Kaufman Michael (toim.)
1994 *Theorizing Masculinities*. California Sage, Thousans Oaks.

BRÅ-rapport
1999 *MC-Brott.* BRÅ-rapport 1999:6. Brottsförebyggande rådet (BRÅ), Stockholm.

Butler, Judith
1990 *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge, New York.

Charpentier, Carl
1996 *Live to Ride: Knuttar och Ryggmärken*. Förlags AB Gondolin, Eslöv.

Carrigan, Tim, Connell, R.W & Lee, John
1985 Toward a new sociology of masculinity. In. *Theory and Society* vol. 14 5/1985. 551-604.

Clarke, John
1976 Style. The Creation of Style. In. Hall S. & Jefferson T. (ed.) *Resistance through Rituals. Youth subcultures in post-war Britain*. Hutchinson & Co. Ltd., Essex. 175-191

Clarke, John, Hal,l Stuart, Jefferson, Tony & Roberts, Brian
1982 Subcultures, cultures and class: A theoretical overview. In. Hall S. & Jefferson T. (ed.) *Resistance through Rituals. Youth subcultures in post-war Britain*. Hutchinson & Co. Ltd., Essex. 9-74.

Clifford, James
1986 Introduction. Partial Truths. In Clifford, James & Marcus, George E. (eds.) *Writing Culture*: *The Poetics and Politics of Ethnography*. University of California Press, Barkeley. 1-26

1997 *Routes. Travel and Translation in the Late Twentieth Century*. Hardvard University Press, USA.

Cohen, Stanley
1987 *Folk Devils & Moral Panics. The Creation of the Mods and Rockers*. (revised edition, first edition 1972). Basil Blackwell, Great Britain.

Collier, John & Collier, Malcolm
1986 *Visual Anthropology. Photography as a Research Method*. (revised and expanded edition). University of New Mexico Press, Albuquerque.

Comaroff, Jean
1994 Contentious Subjects: Moral Being in the Modern World. In. *Suomen Antropologi* 2/1994. 2-17

Connell, R.W
1987 *Gender & Power.* Polity Press, Cornwall.

1995 *Masculinities*. Polity Press, Cambridge.

Cornwall,Andrea & Lindisfarne, Nancy
1994 Dislocating Masculinity: Gender, Power and Anthropology In. Cornwall A. & Lindisfarne N. (eds.) *Dislocatig Masculinities: Comparative Ethnographies*. Routledge, London. 11-47

Corrigan, Timothy
1991 *A Cinema without Walls: Movies and Culture after Vietnam*. Rutgers University Press, New Brunswick, NJ

Csikszentmihalyi, Mihaly
1990 *Flow. The psychology of optimal experience*. Harper & Row, New York

Dargis, Manohla
1991 Roads to Freedom. In *Sight and Sound* 3 (1991). 14-18.

Davidson, Jean
2001 *Growing Up Harley-Davidson. Memoirs of a Motorcycle Dynasty.* Voyageur Press, USA

Davis, John
1992 Tense in ethnography. Some practical considerations. In Okely Judith & Callaway Helen (eds.) *Anthropology & Autobiography*. Routledge, London & New York. 205-220.

de Lauretis, Teresa
1984 *Alice Doesn't. Feminism, Semiotics, Cinema*. Macmillan, Houndmills

1987 *Technologies of gender. Essays on theory, film, and fiction*. Indiana University Press, Bloomington.

Devereaux, Leslie & Hillman, Roger (eds.)
1995 *Fields of Vision. Essays in Film Studies, Visual Anthropology, and Photography*. University of California Press, Berkeley, Los Angels and London.

Devereaux, Leslie
1995 Cultures, Disciplines, Cinemas. In. Devereaux, Leslie & Hillman, Roger (eds.) *Fields of Vision. Essays in Film Studies, Visual Anthropology, and Photography*. University of California Press, Berkeley, Los Angels and London. 329-339

DeVita, Philip R.
1992 *The naked anthropologist : tales from around the world*. Wadsworth Publishing Company, Kalifornia.

Durkheim, Emile
1980 *Uskontoelämän alkeismuodot. Australialainen toteemijärjestelmä*. Tammi, Helsinki. (Les formes élémentaires de la vie religieuse. Le système totémique en Australie, 1912. Suom. Seppo Randell)

Easthope, Anthony
1986 *What a Man's Gotta Do. The masculine myth in popular culture.* Unwin Hyman Inc, Winchester.

Echols, Alice
2000 *Janis Joplin. Paratiisin arvet*. Like, Helsinki. (Scars of sweet paradise – The life and times of Janis Joplin, 1999. Suom. Liisa Laaksonen)

Edley, Nigel and Wetherell, Margaret
1995 *Men in Perspective, Practice, Power and Identity*. Prentice Hall, Cornwall.

Edwards, Elisabeth
1992a Introduction. In. Edwards, Elizabeth (ed.) *Anthropology and Photography 1860-1920.* Yale University Press, New Haven and London. 3-17

Edwards, Elisabeth (ed.)
1992b *Anthropology and Photography 1860-1920.* Yale University Press, New Haven and London.

Eklund, Jari
1998 *Syntyneet Rokkaamaan*. FT-Media, Kerava

2003 *Tiger twist*. Johnny Kniga, Helsinki

Epstein, Edward Z. & Morella, Joe
1973 *Rebels. The Rebel Hero in Films*. (paperpack edition, 1.p. 1971) The Citadel Press, New Jersey.

Eriksen, Thomas Hylland
2004 *Toista maata? Johdatus antropologiaan.* Suomen Antropologinen Seura ja Gaudeamus, Helsinki. (Finnish edition, Small Places, Large Issues, suom. Maarit Forde ja Anna-Maria Tapaninen).

Eskola, Jari & Suoranta, Juha
1998 *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino, Tampere

Etholén Katriina
1992 Valokuvin kerrottua – suomalaiset kulttuurintutkijat ja valokuvaus pioneeriajoista vakiintumiseen. *Suomen Antropologi* 4/1992. 30-46.

Faris, James C.
1996 *Navajo and photography: a critical history of the representation of an American people*. University of New Mexico Press, Albuquerque.

Farren, Mick
1985 *The black leather jacket*. Abbeville Press, New York

Fiskis (Berndt W. Ekman)
1979 Kötin kopla. Kötin brittimotoristit. *V8-Magazine* 8/1979. 8-11.

Friedman, Jonathan
1984 Retorts and Invective. In. *Anthropologiska Studier* 35-36. 65-71

1992 Narcissism, Roots and postmodernity: The Constitution of Selfhood in the Global Crisis. In. Lash, S. & Friedman, J. (eds.) *Modernity and Identity*. Blackwell, Oxford UK& Cambridge USA. 331-366.

Garnert Jan
1993 Rethinking Visual Representation. Notes On the Folklorist and Photographer Nils Keyland. In. Anttonen P. J. & Kvideland R. (ed.) *Nordic Frontiers. Recent Issues in the Study of Modern Traditional Culture in the Nordic Countries*. Nordic Institute of Folklore, Turku. 63-88.

Geertz, Clifford
1973a Thick Description: Toward an Interpretive Theory of Culture. In. Geertz, Clifford. *The Interpretation of Cultures. Selected essays.* Basic Books, New York. 3-30.

1973b Religion As a Cultural System. In. Geertz, Clifford. *The Interpretation of Cultures. Selected essays.* Basic Books, New York. 87-125.

1973c Ethos, World View, and the Analysis of Sacred Symbols. In. Geertz, Clifford. *The Interpretation of Cultures. Selected essays.* Basic Books, New York. 126-141.

1983 Art as a Cultural system. In. Geertz, Clifford. *Local Knowledge: Further Essays in Interpretive Anthropology*. Basic Books, New York. 94-120

1988 *Works and Lives. The Anthropologists as Author.* Standorf University Press, California.

1992 Uskonto kulttuurijärjestelmänä. In. Pentikäinen, Juha (toim.) *Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta. Kirjoituksia uskontososiologian alalta*. Gaudeamus, Helsinki. 88-138.

Geno
1978 *Today's Barbarians and other poems*. Vantage Press, New York.

Ginsberg, Allen
2000 *Huuto ja muita runoja 1947–1971.* Kustannusliike Sammakko, Turku. (Suomennokset Pentti Saarikoski, Anselm Hollo, Matti Rossi, Seppo Lahtinen, Markus Jääskeläinen ja Markku Into)

Gordon, Tuula
1999 Materiaalinen kulttuuri ja tunteet koulussa. In. Tolonen Tarja (toim.). *Suomalainen koulu ja kulttuuri*. Vastapaino, Tampere. 99–116

Gothóni, René
1993 *Paradise within Reach. Monasticism and Pilgrimage on Mt Athos*. Helsinki University Press, Helsinki.

1997 Eläytyminen ja etääntyminen kenttätutkimuksessa. In. Viljanen A. M & Lahti M. (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä.* Suomen Antropologinen Seura, Vammala. 136–148.

1999 Pyhiinvaellus. In. Hyry, Katja & Pentikäinen, Juha (toim.) *Uskonnot maailmassa*. 4. uudistettu painos. Wsoy, Porvoo. 468-478.

2000a *Tuntematon pyhiinvaeltaja*. WSOY, Juva.

2000b *Uskontojen uustulkintaa*. Helsinki University Press, Helsinki.

Gramsci, Antonio
1971 *Selections from the Prison Notebooks*. Lawrance and Wishart, London.

Gray, John
1994 *I Love Mom. An Irreverent History of the Tattoo*. Key Porter Books, Canada

Grossberg, Lawrance
1995 *Mielihyvän kytkennät. Risteilyjä populaarikulttuurissa*. (suom. ja toim. Koivisto Juha, Lehtonen Mikko, Puoskari Ensio ja Uusitupa Timo). Vastapaino, Tampere.

Grotz, Elisabeth
1995 *Space, Time and Pervesion. Essays on the Politics of Bodies*. Routledge, New York & London

Grönfors, Martti
1994 Miehinen kulttuuri ja väkivalta. In. Sipilä J. & Tiihonen A. (toim.) *Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan*. Vastapaino, Tampere.

Gurney, Joan Neff
1991 Female Researchers in Male-Dominated Settings. In. Shaffir W.B & Stebbins R.A. (ed.) *Experiencing Fieldwork. An inside View of Qualitative Research*. Sage Publications, London. 53-61.

Gullestad, Marianne
1993 Home decoration as popular culture. Constructing homes, gender and classes in Norway. In. del Valle Teresa (ed.). *Gendered Anthropology*. Routledge, London. 128-161.

Halonen, Ulla
1997 Ruumiillisuus ja muuttuva maailmankuva. In. Helve, Helena (toim.) *Arvot, maailmankuvat, sukupuoli*. Yliopistopaino, Helsinki. 60-94

Hark, Ina Rae
1997 Fear of Flying. Yuppie critique and the buddy-road movie in the 1980s. In. Cohan S. & Hark I.R. (ed.) *The Road Movie Book*. Routledge, London & New York. 204-231.

Harris, Maz
1985 *Bikers: Birth of a Modern-day Outlaw*: Faber and Faber, London & Boston.

Hastrup, Kirsten
1986 Fieldwork among friends: Ethnographic exhange within the Northern civilization. In. Jackson A. (ed.) *Athropology at home*. Tavistock Publications Ltd, London. 94-108.

1992 Anthropological visions: Some notes on visual and textual authority. In. Crawford Peter I. & Turton David (ed.) *Film as Ethnography*. Manchester University Press, Manchester and New York. 8-25.

1995 *A passage to anthropology. Between experience and theory*. Routledge, London and New York

Hammersley, M.
1992 *What's wrong with Ethnography?* Routledge, London and New York.

Hearn, Jeff
1999 Miesten tuntemiinsa naisiin kohdistama väkivalta kriittisen tutkimuksen kohteena. In. Jokinen Arto (toim.) *Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere University Press, Vammala. 237 -265.

Hebdige, Dick
1988 *Hiding in the light - on images of things*. Routledge, London.

Hey, Valeria
1986 *Patriarchy and Pub Culture*. Tavistock Publications, London & New York

Heikkilä, Antti
1997 *Mies, prätkä ja maantie. Peloista ja niiden voittamisesta*. Tammi, Juva.

Heikkinen, Kaija & Kupiainen, Tarja
1994 Merkilliset merkit: Esinekulttuurin semiotiikkaa. In. Kupiainen J. & Sevänen E. (toim.) *Kulttuurintutkimu*s. SKS, Helsinki. 249–269.

Heikkinen, Kaija
1989a *Karjalaisuus ja etninen itsetajunta. Salmin siirtokarjalaisia koskeva tutkimus*. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja n:o 9. Joensuun yliopisto, Joensuu.

1989b Esineiden inhimillinen elämä. In. *Suomen Antropologi* 3/1989. 47–52.

1996 Mikä on 'kaunista' käsityötuotteessa? In. Niininen Petri (toim.) *Tuote kulttuurissa. Esseitä yksilön, yhteisön ja tuotteiden vuorovaikutuksesta*. Taideteollinen korkeakoulu. Koulutuskeskus, Helsinki. 89–95

Heikkinen, Vesa, Mantila, Harri & Varis, Markku (toim.)
1998 *Tuppisuinen mies. Kirjoitelmia sukupuolesta, kielestä ja kulttuurista*. SKS, Helsinki.

Heinämaa, Sara
1993 Paikka tutkimuksessa. Henkilökohtaisen paikanmäärityksen vaatimus naistutkimuksessa. In. *Naistutkimus* 1/93. 22–34.

1996 *Ele, tyyli ja sukupuoli*. Gaudeamus, Tampere.

Heiskala, Risto
1991 Miten mainos puhuu kulttuuria? In. Lehtonen K. (toim.) *Mainoskuva – mielikuva.* VAPK-Kustannus, Helsinki. 39–55.

Heiskanen, Ilkka & Mitchell, Ritva
1985 *Lättähatuista punkkareihin. Suomalaisen valtakulttuurin ja nuorisokulttuurien kohtaamisen kolme vuosikymmentä*. Otava, Helsinki.

Helve, Helena (toim.)
1997 *Arvot, maailmankuvat, sukupuoli*. Yliopistopaino, Helsinki.

Helve, Helena
1995 Religion, world views and gender ideology. In *Temenos Vol. 31*. 77-92.

2000 The Implications of Postmodernism for World View Research. In. Holm Nils G et al (ed.) *Ethnography is a Heavy Rite. Studies of Comparative Religion in Honor of Juha Pentikäinen*. Religionsvetenskapliga skrifter No 47., Åbo Akademis tryckeri, Åbo. 101-123.

Henriksson, Markku
1998 *Amerikan tiellä - Route 66*. Alfamer Oy, Vammala.

Henshaw, Peter
2001 The *Legend of Harley-Davidson. America's greatest.* Garange Books, Kent

Herdt, Gilbert
2003 *Secrecy and Cultural Reality. Utopian ideologies of the New Guinea Men's House.* University of Michigan Press, USA

Herkman, Juha, Jokinen, Arto ja Lehtimäki, Markku
1995 Vanhan aatamin uudet vaatteet? In. Lehtonen Mikko (toim.) *Aatamin puvussa. Liaanilla Hemingwaysta Königiin*. Yleinen kirjallisuustiede. Julkaisu 28. Tampereen yliopisto, Tampere. 13–26.

Hirn, Yrjö
1924 *Erakoita ja vaeltajia*. Suomentanut Ilmari Ahma. Otava, Helsinki

Hirsjärvi, Sirkka ja Hurme, Helena
1988 *Teemahaastattelu*. Yliopistopaino, Helsinki.

Hjelm, Titus
2001 Koukussa saatananpalvontaan. Saatananpalvonta mediassa: diskursseja, metaforia, ideologiaa. In. Sakaranaho, Tuula (toim.). *Retorinen tutkimus uskontotieteessä.* Uskontotiede 7. Uskontotieteen laitos, Helsingin yliopisto. Helsinki. 146–163.

2002 Hautausmaavandalismi ja saatananpalvonta mediassa: toiminnan ja eetoksen vuorovaikutuksen tarkastelua. In. Sakaranaho, Tuula & Pesonen, Heikki (toim.) *Uskonto, julkisuus ja muuttuva yhteiskunta*. Helsinki University Press, Helsinki. 178–204.

Hoikkala, Tommi
1996a Tukkimiestarzanin pojanpoika. In. Suurpää L & Aaltojärvi P (toim.) *Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin.* SKS, Pieksämäki. 285–301.

1996b Esipuhe. In. Hoikkala Tommi (toim.) *Miehenkuvia: Välähdyksiä nuorista miehistä Suomessa*. Gaudeamus, Tampere. 3-5.

Honko, Lauri
1972 *Uskontotieteen näkökulmia*. WSOY, Porvoo & Helsinki.

Hopper, Columbus B. & Moore, Johnny
1990 Women in Outlaw Motorcycle Gangs. In. *Journal of Contemporary Ethnography.* 1990(18):4. 363-387.

Horrocks, Roger.
1995 *Male Myths and Icons. Masculinity in Popular Culture*. Macmillan Press LTD, London.

Hovi Tuija, Nenola Aili, Sakaranaho Tuula ja Vuola Elina (toim.)
1999 *Uskonto ja sukupuoli*. Helsinki University Press, Helsinki.

Hämäläinen, Riku
2002 The study of the Plains Indian shields : some observations concerning previous studies and future tasks. In. Pesonen Heikki, Sakaranaho Tuula, Sjöblom Tom and Utriainen Terhi (eds.). *Styles and Positions: Ethnographic perspectives in comparative religion.* Department of Comparative Religion, Helsinki. s. 250–270

Hänninen, Jorma
1992 Kriittisen miestutkimuksen poliittiset intressit ja virittyneet subjektit. *Naistutkimus* 2/1992. 26–33.

Ilves, Kirsi
1998 *Stadi ja sen nuoret. Nuorisotyötä Helsingissä 1948–1997.* Edita, Helsinki.

Inman, Chris
1996 Friendships among Men: Closeness in the Doing. In. Wood Julia T. (ed.) *Gendered Relationships*. Mayfield Publishing Company, California. 95-110.

Jallinoja, Riitta
1991 *Moderni elämä: ajankuva ja käytäntö*. SKS, Helsinki

Jokinen, Arto
1999a Suomalainen miestutkimus ja -liike: muutoksen mahdollisuus? In. Jokinen Arto (toim.) *Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja.* Tampere University Press, Vammala. 15–51.

2000 *Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri.* Tampere University Press, Vammala.

2003 Miten miestä merkitään? Johdanto maskuliinisuuden teoriaan ja kulttuuriseen tekstintutkimukseen. In Jokinen Arto (toim.) *Yhdestä puusta. Maskuliinisuuksien rakentuminen populaarikulttuureissa*. Tampere University Press, Tampere. 7-31.

Jokinen, Eeva & Veijola, Soile
1990 *Oman elämänsä turistit*. Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos, Helsinki.

Juntunen, Juho K.
2001 *Kourallinen donitseja*. Like, Helsinki.

Juurikkala, Jussi
1999 *Moottoripyörä Suomessa*. Ajatus, Helsinki.

Kaartinen, Timo
1993 *Kuinka kulttuuria käännetään. Arvon tuottaminen ja antropologinen käytäntö*. Suomen Antropologinen Seura, Tampere.

Karjalainen, J.
1996 *Kolme Cowboyta* (1981), san. ja säv. J. Karjalainen. In Karjalainen J. *Laulukirja*. Love Kustannus, Helsinki.

Karjalainen, Mira
2002 A ship of men : experiences of a female ethnographer in a male-dominated, closed community. In. In: Pesonen Heikki, Sakaranaho Tuula, Sjöblom Tom and Utriainen Terhi (eds.). *Styles and Positions: Ethnographic perspectives in comparative religion.* Department of Comparative Religion, Helsinki. 290–311.

Kelles, Anita
1984 *Antropologisen kenttätyön ongelmia. Tutkijan persoonan, sukupuolen ja kulttuuritaustan vaikutuksesta antropologiseen tutkimukseen*. Suomen Antropologinen Seura, Helsinki.

Kellner, Douglas
1992 Popular Culture and the construction of postmodern identities. In. Lash, S. & Friedman, J. (eds.) *Modernity and Identity*. Blackwell, Oxford UK & Cambridge USA. 141-177.

1998 *Mediakulttuuri*. (suom. Riitta Oittinen ja työryhmä., alkup. 1995, Media Culture. Cultural studies, identity and politics between the modern and postmodern. Routledge, London.). Vastapaino, Tampere.

Ketola, Kimmo
1997 Mitä on uskontotiede? In. Ketola, Kimmo, Korkee, Simo, Pesonen, Heikki, Pyysiäinen, Ilkka, Sakaranaho Tuula, Sjöblom Tom (toim.) *Näköaloja uskontoon. Uskontotieteen ajankohtaisia suuntauksia*. Yliopistopaino, Helsinki. 13–35.

Ketola, Kimmo, Pesonen, Heikki, Sakaranaho, Tuula, Sjöblom, Tom
1999 Uskontojen tutkimus – historiaa, kysymyksiä, lähestymistapoja. In. Hyry, Katja & Pentikäinen, Juha (toim.) *Uskonnot maailmassa*. 4. uudistettu painos. Wsoy, Porvoo. 9-31.

Kilpeläinen, Hannu
2000b *Valamo - karjalaisten luostari? Luostarin ja yhteiskunnan interaktio maailmansotien välisenä aikana*. SKS, Helsinki.

Kilpiö, Kaarina & Toiskallio, Kalle
2001 Hiveleviä kuul(t)okuvia pellistä. Intimisoituva kulutussuhde autojen suomalaisissa mainoselokuvissa. In. Toiskallio Kalle (toim.) *Viettelyksen vaunu. Autoilukulttuurin muutos Suomessa.* SKS, Helsinki. 151-179.

Kimmel, Michael
1990 After fifteen years: the impact of the sociology of masculinity on the masculinity of sociology. In. Hearn J. & Morgan D. (ed.) *Men, masculinities and social Theory*. Unwin Hymany, London. 93–109.

Kinnunen, Taina
2001 *Pyhät bodarit. Yhteisöllisyys ja onni täydellisessä ruumiissa*. Gaudeamus, Helsinki.

Klinger, Barbara
1997 The Road to Dystopia. Landscaping the nation in Easy Rider. In. Cohan S. & Hark I.R. (ed.) *The Road Movie Book*. Routledge, London & New York. 179–203.

Koivunen, Anu
1995 *Isänmaan moninaiset äidinkasvot. Sotavuosien suomalainen naisten elokuva sukupuoliteknologiana*. Suomen elokuvatutkimuksen seura, Turku.

Koivunen, Anu ja Laine, Kimmo
1994 Metsästä pellon kautta kaupunkiin (ja takaisin) - Jätkyys suomalaisessa elokuvassa. In. Ahokas, Pirjo Lahti Marttija Sihvonen Jukka. (toim.) Mieheyden tiellä. Jyväskylän nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisusarja., Jyväskylä s. 136-154.

Korhonen, Teppo
1999 *Tekniikkaa, taidetta ja taikauskoa : kirjoituksia aineellisesta kansankulttuurista.* SKS, Helsinki.

Kortteinen, Matti
1992 *Kunniankenttä. Suomalainen palkkatyö kulttuurisena muotona.* Hanki ja Jää, Hämeenlinna.

Kosonen, Pekka
1999 Globalisaatio sosiologisena käsitteenä. In. *Sosiologia* 3/99. s. 181–192.

Kotilainen, Eija-Maija
1992 *"When the Bones are Left". A Study of the Material Culture of Central Sulawesi*. Suomen Antropologinen Seura, Helsinki

1994 Tilan fyysinen, sosiaalinen jaa kosmogoninen ulottuvuus. *Suomen Antropologi* 3/1994. 2-15.

1997 Esineet, museot ja kenttätyö. In. Viljanen A. M & Lahti M. (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. Suomen Antropologinen Seura, Vammala. 95–106.

Kotz, Liz & Butler, Judith
1995 Haluttu ruumis. In. Rossi, Leena-Maija (toim.) *Kuva ja vastakuvat. Sukupuolen esittämisen ja katseen politiikkaa* (suom. Leena-Maija Rossi, reprint from Liz Kotz & Judith Butler: The Body You Want, Artforum, November 1992, 82–89.) 262–281.

Krim, Arthur
1994 Filming Route 66: Documenting the Dust Bowl Highway. In. Aitken Stuart C. & Zonn Leo E. (eds.) *Place, Power, situation, and Spectacle. A Geography of Film*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc., USA. 183-201.

Kulic, Don & Willson, Margaret (ed.)
1995 *Taboo. Sex, identity and erotic subjectivity in anthropological fieldwork*. Routledge, London and New York.

Kunnas, Kirsi
2001 *Hanhiemon iloinen lipas*. Runot vanhojen englantilaisten lastenlorujen aiheista vapaasti riimitellyt Kirsi Kunnas. (24. painos) WSOY, Helsinki.

Kuper, Adam
1999 *Among the Anthropologists. History and Context in Anthropology*. The Athlone Press, London & New Brunswick.

Kupiainen, Jari & Sevänen, Erkki (toim.)
1994 *Kulttuurintutkimus. Johdanto*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Kuure, Tapio & Parkkonen, Asko
1996 Suomalaisen lehdistön jengikirjoittelu 1990-luvulla. In. *Nuorisotutkimus* 1/1996. 4-12.

Laderman, David
1996 What a Trip: The Road Film and American Culture. In. *Journal Film and Video*. 48 (1996:) 1-2. 41-57.

Lagergren, Lars
1998 Motorcyklar, manlig ideal och maskulinitetens mytologier. In Sernhede O. (red.) *Olja, krom och manlig gemenskap. En antalogi om bikerkulturen*. Daidalos, Göteborg. 75-92.

1999 *Svensk Motorcykelkultur*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion. Stockholm.

Lahti, Minna
2001 *Domesticated violence: the power of the ordinary in everyday Finland*. University of Helsinki, Cultural Anthropology, Helsinki.

Laitila, Teuvo
2004 Kokemus, merkitys, historia. Uskontofenomenologisia lähtökohtia ihmisen uskonnollisuuden tutkimiseen. In. Fingerroos, Outi, Opas, Minna & Taira, Teemu (toim.) *Uskonnon paikka. Kirjoituksia uskontojen ja uskontoteorioiden rajoista*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 71–114.

Lederman, Rena
1990 Pretexts for Ethnography: On Reading Fieldnotes. In. Sanjek Roger (ed.) *Fieldnotes - The Making of Anthropology*. Cornell University Press, USA. 71–91.

Lehtonen, Heikki
1990 *Yhteisö*. Vastapaino, Tampere.

Lehtonen, Mikko
1995a *Pikku Jättiläisiä. Maskuliinisuuden kulttuurinen rakentuminen.* Vastapaino, Tampere.

Lehtonen, Mikko (toim.)
1995b *Aatamin puvussa. Liaanilla Hemingwaysta Königiin*. Yleinen kirjallisuustiede. Julkaisuja 28. Tampereen yliopisto, Tampere.

Levingston, Tobie Gene (with Keith and Kent Zimmerman).
2003 *Soul On Bikes. The East Bay Dragons MC and the Black Bikers Set.* (Foreword by Ralph "Sonny " Barger). MBI, USA.

Lewis, Jon
1992 *The Road to Romance and Ruin. Teen films and youth culture*. Routledge, New York.

Lindfors, Jukka & Salo, Markku
1988 *Nupit kaakkoon. Elmu kymmenen vuotta*. Elävän Musiikin yhdistys R.Y., Helsinki.

Lipkin, Robert
1979 *A Brotherhood of Outlaws*. Bentree Books, Signal Hill.

Loizos, Peter & Papataxiarchis, Evthymios
1991 Introduction. Gender and Kinship in Marriage and Alternative Contexts. In. Loizos P. & Papataxiarchis E. (ed.) *Contested Identities. Gender and Kinship in modern Greece*. Princeton University Press, New Jersey. 3-25.

London, Jack
1971 *Klondyken kuningas. Osa I*. Otava, Keuruu. (Burning Daylight, 1910. Suom. Kerttu Tuura).

Louhivuori, Leena
1988 *Koskelan pojat. Tutkimus jengikulttuurista*. Kansalaiskasvatuksen keskus R:Y. Tutkimuksia ja selvityksiä 1/1988.

Louhivuori, L. & Hämäri T. & Nieminen K.
1986 *Koskelan jengi*. Otava, Helsinki.

Lyng, Stephen & Bracey, Mitchell L .
1995 Squaring the One Percent: Biker Style and the Selling of Cultural Resistance. In Ferrell Jeff and Sanders Clinton R. (eds.) *Cultural Criminology*. Northeastern University Press, Boston. 235–276.

Lähteenmaa, Jaana
1996 Alakulttuuriteorian nousu ja tuho? In. Suurpää, Leena ja Aaltojärvi, Pia (toim.) *Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin.* SKS, Helsinki. 95–128.

Löfström, Jan
2000 Miesten ja naisten liikkeet ja asennot Putkinotkossa. In. Lönnqvist Bo (toim.) *Arjen säikeet. Aikakuvia arkielämään, sivilisaatioon ja kansankulttuuriin*. Etnografia 3, Jyväskylän yliopiston etnologian laitoksen julkaisusarja, Jyväskylä. 193–214.

Maffesoli, Michael
1995 *Maailman mieli. Yhteisöllisen tyylin muodoista*. (La contemplation du monde. Figures du style communautaire, 1993. Suom. Mika Määttänen) Gaudeamus, Tampere.

Malinowski Bronislaw
1922 *Argonauts of the Western Pacific. An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea*. Routledge & Kegan Paul. London & Henley.

1948 *Magic, science and religion and other essays*. Beacon Press, Boston.

Marx, Karl
1974 *Pääoma. Kansantaloustieteen arvostelua. 1. Osa. Ensimmäinen kirja: Pääoman tuotantoprosessi.* Edistys, Moskova.

Mayson, Barry (ja Tony Marco).
1996 *Langennut enkeli*. Aika, Vantaa. (Fallen angel. Hell's Angel to heaven's saint, 1982. Suom. Leila haapa-Aho).

McDiarmid, Mac
2001 *The Ultimate Harley-Davidson. An encyclopedia of the definitive motorbike from classic to custom – exploring the legend of an American dream.* Lorenz Books, London.

Mellan, Joan
1977 *Big Bad Wolves. Masculinity in the American Film*. Pantheon Books, New York.

Messner, M.A
1997 *Politics of masculinities - Men in Movements*. Sage, London.

Miller, Daniel
1994 Artefacts and the Meaning of Things. In. Ingold T. (ed.) *Componion Encyclopedia of Anthropology*. *Humanity, Culture and Social Life*. Routledge, London. 396-419.

Mills, Katie
1997 Revitalizing the Road genre. The Living End as an AIDS road film. In. Cohan S. & Hark I.R. (ed.) *TheRoad Movie Book*. Routledge, London & New York. 307-329.

Minh-ha, Trinh T.
1994 Other than myself / my other self. In. Robertson George et al. (eds..) *Travellers' Tales. Narratives of home and displacement.* Routledge, London & New York. 9-26.

Ministry of Social Affairs and Health
1987 *Discussions on men's studies*. Equality publications. Series E: Abstract 1/1987. Valtion painatuskeskus, Helsinki.

Morella, Joe & Epstein, Edward Z.
1971 *Rebels. The Rebel Hero in Films*. Citadell Press, New York.

Moorhouse, H.F
1991 *Driving ambitions: an analysis of the American hot rod entusiasm*. Manchester University Press, Manchester and New York.

Moore, Henrietta
1986 *Space, Text and Gender: An Anthropologcal Study of the Marakwet of Kenya*. Cambridge University Press, Cambridge

1994 *A Passion for Difference. Essays in Anthropology and Gender*. Polity Press, Cambridge

Morinis, Alan
1992 Introduction: The Territory of the Anthropology of Pilgrimage. In. Morinis, Alan (ed.) sacred Journeys. The Anthropology of Pilgrimage. Greenwood Press, Westport, Connecticut, London. 1-28.

Mynttinen, Lasse
2001 Suojapanssarin puhetta – Motoristin pukeutumisen metakielestä. Jyväskylän yliopiston etnologian laitoksen tutkimuksia 40. Yliopistopaino, Jyväskylä.

Mydin, Iskander
1992 Historical Images – Changing Audiences. In. Edwards, Elizabeth (ed.) *Anthropology and Photography 1860-1920.* Yale University Press, New Haven and London. 249–252.

Mäkelä, Klaus
1992 Kvalitatiivisen aineiston valintaperusteet. In. Mäkelä, Klaus (toim.) *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Gaudeamus, Helsinki. 42–62.

Mäkelä, Matti
1995 *Kaksi vaimoa ja muita kirjoituksia*. WSOY, Helsinki.

Nardi, Peter M. (ed.)
1992 *Men's Friendships*. Sage, USA.

Nenola, Aili
1993 Folklore and the Genderized World. Or Twelve Points from a Feminist Perspective. In. Anttonen P. J. & Kvideland R. (ed.) *Nordic Frontiers. Recent Issues in the Study of Modern Traditional Culture in the Nordic Countries*. Nordic Institute of Folklore, Turku. 49–62.

1994 Folkloristiikka ja sukupuolitettu maailma. In. Kupiainen J. & Sevänen E. (toim.) *Kulttuurin Tutkimus*. Gummerus, Jyväskylä. 205–225.

Niiniluoto, Ilkka
1993 Ihminen työkaluja valmistavana eläimenä. In. Anja Norha (toim.). *Käsi luo, kasvattaa ja yhdistää. The hand creates, educates and unites*. Käsi- ja Taideteollisuusliitto. Monila Oy, Helsinki.

Nielsen, Jørn. Jønke,.
1992 *Jønke - mit liv.* (Ny udgave, 2 ed., 1. ed. 1985) Tiderne Skifter, København.

Nisbeth, Robert
1953 *The Quest for Community. A Study in the Ethics of Order and Freedom.* Oxford University Press, New York.

Nisula, Tapio
1994 Antropologian historiasta ja sen kirjoittamisesta. In. *Näköaloja kulttuureihin. Antropologian historiaa ja nykysuuntauksia*. Gaudeamus, Tampere. 7-50.

1997 Etnografia, ekshibitionismi, uuseksotismi. In. Viljanen A. M & Lahti M. (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. Suomen Antropologinen Seura, Vammala.166–177.

Noro Arto
1991 Muoto, moderniteetti ja 'kolmas'. Tutkielma Georg Simmelin sosiologiasta. Tutkijaliitto, Jyväskylä.

1993 *Postfranzenia*. Suomen tutkijaliitto, Helsinki.

Nummelin Juri
1995 Nuo mainiot maskuliinit kiitävissä autoissaan. Jack Kerouac matkustamisen historiassa. In. Lehtonen Mikko (toim.) *Aatamin puvussa. Liaanilla Hemingwaysta Königiin*. Tampereen yliopisto. Yleinen kirjallisuustiede. Julkaisuja 28, Tampere. 187–202.

Nygren, Anja
1997 Antropologi toiseuden rakentajana? In. Viljanen A. M & Lahti M. (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. Suomen Antropologinen Seura, Vammala. 158–165.

O'Dell Tom
1997 *Culture Unbound. Americanization and everyday life in Sweden.* Nordic Academic Press, Lund.

Ojanen, Olli J.
1999 *Suomalaista moottoripyöräilyä 40-luvulta 60-luvulle. "Sahalle töihin ja kartsalle sähistään"*. Alfamer, Helsinki.

Ortner, Sherry B.
1995 Resistance and Ethnographic Refusal. In. *Comparative Studies in Society and History* 1995(37):1. 173-93.

Osgerby, Bill
2003 Full throttle on highway to hell: Mavericks, machismo and mayhem in the American biker movie. In. Mendik, Xavier & Schneider, Steven Jay (eds.) *Underground U.S.A.: Filmmaking beyond the Hollywood canon*. Wallflower, London. 123–139.

Otomo, Katsuhiro
1995 *Akira 1*. Like, Helsinki. (Akira 1, 1984, suom. Eija Niskanen ja Ilari Seppä).

Ottenberg, Simon
1990 Thirty Years of Fieldnotes: Changing Relationships to the Text. In. Sanjek, Roger (ed.) *Fieldnotes. The Makings of Anthropology*. Cornell University Press, Ithaca & London. 139-160.

Papataxiarchis, Evthymios
1991 Friends of the Heart. Male Commensal Solidarity, Gender and Kinship in Aegean Greece. In. Loizos, P. & Papataxiarchis, E. (ed.) *Contested Identities. Gender and Kinship in modern Greece*. Princeton University Press, Princeton. 156–179.

Pentikäinen, Petra
1993 Pyhiinvaelluksen tutkimuksesta pyhällä saarella. In. *Suomen Antropologi*. 4/1993. 39–41.

Pesonen, Heikki
1997a Uskonto ja vaietut naiset. Feministinen näkökulma uskontotieteessä. In, Ketola jne. (toim.) *Näköaloja uskontoon. Uskontotieteen ajankohtaisia suuntauksia*. Yliopistopaino, Helsinki. 160–197.

1997b Sukupuolitettu maailmankuva. Sukupuolinäkökulma teoreettiseen maailmankuvatutkimukseen. In. Helve, Helena (toim.) *Arvot, maailmankuvat, sukupuoli*. Yliopistopaino, Helsinki. 38–59.

Poewe, Karla
1996 Writing Culture and Writing Fieldwork. *Ethnos vol. 61:3-4.* 177-206.

Polhemus, Ted
1994 *Streetstyle*. Thames & Hudson, London.

1999 The Art of the Motorcycle: Outlaws, Animals, and Sex Machines. In. Guggenheim Museum (ed.) *The Art of Motorcycle*. Guggenheim Museum Bilbao, New York. 48-59.

Powdermaker, Hortense
1966 *Stranger and Friend. The Way of an Anthropologist*. W.W.Norton & Company, New York & London.

Pratt, Mary Louise
1986 Fieldwork in common place. In. Clifford, J & Marcus, G.E (ed.) *Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography*. University of California Press, Barkeley. 27-50.

Quinn, James F.
2001 Angels, Bandidos, Outlaws, and Pagans: The Evolution of Organized Crime among the Big Four 1% motorcycle clubs. In. *Deviant Behavior*. Vol 22(4). 379-399.

Quinn, James & Koch, D. Shane
2003 The Nature of Criminality within One-Percent Motorcycle Clubs. In. *Deviant Behavior*. Vol 24(3). 281-305.

Rabinow, Paul
1977 *Reflections on Fieldwork in Morocco*. University of California Press. Berkeley & Los Angeles & London.

Raittila, Hannu
1998 *Ei minulta mitään puutu*. WSOY, Porvoo.

Ramström, Marika
1992 Aspekter på Kap hornarnas verklighetsuppfattning - en studie i maskulin identitet. In. *Suomen Antropologi* 1/1992. 16-26.

Reynolds, Frank, & Michael McClure
1967 *Freewheeling Frank. Secretary of the Angels*. Grove Press, New York.

Rimmon-Kenan, Shlomith
1995 Kerronta, representaatio, minä. In Lyytikäinen P. (toim.) *Subjekti. Minä. Itse. Kirjoituksia kielestä, kirjallisuudesta, filosofiasta*. Tietolipas 139. SKS, Helsinki. 13–34.

Robertson, Roland
1992 *Globalization. Social Theory and Global Culture*. Sage, London.

Ronkainen, Suvi
1999 *Ajan ja paikan merkitsemät. Subjektiviteetti, tieto ja toimijuus*. Gaudeamus, Helsinki.

Roos, J.P & Peltonen, Eeva
1994 *Miehen elämää. Kirjoituksia miesten omaelämäkerroista*. SKS, Helsinki.

Rubin, Arnold
1988 The tattoo Renaissance. In. Rubin, Arnold (ed.) *Marks of civilization. Artistic transformations of the human body.* Museum of Cultural history, University of California, Los Angles. 233-262.

Ruohonen, Ilkka
1997 Etäisyyden ja läheisyyden peli. In. Viljanen A. M & Lahti M. (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä.* Suomen Antropologinen Seura, Vammala. s. 69–76.

Ruohonen, Ilkka & Laitila, Teuvo
1994 Tulkintojen ja symbolien ytimessä: geertziläinen näkökulma kulttuureihin. In. Nisula T. (toim.) *Näköaloja kulttuureihin. Antropologian historiaa ja nykysuuntauksia*. Gaudeamus, Tampere. 116–135.

Ruotsalainen, Jari
2001 Tatuoidut minäkuvat. Tatuointikertomusten tarkastelua. In. Kupiainen, Tarja, Laitinen, Katja, Vakimo, Sinikka (toim.) *Minä? Missä? Milloin? Kolmetoista tulkintaa identiteetistä.* SKS, Helsinki.

Ruotsalainen, Riitta
1995 Kadotettu sukupuoli. In. *Tiede ja Edistys* 4/1995. 310–317.

Saarikangas, Kirsi
1998a Tila, konteksti ja käyttäjä. Arkkitehtonisen tilan, vallan ja sukupuolen suhteista. In. Saarikangas K. (toim.) *Kuvasta tilaan. Taidehistoria tänään*. Vastapaino, Tampere. 247–298.

1998b Tilan tekijät. In. Elovirta A. & Lukkarinen V. (toim.) *Katseen rajat. Taidehistorian metodologiaa*. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, Jyväskylä. 183–205.

Sakaranaho, Tuula
1998 *The Complex Other. A Rhetorical Approach to Women, Islam, and Ideologies in Turkey*. Comparative Religion 3. Department of Comparative Religion, University of Helsinki

Sarmaja, Heikki
1996 Turpiinvetoja. In. Hoikkala T. (toim.) *Miehenkuvia. Välähdyksiä nuorista miehistä Suomessa*. Gaudeamus, Tampere. 10-57.

Sato, Ikuya
1991 *Kamikaze Biker: Anomy and Parody in Affluent Japan*. University of Chicago Press, Chicago.

1999 Bosozoku (motorcycle gangs). In. Guggenheim Museum (ed.) *The Art of Motorcycle*. Guggenheim Museum Bilbao, New York. 82-89.

Segalan, M. & Zonabend, F.
1987 Social Anthropology and Ethnology of France. In A. Jackson (ed.) *Athropology at home*. London, Tavistock Publications Ltd. 109-119.

Sernhede, O (ed.)
1998 *Olja, krom och manlig gemenskap - en antologi om bikerkulturen*. Daidalos, Göteborg.

Sihvola, Juha
1998 Aristoteelinen yhteisö ja liberalismi. In. Kotkavirta J. & Laitinen A. (toim.) *Yhteisö. Filosofian näkökulmia yhteisöllisyyteen*. SoPhi. Yhteiskuntatietei- den, valtio-opin ja filosofian julkaisuja 16. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä. 41–64.

Siikala, Anna-Leena
1997 Toisiinsa virtaavat maailmat. In. Viljanen A. M. & Lahti M. (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. Suomen Antropologinen Seura, Vammala. 46–68.

Siikala, Jukka
1997 Kulttuurin käsite ja etnografian ongelma. In. Viljanen A. M & Lahti M. (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. Suomen Antropologinen Seura, Vammala. 20–34.

Siltala, Juha
1994 *Miehen kunnia.* Otava, Helsinki

Sinisalo, Jouni
1994 The Wild One. In *Kopteri* 2/94. 31–33.

Sipilä, Jorma
1992 Mitä on miestutkimus. *Naistutkimus* 2/1992. 19–25.

1994 Miestutkimus – säröjä hegemonisessa maskuliinisuudessa. In Sipilä J. & Tiihonen A. (toim.) *Miestä rakennetaan maskuliinisuuksia puretaan*. Vastapaino, Tampere. 17–33.

Sipilä, Jorma & Tiihonen, Arto
1994a Aluksi (esipuhe). In. Sipilä J. & Tiihonen A. (toim.) *Miestä rakennetaan maskuliinisuuksia puretaan*. Vastapaino, Tampere. 7-11.

Sipilä, Jorma & Tiihonen, Arto (toim.)
1994b *Miestä rakennetaan maskuliinisuuksi puretaan.* Vastapaino, Tampere.

Sipilä, Petri
1998 *Sukupuolitettu ihminen - kokonainen etiikka: Onko sukupuoli oikein?* Gaudeamus, Helsinki.

Sjöblom, Tom
1997a Myyttien synty, rakenne ja mieli. Strukturalistisen myyttitutkimuksen kritiikkiä. In Sjöblom, Tom (toim.). *Tutkija, tekstit ja uskonto*. Helsingin uskontotieteen laitos, Helsinki. 44–59.

1997b Merkillistä ja merkittävää. Semiotiikka ja uskontotiede. In. Ketola, Kimmo, Korkee, Simo, Pesonen, Heikki, Pyysiäinen, Ilkka, Sakaranaho Tuula, Sjöblom Tom (toim.) *Näköaloja uskontoon. Uskontotieteen ajankohtaisia suuntauksia*. Yliopistopaino, Helsinki. 196–221.

Smart, Ninian
1983 *Worldviews. Crosscultural Explorations of Human Beliefs*. Charles SCribners's Sons, New York.

Soikkeli, Markku
1999 Miesrakastajan emansipatorisuus kirjallisuudessa ja kulttuurissa. In. Jokinen Arto (toim.) *Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere University Press, Vammala. 149-168.

Soilevuo-Grønnerød, Jarna
2004a On Meanings and Uses of Laugher in Research Interviews: Relationships Between Interviewed Men and a Woman Interviewer. In. *Young. Nordic Journal of Youth Research* 2004(12):1. 49–67.

2004b Sointuvaa yhdessäoloa, idealisaatiota, vahvistamista. Nuorten miesten keskinäiset suhteet rockbändeissä. In. *Nuorisotutkimus* 2004(22):3. 48-65.

Sperber, Daniel
1996 Explaining Culture. A naturalistic Approach. Blackwell, Cambridge.

Spoto, Donald
1978 *Camerado. Hollowood and the american man. A provocative study of men, movies, and masculinen image*. Plume, USA.

Strathern, Marilyn
1987 The Limits of Auto-Anthropology. In. Jackson A.(ed.) *Anthropology at Home*. Tavistock Publications, London. 59-67.

Stringer, Julian
1997 Exposing intimacy in Russ Meyer's Motorpsycho! And Faster Pussycat! Kill! Kill! In. Cohan S. & Hark I.R. (ed.) *The Road Movie Book*. Routledge, London & New York. 165-178

Sulkunen, P., Alasuutari, P., Nätkin, R. & Kinnunen, M.
1985 *Lähiöravintola*. Otava, Keuruu.

Sulkunen, Pekka
1995 Esipuhe. In Maffesoli Michael: *Maailman mieli. Yhteisöllisen tyylin muodoista*. Gaudeamus. Tampere.

Suojanen, Päivikki
2001 Esine ja esineistäminen uskontotieteessä ja folkloristiikassa. In. Vesterinen Ilmari ja Lönnqvist Bo (toim.) . *Pandoran lipas. Virvatulia esineiden maailmasta.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 213–267.

Suomen elokuva-arkiston lehtileikekokoelma: *Easyrider*

Suomen elokuva-arkiston lehtileikekokoelma: *Wild One (The)*

Söderholm, Stig
1990 *Liskokuninkaan Mytologia. Rituaali ja rocksankarin kuolema: Jim Morrison-kultin etnografinen tulkinta*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Tampere.

Swain, Scott
1989 Covert Intimacy: Closeness in Men's Friendships. In. Risman, Barbara J. & Schwartz Pepper (eds.) *Gender in Intimate Relationships. A Microstructural Approach.* Wadsworth, California. 71–86.

Taira, Teemu
2004 Uskonnolliset käytännöt ja kulttuuriset kontekstit. In. Fingerroos, Outi, Opas, Minna & Taira, Teemu (toim.) *Uskonnon paikka. Kirjoituksia uskontojen ja uskontoteorioiden rajoista*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 115–149.

Tapaninen, Anna-Maria
1996 *Kansan kodit ja kaupungin kadut. Etnografinen tutkimus eteläitalialaisesta kaupungista*. Suomen Antropologinen Seura, Helsinki.

1997 Paljaat totuudet ja etnografiset illuusiot. In. Viljanen A. M & Lahti M. (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. Suomen Antropologinen Seura, Vammala. s. 116–133.

Tenhunen, Sirpa
1997 Paljastavia kohtaamisia Kalkutassa. In. Viljanen A. M & Lahti M. (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä.* Suomen Antropologinen Seura, Vammala. s. 87–94.

Thompson, Hunter S.
1967 Hell's Angels. The Strange and Terrible Saga of The Outlaw Motorcycle Gangs. Ballantibe Books, New York.

Tiilikainen, Marja
2002 Homes and fields, friends and informants: Fieldwork among Somali refugee women. In: Pesonen Heikki, Sakaranaho Tuula, Sjöblom Tom and Utriainen Terhi (eds.). *Styles and Positions: Ethnographic perspectives in comparative religion.* Department of Comparative Religion, Helsinki. 272–288.

Tolonen, Tarja
2001 *Nuorten kulttuurit koulussa. Ääni, tila ja sukupuolten arkiset järjestykset.* Gaudeamus, Helsinki.

Tuittu, Nina
1999 *Maantieproffat : moottoripyörätarinoita = Road profs : motorbike stories* (translation: Tina Ripatti Boyle, Frank Boyle). Pohjoinen, Oulu.

Tuohinen, Titta
1996 Isät, pojat ja pärjäämisen henki. In Hoikkala Tommi (toim.*) Miehenkuvia: Välähdyksiä nuorista miehistä Suomessa*. Gaudeamus, Tampere. 66–100.

Tuohinto, Kaarina
1996 Bandiitti vai partiopoika. Moottoripyöräjengi-kirjoittelun mielikuva-analyysia. *Virke. Äidinkielen opettajain liiton jäsenlehti*. 2/96. s. 34–36.

Tuomisto, Anja & Uusikylä, Heli (toim.)
1995 *Kuva, teksti ja kulttuurinen näkeminen*. SKS, Helsinki.

Turner, Victor
1969 *The Ritual Process: structure and anti-structure.* Routledge & Kegan Paul, London.

Turner, Victor & Turner, Edith
1978 *Image and pilgrimage in Christian culture. Anthropological perspectives*. Columbia University Press, New York.

Utriainen, Terhi
1996 Paikalla silmänä ja ruumiina. Sanoja moninaisesta kenttätyöstä, tiedon asennoista ja kesäisistä kokemuksista vanhojen naisten kylässä Aunuksessa. In. Hakamies P. (toim.) *Näkökulmia karjalaiseen perinteeseen*. SKS, Helsinki.

1999 *Läsnä, riisuttu, puhdas. Uskontoantropologinen tutkimus naisista kuolevan vierellä*. SKS, Helsinki.

Vaaranen, Heli
2004 *Kaaharipoikia ja rappioromantiikkaa: tutkimus erään kaahailukulttuurin elämänilosta ja tuhoisuudesta*. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja. Teknillinen korkeakoulu, Helsinki.

Van Maanen, John
1988 *Tales of the Field. On Writing Ethnography*. University of Chicago Press, Chicago & London.

Vuola, Elina
1999 Naisruumiin paikka ja tila. In. Hovi T., Nenola A., Sakaranaho T., Vuola E. (toim.) *Uskonto ja sukupuoli*. Yliopistopaino, Helsinki s. 150–154.

Völger, Gisela & Welck, Karin v. (herausgegeben)
1990 *Männerbande, Männerbünde. Zur Rolle des Mannes im Kulturvergleich*. Rautenstrauch-Joest-Museum, Köln.

Ylikangas, Heikki
1997 Puukkojunkkarit – moottoripyörägängien edeltäjiäkö? In. *Nuorisotutkimus* 3/1997. 41–42.

Veno, Arthur with Ed Gannon
2003 *The Brotherhoods. Inside the Outlaw Motorcycle Clubs*. (Rev. edition., 1. edition 2002) Sue Hines Book Allen &Unwin, Australia.

Waardenburg, Jacques
1986 *Usko ja uskonnot. Systemaattinen johdatus uskontotieteeseen*. (suom. Aho, Olli ja Syrjänen, Seppo, alkuteos: Religionen und Religion. Systematische Einführung in die Religionswissenschaft.) Gaudeamus, Jyväskylä.

Warren, Carol A.B.
1988 *Gender Issues in Field Research.* Qualitative Research Methods series. Volume 9. Sage Publications, USA.

Watson, Mark J.
1982 Righteousness on two wheels: bikers as a secular sect. In. *Sociological Spectrum 1982:2*. 333-349.

Williams, Mark
1982 *Road Movies. The Complete Guide to Cinema on Wheels*. Proteus, London.

Willis, Paul
1975 The Expressive Style of a Motor-Bike Culture. In. Benthall, J. & Polhemus, T. (eds.) *The body as Medium of Expression*. Allen Lane, London. 235-254.

1978 *Profane Culture*. Routledge & Kegan Paul, London.

1982 The motor-bike and motor-bike culture. In. Waites, Bernard, Bennet, Tony and Martin, Graham. (eds.) *Popular Culture: Past and Present*. Croom Helm London in association with The Open University Press, London. 284-293.

Willis, Sharon
1997 Race on the Road. Crossover Dreams. In. Cohan S. & Hark I.R. (ed.) *The Road Movie Book*. Routledge, London & New York. 287-306.

Wilson, Elisabeth
1999 The Bohemianization of Mass Culture. In. *International Journal of Cultural Studies* Vol 2, No.1. 11-32.

Wolf, Daniel R.
1991a *The Rebels: A Brotherhood of Outlaw Bikers*. University of Toronto Press, Toronto.

1991b High-Risk Methodology. Reflections on Leaving an Outlaw Society. In. Shaffir, William B. & Stebbins, Robert A. (eds.) *Experiencing Fieldwork. An Inside View of Qualitative Research.* Sage Publications, USA. 211-223.

Wright, Terence
1992 Photography: Theories of Realism and Convention. In. Edwards, Elizabeth (ed.) *Anthropology and Photography 1860-1920.* Yale University Press, New Haven and London. 18–31.

Wright, Will
1975 Six Guns and Society. A Structural Study of the Western. University of California Press, London.

Wulff, Helena
2000 Access to a closed world. Methods for multilocale study on ballet as a career. In. Amit, Vered (ed.) *Constructing the Field. Ethnographic Fieldwork in the Contemporary World.* Routledge, London & New York. 147–159.

Zierl, Oluf F.
1998 *Ride free forever. The legend of Harley-Davidson. Vol I-II*. Könemann, Germany.

Painamaton kirjallisuus

Harris (Maz) Ian Richard
1986 *Myth and Reality in the Motorcycle Subculture*. Unpublished Ph.D. thesis from University of Warwick, Warwick.

Hukari, Kati
1997 *"Aika laulaa, tanssia ja kasvaa": maailmankuva Pelle Miljoonan tuotannossa vuosina 1978-1981*. Pro gradu-tutkielma, Uskontotiede, Helsingin Yliopisto.

Hämäläinen, Riku
1998 *Väkevät varusteet: Tasankointiaanien kilvet osana perinteistä kulttuuria ja uskontoa*. Pro gradu-tutkielma, Uskontotiede, Helsingin Yliopisto.

2001 *Tasankointiaanien kilvet uskonnollisina esineinä ja kulttuuristen muutosten ilmentäjinä.* Lisensiaattitutkielma, Uskontotiede, Helsingin Yliopisto

Jokinen, Arto
1999b *Miesten leikit*. Julkaisematon käsikirjoitus. Työpaperi esitetty Kriittisen miestutkimuksen tutkijaseminaarissa, Tampere 15.10.1999.

Jukka (nimimerkki)
2004 H-DCF Chatboard 9.9.2004 *Ilta-Sanomien artikkeli Bikers for Veterans ry:n keräyksestä*. Nimimerkki Jukka.

Kinnarinen, Kirsi
1997 *Muistiinpanot ja oppimispäiväkirja.* Visual Anthropology lectures and workshop 5-14.5.1997. Nordic Anthropological Film association and the Department of Cultural Anthropology, University of Helsinki

Koskinen, Tero
2002 *Miehen tie menestykseen. Retorinen näkökulma oman identiteetin rakentamiseen*. Pro gradu-tutkielma, Uskontotiede, Helsingin Yliopisto.

Latvanen, Marko
1995 *Myytin sirpaleita: Jeesus-hahmot angloamerikkalaisessa populaarielokuvassa vuosina 1950-1993*. Pro gradu-tutkielma, Uskontotiede, Helsingin Yliopisto.

Lindfors, Teemu
2005 *MP-verotus harrastajan näkökulmasta*. Luettavissa
http://www.mmaf.fi/documents/autoverolaki-harrastajansilmin20050408.pdf.
Luettu 3.7.2005

Lindfors, Teemu S. & Tervonen, Juha
2005 *Chopper-muistio*. H-DCF:n muistio. Luettavissa http://www.hdcf.fi/. Luettu 1.6.2005

Mattson, Marja
1995 *Miksi juuri moottoripyörä? Moottoripyörän psykologinen tarkastelu.*
Pro gradu-tutkielma, Psykologia, Tampereen Yliopisto

Mäkelä, Tommi
2001 *HD-kulttuuri elämäntapana.* Pro gradu-tutkielma. Sosiologia, Tampereen yliopisto.

Mäkinen, Kaarina
1998 *Terminator-elokuvien mytologiset dimensiot*. Pro gradu-tutkielma, Uskontotiede, Helsingin Yliopisto.

Niemelä, Juhani
1993 *The Last Free Men. Uses of biker culture*. Pro gradu-tutkielma. Sosiologia, Tampereen yliopisto.

Silander, Vesa
1997 *Käsityöläisyys kulttuurissa: Kulttuurinen ammatti ja arvotutkimus*. Pro gradu-tutkielma, Uskontotiede, Helsingin Yliopisto.

Vuorinen, Kari
1998 *Mitä moottoripyörä merkitsee omistajalleen*. Pro gradu-tutkielma, Sosiologia, Jyväskylän Yliopisto

Kuvien lähdetiedot

Kuva 1. Harrikkajätkän karikatyyri: "Mä oon Kake ja oon kovin jätkä…"./ HS 25.8.1996
Kuva 2. Mehujäätelömainos: "Be Cool" /Seura nro 20/1992
Kuva 3. Stereomainos: "That shitbox..." / IL 15.11.1997
Kuva 4. Misfit MC:n jäsenen T-paidan painatus: "Last Biker on the Earth... " /Reprokuva tekijän
Kuva 5. Wild One (1954) elokuvajuliste Misfit MC:n seinällä / Misfit MC
Kuva 6. Wild One (1954): Johnnyn (Marlon Brando) ja Chinon (Lee Marvin) tappelu / tekijän arkisto
Kuva 7. Wild One (1954): Johnny (Marlon Brando) ja Kathy (Mary Murphy) / tekijän arkisto
Kuva 8. Wild One (1954): Chino (Lee Marvin) / tekijän arkisto
Kuva 9. Biker-elokuvien mainosjulisteita vuosilta 1968 -1971 / tekijän arkisto
Kuva 10. Easy Rider (1969) elokuvajuliste Misfit MC:n seinällä / Misfit MC
Kuva 11. Easy Rider (1969): Wyatt (Peter Fonda) ja Billy (Dennis Hopper) / Tekijän arkisto
Kuva 12. The Enthusiast (May 1958) / Tekijän arkisto
Kuva 13. Street Chopper Magazine (June 1973) / Tekijän arkisto
Kuva 14. (i-xii) Bikerlehtien kansikuvia vuosilta 1994-2004 / Misfit MC
Kuva 15. (i-iv) Taiteilija David Mannin bikerjulisteita (Easyriders Magazinen keskiaukeamia) / Misfit MC
Kuva 16. Coyote: ”Kuinka ällöttävä tyyppi” / irtokuvia (ei julkaisutietoja) Misfit MC
Kuva 17. Juho Juntunen: "Lapsellisia nuo suomalaiset motoristit, matkivat amerikk…”/ Juntunen 2001, s. 8
Kuva 18. S&S Companyn mainos: "Old School..." / Hot Bike Magazine, September 2005, 107
Kuva 19. Misfit MC:n jäsenen tatuoinnin luonnos: kuolemaa ja kelttisolmuja 96 / Tekijän arkisto
Kuva 20. (i-iii) Misfit MC:n saamia kutsuja HD-kerhojen juhliin / Misfit MC
Kuva 21. Kerhovärejä Super-Rallyssa 2000, Himos. / Kopteri Magazine nro 43/2000
Kuva 22. (i-ii) Muistutus keittiön ja metallipajan käyttäjälle: ”Siivoa jälkesi” ja ”Vitun kusipää, laita työkalut paikoilleen". / Tekijän arkisto, valokuvakansio III
Kuva 23. Misfit MC:n moraalitopografiaa: "Soita ovikelloa jos et omista panssarivaunua" / Tekijän arkisto, valokuvakansio III
Kuva 24. Suhdetoiminnan manifesti ja historiankirja: eteisen ilmoitustaulu / Tekijän arkisto, valokuvakansio III
Kuva 25.Misfit MC:n baari / Tekijän arkisto, valokuvakansio III
Kuva 26. Knucklehead-moottorin räjäytyskuva baarin seinällä / Tekijän arkisto, valokuvakansio III
Kuva 27. Loossit ovat jäsenten omaa tilaa / Tekijän arkisto, valokuvakansio III
Kuva 28. Yksityiskohta loossista: David Mannin julisteilla peitetty seinä / Tekijän arkisto, valokuvakansio III
Kuva 29. Misfit MC:n moraalitopografiaa: ”Asiaa!!! Fuck the Valtio”/ Tekijän arkisto, valokuvakansio III
Kuva 30. (i-ii) Mälaren Runt 1996 (vas.) ja Super-Rally 2000 (oik.): kokoontumisajo on luonteva paikka konepuheelle / Tekijän arkisto, valokuvakansio I
Kuva 31.(i-iii) "Runko puhtaana" rakentaminen. Ylin kuva: pyörä ostohetkellä, alla vasen: runko puhtaana, alla oikea: pyörä rakennettu chopperiksi. / Tekijän arkisto, valokuvakansio I
Kuva 32. Pakoputkien rakentaminen pala palalta / Tekijän arkisto, valokuvakansio I
Kuva 33. (i-ii) Metallipaja: rungon hitsausta ja levennetty takalokasuoja / Tekijän arkisto, valokuvakansio II
Kuva 34. Misfit MC:n valokuva-albumista: ”Se on ykköstä olla tuolla tienpäällä ja tehdä remonttia” /Misfit MC